

Statsrådets publikationsserie 7 | 2018

REGERINGENS ÅRSBERÄTTELSE 2017

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Regeringens årsberättelse 2017 bilaga 1

Ministeriernas resultatöversikter

ISBN tryckt 978-952-287-571-6
ISSN tryckt 2489-6993

ISBN PDF 978-952-287-570-9
ISSN PDF 2489-8015

Grano Oy 2018

Presentationsblad

Utgivare	Statsrådets kansli	26.4.2018	
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet		
Publikationens titel	Regeringens årsberättelse 2017 bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter		
Publikationsseriens namn och nummer	Statsrådets publikationsserie 7/2018		
Diarie-/projektnummer	VNK/1681/05/2016	Tema	
ISBN tryckt	978-952-287-571-6	ISSN tryckt	2489-6993
ISBN PDF	978-952-287-570-9	ISSN PDF	2489-8015
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-570-9		
Sidantal	180	Språk	svenska
Nyckelord	årsberättelse, bokslut		
Referat	<p>Statsrådet lämnar regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen.</p> <p>Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988). Enligt 18 § i lagen om statsbudgeten ska de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultatet av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå bestäms berättelsens innehåll dessutom särskilt av kraven i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Förordningsbestämmelserna om regeringens årsberättelse har förnyats genom en ändring av förordningen om statsbudgeten (118/2016), som trädde i kraft i februari 2016.</p> <p>Regeringens årsberättelse för 2017 består av fem delar, själva årsberättelsen och fyra bilagor:</p> <p>Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter</p> <p>Bilaga 2 Bokslutskalkyler</p> <p>Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden</p> <p>Bilaga 4 Statens bolagsinnehav</p>		
Förläggare	Statsrådets kansli		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtioneuvoston kanslia	26.4.2018	
Tekijät	Valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö		
Julkaisun nimi	Hallituksen vuosikertomuksen 2017 liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtioneuvoston julkaisusarja 7/2018		
Diaari/hankenumero	VNK/1681/05/2016	Teema	
ISBN painettu	978-952-287-571-6	ISSN painettu	2489-6993
ISBN PDF	978-952-287-570-9	ISSN PDF	2489-8015
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-570-9		
Sivumäärä	180	Kieli	ruotsi
Asiasanat	vuosikertomus, tilinpäätös		
Tiivistelmä	<p>Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt.</p> <p>Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä. Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädöstasolla kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset. Hallituksen vuosikertomusta koskeva asetustasoinen sääntely on uudistettu helmikuussa 2016 voimaan tulleella valtion talousarviosta annetun asetuksen muutoksella (118/2016).</p> <p>Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2017 muodostuu viidestä osasta, itse vuosikertomuksesta sekä neljästä liitteestä:</p> <p>Liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset</p> <p>Liite 2 Tilinpäätöslaskelmat</p> <p>Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta</p> <p>Liite 4 Valtion yhtiömistus</p>		
Kustantaja	Valtioneuvoston kanslia		
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

INNEHÅLL

Förändringsfaktorer i omvärlden	9
1 Statsrådets kansli	12
1.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	12
1.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	13
1.3 Uppfyllelse av effektmål	14
1.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	15
1.4.1 Hundraårsjubileet för Finlands självständighet	15
1.4.2 Verkställandet av regeringsprogrammet	16
1.4.3 Den strategiska utvecklingen av statsrådets verksamhet och struktur	18
1.4.4 Finlands EU-politiska ledning	19
1.4.5 Statens aktiva och tydliga ägarpolitik	19
1.4.6 Statens gemensamma verksamhetskultur och utvecklingsprojekt	20
1.4.7 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	21
2 Utrikesministeriet	23
2.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	23
2.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	23
2.3 Uppfyllelse av effektmål	24
2.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	26
2.4.1 Utrikes- och säkerhetspolitik	26
2.4.2 Externa ekonomiska relationer	28
2.4.3 Utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete	29
2.4.4 Tjänster för allmänheten	30
2.4.5 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	30
3 Justitieministeriet	32
3.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	32
3.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	32
3.3 Uppfyllelse av effektmål	33
3.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet på förvaltningsområdet	34
3.4.1 Domstolarna	34
3.4.2 Rättshjälp	36
3.4.3 Utsökningsväsendet	36
3.4.4 Åklagarväsendet	38
3.4.5 Verkställigheten av straff	39
3.4.6 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	41
3.5 Sametingets berättelse för 2017	42

4	Inrikesministeriet	51
4.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	51
4.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	52
4.3	Uppfyllelse av effektmål	52
4.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	54
4.4.1	Polisväsendet	54
4.4.2	Gränsbevakningsväsendet.....	56
4.4.3	Räddningsväsendet och nödcentralerna	57
4.4.4	Migrationsförvaltningen	59
4.4.5	Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	60
4.5	Brandskyddsfonden.....	61
5	Försvarsministeriet.....	63
5.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	63
5.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	63
5.3	Uppfyllelse av effektmål	64
5.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	65
5.4.1	En försvarspolitik som främjar Finlands intressen	65
5.4.2	Förebyggande militär försvarsförmåga.....	66
5.4.3	Ett tryggt samhälle.....	69
5.4.4	Stärkande av den internationella säkerheten	70
5.4.5	Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	71
6	Finansministeriet	73
6.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	73
6.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	74
6.3	Uppfyllelse av effektmål	74
6.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	75
6.4.1	Ekonomisk politik.....	75
6.4.2	Beskattning.....	76
6.4.3	Finansieringsmarknaden	78
6.4.4	Förvaltningspolitik.....	79
6.4.5	Staten som arbetsgivare.....	80
6.4.6	Kommun- och landskapsfrågor.....	81
6.4.7	ICT inom offentliga förvaltningen.....	83
6.4.8	Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	85
6.5	Senatsfastigheter	85
6.6	De statliga fonderna utanför budgeten	86
6.6.1	Statens Pensionsfond.....	86
6.6.2	Stabilitetsfonden.....	87
7	Undervisnings- och kulturministeriet.....	89
7.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	89
7.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	90

7.3	Uppfyllelse av effektmål	91
7.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	94
7.4.1	Allmänbildande utbildning, småbarnspedagogik och fritt bildningsarbete	94
7.4.2	Gymnasierreform	95
7.4.3	Yrkesutbildning	96
7.4.4	Högskoleutbildning och forskning	98
7.4.5	Studiestöd	100
7.4.6	Konst och kultur	101
7.4.7	Idrottspolitiken	103
7.4.8	Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken	105
7.4.9	Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	106
8	Jord- och skogsbruksministeriet	108
8.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	108
8.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	109
8.3	Uppfyllelse av effektmål	111
8.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	113
8.4.1	Landsbygdsutveckling och jordbruk och livsmedelsekonomi	113
8.4.2	Naturresursekonomi	116
8.4.3	Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	117
8.5	Forststyrelsen	119
8.6	De statliga fonderna utanför budgeten	121
8.6.1	Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera)	121
8.6.2	Interventionsfonden för jordbruket (MIRA)	122
9	Kommunikationsministeriet	124
9.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	124
9.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	125
9.3	Uppfyllelse av effektmål	126
9.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	127
9.4.1	Trafik och kommunikation som tjänst	127
9.4.2	Digital information – en välfärds- och tillväxtkälla	130
9.4.3	Infrastruktur som grund för tillväxt	132
9.4.4	Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	135
9.5	Statens televisions- och radiofond	136
10	Arbets- och näringsministeriet	138
10.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	138
10.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	139
10.3	Uppfyllelse av effektmål	140
10.4	Utvecklingen av effekterna och verksamhetsresultatet inom förvaltningsområdet	141
10.4.1	Närings- och innovationspolitik	141
10.4.2	Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik	142
10.4.3	Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet	144
10.4.4	Regionutveckling och strukturfondspolitik	147

10.4.5	Energipolitik	149
10.4.6	Integration	151
10.4.7	Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	151
10.5	De statliga fonderna utanför budgeten	152
10.5.1	Statsgarantifonden	152
10.5.2	Försörjningsberedskapsfonden	153
10.5.3	Kärnavfallshanteringsfonden	155
11	Social- och hälsovårdsministeriet	156
11.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	156
11.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	157
11.3	Uppfyllelse av effektmål	157
11.4	Utvecklingen av effekterna och verksamhetsresultatet	159
11.4.1	Effekter och verksamhetsresultat	159
11.4.2	Spetsprojekt och reformer i regeringsprogrammet	162
11.4.3	Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	163
12	Miljöministeriet	165
12.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	165
12.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet	165
12.3	Uppfyllelse av effektmål	166
12.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	168
12.4.1	Ett koldioxidsnålt och energieffektivt Finland	168
12.4.2	Ett hållbart utnyttjande av naturresurserna och en fungerande cirkulär ekonomi	170
12.4.3	En god miljöstatus	172
12.4.4	Biologisk mångfald och fungerande ekosystemtjänster	174
12.4.5	Boendeförhållanden som stöder välfärden och konkurrenskraften	176
12.4.6	Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet	177
12.5	De statliga fonderna utanför budgeten	179
12.5.1	Statens bostadsfond	179
12.5.2	Oljeskyddsfonden	179

Förändringsfaktorer i omvärlden

Finlands politiska, ekonomiska, sociala, tekniska och ekologiska tillstånd och framtid beskrivs med hjälp av 15 förändringsfaktorer. Förändringsfaktorerna har sammanställts inom statsrådets framsynsarbete i samarbete mellan alla ministerier och de har sin grund i ministeriernas strategiarbete. Förändringsfaktorerna publicerades i oktober 2017 på statsrådets webbplats: [Gemensamma förändringsfaktorer för statsrådet](#). Nedan följer en överblick över förändringsfaktorerna (Tabell 1) samt beskrivningar av förändringsfaktorerna (Tabell 2–5).

I omvärldsöversikten i anslutning till resultatöversikten (kapitel x.1) behandlar varje ministerium de faktorer som har de viktigaste konsekvenserna för ansvarsområdet.

Tabell 1. Förändringsfaktorer i omvärlden

Politiska	Ekonomiska	Sociala	Tekniska	Ekologiska
Förändringar i den internationella ordningen	Den globala ekonomiska omvälvningen	Befolkningsstrukturen och urbaniseringen	Den tekniska omvälvningen	Klimatförändringen
EU:s och nationalstatens utveckling	Finlands ekonomiska utveckling	Förändringen i värderingar och attityder	Digital förmåga inom den offentliga förvaltningen	Miljöns och naturens tillstånd
Förändringen i demokratin och olika sätt att delta	Förändringarna i arbetslivet	Den växande ojämlikheten	Den kritiska infrastrukturens funktionssäkerhet	Hållbarheten i användningen av naturresurser

Tabell 2. Politiska förändringsfaktorer i omvärlden

Förändringsfaktor	Beskrivning
<p>Förändringar i den internationella ordningen</p> <p>Det internationella systemet står inför strukturella och värdebaserade utmaningar.</p>	<p>Att den internationella ordningen förändras innebär förändringar i den globala maktbalansen. Regionala, växande maktcentrum utmanar USA:s starka roll. Samtidigt har det uppstått olika flernivånätverk, aktörer och nya verksamhetssätt som gör att staternas traditionella internationella ställning börjar ifrågasättas. Det internationella avtalsbaserade systemet knakar i fogarna under trycket. Den allt intensivare konkurrensen om naturresurser, klimatförändringen och andra förändringar i miljöns tillstånd återspeglar sig mycket konkret på flera områden, ökar risken för regionala konflikter och skapar en global instabilitet.</p>
<p>EU:s och nationalstatens utveckling</p> <p>EU:s framtid går från vägskalet till vägskalet och nationalstaternas roller förändras.</p>	<p>EU:s utveckling har en stor inverkan såväl på Finland som på andra EU-länder. Ett moderat scenario för år 2030 är att EU fortsätter ungefär på samma linje som hittills och koncentrerar sig på att genomföra och ta fram reformprogram. De primära målen uppdateras regelbundet, problem åtgärdas allteftersom sådana uppstår och ny lagstiftning utfärdas efter behov. Program som fokuserar på att reformera strukturer och verksamhetssätt framskrider trögt. EU:s betydelse och inflytande i världspolitiken riskerar att försvagas, och det tar länge innan utvecklingen av konkurrenskraften börjar ta fart.</p>
<p>Förändringen i demokratin och de många olika sätten att delta</p> <p>Informationsflöden och ägarskapstänkande förändrar strukturerna. Nya former av demokrati och delaktighet uppstår.</p>	<p>I bästa fall bygger det demokratiska beslutsfattandet på en omfattande och jämlik medborgardelaktighet, en öppen förvaltning och växelverkan med medborgarsamhället. Om medborgarna upplever att de metoder som den traditionella demokratin erbjuder är otillräckliga, kan frustrationen i samhället öka. Det gäller att skapa nya modeller för delaktighet och växelverkan. Dessa modeller ska grunda sig på öppenhet, likvärdighet och kundrelationstänkande och på att stärka individernas och gemenskapernas egen aktivitet. Alla har tillgång till information, men det är samtidigt omöjligt att hantera eller behandla den enorma mängden information som finns tillgänglig. Samtidigt håller informationsförmedlingen på att förändras radikalt. I praktiken kan vem som helst förmedla information till ett nästan gränslöst antal mottagare.</p>

Tabell 3. Ekonomiska förändringsfaktorer i omvärlden

Förändringsfaktor	Beskrivning
<p>Den globala ekonomiska omvälvningen</p> <p>Den globala ekonomin och politiken är sammanflätade.</p>	<p>Den tekniska utvecklingen förändrar de globala värde- och förtjänstkedjorna, vilket minskar handelsströmmarna i världsekonomin och bromsar upp globaliseringsutvecklingen. Det ömsidiga konkurrensmässiga beroendeförhållandet mellan USA och Kina kommer emellertid fortfarande att vara den mest avgörande faktorn för den globala ekonomiska utvecklingen även på 2030-talet. Ur Finlands perspektiv är det av mycket stor betydelse hur framtiden utvecklas för EU och det oljeberoende Ryssland. Faktorer som utmanar den ekonomiska utvecklingen i Europa är den åldrande befolkningen och vissa strukturella problem, som gör att de långsiktiga tillväxtutsikterna förblir anspråkslösa. I länderna i euroområdet orsakar de fortsatta problemen inom banksektorn en systemisk risk.</p>
<p>Finlands ekonomiska utveckling</p> <p>Världspolitiken och världsekonomin styr i vilken riktning Finlands ekonomi utvecklas. Finland står alltså inför strukturella problem.</p>	<p>Finland är en liten öppen ekonomi, och dess ekonomiska tillväxt är i hög grad beroende av hur världsekonomin och världshandeln utvecklas. Digitaliseringen, robotiken, den artificiella intelligensen och den övriga tekniska utvecklingen fortsätter att förändra de globala värde- och förtjänstkedjorna och Finland behöver få ut sin del av denna utveckling. Samtidigt minskar befolkningen i arbetsför ålder i samma takt som befolkningen åldras. Den ekonomiska tillväxten är alltså obetydlig på 2030-talet.</p>
<p>Förändringarna i arbetslivet</p> <p>Arbetet och dess betydelse formas om.</p>	<p>Med förändringar i arbetslivet avses djupa tekniska, ekonomiska, samhälleliga och mänskliga förändringar som löper över generationerna. Den absoluta kärnan i förändringen utgörs av automationen, robotiken och den artificiella intelligensen, den kreativa förstörelsen samt delnings- och plattformsekonomin utveckling. Alla dessa fenomen förändrar arbetskraftens struktur, arbetets innehåll och förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det är dock inte fråga om någon snabb övergång från ett sätt att arbeta till ett annat, utan om en lång förändring i riktning mot en allt mångsidigare arbetsvärld. I takt med förändringarna i arbetslivet etablerar sig människorna i samhället genom allt mångsidigare målsättningar och betydelsefull sysselsättning.</p>

Tabell 4. Sociala förändringsfaktorer i omvärlden

Förändringsfaktor	Beskrivning
<p>Befolkningsstrukturen och urbaniseringen</p> <p>Den minskande befolkningen och den regionala ojämlikheten går hand i hand.</p>	<p>Befolkningsstrukturens utveckling och urbaniseringen bestämmer Finlands livskraft och framtid. På 2030-talet är befolkningstillväxten i Finland i hög grad beroende av nettoinvandringen. Urbaniseringen och det faktum att en allt större del av befolkningen bor i de största centrumerna kräver att man fokuserar på miljömässigt och socialt hållbara lösningar inom ansvarsfull stadsutveckling, att man stärker näringsverksamhet som bygger på sådana lösningar och att man satsar på bostadsbyggande. Regionernas konkurrenskraft och välfärd samt företagets framgång på den globala marknaden står i allt högre grad i inbördes växelverkan.</p>
<p>Förändringen i värderingar och attityder</p> <p>De gemensamma värderingarna bevaras, men i hur stor utsträckning delas de?</p>	<p>Finland och en stor del av Europa positionerar sig som en del av den sekulariserade och liberaliserade världen, men även andra divergerande synsätt förekommer. Värderingarna och attityderna är av avgörande betydelse när det gäller att hitta lösningar på stora samhälleliga framtidsfrågor som rör hållbar utveckling, arbete och kompetens. En stor del av medborgarna tar hänsyn till samhällets väl och gemensamma värderingar, såsom tolerans, jämlikhet och yttrandefrihet.</p>
<p>Den växande ojämlikheten</p> <p>Ojämlikheten utmanar samhället på många fronter.</p>	<p>Välfärdssamhället tar hand om sina sämst lottade, och finländarnas välfärd och hälsoliv har ständigt förbättrats. Majoriteten av människorna mår alltså bra, men ojämlikheten har ökat och skillnaderna är i internationell jämförelse stora. Det finns till exempel skillnader mellan olika socioekonomiska grupper, könen, majoritetsbefolkningen och minoriteterna samt olika geografiska områden.</p>

Tabell 5. Tekniska förändringsfaktorer i omvärlden

Förändringsfaktor	Beskrivning
<p>Den tekniska omvälvningen Den tekniska utvecklingen påskyndar förändringarna på alla livsområden.</p>	<p>Det så gott som gränslösa utnyttjandet av information, automationen, robotiken och den artificiella intelligensen revolutionerar världen på samma sätt som den industriella revolutionen, men på en betydligt kortare tid. Den tekniska omvälvningens konsekvenser för samhället är dessutom många gånger större, och konsekvenserna märks relativt sett inom en mycket kort tid på alla områden. Också när det gäller att uppnå ekologisk hållbarhet står tekniken i nyckelposition. Förändringen är faktisk, men det är osäkert hur snabbt den sker. Takten varierar mellan olika sektorer och organisationer.</p>
<p>Den digitala förmågan inom den offentliga förvaltningen Den digitala förmågan inom den offentliga förvaltningen spelar en central roll i hanteringen av förändringen.</p>	<p>I den digitala verksamhetskulturen sköts ärendena allt oftare på elektronisk väg och i bakgrunden. På 2030-talet har förändringen både möjliggjort och förutsatt att de kundorienterade och tväradministrativa processerna inom den offentliga förvaltningen förnyas. Den offentliga förvaltningens arbete grundar sig till många delar på nätverk, öppenhet och smidighet.</p>
<p>Den kritiska infrastrukturens funktionssäkerhet Den kritiska infrastrukturen är samhällets livlina.</p>	<p>Den kritiska infrastrukturens funktionssäkerhet utsätts för större tryck i och med den digitala ekonomin och utvecklingen av den hyperkopplade omvärlden. Också den byggda infrastrukturen utsätts för tryck i och med klimatförändringen och det eftersatta underhållet. Det industriella internet och robotiseringen utgör en allt viktigare del av samhällets vitala funktioner och den kritiska infrastrukturen. Infrastrukturen bygger på intelligenta elnät och självstyrande system. Artificiell intelligens är en central faktor när det gäller att hantera sårbarheter i den kritiska infrastrukturen.</p>

Tabell 6. Ekologiska förändringsfaktorer i omvärlden

Förändringsfaktor	Beskrivning
<p>Klimatförändringen Klimatförändringen påverkar allt.</p>	<p>I och med klimatförändringen medför till exempel förändringarna i regnen att torkan ökar i vissa delar av världen medan översvämningarna ökar på andra håll. Klimatförändringen hotar i synnerhet naturen uppe i norr, förändrar livsmiljön och förskjuter arternas utbredningsområden i Europa norrut. Nya främmande arter kommer till Finland och processerna i anslutning till vattencirkulationen förändras, liksom även verksamhetsförutsättningarna för skogs- och jordbruk. Förutom att klimatförändringen måste stävjas är det också nödvändigt att anpassa sig till väder- och klimatförändringarna.</p>
<p>Miljöns och naturens tillstånd Miljön och naturen befinner sig i en sårbar position.</p>	<p>Utsläppen i luften och vattendragen har minskat, men läget i Östersjön och inlands- och grundvattenläget är fortfarande inte bra till alla delar. Man har inte lyckats hejda den finska naturens minskande mångfald. Farliga kemikalier används alltjämt i stor skala, och utsläppen av farliga ämnen och småpartiklar är för stora med tanke på miljö och hälsan. Den byggda miljöns tillstånd är till största delen tillfredsställande i Finland, om än det växande eftersatta underhållet fortfarande utgör ett problem.</p>
<p>Hållbarheten i användningen av naturresurser Konkurrensen om naturresurser hårdnar.</p>	<p>En hållbar användning av naturresurser är inte längre någon självklarhet; vi konsumerar globalt sett naturresurser motsvarande 1,6 planeter. Den ökande efterfrågan och det minskande utbudet gör att den globala konkurrensen om naturresurserna blir allt hårdare. De sinande icke-förnybara naturresurserna styr oss i riktning mot ett mer resurseffektivt utnyttjande av material.</p>

1 Statsrådets kansli

1.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Statsrådets kansli har en roll som överskrider förvaltningsgränserna, vilket innebär att alla 15 förändringsfaktorer i omvärlden har en betydelse för verksamheten på statsrådets kansli. I tabellen nedan har man valt ut de förändringsfaktorer som är mest betydelsefulla för statsrådets kansli.

Tabell 7. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Den ekonomiska utvecklingen globalt och i Finland	Den globala och nationella ekonomiska utvecklingen inverkar på hur de mål för avkastning och inkomstföring som ställts upp för statsägande uppnås. Enligt statens ägarpolitiska principbeslut syftar ägarpolitiken också till att finansiera den ekonomiska verksamhetens tillväxt. Den ekonomiska tillväxten avspeglas på sysselsättningen, affärsverksamheten och därmed också beskattning utfallet. Den ekonomiska utvecklingen definierar den offentliga ekonomins resurser och sätter på så sätt ramarna för regeringens verksamhet. En gynnsam ekonomisk utveckling gör det möjligt att uppnå de mål som regeringen ställt upp för att balansera den offentliga ekonomin.
Den tekniska omvälvningen och digitala förmågan	Statsrådets kansli ska vara föregångare när det gäller att ta i bruk ny teknologi och tillämpa nya verksamhetsformer i den offentliga förvaltningen. En föränderlig omvärld som utvecklas snabbt förutsätter ständig framförhållning och flexibla verksamhetsformer som snabbt går att skapa. Det behövs också reaktiv och positiv samhällelig kommunikation och en förmåga att svara på de utmaningar som informationspåverkan medför. En splittrad kommunikationsmiljö och en ökad mångfacettering förutsätter en ny sorts kunskande. Datasäkerhet, datasystemens användbarhet och funktionssäkerhet är kritiska faktorer när det gäller att ta i bruk ny teknologi.
EU:s och nationalstatens utveckling	Utvecklingen i Finland är mycket beroende av att den internationella ekonomin och handelspolitiken utvecklas. Den utveckling som begränsar verksamheten inom EU:s inre marknad skulle också försvaga verksamhetsförutsättningarna för de finländska bolagen. EU är en betydande värde- och trygghetsgemenskap för Finland. Finland svarar tillsammans med resten av EU för de utmaningar som gränsöverskridande (t.ex. migration, klimatförändring och terrorism). Man påverkar effektivt EU:s linje och utveckling. Det är centralt för Finland att enigheten i EU säkerställs.
Förändringen i demokratin och värderingarna	Förändringar i demokratin och värderingar inverkar också på förutsättningarna för att ett demokratiskt förvaltningssystem ska fungera. Den allmänna inställningen till det politiska systemet och det samhälleliga beslutsfattandet befinner sig i ett brytningsskede, vilket bl.a. kan ta sig uttryck i sänkt valdeltagande.

De viktigaste administrativa förändringarna på verksamhetsområdet

- Principbesluten om ägarpolitiken verkställdes: gränserna för minimiägande i Neste Abp och Vapo Oy sänktes, SoteDigi Oy grundades för medel ur statens utvecklingsbolag Vake Oy och Altia Oyj:s börslistning inleddes.
- Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot inrättades 1.7.2017.

- Den operativa ledningen för Team Finland flyttades från början av år 2017 från stadsrådets kansli till arbets- och näringsministeriet för att förstärka resultatstyrningen för aktörerna i Team Finland och stödja verksamheten i Business Finland.
- Projektet Minnesåret 1918 grundades 14.12.2017 för att ansvara för planeringen och förverkligandet av minnesåret för Finlands inbördeskrig 1918.

1.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 8. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikoförebyggande åtgärder
Verksamheten i statsrådet går inte att samordna och en gemensam verksamhetskultur genererar inga synergieffekter.	Styrningen av verksamheten, som grundar sig på regeringsprogrammet på statsrådsnivå, genomförs inte effektivt och det sektoriserade arbetssättet leder till att fördelarna för delområdena optimeras och resursanvändningen blir överlappande i statsrådet.	Planeringen av verksamheten och samarbetsformerna utvecklas under ledning av statsrådets kansli och gemensamma verktyg införs.
Ledningen av lagberedningen stöder inte de nödvändiga åtgärderna för att utveckla samhället och de offentliga finanserna.	Lagstiftning som bereds oförutsett, baserat på knappa data och bristfälligt får oförutsägbara konsekvenser.	Lagberedningen görs metodiskt och långsiktigt för att de utredningar och verktningsbedömningar som utgör informationsunderlaget för lagstiftningen ska höja nivån på beredningen. Det avsätts tillräckligt stora resurser och det ses till att de viktigaste aktörerna deltar i beredningen. Rådet för bedömning av lagstiftningen bedömer de viktigaste regeringspropositionerna.
Kvaliteten på utredningar som görs för att backa upp politiken stöder inte beslutsfattandet.	Det går inte att få fram tillförlitlig och högkvalitativ information till stöd för arbetet i regeringen.	Statsrådets kansli tillsätter styrgrupper med uppgift att bevaka hur olika projekt framskrider och att tillsammans med de som genomför projekten se till att den genererade informationen nyttiggörs.
Det ekonomiska resultatet av statens ägarstyrning motsvarar inte målet (ekonomisk risk).	En svag ekonomisk utveckling har ett direkt samband med avkastningen och inkomstföringen från statsäggande, och därmed med den offentliga ekonomin. En aktieutdelning och inkomstföring som är svagare än väntat begränsar möjligheterna att förverkliga och uppnå målen i regeringsprogrammet.	Det ägarstrategiska arbetet och analysverksamheten förutser hur ekonomin utvecklas och hur statens bolagsinkomst påverkas av utvecklingen. Det görs större satsningar på att förankra god förvaltningssed inom hela statsrådet samtidigt som mekanismerna inom ägarstyrningen vidareutvecklas. Med de medel ägaren har till sitt förfogande stötts bolagens förmåga att handla effektivt och att utvecklas också i tider av långsam ekonomisk tillväxt.
EU försvagas.	EU:s stabilitet försvagas ifall medlemsländerna utvecklas mot starkare nationalstater. En starkt handelsprotektionism skulle försvaga förutsättningarna för finländska företag och för en positiv utveckling för den finländska ekonomin. Ett svagare EU skulle också innebära sämre möjligheter för Finland att påverka gemensamma beslut.	Ärenden som är centrala för Finland påverkas och lösningar som gynnar unionens enighet främjas, men samtidigt måste man bereda sig på en utveckling som minskar enigheten och de åtgärder som detta förutsätter.

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikförebyggande åtgärder
Informationssystemens sårbarhet och serviceförmåga	<p>Att uppnå tillräcklig informationssäkerhet är en förutsättning för att ta i bruk ny teknologi. En otillräcklig informationssäkerhet utgör samtidigt en betydlig risk för fortsatt verksamhet och för målen att uppnås.</p> <p>Icke-samordnade datatekniska lösningar i statsrådet är en risk för nätangrepp som lamslår verksamheten och som kan vara mycket svåra att åtgärda på grund av att miljön är så komplicerad.</p> <p>En ogynnsam utveckling av den digitala förmågan kan leda till att den offentliga förvaltningens tekniska utveckling inte håller takten med utvecklingen inom den övriga ekonomin och omgivningen.</p>	<p>Lägesbilden av informationssäkerheten i datanäten och informationssystemen upprätthålls, likaså samarbetet mellan myndigheterna.</p> <p>De datatekniska lösningarna ses över och samordnas och arbetet styrs av statsrådets kansli. Man satsar på förändring, personligt kunnande och förutseende.</p>
Det sker okontrollerade förändringar i kommunikationsmiljön.	Beredskapen att reagera snabbt och flexibelt via olika kommunikationskanaler och förmågan att identifiera nya fenomen, exempelvis informationspåverkan, får större betydelse.	Förändringar i omvärlden och oförutsedda händelser möts med större beredskap, adekvat resurstilldelning och bättre kompetens. Informationspåverkan tacklas med förvaltningsövergripande samarbete och utbildning för tjänstemannen.

1.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 9. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Statsministern leder statsrådets verksamhet och statsrådets högsta regerings- och förvaltningsmakt baserar sig på aktuell, omfattande och välunderbyggd information.	God	<p>Regeringens halvtidsöversyn förverkligades. Regeringen stakade ut nya initiativ för resten av regeringsperioden och uppdaterade regeringens verksamhetsplan.</p> <p>Rådet för bedömning av lagstiftningen gav under sitt andra verksamhetsår 26 utlåtanden om regeringens propositioner som är under beredning. Utlåtandena har påverkat innehållet i propositionerna.</p> <p>Statsrådets utrednings- och forskningsplan för år 2018 förbereddes som ett samarbete mellan ministerierna och den stöder informationsbehovet inom regeringens tyngdpunktsområden. 70 forskningsprojekt sattes igång och 68 av 132 igångsatta forskningsprojekt blev klara. Dessutom har stödet till beslutsfattarna förstärkts genom att policy brief-artiklar och nya koncept publiceras.</p>
Finlands mål inom Europeiska unionen främjas på ett förutseende och aktivt sätt.	God	<p>Statsrådet stakade ut sina målsättningar i strategin för Finlands inflytande i EU 2017. Tonvikten låg på att påverka frågor om migrationen, främjande av tillväxt, hållbar utveckling och stabilitet, utvecklande av den inre tryggheten samt förstärkande av unionens yttre verksamhet och säkerhet. Finland förespråkade också att unionens gemensamma värderingar följs och att regleringen fungerar bättre. När det gäller unionens utvecklingsarbete och brexit-förhandlingarna skedde dessutom framsteg i frågor som är viktiga för Finland.</p>

I ägarstyrningen av statens tillgångar i bodelsform eftersträvas aktiv tillväxt i ägarvärdet, som används till att skapa ny, samhällsviktig företagsverksamhet.	God	Marknadsvärdet på statens börsnoterade aktieinnehav förbättrades mer än den allmänna utvecklingen på marknaden (portfölj 32 %, OMXHPI 6 %). Värde på Solidium Oy:s börsinnehav steg med ca 13 %. Värde på de direktägda börsbolagen utvecklades bättre än jämförelseindexen. Principbeslutet om statens politik för ägarstyrning verkställdes.
Statsrådet agerar enhetligt, öppet, ekonomiskt och med fokus på kvalitet.	God	Statsrådets främjade sin enhetliga verksamhetskultur genom att skapa förutsättningar för och förenhetliga ministeriernas verksamhetssätt samt genom att ta i bruk nya arbetsformer. Förenhetligandet förverkligades bl.a. i personalpolitiken, säkerhetsledningen och den ekonomiska förvaltningen. Statsrådets förenhetligade sin datatekniska miljö genom att ta i bruk en gemensam ny nät- och utskriftslösning, genom att börja använda Valtti-arbetsstationer på ministerierna och genom att fortsätta utveckla det centrala gemensamma informationssystemet för förvaltningen. Utvecklandet av statsrådets lokaler och effektiviserandet av användningsgraden fortsatte genom att grundrenovera gamla lokaler och göra dem tillgängliga för mångsidigt bruk och samtidigt avstå från en del av fastigheterna. I samband med ibruktagandet av ett gemensamt reservations-system för lokaler öppnades förhandlingsrum i statsrådets olika fastigheter för ministeriernas gemensamma bruk, vilket effektiviserar användningen av lokaler och stöder flexibelt arbete.

1.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

1.4.1 Hundraårsjubileet för Finlands självständighet

Jubileumsåret Finland 100 ägde rum och närmare 5 000 projekt hörde till det officiella programmet. Omfattningen och mångsidigheten av projekten som genomfördes i Finland och utomlands gjorde jubileumsåret till det största statliga jubileumsåret genom tiderna. Enligt Statistikcentralens uppföljande undersökning (från början av år 2018¹) var 93 % av finländarna nöjda med jubileumsåret som helhet och 80 % ansåg att jubileumsåret förstärkte känslan av gemenskap i samhället, vilket också var målsättningen med året. Sammanlagt deltog över 600 000 finländare i att arrangera programmet under jubileumsåret. Även kommunikationen lyckades utmärkt i Finland och utomlands. Av finländarna kände 99 % till jubileumsåret och exempelvis i sociala medier var #Suomi100 den hashtag som användes överlägset mest i Finland år 2017 och Suomi 100 var den populäraste samhälleliga Google-sökningen i Finland.

Jubileumsåret till ära publicerade statsrådets kansli webbtjänsten Kvinnliga ministrar i det självständiga Finland² som presenterar de kvinnliga ministrarna under vår tid som självständiga. Webbtjänsten innehåller information om ministrarnas karriärer samt personalia, fotografier, videointervjuer och inspelningar.

¹ Uppföljningsundersökningen Finland 100 genomfördes som en del av Statistikcentralens konsumentbarometer.

² <http://vallioneuvosto.fi/hallitukset>, <http://vallioneuvosto.fi/sv/regeringar>, <http://vallioneuvosto.fi/en/governments>

Under jubileumsåret grundade statsrådet ett internationellt jämställdhetspris (International Gender Equality Prize) som vartannat år beviljas en person eller en organisation som ett erkännande för arbete som främjar jämställdheten. Prissumman är 150 000 euro som pristagaren får anvisa för ett understödsobjekt som uppfyller förutsättningarna för utvecklingssamarbete och främjar jämställdhet mellan könen. Närmare 400 förslag på pristagare lämnades. Statsrådet beslutade att tilldela priset Tysklands förbundskansler Angela Merkel, som anvisat prissumman en nigerisk civilsamhällsorganisation som arbetar för kvinnors och barns rättigheter.

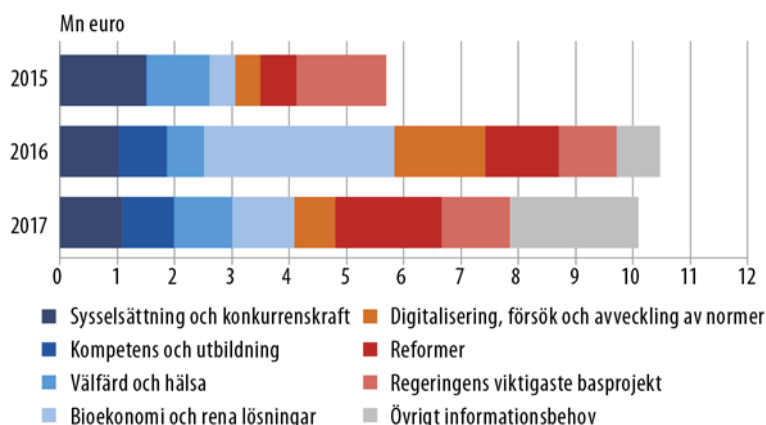
1.4.2 Verkställandet av regeringsprogrammet

Regeringens verksamhetsplan uppdaterades som en del av regeringsperiodens halvtidsöversyn i samband med ramförhandlingarna våren 2017. I granskningen konstaterades att regeringens strategi och finanspolitiska linje som helhet går i rätt riktning, men att regeringsperiodens målsättningar förutsätter nya initiativ på fyra områden: kompetens, tillväxt och sysselsättning, omsorg, reformer samt säkerhet. Initiativen omfattar såväl helt nya åtgärder som preciseringar av de nuvarande åtgärderna.

Ett av de nya initiativen var det tvååriga försöket [Ekosystemiforumi](#), med vilken utvecklingen av digiekosystemen som uppfyller medborgarnas och företagens behov påskyndas genom ett nytt närverksliknande samarbete. Forumet förbereder förslag på hur författningsproblem kunde lösas och påskyndar behandlingen av dem i beslutsfattandet.

Genom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet produceras information till stöd för beslutsfattandet i statsrådet. I utrednings- och forskningsplanen som statsrådet godkänt fastställs årligen forskningens teman och tyngdpunkter.

Figur 1. Anslag om projekt inom utrednings- och forskningsverksamheten enligt prioriterade områden 2015–2017

Projekten som är en del av statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet omspänner ett halvt till tre år. Under året pågick 11 projekt som inleddes år 2015 och 51 som inleddes år 2016. Under det gångna året inleddes 70 nya projekt och av de på-

gående 132 projekten avslutades 68. 82 projektrapporter publicerades. Man kunde läsa om projektet bl.a. på webbplatsen Tietokayttoon.fi som hade närmare 70 000 besökare.

Exempel på nyttan med utrednings- och forskningsverksamheten år 2017:

- Resultat från forskningsprojektet Mot bioekonomi: flaskhalsar och inriktning av styrmetoder³ har använts bl.a. vid förberedelserna av EU:s bioekonomistrategi.
- Forskningsprojektet Nyckeln till sunda och säkra byggnader⁴ har tillfört information till framställningen av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028.
- Uppgifter från forskningsprojektet Förverkligandet av samiska rättigheter: Internationell jämförande forskning⁵ har använts vid beredningar som gäller samernas rättigheter, t.ex. ändringar av lagstiftningar i sametingetslagen.
- Projektet VAAKA – Vaikuttavuus, aluejärjestelmä, asiakaslähteisyys ja kustannustehokkuus aluehallintouudistuksessa⁶ har gett upphov till nya uppdragsgivare och en analytisk diskussion med olika grupper i bl.a. kommunerna, landskapen, utvecklingsbolag och ministerierna. Resultaten från projektet har också använts som bakgrundsmaterial.

Statsministern tillsatte i början av år 2017 en arbetsgrupp som under ledning av professor Juho Saari hade i uppgift att hitta konkreta metoder för att göra slut på differentieringen i samhället. Arbetsgruppen överlämnade sin slutrapport⁷ till regeringen i mars 2018.

Under år 2017 startades projektet Sunda lokaler 2028 som har som mål att främja hälsa och välmående i offentliga byggnader. Inom projektet utformades under året åtgärdsprogrammet [Ett decennium av sunda lokaler](#) som behandlar praxis för byggande och underhåll samt förebyggande av problem med inomhusluft. Det var på remissbehandling i december 2017. Programmet verkställs under åren 2018–2028.

Under året startades också förnyelseprojektet [TOIMI](#), som behandlar grundtrygghet och handlingskraft. Projektet bereder en totalförnyelse av grundtryggheten som förbättrar sysselsättningen och företagsamheten och minskar på ojämlikheten. Projektet stöder politiska aktörer och partier som förbereder sig för riksdagsvalet 2019 genom att utforma ståndpunkter kring grundtrygghet och företagsamhet.

³ Knivilä et al. Kohti biotaloutta: kapeikot ja ohjauskeinojen suuntaus. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 16/2017.

⁴ Hyvärinen et al. Avaimet terveelliseen ja turvalliseen rakennukseen (AVATER) – Yhteenvetoraportti. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 47/2017.

⁵ Heinämäki et al. Saamelaisien oikeuksien toteutuminen: kansainvälinen oikeusvertaileva tutkimus. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 4/2017.

⁶ Antikainen et al. Vallan ja vastuun uusjako; Maakuntauudistuksen vaikutukset ELY-keskusten ja TE-toimistojen tehtäviin ja aluekehittämisjärjestelmään. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 47/2017.

⁷ Erianvoisuutta käsittelevän työryhmän loppuraportti. Statsrådets kanslis publikationsserie 1/2018.

Försökskulturen backades upp genom att den digitala plattformen Plats för försök – Kokeilunpaikka.fi – öppnades våren 2017. Tjänsteinnovationen har fått omfattande internationell uppmärksamhet och den prisbelönades som en av fem bästa innovationerna inom offentlig förvaltning på World Government Summit-evenemanget. Med plattformen har de första småskaliga försöken på finansieringsansökningar under temat kretsloppsekonomi förverkligats och användningen av den ökar hela tiden. Försöken på kretsloppsekonomi har fått positivt bemötande och en del har valts till Sitras Fiksu arki -företagstävling för smart vardag för att kunna utnyttjas mer omfattande. Samarbetet med ministerierna och ämbetsverken har intensifierats och kompanjonskap med Motiva Ab har inletts.

1.4.3 Den strategiska utvecklingen av statsrådets verksamhet och struktur

Statsrådets kansli tillsatte vid årets slut ett utvecklingsprojekt som med tanke på följande regeringsperiod ger rekommendationer i syfte att föra strategimodellen vidare till nästa nivå. Målet är att trygga kontinuiteten i reformen av det strategiska regeringsprogrammet och främja statsministerns förutsättningar att leda regeringen som ett kollegium. Syftet är att stärka det strategiska och förvaltningsövergripande ledargreppet inom statsrådet. Dessutom ska projektet begrunda sätt att samla resurser till stöd för regeringens prioriteringar och sätt att bidra till enhetlighet inom statsrådet.

Av utkast till regeringspropositioner lämnade rådet för bedömning av lagstiftningen under sitt andra verksamhetsår sammanlagt 26 utlåtanden till ministerierna. Rådet fokuserar i sitt arbete på betydande regeringspropositioner och konsekvensbedömningen av dem, men strävar å andra sidan också efter att omfatta olika slags ministerier och propositioner i sin bedömning. Uppskattningsvis hälften av de brister som rådet framfört i sina utlåtanden är åtminstone delvis åtgärdade i den fortsatta beredningen. Förutom enskilda propositioner strävar rådet efter att rent allmänt påverka kvaliteten på lagberedningen vid ministerierna. Hur stor inverkan rådets verksamhet har bedöms i ett oberoende forskningsprojekt under år 2018.

Första delen av statsrådets framtidsredogörelse *Bred förståelse av förändringarna i arbetslivet* (SRR 6/2017 rd – RSk 2/2018 vp) överräcktes till riksdagen. Redogörelsen har beretts med stöd av det nationella handlingssättet för framsyn. Denna redogörelse lyfter fram framtida samhällspolitiska frågor, av vilka de mest centrala gäller det sätt på vilket förändringarna i arbetslivet får oss att ifrågasätta såväl den traditionella kopplingen mellan arbete och försörjning som de samhälleliga arrangemangen och de sociala skyddsnäten som stöder denna koppling, närmare bestämt deras regelbundenhet, täckning och funktion. Samtidigt ger förändringarna extra impulser och stora möjligheter som gynnar nya former av organisering och självsyssetsättning plattformar, delningsekonomi och gemensam produktion.

Ministeriernas gemensamma kontinuerliga arbete för framsyn har fortsatt och som en följd av det har statsrådet publicerat [kort över förändringsfaktorer](#) som utgör en gemensam grund för ministeriernas framtidsgranskning.

1.4.4 Finlands EU-politiska ledning

På grund av de omfattande och komplicerade sakfrågorna, bl.a. kriser, Storbritanniens utträde ur EU och framtidsutsikter, träffades statsöverhuvudena i EU-länderna ofta och Europeiska rådet fick en mer uttalad roll. Vilka resultat EU-politiken ger hänger i sista hand samman med såväl utvecklingen i omvärlden som de samlade åtgärderna inom institutionerna och i medlemsstaterna. Statsrådet utformade en strategi för inflytande i EU för år 2017 för att försäkra sig att den lyckas för Finlands del. Strategin kompletterar ministeriernas egna mer exakta strategier.

EU-ministerutskottet stakade ut ståndpunkter av konsekventa centrala helheter för att säkerställa att Finland kan utöva inflytande i unionen i förväg. Ståndpunkterna gällde bl.a. den kommande mångåriga finansieringsramen och utvecklandet av den europeiska ekonomiska och monetära unionen. På områden som är viktiga för Finland, t.ex. försvaret och unionens utvecklingsarbete, gjordes framsteg i enlighet med Finlands ståndpunkter. Det samma gällde t.ex. förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU.

Statsrådets åtgärder för att utöva inflytande i EU beskrivs närmare i kapitel 2.8.

Finland är Europeiska rådets ordförandeland 1.7–31.12.2019. Statsrådet fortsatte med förberedelserna för ordförandeskapet under året genom att färdigställa föredragningslistan för ordförandeskapsperioden samt genom att planera och sammanjämka de personalresurser och anslag som ordförandeskapet förutsätter. Vid statsrådets kansli har det tillsatts ett sekretariat för EU-ordförandeskapet som svarar för de praktiska mötesarrangemangen. EU-ministerutskottet har bestämt att de inofficiella mötena på minister- och tjänstemannanivå under ordförandeperioden arrangeras i Helsingfors.

1.4.5 Statens aktiva och tydliga ägarpolitik

Marknadsvärdet för statens börsnoterade aktieäggande växte mer än marknadsutvecklingen (portfölj 32 %, OMXHPI 6 %). Avkastningen för börsägandet i Solidium Oy var ca 13 %. Värdet på direktägda börsbolag växte mer än jämförelseindexet.

Vid bolagsstämmorna under våren 2017 rapporterade de statsägda företagen om belönande och företagsansvar i enlighet med [de ägarpolitiska principbesluten](#). Under året hade bolagen med bestämmande inflytande minst 40 procents representation för båda könen i sina styrelser. Av statens utnämningar på bolagsstämmorna utgjorde andelen kvinnor 44 %.

Under året redovisades sammanlagt 1,846 md euro från utdelning och försäljning av aktier till staten. Av detta var börsägandets andel 0,67 md euro (0,62 md år 2016) och olistades andel 1,175 md euro (0,57 md euro år 2016).

Principbeslut om ägarpolitiken verkställdes. Dessa var bl.a. att sänka gränsen för minimiägande i Neste Abp och Vapo Oy, att grunda SoteDigi Oy för medel ur statens utvecklingsbolag Vake Oy och staten inledde en utredning om Altia Oyj:s börslistning.

Statens bolagsinnehav och ägarstyrning år 2017 beskrivs utförligt i bilaga 4 i årsberättelsen.

1.4.6 Statens gemensamma verksamhetskultur och utvecklingsprojekt

Statsrådet har främjat en gemensam verksamhetskultur genom att upprätta och för- enhetliga ministeriernas verksamhetsmetoder och ta i bruk nya arbetsmetoder och - former. Förenhetligande åtgärder förverkligades under året bl.a. inom personalpoliti- ken, säkerhetsledarskapet och ekonomiförvaltningen. Statsrådets interna tjänster som är sammanförda i förvaltningsenheten är till största delen förenhetligade och verk- samheten är stabiliserad.

Tabellen visar hur utgifterna för statsrådets gemensamma förvaltnings- och service- verksamhet är fördelade över funktionerna.

Tabell 10. Fördelningen av statsrådets gemensamma förvaltnings- och servicefunktioner*, 1 000 euro

	2015**	2016	2017
Hyror för lokaler	36 011	37 005	36 122
Lokalservice och säkerhet	12 474	13 571	14 532
Dataadministration**	24 848	31 550	39 026
Övriga stödtjänster	5 914	6 915	7 205
Personaltjänster	20 556	23 329	23 415
Totalt	99 802	112 370	120 300

* I dataadministrationen ingår informations- och kommunikationstekniska bastjänster, dokumentförvaltning och nättjänster. I övriga stödtjänster ingår bland annat informationsstöd och biblioteksservice, översättnings- och språktjänster och interna förvaltningstjänster.

** I fråga om statsrådets förvaltningsenhet 10 mån.

Att utgifterna stigit från föregående år beror särskilt på statsrådets gemensamma ut- vecklingsprojekt. Statsrådets datatekniska miljö förnyas så man i stället för ministeri- ernas separata grundläggande datatekniska lösningar, intranet och dataadministrativa informationssystem övergår till gemensamma arbetsredskap och datasystem för stats- rådet. Det allmänna informationshanteringssystemet Vahva och det virtuella skriv- bordet Kampus är såpass klara att de första ministerierna börjar använda dem under våren 2018. Stödtjänsternas ICT-utgifter höjde också kostnaderna för datasystemens ständiga service.

Användningen av statsrådets lokaler har anpassats efter statens lokalstrategi. Dessu- tom har gemensam användning uppmuntrats och man har avstått från en del fastig-

heter. Användningen av lokaler effektiviserades och mängden arbetsställen sjönk, vilket sänkte hyresutgifterna för lokalerna en aning. I slutet av året uppgick lägenhetsytan för statsrådets kontorslokaler till 91 415 m² (99 300 m² 2016), vilket var en minskning med 7,9 % jämfört med året innan. Det fanns 4 545 arbetsställen (4 440 arbetsställen 2016). I lokalprojektet är det förutom de ekonomiska synvinklarna i en betydande grad också fråga om hur beteendet förändras då man övergår till öppna kontor och anonyma skrivbord. Statsrådets gemensamma projektregister [Hankeikkuna](#) infördes i början av 2017. Tjänsten stöder öppen informationsspridning till medborgarna, medierna och intressentgrupperna om projekt som pågår vid ministerierna samt förbättrar informationsgången också inom statsrådet.

1.4.7 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Statsrådets kansli koordinerar statsförvaltningens arbete för hållbar utveckling och stöder det arbete som kommittén för hållbar utveckling gör.

Under statsrådets ledning bereddes en redogörelse för verkställandet av Agenda 2030 i Finland (SRR 1/2017 rd – RSk 27/2017 rd). Redogörelsen bottenar i utstakningen om [samhällsättagande kring hållbar utveckling](#). De olika ministerierna ansvarar huvudsakligen för att fokusområdena i redogörelsen; *ett Finland där det råder jämlikhet, jämställdhet och kompetens* samt *ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland* förverkligas. Statsrådets kansli stöder arbetet vid de övriga ministerierna och främjar förverkligandet av politikprincipen om *långsiktighet, förändringsvilja, koherens och globalt partnerskap* samt *ägaransvar och delaktighet* samt är ansvarig för uppföljningen av Agenda 2030.

[En nationell uppföljnings- och utvärderingsmekanism](#) för hållbar utveckling upprättades och utvecklades under ledning av statsrådets kansli år 2017. Med hjälp av uppföljnings- och bedömningssystemet förbättras förverkligandet av regeringens redovisningsskyldighet, förstärks riksdagens roll i den nationella uppföljningen och förstärks den offentliga diskussionen och uppföljningen av frågor kring hållbar utveckling. FN har tagit fram globala indikatorer för att mäta utvecklingen på global nivå. För Finlands del fick Statistikcentralen i slutet av året i uppdrag att ta fram nationella indikatorer.

[Långsiktighet och förändringskraft](#)

Regeringens beslut att välja samhällsättagandet för hållbar utveckling som grund för redogörelsen för Agenda 2030 stödde långsiktighet och förändringskraft. Långsiktigheten förstärktes genom att koppla ihop hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030 med statsrådets framtidsarbete, vilket syns bl.a. i förändringsfaktorerna vid statsrådets gemensamma verksamhetsmiljö och framtidsredogörelse. Som en del av statsrådets utrednings- och forskningsplan för år 2017 inleddes ett projekt som stöder nationella åtgärder för hållbar utveckling. En förändring mot en mer hållbar

framtid stöddes genom införandet av försöks- och innovationsmiljöer och genom att rikta stödprocesser och finansiering på försök till kretsloppsekonomi.

Koherens och globalt kompanjonskap

Kanslichefsmötet och ett koordineringsnätverk för hållbar utveckling utgör centrala faktorer för politiskt rättvist förverkligande av hållbar utveckling. Övriga nätverk som stöder konsekvens är kommittén för hållbar utveckling och uppföljningsnätverk. Slut-satserna från rådet som behandlar genomförandet av Agenda 2030 på EU-nivå fick med Finlands samverkan en stark notering inom alla politiska sektorer i EU. Hållbar utveckling och Agenda 2030 utgör en stark referensram för Finlands ordförandeskapsperiod (2017–2019) i Arktiska rådet och de inkluderades också i Nordiska ministerrådets Agenda 2030-program (Generation 2030).

Ägande och delaktighet

Olika verksamhetsområden, administrationer, bolag och organisationer har i stor utsträckning **förbundit sig vid hållbar utveckling**. Tack vare jubileumsåret Finland 100 fördubblades nästan mängden åtgärdsförbindelser. Bolagsstämman för Motiva Ab som Statsrådets kansli ansvarar för ägarstyrningen av beslutade sig för att utvidga bolagets verksamhet till ett bolag för hållbar utveckling. Också den nya uppföljnings- och utvärderingsmekanismen gör det möjligt för alla samhällsaktörer att delta på nya sätt. För att stärka ungdomars deltagande grundades en särskild Agenda 2030-grupp för unga som en del av kommittén för hållbar utveckling.

Utvärdering av hur förvaltningsområdet lyckats genomföra hållbar utveckling på ett koherent sätt

Statsrådets kansli har för sin del haft en inverkan på alla de administrativa huvudprocesser som på ett betydande sätt främjar att hållbar utveckling konsekvent förverkligas. Till dessa hör att skapa en ständig och stabiliserande dialog med riksdagen genom rapporter och regeringens årsberättelse, årsberättelsens innehåll och därigenom bekräftande av regeringens redovisningsskyldighet gällande frågor om hållbar utveckling, uppföljnings- och utvärderingssystem, att knyta samman information som en del av t.ex. huvudprocesser och nationell uppföljning, upprätthållande av en regelbunden koordination på ministerienivå samt en aktiv dialog med en expertpanel kring hållbar utveckling. I fortsättningen borde det gå att bättre än förut känna igen de olika sakfrågorna som är gemensamma för förvaltningsområdena och som har ett samband med de befolkningsgrupper som står i fara att bli på efterkälken i den samhälleliga utvecklingen.

2 Utrikesministeriet⁸

2.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 11. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Förändringar i den internationella ordningen	Den kraftiga förändringen i den globala maktbalansen och i Finlands omvärld har ytterligare accentuerat vikten av att driva landets utrikes- och säkerhetspolitiska intressen och det tillhörande arbetet. Den internationella regelbaserade ordningens betydelse framhävs allt mer för länder som Finland.
EU:s och nationalstatens utveckling	Storbritanniens utträdesprocess sysselsätter även utrikesministeriet, och exempelvis den handelspolitiska intressebevakningen i EU märks i både ministeriets och beskickningarnas arbete.
Den globala ekonomiska omvälvningen	Osäkerheten i den kommersiellt-ekonomiska omvärlden fortsatte 2017 bl.a. till följd av relationerna mellan Förenta staterna och Kina samt brexit. Dessutom utföll inte Världshandelsorganisationen WTO:s ministermöte i Buenos Aires väl. Sammantaget var utsikterna inom världsekonomin bättre än året innan och både världsekonomin och den internationella handeln visade tecken på att ta fart igen. Tack vare detta och de nationella åtgärderna för att stärka konkurrenskraften blev också utsikterna för den finländska exporten bättre under året. Förändringarna i den globala ekonomin förutsatte att nätverket Team Finland ses över och att dess tjänster förbättras.

De viktigaste administrativa förändringarna på verksamhetsområdet

- År 2017 höjdes de finländska verksamhetsställets status i Yangon och Bogota till ambassader, samtidigt som ett konsulat öppnades i São Paulo i Brasilien.

2.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 12. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikoförebyggande åtgärder
Säkerhetsrisker (konflikter, olyckor, naturkatastrofer, terrordåd, spionage och brottslighet) och informationssäkerhetsrisker plus snabba omvärldsförändringar.	Omkring 20 verksamhetsställen inom Finlands beskickningsnät ligger i områden med ett kontinuerligt säkerhetsunderskott. Dessutom kan situationen förändras väsentligt i säkrare områden exempelvis om samhällsfreden rubbas. Utöver säkerhetsriskerna är de höga informationssäkerhetsriskerna av stor betydelse inom utrikesförvaltningen, och betydelsen ökar ytterligare när EU-ordförandeskapsperioden närmar sig.	Fortsatt arbete med att utveckla systematiseringen av riskhanteringen och systematiseringen kopplas till de praktiska arbetsuppgifterna. Stöd till utvecklingsåtgärderna genom att fortsätta inbegripa riskanalys i processen för verksamhets- och ekonomiplanering. Beredskap mot informationssäkerhetsrisker skapas bl.a. genom ökade kunskaper, bättre rutiner och stärkt it-säkerhet.

⁸ Utrikesministeriets officiella namn på finska ändrades från "ulkoasiainministeriö" till "ulkoministeriö" 1.1.2018.

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikförebyggande åtgärder
Vid utrikesrepresentationerna: faktorer som hänger samman med som arbetsmiljö, bl.a. föreningar samt sociala och politiska faktorer och deras tryck och belastning på välmäendet.	Utrikesförvaltningen har verksamhetsställen i mycket varierande länder med starkt varierande förhållanden. Förhållandena kan avvika till och med mycket starkt från Finland. Också riskerna förknippade med personbyten måste beaktas vid beskickningarna när det gäller överföring av viktig kunskap och riskmedvetenhet.	Fortsatt arbete med att systematisera riskhanteringen och koppla den till de praktiska arbetsuppgifterna. Fortsatta satsningar på bättre prioritering. Uppmärksamhet ska fästas vid rekryteringsarna och vid att det finns tillräckligt med lämplig personal och tillräckliga yrkeskunskaper för uppgifterna och att informationssystemen fungerar samt vid riskhanteringen.
Inom utvecklingssamarbetet ökar risken för dålig förvaltning, oegentligheter och korruption till följd av den krävande verksamhetsmiljön (särsk. instabila stater), biståndsvolymer och den stora andelen utomstående aktörer.	Internkontrollen och riskhanteringen måste ligga på en hög nivå.	De främsta riskerna inom utvecklingssamarbetet och behoven att utveckla den interna kontrollen, uppföljningen och riskhanteringen är kända, och arbetet med att ta fram ett övergripande system för riskhantering kommer att fortsätta. Missbruk av biståndsmedel och korruption förebyggas bl.a. genom bättre riskvärderingar.
Processen för Storbritanniens EU-utträde skapar osäkerhet i handelspolitiken, företagens och medborgarnas villkor och det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet. Dessutom har den osäkerhet som är kopplad till den nya amerikanska förvaltningens agerande och strategier återspeglats på de internationella förhållandena.	Den brittiska utträdesprocessen ger upphov till mycket arbete. Den amerikanska förvaltningens handelspolitik påverkar i viss utsträckning både bilaterala förhandlingar och de multilaterala processerna.	Beredskap för ökad arbetsmängd, inkl. förberedelserna för EU-ordförandeskapet. Beredskap för den osäkerhet som Förenta staternas agerande ger upphov till skapas genom ett enhetligare och mer handlingskraftigt EU i den internationella ekonomin. Insatser görs dessutom för att påverka förenta staterna bilateralt genom en konstruktiv dialog.

2.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 13. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Nordens och Östersjoområdets stabilitet främjas och det nordiska säkerhetspolitiska samarbetet stärks, särskilt med Sverige.	God	Samarbetet med de nordiska och baltiska länderna främjades både på politisk nivå och på tjänstemannanivå. Arbetet med att ta fram Finlands nya strategi för Östersjöregionen framskred. Stabiliteten i den regionen främjades genom verkställighet av EU:s strategi för regionen och genom samarbetet inom Östersjöstaternas råd (CBSS), särskilt på området mjuk säkerhet. Den strategiska utrikespolitiska dialogen med Sverige fördjupades. Exempelvis är samarbetet med Sverige mycket intensivt i frågor som gäller Natopartnerskapet och EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Finlands organiserade under året två internationella möten som gällde luftfartsskydd i Östersjöregionen. En nära dialog om det säkerhetspolitiska läget i regionen har förts med Förenta staterna både bilateralt och inom ramen för Natopartnerskapet.

Mål	Betyg	Motivering
EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och gemensamma säkerhets- och försvarspolitik stärks och unionens utrikes- och säkerhetspolitiska globalstrategi främjas.	Utmärkt	Det permanenta strukturerade samarbete (Pesco) som inleddes inom EU i slutet av 2017 stärker den gemensamma säkerhet- och försvarspolitiken. Det stöder Finlands långvariga mål att stärka EU:s roll som säkerhetsgemenskap och säkerhetsgaranti. Finland har aktivt drivit på utveckling av EU:s politik för vapenkontroll.
Det omfattande transatlantiska samarbetet stärks både bilateralt och via EU.	Utmärkt	Samarbetet mellan Finland och Förenta staterna har främjats både genom EU och bilateralt genom besök, deltagande i krishantering (särskilt koalitionen mot IS) och inom ramen för Natopartnerskapet samt i sanktionsfrågor.
Mångsidiga och fungerande bilaterala relationer till Ryssland upprätthålls utifrån EU:s gemensamma riktlinjer i fråga om Ryssland.	God	De bilaterala relationerna med Ryssland upprätthålls inom ramen för EU:s linje. Strävan var att påverka Ryssland också genom bilaterala diskussioner på hög nivå. Det regionala samarbetet främjades. Aktiva insatser gjordes för att främja en enhetlig och effektiv Rysslandspolitik från EU:s sida.
De politiska relationerna till och samarbetet inom prioriterade områden med länder som är viktiga för Finland stärks.	Utmärkt	Exceptionellt många högnivåmöten hölls med länder som är viktiga för Finland.
Man fortsätter det aktiva samarbetet och inflytandet i frågor som gäller den arktiska regionen, inkl. utvecklandet av de arktiska frågorna till ett av fokusområdena inom EU:s yttre förbindelser. Finlands ordförandeskap i Arktiska rådet 2017–2019 utnyttjas till att stärka samarbetet mellan de arktiska länderna.	God	Utveckling av EU:s arktiska politik främjades utifrån EU:s tredje meddelande i saken. Samarbetet i det arktiska området byggdes upp enligt FN:s principer för hållbar utveckling. Inom det arktiska samarbetet accentuerades genomförande av Rysslandspolitik.
Som en del av EU och av det internationella samarbetet påverkar Finland de grundläggande orsakerna till migrationen och stöder en stärkning av bärkraften i transitländerna. Sådana lösningar på både nationell och EU-nivå som gäller arrangemang kring återsändande och återtagande främjas i samarbete med de viktigaste ursprungsländerna.	God	Finland har påverkat de bakomliggande orsakerna till migrationen i ursprungs- och transitländerna bl.a. genom att delta i krishantering och genom humanitära insatser mot minor. Utvecklingssamarbetet inriktas på långsiktig utveckling av utvecklingsländer. Även om anslagen generellt sett minskar under regeringsperioden ökar de för bl.a. Somalias och Etiopiens del. Återtagandet till Irak och Somalia har främjats genom utveckling av de bilaterala relationerna och dessutom har uppkomsten av gemensamma EU-arrangemang stötts. Biståndspengar riktades till ursprungs- och transitländer av migration.
Förebyggandet av våldsamma extremistrelers verksamhet främjas och man deltar genom internationellt samarbete i bekämpningen av internationell terrorism.	God	Finland har deltagit i koalitionen mot den s.k. Islamiska staten (IS). Inom EU-samarbetet har stöd getts till insatser som syftar till att avvärja hot mot EU och Finland. Finland var samordnande land för det globala initiativet för att bekämpa nukleär terrorism (GICNT) 2017–2019 och ordförandeland för vapenhandelsfördraget (ATT) 2017. Stabiliteten i Medelhavsområdet och Afrikas horn har främjats med instrument inom utvecklingssamarbetet. Finland har främjat sina rättsliga prioriteringar inom de internationella insatserna mot terrorism.

Mål	Betyg	Motivering
Deltagandet i internationell militär och civil krishantering fortsätter och fredsmedlingen utvecklas. Militär och civil krishantering, utvecklingssamarbete, humanitärt bistånd och fredsmedling samordnas.	Utmärkt	<p>I slutet av 2017 deltog Finland i militär krishantering med ca 490 personers och i civila krishanteringsuppdrag med ca 120 personers insatser. Deltagandet i koalitionen mot IS i Irak är ett exempel på hur pass heltäckande deltagandet är såväl inom militär och civil krishantering som genom utvecklingssamarbete. Dessutom har regionen fått humanitärt bistånd.</p> <p>Finlands humanitära insatser mot minor är betydande. Biståndet har koncentrerats till fem instabila stater (Irak, Syrien, Somalia, Afghanistan och Ukraina).</p> <p>Finland har genom målinriktad verksamhet främjat fredsmedling och stöd för medling i olika forum (FN, EU, OSSE och AU) och stärkt sin nationella medlingskapacitet.</p> <p>Finland har genom sitt agerande konsoliderat en sammanhållen strategi i FN-forum.</p> <p>Kontinuitet mellan humanitärt bistånd och utvecklingssamarbete främjades i olika sammanhang, även vid påverkan inom EU och FN.</p>
Inom det internationella samarbetet främjas sådan frihandel och global ekonomi som bygger på regler och öppenhet.	God	Finland har lyckats påverka EU-ståndpunkterna och även agerat aktivt i bilaterala relationer med tredjeländer.
I de externa ekonomiska relationerna betonas främjandet av exporten, särskilt internationaliseringen av små och medelstora finländska företag samt främjandet av investeringar i Finland med hjälp av att de tjänster som Team Finland erbjuder utvecklas.	God	<p>Den nationella servicemodellen fungerar och fokus ligger särskilt på små och medelstora företag. De uppställda kvantitativa målen har nåtts. Team Finland (TF)-tjänsterna har specificerats och produktifieringen är avslutad. Databasen över marknadsmöjligheter har börjat användas och TF-aktörernas gemensamma system för hantering av kundrelationer håller på att införas. Den servicemodell som finländska företag tillämpar när det gäller upphandlingar som internationella organisationer och finansinstitut gör godkändes och ett pilotprojekt som gäller tre länder (Etiopien, Zambia och Vietnam) håller på att starta.</p> <p>Både ministerledda och tjänstemannaletta exportfrämjande TF-resor har gjorts och uppföljningen har effektiviserats. Handelsfrämjande tillställningar har ordnats i Finland.</p>
Genomförandet av Agenda 2030 för en hållbar utveckling och FN:s klimatkonvention samt tillgodoseendet av mänskliga rättigheter understöds. Man arbetar för att internationella beslut som stöder dessa ska fattas och verkställas.	God	Finland gjorde en betydande investering (114 mn euro) i Finlands och Internationella finansieringsbolaget IFC:s gemensamma klimatfond. Samtidigt minskade övrig finansiering, vilket försämrade resultatet och möjligheterna att påverka.
Satsningar görs särskilt för genomförandet av de grundläggande målen, värdena och prioriteringarna för Finlands utvecklingspolitik och för bättre genomslagskraft inom den internationella utvecklingspolitiken och i utvecklingsländerna, särskilt i bräckliga länder och i de minst utvecklade länderna.	God	All verksamhet har varit inriktad på prioriteringarna i den utvecklingspolitiska redogörelsen (SRR 1/2016 rd).

2.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

2.4.1 Utrikes- och säkerhetspolitik

Det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet med övriga EU-medlemsländer och EU-institutionerna var intensivt och resultatrikt. Finland främjade konsekvent utveckling av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och av försvarssamar-

betet, och synnerligen goda resultat uppnåddes 2017. Finland har som mål att stärka EU:s roll som garant för säkerhet och som säkerhetsgemenskap, och detta har lyckats väl. I slutet av 2017 fattade EU ett viktigt beslut om ett permanent strukturerat samarbete (Pesco), något som Finland drivit med emfas. Finland meddelade också att landet kommer att delta i olika Pesco-projekt (t.ex. ESSOR-truppradioprojektet, ett projekt för gränsöverskridande militärtransporter och ett projekt för ömsesidigt stöd och bistånd inom it-säkerhet).

I synnerhet samarbetet med Sverige intensifierades inom utrikes- och säkerhetspolitiken och försvarspolitiken i syfte att främja stabilitet i Norden och kring Östersjön. Finland agerade på bred front som Natopartnerland, och partnerskapet för utvidgade möjligheter (EOP, Enhanced Opportunities Partnership) förlängdes för de tre följande åren. Det transatlantiska samarbetet och Natopartnerskapet stärktes, bl.a. genom bidrag till ett närmare samarbete mellan EU och Nato.

Finland har gjort en stor insats när det gäller att motarbeta hot kopplade till massförstörelsevapen och konventionella vapen både internationellt och inom EU, bl.a. genom att fungera som ordförandeland för vapenhandelsfördraget (ATT) och samordnande land för det globala initiativet för att bekämpa nukleär terrorism (GICNT).

Finland fortsatte att arbeta för att stärka det multilaterala systemet och försvarade då den internationella rätten och de mänskliga rättigheterna i multilaterala forum som FN, Europarådet och OSSE samt inom de bilaterala relationerna. Finland främjade samarbetet inom OSSE:s koncept för bred säkerhet bland annat genom att delta i organisationens observatörsuppdrag i Ukraina och i samtalen om vapenkontroll i Europa. Finland valdes in i Unescos styrelse för perioden 2017–2021.

Finland har genom målinriktad verksamhet främjat fredsmedling och stöd för sådan verksamhet i olika forum (FN, EU, OSSE och Afrikanska Unionen) och stärkt sin nationella medlingskapacitet. Medling har främjats särskilt i Medelhavsområdet och Afrikas horn, bl.a. med ministeriets egna resurser och genom frivilligorganisationer. Prioriteringarna inom Finlands FN-strategi, såsom fredsmedling samt kvinnor, fred och säkerhet, har drivits konsekvent.

Utrikesministeriet deltog i genomförandet av den nationella strategin för bekämpning av terrorism och i arbetet med att utveckla lagstiftningen på området. EU:s Rysslands-sanktioner har ökat behovet av expertis avseende sanktioner, och genom situationen i Ukraina har också Förenta staternas nationella sanktioner påverkat finländska aktörer. De förändringar som skett bland annat i fråga om sanktionerna mot Iran och Nordkorea har också märkts i form av verkställighets- och rådgivningsuppdrag.

Finlands strävan är att upprätthålla stabila och fungerande bilaterala relationer med Ryssland, samtidigt som EU:s gemensamma linje i fråga om Ryssland utgör grundvalen för Finlands agerande. Finland upprätthöll en bilateral dialog på hög nivå med

Ryssland. Ett pragmatiskt expert- och projektsamarbete drevs med Ryssland genom partnerskapen inom den nordliga dimensionen och samarbetsprogrammen i gränsområdena mellan Finland och Ryssland (ENI CBC). Det finska näringslivets intressen drevs inom ramen för EU-sanktionerna.

Finland underströk vikten av ett sammansvetsat EU när det gäller Ukrainafrågan. Finlands nationella bidrag till utveckling och reformering av Ukraina var 7,4 mn euro 2017.

Finland har påverkat de bakomliggande orsakerna till migration såväl inom EU-processerna och de globala processerna som med instrument inom utvecklingssamarbetet. Vidare har kriskommunikationen avseende asylfrågor fortsatt till ursprungs- och transitländerna för flyktingströmmarna. Genom sociala medier har kommunikationen nått ut till ca tio mn mottagare. Arrangemangen för återsändande har påskyndats med de viktigaste ursprungsländerna (särskilt Irak och Somalia) genom nationellt samarbete.

Antalet högnivåbesök nådde en rekordnivå på hela 36 stycken 2017. Det innebär 44 högnivåbesökare med delegationer, t.ex. besöken från Kinas president Xin, Rysslands president Putin och Japans premiärminister Abe samt de nordiska kungligheternas gemensamma besök. Under 2017 arrangerade utrikesministeriet totalt omkring 500 journalist- och opinionsbildarbesök där ett av de huvudsakliga temana var Finland 100.

Tillsammans med beskickningarna och samarbetspartnerna såg utrikesministeriet till att jubileumsåret Finland 100 fick internationell synlighet. Arbetet med Finlandsbilden drog nytta av landets framgångshistoria och jubileumsåret för att göra landet mer välkänt också i mer avlägsna länder.

2.4.2 Externa ekonomiska relationer

Team Finland (TF)-tjänsterna vidareutvecklades bl.a. genom ökade resurser för TF-arbetet och genom förberedelser för införande av TF-aktörernas gemensamma system för hantering av kundrelationer. Under året utarbetade som ett projekt inom arbets- och näringsministeriet en ny Business Finland-verksamhetsmodell. Den ska erbjuda företagen all service på ett och samma ställe när det gäller internationalisering, innovationsfinansiering, internationella investeringar och turism. Inom den reformen intensifierade utrikesministeriet och Business Finland sitt samarbete när det gäller att planera, genomföra och styra verksamheten. Ambassadörerna fungerar som landansvariga för Team Finlands utlandsteam, och detta tar sig uttryck i allt mer heltäckande kundservice.

Processen för Storbritanniens EU-utträde och även Förenta staternas handelspolitik, inklusive retoriken, orsakade osäkerhet också 2017. Den osäkerhet som är kopplad till

den nya amerikanska förvaltningens agerande och strategier har också återspeglat sig på de internationella förhållandena.

De handelspolitiska förhandlingarna mellan EU och Förenta staterna har inte återupptagits sedan hösten 2016, och även den allmänna debatten om det fortsatta arbetet inom Världshandelsorganisationen WTO har varit problematisk. Dessutom gjordes 2017 knappt några framsteg alls i förhandlingarna om ett avtal om miljöanpassade varor (EGA) och ett avtal om handel med tjänster (TiSA).

Däremot gjordes det framsteg inom EU:s andra centrala handelspolitiska förhandlingsprocesser under året. I förhandlingarna med Japan skedde ett genombrott och framsteg togs också i förhandlingarna med t.ex. Mexiko och Sydamerikanska gemensamma marknaden (Mercosur). Avtalet med Kanada trädde i kraft temporärt hösten 2017.

I fråga om Ryssland fortsatte analysen av effekterna av de ekonomiska sanktionerna (inkl. Förenta staternas sanktioner) och de ryska motsanktionerna. De övergripande effekterna av EU:s ekonomiska sanktioner har förblivit tämligen begränsade för Finlands del. De ryska motåtgärderna har däremot haft större inverkan.

Målen för exportkontroll har uppnåtts väl. Behandlingen av tillståndsansökningar har byggts på en noggrann riskanalys och behandlingstiderna har trots det varit skäliga.

2.4.3 Utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete

Målen för utvecklingspolitiken och utvecklingssamarbetet nåddes i huvudsak väl. Under året allokerades betydande resurser för internationellt klimatarbete, och dessutom lyftes sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter fram som en ännu större prioritet inom utvecklingspolitiken. Finland riktade biståndspengar till ursprungs- och transitländerna för flyktingströmmarna och försökte inverka på att EU:s utvecklingspolitik allt mer skulle gälla de bakomliggande orsakerna till migration.

En omfattande reformering av arbetssätten inom utvecklingssamarbetet inleddes i syfte att effektivisera samarbetet och höja dess kvalitet. Detta gav upphov till flera konkreta utvecklingsprojekt som bl.a. kommer att effektivisera och förenkla förvaltningen av utvecklingssamarbetet och utveckla it-systemen.

Huvudtemat för utrikesministeriets utvecklingskommunikation 2017 var resultat. De **100 resultat** som noterades under året täcker in olika samarbetsformer, länder och sektorer. Genom en omfattande Agenda 2030-kampanj nådde man under hösten ut till flera hundra tusen biobesökare, kollektivtrafikanvändare och museibesökare (två museer).

2.4.4 Tjänster för allmänheten

Efterfrågan på konsulära tjänster och antalet levererade tjänster ökade med 22 % jämfört med 2016. En stor del av servicen bestod av rådgivning, men samtidigt ökade antalet krävande enskilda fall. Också antalet krissituationer som krävde åtgärder ökade. Resenärer fick information och instruktioner i tot. 109 krissituationer, vilket är 44 situationer fler än året innan. Viseringsansökningarna har ökat. År 2017 behandlades omkring 827 000 viseringar (år 2016: 540 000). Mottagningen av ansökningar har lagts ut, vilket har bidragit till optimering av resursanvändningen på beskickningarna.

Under året startade ministeriet ett projekt för utveckling av tjänsterna för allmänheten. Syftet är att se över den berörda avdelningens organisation och uppgiftsbeskrivning så att de bättre motsvarar uppgiftsområdet, som kräver snabb reaktion och beredskap att förändras. I samband med projektet granskas de olika funktionerna inom denna service och huruvida en del av de nuvarande uppgifterna kan ordnas på något annat sätt. Resursanvändningen ska rationaliseras genom ökat myndighetssamarbete och därmed används resurserna bättre. Samarbetet i fråga om konsulära tjänster ska kontinuerligt utvecklas mellan de nordiska länderna och på EU-nivå, i synnerhet när det gäller att handskas med konsulära kriser och att förbereda sig för sådana.

2.4.5 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland

Finland fortsatte att främja en koldioxidneutral och resurssmart värld globalt bl.a. genom fortsatt stöd för utvecklingsländernas klimatåtgärder inom det bilaterala och multilaterala samarbetet. Finland och Internationella finansieringsbolaget IFC fattade ett gemensamt beslut om att inrätta en klimatfond på 114 mn euro till stöd för lösningar för förnybar och ren energi och klimatprojekt i utvecklingsländer. Finland gynnade insatser för hållbar utveckling i sina frihandelsavtal. I fråga om koldioxidneutralitet underströk Finland särskilt reformering av stöden för fossila bränslen och bättre marknadstillträde för miljöteknik.

Ett Finland där det råder jämlikhet, jämställdhet och kompetens

Finland arbetade i enlighet med prioriteringarna inom utvecklingspolitiken aktivt för att inom utrikes- och säkerhetspolitiken främja kvinnors och flickor rättigheter och jämställdhet. Det som särskilt har framhävts är kvinnors deltagande i politiken och ekonomin, ett slut på diskriminering av och våld mot kvinnor och flickor samt sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter.

Både politiska och ekonomiska medel användes för att påverka genomförandet av målen för de mänskliga rättigheterna i Agenda 2030. Finland fortsatte sitt långsiktiga stöd för det arbete som kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter utför i olika länder. Bidraget från Finland riktades bland annat till arbetet för rättigheter för personer med funktionsnedsättning och till verksamhet för att förhindra ex-

trem fattigdom. Finlands bidrag för att tillgodose de mänskliga rättigheterna, särskilt i partnerländerna för utvecklingssamarbete, kanaliserades dessutom via flera internationella frivilligorganisationer. Finansieringen (mer än 7 mn euro) tilldelades sådana organisationer som arbetade särskilt för att förhindra straffrihet vid kränkningar av de mänskliga rättigheterna, stödja dem som försvarar dessa rättigheter, förebygga diskriminering och främja sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter.

[Utvärdering av hur förvaltningsområdet lyckats genomföra hållbar utveckling på ett koherent sätt](#)

Under året bestämdes det att utrikesförvaltningens strategiska prioriteringar skulle vara att främja genomförandet av Agenda 2030 och bekämpa klimatförändringen, och då gick det bättre att utvidga referensramen för Agenda 2030 utanför utvecklingspolitiken och att tydligare koppla utrikesministeriets praktiska arbete till regeringens redogörelse.

Integration av Agenda 2030 i utrikesförvaltningens verksamhet har fått en bra början på strategisk nivå, men förankringen i det konkreta arbetet pågår fortfarande.

3 Justitieministeriet

3.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 14. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
EU:s och nationalstatens utveckling	Storbritanniens besked om utträde ur EU kräver förberedelse av ett fortsatt smidigt gränsöverskridande rättsligt samarbete. År 2021 inleder Europeiska åklagarmyndigheten sin verksamhet i fråga om utredning och åtal av brott som skadar EU:s ekonomiska intressen. Det här främjar samarbetet mellan förundersöknings- och åklagarmyndigheterna.
Förändringen i demokratin och de många olika sätten att delta	Valdeltagandet minskar, liksom medlemskapen i partier och många traditionella organisationer. Medborgarna medverkar dock aktivt på nya sätt, vilket till exempel medborgarinitiativets popularitet visar.
Förändringen i värderingar och attityder	En intervjuundersökning som kartlade finländarnas uppfattningar om straff visade att folkets rättskänsla och rådande straffpraxis motsvarar varandra. I de flesta brottsfall ville vanliga medborgare dock utdela i medeltal strängare straff än domarna. De intervjuade ansåg att förebyggande av brott är ett klart mer effektivt sätt att bekämpa kriminalitet än att öka kontrollen eller bygga fler fängelser. En utvärdering av förändringar i uppfattningar om straff kräver uppföljande undersökningar.
Den växande ojämlikheten	Den växande ojämlikheten tar sig uttryck bland annat i skillnaderna i delaktighet, som enligt valundersökningen har ökat. Diskrimineringslagstiftningen avser att förhindra en växande ojämlikhet på grund av en persons ursprung eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Fångarna utgör en marginell grupp av vanlottade människor, som till sin utbildningsbakgrund, sociala ställning och yrkeskompetens avviker från den övriga befolkningen.
Den tekniska omvälvningen	Digitaliseringens verkningar på de olika rättsområdena måste beaktas i all lagberedning. Tekniken och datanäten ger också upphov till nya slags kriminella fenomen.

3.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 15. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Riskförebyggande åtgärder
Den snabba lagstiftningstakten och de knappa resurserna i lagberedningen	När risken blir verklighet orsakar lagstiftning som beretts med för knappa resurser tilläggs-kostnader i stället för nytta och besparingar. Det här orsakar också problem i statsförfattningsfrågor, de grundläggande och de mänskliga rättigheterna samt i bedömningen av konsekvenser.	En samsyn om resurser och kompetens i lagberedningen i hela lagberedningskedjan i statsrådet. Utöver resurser måste det satsas på ledningen av lagberedningen.
Extremism och radikalering ökar.	Hatbrottsligheten ökar och allt fler ärenden som har att göra med hatretorik och radikalering och kräver specialkunskande av de olika aktörerna i behandlingskedjan för brottmål kommer till rättsväsendets behandling.	Nyckelfaktor i förebyggande och förlikning av rasistiska brott och hatretorik är att stödja goda relationer mellan befolkningsgrupper. Det lokala brottsförebyggande arbetet stöds i enlighet med nationella brottsförebyggande programmet och diskriminering och hatretorik förebyggs ge-

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	RisKFörebyggande åtgärder
		nom att satsa på likvärdighetsarbete och rikta projekt för goda relationer till invandrare samt asylsökande och orter som tar emot dem.
Antalet ärenden som varit länge anhängiga hos åklagarna fortsätter att öka.	Problemen med rättssäkerhet ökar. Rättssäkerheten ska förverkligas snabbt och likvärdigt för alla medborgare oberoende av brottmålsens art och behandlingsställe.	Man ser till att målen för åklagarväsendets organisationsreform uppnås. Man skapar nya centraliserade funktioner för att göra åklagarnas verksamhet mer effektiv och styra en allt större del av åklagarnas arbetsinsats till krävande brottmål.
Man klarar inte av att ta tillvara den digitala teknologins möjligheter tillräckligt.	De elektroniska tjänsterna svarar inte mot behoven och kraven på användarvänlighet hos förvaltningsområdets ämbetsverk och kunderna, och därför uppnås inte full nytta av verksamheten i fråga om effektivisering och produktivitet.	Processerna förenhetligas, verksamheten görs effektivare och nya elektroniska självbetjäningstjänster skapas för medborgarna och intressegrupperna. Styrningen och den ekonomiska planeringen och uppföljningen av projekten görs mer effektiv.

3.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 16. Utvärdering av hur de samhällliga effektmålen har uppnåtts (betygsskala: utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
De grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna förverkligas. Medborgarna deltar i och påverkar beredningen och beslutsfattandet. Den offentliga förvaltningen är öppen och förtroendeingivande.	God	De grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna är på en god nivå i Finland. Helhetsbedömningen av förfarandet med medborgarinitiativ ⁹ visar att medborgarna aktivt använder de nya verktygen för inflytande. Skillnaderna i delaktighet är dock en aktuell utmaning i fråga om både valdeltagande och annan samhällelig medverkan. Transparensen i lagberedningen har framskridit genom att man utvecklat nya förfaranden under året. Ett exempel är den av justitieministeriet tillsatta sakkunniggruppen, som fokuserat på att stödja samarbetet med och hörandet av intressegrupper i lagberedningen. Den har erbjudit beredarna konkret hjälp och stöd för att planera och genomföra hörandet och ordnat öppna informationsmöten för ministerierna om transparensen i lagberedningen.
Rättssystemet utgör en konsekvent helhet som främjar förutsebarhet och likabehandling. Lagstiftningen är tydlig.	God	De allt mer komplexa företeelser som ska regleras, den höga takten i lagstiftningsarbetet och impulserna från EU-lagstiftningen innebär utmaningar för lagstiftningens tydlighet. Laggranskningsenheten granskade 1 103 lagförslag. På grund av brådskande tidsplaner hann enheten inte granska alla förslag. Ministeriet deltar t.ex. i utbildningen av lagberedarna, vilket bidrar till att en god lagberedningsprocess iaktas. Vidare uppdaterades lagstiftarens EU-guide (på finska).

⁹ Arviomuistio kansalaisaloitemenettelyn toiminnasta 2012–2017. Justitieministeriets publikation 45/2017. Bedömningspromemorian och uttalandena till den finns i statsrådets projektregister Hankeikkuna. (på finska)

Mål	Betyg	Motivering
Lagstiftningen möjliggör medborgarnas verksamhet och deras valfrihet och ökar på det sättet deras aktivitet och välfärd.	God	Lagstiftningen på justitieministeriets förvaltningsområde tryggar medborgarnas möjligheter att mångsidigt och utan onödigt administrativ börda välja ändamålsenliga sätt för att utöva närings- och medborgarverksamhet.
Skyddet för den svagare parten tillgodoses.	God	En telefontjänst öppnades för personer som utsatts för våld i nära relationer. Inom 5 000 samtal besvarades. Av dem som deltog i en uppföljningsenkät fick 67 % den hjälp de behövde och 25 % fick hjälp i viss mån. För att trygga kontinuiteten i de offentliga brottsoffertjänsterna gavs Brottsofferjouren en skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster i tio år framöver. Konsumentskyddet förbättrades i fråga om paketresor.
Den elektroniska ärendehantering och e-tjänsterna är kundorienterade.	God	Av ansökningarna om straffregisterutdrag till Rättsregistercentralen görs i medeltal 60 % i elektronisk form. Namnlagstiftningen reviderades för att göra det möjligt att ta i bruk elektroniska tjänster.
Rättssäkerheten förverkligas i praktiken.	God	Domstolarna ger sina rättsliga avgöranden i förfaranden som är beroende av ärendets art i genomsnitt inom skäligen tid. Utsökningsväsendets indrivningsresultat var fortsatt på hög nivå (1 054 mn euro). Utvecklingen av rättegångsförfarandena fortsatte.
Det straffrättsliga ansvaret fullföljs effektivt. Brottligheten och dess negativa följder minskar, säkerheten och känslan av säkerhet ökar.	God	Brottligheten i Finland har hållits på en stabil nivå under de senaste åren, och det totala antalet brott i relation till folkmängden är lågt internationellt sett. Den genomsnittliga tiden för åtalsprövning blev något kortare. Man har lyckats få ner antalet ärenden som väntat på åtalsprövning i över ett år. Återfallsbrottligheten minskade något under den femåriga uppföljningen, men det är svårt att bedöma vilka faktorer som påverkat förändringen.

3.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet på förvaltningsområdet

3.4.1 Domstolarna

EU:s resultattavla för rättsskipningen¹⁰ behandlar bl.a. medborgarnas uppfattning om domstolarnas och domarnas oberoende. För Finlands del visar resultattavlan att över 80 % av medborgarna anser att oberoendet är på en god eller rätt god nivå. I hela EU varierar siffran mellan ungefär 25 och 85 %, och Finland har det näst bästa resultatet efter Danmark.

Målet var att tvistemål, brottmål och förvaltningsprocessärenden avgörs utan dröjsmål, högklassigt och förmånligt.

Parterna kan kräva gottgörelse om behandlingen av ett ärende blir utdragen. År 2017 utbetalades ca 106 000 euro i gottgörelse för dröjsmål i 28 diarieförda ärenden. Det borde inte förekomma några dröjsmål alls. I förhållande till det årliga antalet behandlade ärenden är gottgörelserna inte oskäligt många. Antalet gottgörelser ger dock inte

¹⁰ Europeiska kommissionen ger årligen ut [EU:s resultattavla för rättsskipningen](#), som är en jämförande översikt över effektivitet, kvalitet och oberoende i medlemsländernas rättssystem. EU:s resultattavla för rättsskipningen. Kommissionens meddelande till Europeiska parlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Europeiska regionkommittén. Publicerad 10.4.2017 Bryssel.

en fullständig bild av helhetssituationen för dröjsmålen i rättegångar, eftersom de i brottmål kan beaktas som en strafflindrande faktor.

I slutet av 2017 låg 1 922 sådana omfattande tvistemål i tingsrätterna som hade varit anhängiga i över 12 månader. Antalet gamla ärenden minskade med ca 1 200 jämfört med året innan. Att de länge anhängiga ärendena minskade berodde i första hand på att Helsingfors tingsrätt lyckades avgöra ett betydande antal utdragna virkeskartellärenden.

I hovrättsskedet består den totala behandlingstiden av brottmål av den sammanlagda tid som går åt till förundersökning, åtalsprövning, tingsrättsbehandling och hovrättsbehandling av ärendet. I civilmål omfattar den totala behandlingstiden den sammanlagda tiden för tingsrätts- och hovrättsbehandling. Med hänsyn till att de ärenden som hovrätten behandlar vanligen är mer komplicerade, kan den totala behandlingstiden på 25 månader för brottmål (2016: 25 mån.) och 19 månader för civilmål (2016: 21 mån.) ses som skäliga.

Med beaktande av ärendenas karaktär enligt ärendekategori var domstolarnas genomsnittliga behandlingstider i regel på samma nivå som under tidigare år och mestadels skäliga. I tingsrätterna ökade den genomsnittliga behandlingstiden för omfattande tvistemål till 13,8 mån. (2016: 12,3 mån.), vilket främst berodde på att de ovan nämnda virkeskartellärendena tog lång tid. Av samma anledning minskade andelen gamla ärenden betydligt, vilket torde leda till att behandlingstiden kommer att bli kortare i fortsättningen. Försäkringsdomstolarnas genomsnittliga behandlingstid förkortades till 11,8 månader (2016: 12,7 mån.)

De grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna förverkligas vid behandlingen av ärenden och i avgörandena. Behandlingskedjorna och rättegångsförfarandena ska bestämmas enligt ärendenas beskaffenhet och det hur krävande de är.

Hovrätterna tillämpar bestämmelserna om tillstånd till fortsatt handläggning på de ärenden som blir anhängiga, och utgående från dem undersöks besväret närmare i de fall där tillstånd beviljas. Förfarandet gör det möjligt för hovrätterna att bättre rikta resurser till ärenden som gäller ett verkligt behov av rättsskydd. Tillämpningsområdet för bestämmelserna om tillstånd till fortsatt handläggning utvidgades i oktober 2015. År 2017 meddelades tillstånd till fortsatt handläggning inte i 2 813 sådana ärenden (2016: 2 964), där bestämmelserna i sin helhet tillämpades i ärendet. Med de tidigare nämnda avslagen inberäknade gav hovrätterna totalt 8 269 (2016: 9 552) avgöranden.

Tingsrättsnätet läggs om 1.1.2019 så att de nuvarande 27 tingsrätterna minskar till 20. I större enheter är möjligheterna att fördjupa personalens specialkunnande bättre.

3.4.2 Rättshjälp

Målet var att var och en ska få nödvändig hjälp med lösandet av ett rättsligt problem i ett så tidigt skede som möjligt, även om ens ekonomiska situation är svag. Rättshjälp erbjuds så att det är ändamålsenligt totalekonomiskt sett.

Offentlig rättshjälp gavs i 89 000 rättshjälpsärenden (2016: 92 000 ärenden). Asylsökande gavs 4 000 nya beslut om rättshjälp, vilket var ca 6 000 färre än beräknat och 10 000 färre än året innan. Antalet nya asylsökande som ansökte om offentlig rättshjälp minskade, vilket berodde på att färre sökte asyl i Finland 2017.

Tabell 17. Rättshjälpens mål och resultat

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017	Utfall 2017
Produktivitet, viktad arbetstid/årsv.	477	445	455	418
Kötid, dgr	11,9	11,4	10,7	11,4

Nedgången i antalet nya beslut om rättshjälp för asylsökande syns också i att siffran för produktivitet är lägre än beräknat.

År 2017 gavs rättshjälp i 51 % av asylärendena av ett privat rättsbiträde och i 49 % av fallen av ett offentligt rättsbiträde från en rättshjälpsbyrå (mål: 40 % privat biträde och 60 % offentligt rättsbiträde). Den procentuella jämförelsen försvåras av att antalet asylsökande som ansökte om rättshjälp var betydligt lägre än beräknat. År 2017 var utgifterna för asylärenden kring 1,0 mn euro mindre än året innan. Utgifterna för de besvär som är anhängiga i förvaltningsdomstolarna motsvarande det beräknade.

3.4.3 Utsökningsväsendet

Målen var att rättssäkerheten förverkligas i praktiken, att det råder en god betalningsmoral i samhället och att kreditsamhället är fungerande samt att möjligheterna att begå ekonomiska brott och dra nytta av dem minskar. I fråga om e-tjänster och elektronisk ärendehantering eftersträvades kundorientering.

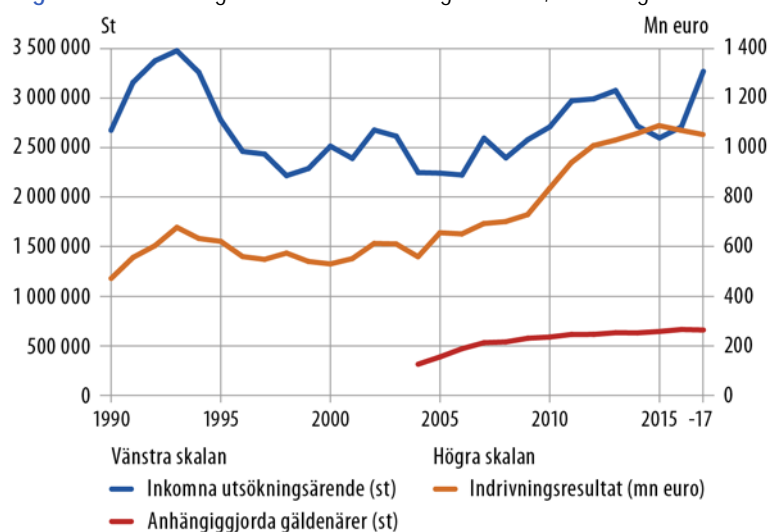
Indrivningsresultatet minskade något från 2016 men var i likhet med tidigare år fortsatt på hög nivå. Långtidsuppföljningen visar att utsökningens indrivningsresultat har fördubblats på 2000-talet. Resultatet påverkas av gäldenärens betalningsförmåga, utsökningens effektivitet och de anhängiga ärendenas antal och art. En utveckling av utsökningens informationssystem och arbetsmodeller har bidragit till resultatförbättringen. Produktiviteten och lönsamheten låg på en betydligt högre nivå än beräknat och överskred de tidigare årens resultat. Det här beror å ena sidan på att de handlagda ärendena var många, å andra sidan på att antalet årsverken minskade.

Tabell 18. Utsökningsväsendets mål och resultat

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017	Utfall 2017
Indrivningsresultat d.v.s. de belopp som redovisats till de sökande, mn euro	1 090	1 071	980	1 054
Handläggningstid, mån.	6,9	7,4	7,5	6,3
Lönsamhet, euro/handlagt ärende	37	37	37	30
Produktivitet, handlagda ärenden/årsv.	2 416	2 447	2 345	3 103
Resultat från specialindrivning redovisat direkt till borgenärerna, mn euro	29	25	20	24

Mängden ärenden beror vid sidan av det ekonomiska läget på i synnerhet de stora fordringsägarnas, som Skatteförvaltningens, indrivningsbyråernas och bankernas agerande och på indrivningsrytmen. I synnerhet den exceptionella periodiseringen av utsökningsansökningar i skatte- och bötesärenden bidrog till det stora antalet ärenden 2017. Att konsumentkrediterna blivit så allmänna har också bidragit till att utsökningsärendena ökat under de senaste åren och fått de privaträttsliga fordringarna att skjuta i höjden.

Figur 2. Utvecklingen av antalet utsökningsärenden, indrivningsresultat och antalet gäldenärer*

* Statistik över antalet anhängiggjorda gäldenärer finns fr.o.m. 2004.

Källa: Utsökningsväsendet

Huvudansvaret för bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet inom utsökningsväsendet ligger på utsökningens riksomfattande specialindrivning. Den koncentrerar sig på gäldenärer, vilkas förmögenhet kräver extra arbetsdryga utredningar och åtgärder.

År 2017 bereddes en strukturreform av utsökningsväsendet¹¹ (URA), som tar sikte på att förbättra produktiviteten och lönsamheten. Med projektet bygger man t.ex. ut de elektroniska tjänsterna för gäldenärer och ansökande. Projektet slutförs inom 2018.

3.4.4 Åklagarväsendet

Åklagarväsendets mål var att se till att det straffrättsliga ansvaret fullföljs som ett led i handläggningen av brottmål på ett effektivt och högklassigt sätt och med beaktande av parternas rättssäkerhet.

Antalet inkomna och avgjorda ärenden i åklagarväsendet ökade med ca 2 500. Åklagarnas viktade arbetsmängd var ändå oförändrad. Ärendenas svårighetsgrad har fortsatt vuxit. Förundersöknings- och rättegångsmaterialen har blivit mer omfattande och de juridiska problemen i rättsfallen har blivit svårare. Under verksamhetsåret hade åklagarna exceptionellt omfattande och krävande ärenden på sitt bord. Den genomsnittliga tiden för åtalsprövning var något kortare än året innan. Skillnaderna mellan åklagarämbetena var dock stora (2017: 1,1–3,3 mån. och 2016: 1,2–3,4 mån.). Det här blir särskilt framträdande i fråga om krävande brottmål (2017: 2,6–6,1 mån. och 2016: 2,9–8,2 mån.) Med hjälp av aktiva insatser har man fått ner antalet ärenden som väntat på åtalsprövning i över ett år.

Tabell 19. Åklagarväsendets mål och resultat

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017 ¹²	Utfall 2017
Verksamhetens omfattning				
Antal ärenden som inkommit för åtalsprövning	83 370	80 256	83 000	82 793
Antal ärenden som avgjorts i åtalsprövning	83 948	80 500	83 000	83 076
Snabbhet				
Genomsnittlig åtalsprövningstid, mån.	2,0	2,0	2,0	1,9
Ärenden som väntat på åtalsprövning i 6–12 mån.	2 566	2 147	2 200	2 401
Ärenden som väntat på åtalsprövning i över ett år	264	293	340	232
Produktivitet				
Avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd / årsv., hela personalen)	910	881	936	874
Avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd) / årsv., åklagarna	1 315	1 242	1 338	1 238
Lönsamhet				
Omkostnader / avgörande (viktad arbetsmängd), euro	94	95	91	96

¹¹ Ulosottoimen rakenne uudistushanke. Lainsäädäntöryhmän ensimmäinen mietintö. Riksfogdeämbetets publikation 2015:02. Ulosottoimen rakenne uudistushanke. Lainsäädäntöryhmän toinen mietintö. Riksfogdeämbetets publikation 2017:02.

¹² I budgetförslaget 2017 var målet för ärenden som väntat på åtalsprövning i 6–12 mån. 2 300 st. och för ärenden som väntat på åtalsprövning i över ett år 250 st. De här preliminära målen justerades i justitieministeriets och Riksåklagarämbetets resultatmålsdokument.

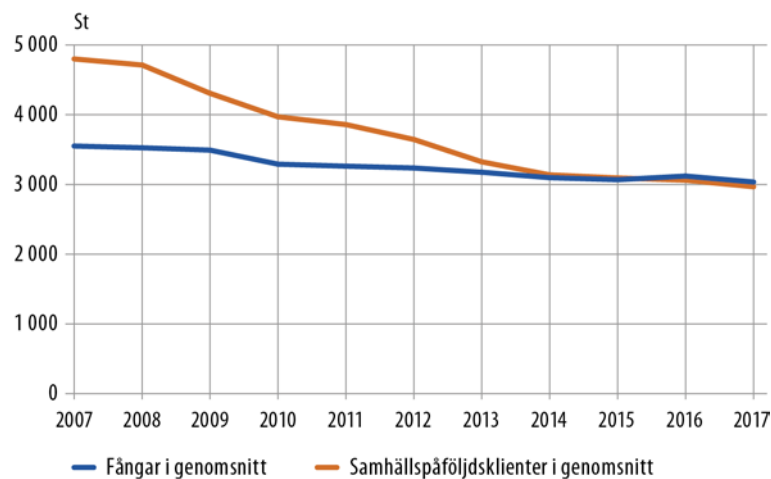
3.4.5 Verkställigheten av straff

Målet var att förbättra förutsättningarna för ett liv utan brott hos för dem som avtjänar straff och minska deras risk för återfallsbrott samt att säkerställa rättsskyddet och enhetlig praxis.

Antalet fångar och samhällspåföljds klienter samt den statistikförda brottsligheten har minskat i Finland under de senaste åren, med undantag för 2016. År 2017 minskade antalet fångar. Det går inte att påvisa någon klar enskild förklaring till nedgången, men åtminstone förändringarna i kriminalitet och befolkningens åldrande bidrar till utvecklingen. Det genomsnittliga antalet utländska fångar steg något under 2017, men vid årets slut fanns det en dryg tiondel färre utlänningar i fängelserna än i slutet av 2016. Fängelsestraffen var korta i genomsnitt. Under verksamhetsåret avtjänade 53 % av fängelsefångarna högst ett sex månader långt straff i fängelse. Sammanlagt 1 802 fångar avtjänade till fängelsestraff förvandlade böter och längden på största delen av de avtjänade förvandlingsstraffen var högst 30 dagar. I genomsnitt 214 fångar per dag var övervakat frigivna på prov.

Antalet samhällspåföljds klienter fortsatte att minska. Det här torde bero på att antalet rattfylleribrott som kommer till polisens kännedom har minskat redan länge. Orsakerna till att färre döms till samhällstjänst och att övervakningsstraffet tillämpas mindre än beräknat kartläggs i en undersökning som inleds 2018.

Figur 3. Antalet fångar och samhällspåföljds klienter 2007–2017

Källa: Brottsförhållningsverket

Tabell 20. Upprepade påföljder inom en uppföljningstid på fem år, %

	Utfall 2014 (2009 frigivna)	Utfall 2015 (2010 frigivna)	Utfall 2016 (2011 frigivna)	Utfall 2017 (2012 frigivna)
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha frigivits från fängelse	54,2	55,4	55,7	53,1
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha fullgjort samhällstjänst	34,8	35,8	37,0	32,6
Upprepade påföljder för personer som frigivits genom övervakad frihet på prov; fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff	33,4	35,7	39,6	32,0

Bland fångar som frigavs 2012 minskade återfallsbrottsligheten under en femårig uppföljningsperiod jämfört med dem som frigavs 2009–2011. Utgående från bara några år är de svårt att uppskatta förändringens riktning eller effekterna av de tidigare anpassningsåtgärderna i ekonomin. På längre sikt påverkas återfallsbrottsligheten vid sidan av Brottsförbyggandeverkets och andra myndigheters rehabiliterande arbete bl.a. av den allmänna utvecklingen i antalet brott, befolkningens åldrande och den därmed växande medelåldern hos dem som avtjänar straff (sannolikheten för återfall minskar med åldern). Av förstagångsfångarna begär ca 35 % nya brott medan motsvarande andel hos fångarna som avtjänar sitt sjätte fängelsestraff är ca 70 %. Långtidsfångarnas och förstagångsfångarnas relativa andel har stigit. Med tanke på resultat är det motiverat att i bruk ta samhällspåföljder och övervakad frihet på prov i större omfattning än nu.

Tabell 21. Mål och resultat för verkställigheten av straff

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017 ¹³	Utfall 2017
Fångars deltagande i verksamhet i medeltal per dag, % av tidsanvändning	66	68	68	69
Nettoomkostnader, euro/fånge*	64 970	58 050	58 160	58 830
Nettoomkostnader, euro / samhällspåföljds klient	5 455	5 250	5 610	5 865
Fångar i medeltal per dag / årsv.*	1,30	1,44	1,46	1,44
Samhällspåföljder i medeltal per dag / årsv.	12,30	12,41	12,35	11,60

* Flytten av Enheten för hälso- och sjukvård för fångar till Institutet för hälsa och välfärd resulterade i mindre omkostnader och personalstyrka, vilket syns i nyckeltalen.

Brottsförbyggandeverket har främjat likvärdigheten i verkställigheten av straff genom att göra arbetsprocesserna och ansvarsfördelningen tydligare. Europarådets kommitté för förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT) och riksdagens biträdande justitieombudsman har upprepade gånger uttryckt sin oro över fångarnas knappa möjligheter till aktiviteter. Brottsförbyggandeverket har ökat fångarnas deltagande i aktiviteter och den tid som tillbringas utanför cellen. An-

¹³ I budgetförslaget för 2017 var målen för nettoomkostnaderna 61 280 euro/fånge och 5 260 euro/samhällspåföljds klient. De här preliminära målen justerades i justitieministeriets och Brottsförbyggandeverkets resultatmålsdokument.

talet fångar som stod helt utanför aktiviteter minskade under 2017 till 23 % (2016: 27 %) av alla fångar.

De andra myndigheternas deltagande i arbetet för att minska återfallsbrottligheten under den tid som den dömda avtjänar sitt straff återspeglas i Brottspåföljdsmyndigheten resultat i synnerhet i fråga om utbildnings-, arbetskrafts- och social- och hälsovårdstjänster som myndigheten inte ordnar själv. Antalet fångar som deltog i fängelseundervisning ökade något (2017: 9,0 % och 2016: 8,5 %). Däremot minskade antalet deltagare i och missbruks- och verksamhetsprogram fortsatt under verksamhetsåret. För att minska återfallsbrottligheten behövs det mer samarbete som överskrider gränserna för statens förvaltningsområden samt mellan kommunerna och organisationssektorn än vad som förekommer i dag. Till exempel inom projektet [Fängelsetiden som en möjlighet](#) och i [åtgärdsprogrammet för förebyggande av bostadslöshet \(AUNE\)](#) utvecklade man samarbete och sammanhängande tjänster mellan olika aktörer och förvaltningsområden.

3.4.6 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Ett jämlikt, jämställt och kompetent Finland

Undersökningar¹⁴ visar att skillnaderna i den samhälleliga delaktigheten ökar med åren tidigare. Under året ägnades i samband med valet särskild uppmärksamhet åt de grupper som deltar mindre aktivt. I kommunalvalet samarbetade kommunerna och en rad organisationer för att öka medvetenheten om valet bland unga väljare och väljare med invandrarbakgrund.

Arbetet för likabehandling fokuserades på utbildning av myndigheter som gick ut på att sprida kännedom om likabehandling och ickediskriminering och om konkreta metoder för att främja dem t.ex. med hjälp av likabehandlingsplanering. Under berättelseåret genomfördes insatser för att stödja olika befolkningsgruppers delaktighet och integrationen av invandrare, förhindra hatretorik och rasism och främja likabehandling av grupper som löper risk för diskriminering (bl.a. olika åldersgrupper, sexuella minoriteter och könsminoriteter).

Utvärdering av hur förvaltningsområdet lyckats genomföra hållbar utveckling på ett koherent sätt

Justitieministeriets effektmål har en stark koppling till målen i handlingsprogrammet för hållbar utveckling. Till exempel tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, ett fungerande rättssystem, en tydlig lagstiftning och kundorienterade tjänster är viktiga mål också i utvärderingen av samhällelig likabehandling och jämställdhet.

¹⁴ T.ex. Grönlund & Wass. *Poliittisen osallistumisen eriytyminen – Eduskuntavaalitutkimus 2015*. Justitieministeriets publikation 28/2016.

Den nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter¹⁵ och det demokratipolitiska handlingsprogrammet,¹⁶ som blev färdiga i början av 2017, inbegriper konkreta åtgärder som stärker demokratin och projekt för att utveckla demokrati- och människorättsfostran.

De politiska insatserna utvärderas genom att analysera utvecklingstrender, som indikatoruppgifterna¹⁷ på de olika innehållsområdena ger information om. I ljuset av demokratiindikatorerna är Finland ett stabilt och demokratiskt land, där människor i regel litar på myndigheterna och på varandra, men där skillnaderna i deltagande växer. Likvärdighetsindikatorerna visar att attityderna till olika befolkningsgrupper har hårdnat något sedan 2015 och att diskrimineringen och trakasserierna av synliga minoriteter ligger på en oroväckande hög nivå.

3.5 Sametingets berättelse för 2017

Enligt 7 § i sametingslagen (974/1995) utarbetar sametinget årligen för statsrådet en berättelse över betydelsefulla händelser i utvecklingen av de frågor som särskilt angår samerna för utarbetandet av regeringens berättelse. Sametingets berättelse har inkluderats i regeringens årsberättelse som den är.

Sametinget behandlade ärendet på sitt möte 9.2.2018 och konstaterar följande:

Sametingets egentliga verksamhet

Sametinget företräder med stöd av grundlagen och sametingslagen samerna och uttrycker samernas officiella ståndpunkt. Med tanke på samernas grundläggande rättigheter är det oroväckande att man inom den myndighets- och förtroendemannaverksamhet i vilken Sametinget deltar har velat bestrida Sametingets legitimitet att företräda samerna bl.a. i sammanhang som rör samernas traditionella näringar och tryggheten av verksamhetsförutsättningarna för dem. Sametinget har deltagit i lagstiftningsprojekt genom att yttra sig om propositioner, höras i riksdagens utskott och förhandla om framställningar enligt 9 § i sametingslagen. Under verksamhetsåret överlämnade Sametinget sammanlagt 73 yttranden, 12 initiativ och framställningar samt 50 promemorior och ställningstaganden, sammanlagt 135 st. Under berättelseåret strävade Sametinget efter att främja samarbetet med och informationsförmedlingen till finska staten. I detta syfte fattade man i maj under berättelseåret beslut om att inrätta ett samarbetsorgan mellan riksdagspartierna och Sametinget. Syftet är att det ska sammankomma vid behov och minst en gång under riksdagens sessionsperiod. Resursbrist försämrar Sametingets möjligheter att bedriva en effektiv verksamhet och

¹⁵ Nationell handlingsplan för grundläggande och mänskliga rättigheter 2017–2019. Justitieministeriets publikation 10/2017.

¹⁶ Demokratipolitiskt handlingsprogram. Justitieministeriets publikation 8/2017.

¹⁷ Borg et al. *Demokratiindikaattorit 2015*. Justitieministeriets publikationer 56/2015.
Kestilä-Kekkonen et al. *Kuntademokratiindikaattorit 2017*. Justitieministeriets publikationer 6/2018.
Uppföljning av likabehandling

att påverka. Enligt 2 § i gällande sametingslag ska ”i statsbudgeten upptas ett anslag för de uppgifter som avses i denna lag.”. På sin nuvarande nivå möjliggör inte Same-tingets otillräckliga resurser att Sametinget på ett ändamålsenligt sätt sköter de upp-gifter som fastställs i lagen och resursbristen har under 2017 syntts på ett negativt sätt också i välbefinnandet i arbetet på Sametingets sekretariat. Sametinget inledde i maj 2017 förhandlingar i frågan med finansministeriet och gjorde en framställning om att verksamhetsanslaget ska höjas med 410 000 euro. Förhandlingarna under verksam-hetsåret ledde inte till en förhöjning av verksamhetsanslaget för Sametinget.

Utvecklingen av samernas grundläggande och mänskliga rättigheter

Till de viktigaste händelserna under berättelseåret hörde paraferingen av konvent-ionstexten i den nordiska samekonventionen i januari 2017. Konventionen gick vidare till behandling i Finlands, Sveriges och Norges sameting. En ratificering av konvent-ionen kräver många ändringar i finsk nationell lag. Då konventionen ska antas både av Sametinget och av riksdagen betyder det bl.a. också att sametingslagen ska harmoni-seras med innehållet i den nordiska samekonventionen, vilket bör beaktas i arbetet med att revidera sametingslagen, som inleddes under berättelseåret. Till de viktigaste enskilda artiklarna i konventionen hör de artiklar som bl.a. förbättrar deltaganderät-tigheterna och verksamhetsförutsättningarna för de traditionella samenäringarna. I början av 2017 publicerades också en utredning ”Förverkligandet av samiska rättig-heter: Internationell jämförande forskning” som statsrådet beställt och som utarbetats av en forskargrupp under ledning av forskardoktor Leena Heinämäki. Under berättel-sesåret fördes ett rekordantal förhandlingar med stöd av 9 § i sametingslagen. Med anledning av de problem och den ovisshet som observerats när det gäller uppfyllandet av förhandlingsplikten beredde Sametinget och justitieministeriet 2017 en promemo-ria om god praxis för uppfyllande av förhandlingsplikten enligt 9 §.

Sametingets internationella verksamhet

Sametinget godkände under berättelseåret en strategi för sin internationella verksam-het. Strategins syfte är att effektivisera genomförandet av målen för valperioden när det gäller internationell verksamhet och att på längre sikt på internationell nivå trygga samernas rättigheter som urfolk. Centrala frågor på de internationella forumen under berättelseåret var bl.a. förhandlingarna om förbättrande av urfolkens deltagarrättig-heter och en resolution om detta som antogs av FN och ett stärkande av urfolkens del-tagande i den internationella klimatpolitiken. FN:s generalförsamling antog en reso-lution om den process som förbättrar deltagandet i september 2017. Processen upp-nådde tyvärr inte sitt syfte, det vill säga att på ett äkta sätt förbättra urfolkens delta-gande i FN. Avsikten är att förhandlingarna ska fortsätta i framtiden. Sametinget del-tog som en del av Finlands delegation i den klimatkonferens som arrangerades i Bonn. Vid partsmötet i november förhandlade man fram ett beslut om det sk. ursprungsfol-kens forum (Local communities and indigenous peoples platform) där man avtalade om forumets syfte, verksamhet och funktioner. Sametinget deltog under verksamhets-året i arbetet i den mellanstatliga kommittén (IGC) gällande Världsunionen för den in-

tellektuella äganderätten WIPO:s skydd av genetiska resurser, traditionell kunskap och traditionella kulturuttryck samt i ett möte för den internationella arbetsgruppen för artikel 8j i det internationella biodiversitetsavtalet. Finland fick 2017 slutresolutioner och rekommendationer gällande samerna från Förenta nationernas kommitté mot diskriminering på grund av ras (CERD/C/FIN/CO/23) och från Europarådets ministerkommitté i anslutning till Ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter (CM/ResCMN(2017)1). Dessutom granskades situationen för mänskliga rättigheter i Finland för tredje gången när arbetsgruppen för periodisk granskning (Universal Periodic Review, UPR), underställd FN:s råd för mänskliga rättigheter, sammanträdde. Finland fick rekommendationer gällande samerna.

Speciallagstiftning som berör samerna

Viktigast för samerna av de reformprojekt i den nationella lagstiftningen som inleddes 2017 var projektet för revidering av sametingslagen. Justitieministeriet tillsatte genom sitt beslut 23.10.2017 en kommitté på sex personer för projektet. Avsikten är att kommittén ska avsluta sitt arbete 30.4.2018 och överlämna sitt betänkande med förslag till revidering av sametingslagen till statsrådet. Kommittén ska ge ett enhälligt betänkande. Kommittén hann sammankomma två gånger före utgången av 2017. För uppföljningen av kommitténs arbete tillsatte justitieministeriet dessutom en parlamentarisk uppföljningsgrupp, som inte hann sammanträda under berättelseåret. Andra viktiga projekt i den nationella lagstiftningen som bereddes under berättelseåret var helhetsreformerna av social- och hälsovården och landskapsförvaltningen. De framskred under berättelseåret delvis till riksdagsbehandling, medan en del av författningarna fortfarande är under beredning i ministerierna. Också Sametinget har för sin del deltagit i beredningsarbetet, men dess förslag har inte beaktats i lagberedningsarbetet.

Tillämpningen av den nya gruvlagen (621/11) och den i lagen angivna gruvmyndighetens (Tukes) verksamhet fortsatte för sjätte året i följd under 2017. När det gäller att trygga samernas urfolksrättigheter uppnåddes syftet med gruvlagen inte, eftersom gruvmyndigheten inte i sin tillståndsprövning har bedömt tillståndsprjektens konsekvenser för samernas urfolksrättigheter i deras hembygdsområde på det sätt som 38 § i lagen kräver. Under berättelseåret grundades med arbets- och näringsministeriets medverkan en arbetsgrupp, där bl.a. Sametinget och hembygdsområdets renbeteslag är representerade. Arbetets syfte är att bereda ett förslag till utveckling av konsekvensbedömningen enligt 38 § i gruvlagen. Avsikten är att arbetsgruppens arbete ska slutföras under 2018. Inte heller i den tillståndsprövning som gjorts i enlighet med miljöskyddslagen har man iakttagit verkningarna av guldvaskning för samernas urfolksrättigheter på det sätt som lagen kräver. För att trygga samernas urfolksrättigheter vid tillståndsprövningen enligt gruvlagen och miljöskyddslagen har Sametinget i flera sammanhang föreslagit att den konsekvensbedömning och tillsyn som hänger samman med tillståndsprcesserna flyttas över till ett separat expertorgan som ges myndighetsbefogenheter.

Markanvändningen i samernas hembygdsområde

Under berättelseåret antog statsrådet de reviderade riksomfattande målen för områdesanvändningen, som ersatte de mål som antogs år 2000 och reviderades 2008. Sametinget har inte tagits med i beredningen av målen i rätt tid och i tillräcklig utsträckning, trots att målen i planeringen av markanvändningen är en central metod för styrning av samekulturens livskraft och trygghet av kulturens kontinuitet. Genom denna reform slopades det särskilda mål gällande samernas hembygdsområde som tryggade samernas rättigheter som urfolk och det formulerades svagare än tidigare, som en del av de övriga målen och försvagar således det faktiska skyddet av samernas kulturarv och kultur vid planeringen av markanvändningen. Under 2017 inledde Forststyrelsen och Sametinget arbetet med att uppdatera verksamhetsmodellen för tillämpningen av Akwé: Kon-anvisningarna i Forststyrelsen, eftersom det varit problem med tillämpningen av anvisningarna. Revideringsarbetet pågår fortfarande och förutsätter att staten anvisar ändamålsenliga resurser, för att Akwé: Kon-anvisningarna ska kunna tillämpas för att trygga målen för biodiversitetsavtalet i enlighet med anvisningarnas mål och innehåll. Uppdateringsinventeringen av nationellt värdefulla landskapsområden och landskapssevärigheter i samernas hembygdsområde blev klar redan 2014, men ett förslag om de uppdaterade områdena har ännu inte fastställts under berättelseåret. Syftet är att uppdateringsinventeringen ska ersätta den inventering av nationellt värdefulla landskapsområden som godkändes genom statsrådets principbeslut 1995 och som med tanke på samekulturen och samernas hembygdsområde varit mycket bristfällig. I uppdateringsinventeringen inventerades och identifierades för första gången de kulturmiljöer som är viktiga för samekulturen i samernas hembygdsområde utgående från samekulturen och förslaget innehåller således flera objekt som saknades i den tidigare inventeringen. Det är av central betydelse för tryggheten av den samiska kulturmiljön och det samiska kulturarvet att uppdateringsinventeringen fastställs, eftersom de nationellt värdefulla landskapsområdena ska beaktas i områdesanvändningen. Om förslaget genomförs främjar det således på ett betydande sätt att de samiska kulturmiljöerna beaktas som sig bör i markanvändningen. Lapplands förbund och Sametinget har under verksamhetsåret inlett förhandlingar om att Akwé: Kon-anvisningarna ska tillämpas vid utarbetandet av landskapsplanen för Norra Lappland 2040. Dessutom har Sametinget och Lapplands NTM-central 2017 förhandlat om att Akwé: Kon-anvisningarna ska tillämpas i NTM-centralens verksamhet.

Samernas språkliga rättigheter

Inga framsteg gjordes i utvecklingen av samernas språkliga rättigheter under berättelseåret. Med några få undantag kan samerna inte utträta ärenden hos myndigheterna på sitt eget språk. Över hälften av samerna bor utanför samernas hembygdsområde och de är i en särskilt svag ställning när det gäller att få service på sitt eget språk. De viktigaste myndigheternas tjänster har alltmer omvandlats till e-tjänster och det är svårare än förr att få service på samiska och det krävs specialarrangemang för att det ska lyckas. Justitieministeriet inledde 2015 en översyn och revidering av den samiska språklagen, ett arbete som ännu inte blev klart under berättelseåret. Sametinget anser

det viktigt att den samiska språklagen revideras så snabbt som möjligt och görs på ett sätt som också i praktiken tryggar samernas språkliga grundrättigheter. Under berättelseåret färdigställdes en rapport om verkställandet av lagen om samiska språk 2012–2015. Materialet för utredningen samlades in genom en webropol-enkät av de myndigheter som berörs av lagen om samiska språk och på vilka lagen tillämpas. Enligt rapporten ansåg myndigheterna att det är en utmaning att uppfylla den samiska språklagen. Å andra sidan uppfattade många anställda hos staten och inom den offentliga förvaltningen inte att språklagen gällde deras organisation eller så kände de inte till lagen. Rapporten distribuerades för kännedom till myndigheterna. Ordboken i enaresamiska som länge varit under arbete blev inte klar ännu under berättelseåret.

Stimulansprogram för de samiska språken

Samtliga samiska språk som talas i Finland är hotade, men i synnerhet enaresamiskan och skoltsamiskan hotar att försvinna. I samernas hembygdsområde är också nordsamiskans ställning svag i synnerhet i Enontekis kommun och på området för Lapplands renbeteslag i Sodankylä kommun. Genomförandet av det principbeslut om programmet för att stimulera det samiska språket, som bereddes i många år och godkändes av statsrådet 3.7.2014, har inte framskridit på det sätt som Sametinget önskat. Programmet innehåller 21 åtgärder som gäller småbarnspedagogik, språkboverksamhet, undervisning, utbildning, kultur och vuxenbefolkningens språkinlärning samt möjligheter för samer bosatta utanför hembygdsområdet att upprätthålla, lära sig och utveckla sitt eget språk och sin kultur. Det uppstår hela tiden nya behov av åtgärder som gäller de samiska språken, trots att inte ens åtgärderna i det godkända programmet har genomförts annat än delvis. Sametinget har föreslagit för Finlands regering att den påbörjar beredningen av nästa program för att stimulera och upprätthålla de samiska språken. Sametingets byrå för samiska språk gav ut en rapport om bästa praxis och nationella politiska riktlinjer för stimulans av de samiska språken i Finland, Sverige och Norge, "Gullo Sámegeilla". Under 2017 översattes "Gullo Sámegeilla" också till enare- och skoltsamiska och översättningen publicerades i en skriftlig upplaga.

Samernas kultur- och språkboverksamhet

Sametinget anvisades sammanlagt 700 000 euro i statsunderstöd för språkboverksamhet på enaresamiska, skoltsamiska och nordsamiska i hembygdsområdet, med vilket man finansierade åtta språkbon och dessutom ett språkbo på nordsamiska i Sodankylä kyrkby. Sametinget anser att det är synnerligen viktigt att kultur- och språkboverksamhet inleds också i Enontekis kommun. Den största utmaningen har varit att rekrytera personal. I Enontekis inleds språkboverksamhet på nordsamiska under 2018. För stimulans av samiskan utanför hembygdsområdet anvisades 200 000 euro, vilket användes för finansiering av kultur- och språkboverksamhet på nordsamiska i Helsingfors, Uleåborg och Rovaniemi. Sammanlagt 85 barn deltog i samernas kultur- och språkboverksamhet. Den nuvarande språkbofinansieringen är otillräcklig. I slutet av 2017 blev det klart att statsandelen höjs med sammanlagt 300 000 euro för 2018.

Hälften av förhöjningen anvisas till samernas hembygdsområde och hälften till områdena utanför hembygdsområdet. Finansieringsbehovet för samernas språkboverksamhet har beräknats vara 2,3 mn euro.

[Sámi giellagáldu](#)

Verksamheten vid Sámi Giellagáldu, det vill säga det samnordiska fack- och resurscentret för samiska språk, fortsatte 2017 tack vare projektet Giellagáldu, som startades av sametingen i Finland, Sverige och Norge 1.8.2015. Giellagáldu-projektet finansieras från delområdet Sápmi av EU-programmet Interreg V A Nord, samt av sametingen i Finland, Sverige och Norge, Lapplands förbund och Troms fylke. Projektet leds av Sametinget i Finland och avslutas 31.5.2018. Sámi Giellagáldus uppgift är att utveckla och stärka den samiska språkvården och det språkpolitiska samarbetet. Sámi Giellagáldu bär det högsta ansvaret för det samiska språksamarbetet, det språkfackliga arbetet och de samiska språktjänsterna till språkanvändarna. Under 2017 har man inte kunnat säkerställa en permanent verksamhet för Sámi Giellagáldu efter att projektet avslutas.

[Småbarnspedagogik på samiska](#)

År 2017 fick sammanlagt ca 90 barn sådan dagvård på modersmålet som förutsätts i lagen om småbarnspedagogik. De flesta av dessa barn fick dagvård i samernas hembygdsområde. Staten stöder inte dagvård på samiska i kommuner utanför hembygdsområdet med särskilda statsunderstöd, vilket Sametinget anser att det finns behov av. Situationen inom dagvården på samiska försvagades särskilt i Rovaniemi, som är den näst största koncentrationen av samisk befolkning i Finland. Genom Sametinget betalades 120 000 euro till kommunerna i samernas hembygdsområde för att trygga tillgången på dagvård på samiska. Det anslag som beviljas för 2018 höjdes till det dubbla, 240 000 euro. Anslaget garanterar att dagvården på samiska bibehålls som egna enheter. För att samiska barns språkliga och kulturella rättigheter ska tillgodoses är det viktigt att anslaget administreras av Sametinget.

[Undervisning i och på samiska och läromedelsarbete](#)

Merparten av de elever som får undervisning i och på samiska går i skola i kommuner i samernas hembygdsområde. De här kommunerna ordnar både grundläggande utbildning på samiska och ämnesundervisning i de samiska språken. Antalet elever som får grundläggande utbildning på samiska i hembygdsområdet har vuxit under 2010-talet, liksom också antalet undervisningstimmar. Nya alternativ har tagits fram i undervisningen. Den tvåspråkiga undervisning som inleddes i Utsjoki 2015 fortsätter. Också den språkberikade tvåspråkiga undervisning som inleddes i Hetta i Enontekis hösten 2016 fortsätter. Samiskt språkbad utgör en del av undervisningen. I Sodankylä kyrkby planerar man påbörja tvåspråkig/språkbadundervisning under de närmaste åren. Kommunerna i samernas hembygdsområde är skyldiga att ordna den grundläggande utbildningen för elever som behärskar samiska i huvudsak på samiska. Tack vare en särskild finansiering som är begränsad till kommunerna i samernas hem-

bygdsområde är det möjligt att genomföra och utveckla undervisningen i och på samiska i dem. I kommunerna utanför hembygdsområdet ges endast undervisning i samiska (2 vt) som kompletterar den grundläggande utbildningen. Varje år är det osäkert om den här undervisningen blir av (den saknar status som ett riktigt läroämne), undervisningens tillgänglighet är svag och elevantalet är litet. Antalet elever inom undervisningen i samiska i kommunerna utanför hembygdsområdet är anmärkningsvärt litet, ca 10 % av alla elever som får undervisning i eller på samiska. Ändå bor ca 70 % av alla samiska barn och unga i åldern för grundläggande utbildning utanför det samiska hembygdsområdet. Därmed står en betydande del av de samiska barnen och ungdomarna fortfarande utanför undervisningen. Situationen beror på olösta problem i finansieringen av undervisningen och i lagstiftningen. Samernas rätt enligt grundlagen att upprätthålla och utveckla sitt språk tillgodoses inte utanför samernas hembygdsområde, där utbildningsanordnarna inte har förpliktats att ordna undervisning i eller på samiska. Situationen för undervisningen på och i samiska utanför hembygdsområdet skulle förbättras om man möjliggör distansundervisning från hembygdsområdet. Undervisnings- och kulturministeriet och Sametinget har avtalat om att ett pilotprojekt med distansundervisning i samiska inleds 2018. Sametinget anser att det är viktigt att omgående inleda undervisningen eftersom den nuvarande situationen kränker de språkliga rättigheter som Finlands grundlag garanterar samerna i egenskap av urfolk.

Det totala antalet elever som får undervisning på och i samiska inom den grundläggande utbildningen och i gymnasiet ligger på samma nivå som året innan, det vill säga drygt 600 elever. I gymnasiet har undervisningens ställning försämrats och antalet elever minskat. Av de samiska språken är ställningen svagast för skoltsamiskan, där lärarsituationen är alarmerande. Det råder brist på språkkunniga ämneslärare i alla tre samiska språk. Sametinget gjorde en utredning för undervisnings- och kulturministeriet om situationen för och tillgången på samiskspråkiga lärare och konstaterade att situationen kräver brådskande åtgärder. Det största hindret för att utvidga undervisningen i samiska är bristen på ämneslärare. Sametinget utarbetade i samarbete med Uleåborgs universitet en ansökan till undervisnings- och kulturministeriet om ett projekt för utbildning av samisktalande ämneslärare.

Det statsunderstöd på 500 000 euro som anvisats för framställning av läromedel på samiska har ännu inte nått upp till målet (800 000 euro) enligt statsrådets principbeslut (3.7.2014, punkt 5). Trots detta har särskilt arbetet med läromedel på enare- och skoltsamiska blivit effektivare och resultatet i läromedelsarbetet har varit gott. Med statsunderstödet finansierades ca 40 projekt, som under året resulterade i sammanlagt 30 nya läromedel på samiska, av vilka 7 på enaresamiska, 10 på skoltsamiska och 13 på nordsamiska. Sametinget köpte de samiska lärarna rättigheterna till de webbmaterial för nordsamiska som modersmål som getts ut av e-girjin.net och skaffade en Cloubi-plattform som möjliggör digitalt läromedelsarbete. I samarbete med projektet Sámi Giellatekno vid universitetet i Tromsø utvecklades under året ett översättningsprogram för enaresamiska (automatisk översättning från nordsamiska till enaresa-

miska), en digital ordbok och ett rättstavningsprogram. Dessutom finansierades med medel för läromaterial bl.a. historiens första musikinspelningar på enare- och skolt-samiska för barn samt publiceringen av en lärobok om hårt samiskt hantverk och en utbildning i översättningsarbete som betjänar läromedelsarbetet genomfördes i samarbete med Uleåborgs universitet. Sametinget inledde samarbete med Sanoma Kids Media, i vars sagobibliotek på nätet öppnades en del med samiska sagor, där man fritt både kan läsa och lyssna på sagoböcker. Statsunderstödet för läromedelsarbetet är otillräckligt för att uppfylla de nya krav som ingår i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som togs i bruk hösten 2016. En stor del av de tidigare producerade läromedlen måste uppdateras. Dessutom måste tyngdpunkten i arbetet flyttas till digitala material och möjliggöra en ökad användning av informations- och kommunikationsteknik i undervisningen. Sametinget har föreslagit en kännbar förhöjning av medlen för läromaterial i sitt ramförslag för 2019-2022.

Kulturverksamhet

Av det av undervisnings- och kulturministeriet beviljade anslaget delade Sametinget ut 176 000 euro för främjande av samiskspråkig kultur och samiska organisationers verksamhet och 15 000 euro i stöd till nordiska sameorganisationer för att främja samernas konst och kultur. Från anslaget beviljades verksamhets- och projektbidrag till samiska föreningar, arbets- och projektunderstöd till samiska konstnärer och hantverkare och publikationsunderstöd för bl.a. utgivning av musik och en tidning på enaresamiska. Redovisningarna för kulturunderstöd för 2016 från föreningarna och naturliga personer granskades. Ansökan om understöd från kulturanslaget för 2018 utlystes. Sametinget deltog som sakkunnig representant i nämnden för den samiska kulturens jubileumsmynt vid Myntverket i Finland. Det deltog i 100 årsjubileet för samernas gränsöverskridande politiska samarbete i Norge i evenemanget Tráante 2017 samt i evenemanget World Indigenous Nations Games (WIN) Games 2017 i Edmonton i provinsen Alberta i Kanada. Sametinget deltar också i förberedelserna för den nordiska konferensen om samisk kultur 2018. Kulturnämnden höll möten sammanlagt fyra gånger.

Social- och hälsovårdstjänster på samiska

Genom Sametinget betalades ett understöd på 480 000 euro till kommunerna i samernas hembygdsområde för att trygga social- och hälsovårdstjänster på samiska. För att tillgodose samernas språkliga och kulturella rättigheter inom social- och hälsovården är det viktigt att anslaget administreras av Sametinget och att stödbeloppet motsvarar de samiska serviceanvändarnas behov (social- och hälsovårdstjänster 2,65 mn euro). Det separata anslag som anvisats för att trygga social- och hälsovårdstjänsterna på samiska är en betydande men inte tillräcklig tilläggsåtgärd. Trots samiska språklagen tillgodoses samernas rätt till tjänster på sitt eget språk dåligt. I kommunerna pågår olika utvecklingsplaner och projekt för produktion av service på samiska. Det som behövs i synnerhet är samiska allmänläkar-, mentalvårds- och missbrukarvårdstjänster, hemservice utanför tjänstetid, familjeservice, serviceboende och institutionsvård

för äldre, tandvård och fysioterapi. Sametinget anser det vara synnerligen viktigt att det separata statsunderstödet (moment 33.60.36) bibehålls och tryggas under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel i lag. I social- och hälsovårdsreformen bör samerna garanteras högklassiga, likvärdiga, och kulturenliga social- och hälsovårdstjänster på samiska utgående från den samiska kulturautomin. I fråga om förändringsarbetet inom social- och hälsovården i Lappland deltog Sametinget 2017 aktivt i utvecklingen av framtida servicemodeller för social- och hälsovårdstjänster på samiska. Den samiska befolkningen har i fråga om utvecklingen av tjänster på samiska ända sedan 2015 råkat i en ojämlig ställning jämfört med majoritetsbefolkningen på grund av att finansieringen för kompetenscentren inom det sociala området minskat, vilket lett till att den samiska enheten inte kunnat sköta sina lagstadgade uppgifter på det sätt som avses i lagen.

[Ungdomsrådets verksamhet](#)

Ungdomsrådet fick i verksamhetsunderstöd från undervisnings- och kulturministeriet 120 000 euro som ska användas under perioden 1.3.2017–28.2.2018. Med detta understöd stöds de samiska ungdomarnas delaktighet, likabehandling, jämlikhet samt uppfyllandet av deras språkliga och kulturella rättigheter. Ungdomsrådets huvudsakliga målsättning 2017 var att arrangera det samiska parlamentariska rådets ungdomskonferens i Trondheim i Norge. Ungdomsrådet deltog i november i Nuoret, saamen kieli ja kulttuuri tänään – kohti sovintokomissiota (De unga, det samiska språket och kulturen i dag – mot en förlikningskommission), i en dialog mellan samiska ungdomar och statsrådet samt i efterföljande Framtidens frågetimme. Ungdomsåret har också påbörjat genomförandet av digitalt ungdomsarbete och samiska informations- och rådgivningstjänster, ordnat en utbildning i traditionell kunskap med finansiering från Leader och ingått ett samarbetsavtal med Stationens Barn rf om uppsökande ungdomsarbete med Walkers-bussen inom sameområdet.

4 Inrikesministeriet

4.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 22. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Förändringar i den internationella ordningen	<p>Omvärlden för Finlands inre säkerhet är mera komplicerad och svårförutsägbar än tidigare. Säkerhetsmiljön kan förändras mycket snabbt. Terroristhotet har ökat i Europa och Finland.</p> <p>Tyngdpunkten i verksamheten ligger på konsekvenserna av den krisartade flyttningsrörelsen 2015 och EU:s åtgärder för att utveckla asylpolitiken och förbättra kontrollen över invandringen. Den förändrade säkerhetsmiljön kräver en enhetlig lägesbild, nya tillvägagångssätt och fördjupat samarbete samt tillräckliga befogenheter och resurser. Såväl EU-samarbetet som bi- och multilaterala samarbetsarrangemang spelar en nyckelroll för bl.a. utmaningarna att kontrollera invandringen och övervaka de yttre gränserna. Säkerhetsmyndigheterna är beroende av internationella partner för att förutsäga det globala säkerhetsläget utveckling och den yttre säkerhetsmiljön.</p>
Befolkningsstrukturen och urbaniseringen	<p>Enligt befolkningsprognosen är befolkningsökningen i Finland beroende av nettovandringen. På att svara på detta måste satsningar göras på invandrings- och integrationspolitiken och på arbetskraftsinvandring.</p>
Förändringen i värderingar och attityder	<p>Hat- och våldspratet har ökat och påverkat polariseringen i samhället och människornas känsla av säkerhet. Situationen skapar en grogrund för våldsradikalisering, extremism och ytterlighetsrörelsers verksamhet, vilket förutsätter förebyggande åtgärder.</p>
Den växande ojämlikheten	<p>Växande ojämlikhet och marginalisering hör för närvarande till de största bakgrundsfaktorerna till de traditionella säkerhetshoten (brottslighet och risken för att falla offer för brott). I förhållande till åldersgruppens storlek utförs relativt sett flest brott av unga män, och andelen unga vuxna som hotas av marginalisering fortsätter att växa. Befolkningens medelålder har stigit snabbast i Finland bland EU-länderna och glesbygdsbefolkningen åldras.</p>
Den tekniska omvälvningen	<p>Terroristorganisationer och terroristnätverk förmår utnyttja olika former av gränsöverskridande brottslighet, men också ny teknik, bl.a. datanät samt material som används i massförstörelsevapen. Detta förutsätter bl.a. satsningar på polisens verksamhet mot nätbrott.</p>

De viktigaste administrativa förändringarna på verksamhetsområdet

- **Det europeiska hybridkompetenscentret grundades våren 2017. Hybridkompetenscentrets tematiska nätverk för beredskap och resilens inledde sin verksamhet den 1 september 2017.**
- **Statens förläggningar i Uleåborg och Joutseno slogs ihop med Migrationsverket den 1 januari 2017.**
- **Åren 2015–2017 har Gränsbevakningsväsendet överfört sammanlagt 60 gränsbevakare från gränsövergångsställena till övervakningen av östgränsen. Överföringarna fortsätter 2018 med 20 gränsbevakare.**
- **Polisens verksamhet inskränktes på några verksamhetsställen, men inga stationer lades ner. Utlänningsärendena överfördes från polisen till Migrationsverket den 1 januari 2017.**

- Det arbete som utförts av en utredningsgrupp vid inrikesministeriet resulterade i att man beslöt att Krishanteringscentret ska överföras administrativt från Räddningsinstitutet till inrikesministeriet den 1 januari 1.1.2019¹⁸.

4.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 23. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikoförebyggande åtgärder
Risker som hänför sig till förändringar i omvärlden (t.ex. invandringssituationen, gränssäkerheten och krisberedskapen).	Inverkar på medborgarnas säkerhet och på den verksamhetsmässiga genomslagskraft och effektivitet som ämbetsverken inom inrikesministeriets förvaltningsområde har.	Identifiering av förändringar i omvärlden och risker i anknytning till dem. Framförhållning, beredskap och reaktionsförmåga. Definiering av ansvaret för tvärsektorie- eller sektöröverskridande samarbete mellan myndigheter.
Det uppstår förseningar eller andra störningar i säkerhetsnätet Tuve, som används av ämbetsverken inom inrikesministeriets förvaltningsområde, eller i centrala systemprojekt.	Datatekniken har en avgörande inverkan på ämbetsverkens förmåga att sköta sin uppgift.	Systematisk uppföljning av hur projekten framskrider och vilka risker de medför samt regelbunden rapportering. Nödvändiga riskbaserade, interna kontrollåtgärder riktas mot kritiska punkter.

4.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 24. Utvärdering av hur de samhällseliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Den inre säkerhetens tjänster och myndigheternas funktionsförmåga tryggas i hela landet.	God	Strategin för den inre säkerheten publicerades i oktober 2017 och vid regeringens mellantidsgranskning utformades för regeringens verksamhetsplan en helhet med fokus på den övergripande säkerheten, som har börjat genomföras. Förvaltningsrådets långsiktiga resursplanering effektiviserar genom ett separat projekt som inleds i början av 2018. Genom Gränsbevakningsväsendets uppgiftsprioritering i enlighet med riktlinjerna i redogörelsen för den inre säkerheten (SRR 5/2016 rd) tryggas man servicen i hela landet.
Servicenivån på den inre säkerheten upprätthålls med hjälp av digitalisering och ny teknologi. Reformen genomförs med fokus på kunden och främjande av regional jämlikhet.	God	Inrikesministeriets förvaltningsområde har deltagit aktivt i utvecklandet av servicekanalkonceptet. I synnerhet flera och enklare e-tjänster har varit viktiga utvecklingsobjekt även när det gäller inre säkerhetstjänster (polisens och Migrationsverkets e-tjänster för tillståndsärenden). Rutinmässiga trafikövervakningsuppdrag (t.ex. automatisk hastighetskontroll) har automatiserats, vilket antas ha förbättrat trafiksäkerheten och har frigjort resurser för annat polisarbete.

¹⁸ [Kriisinhallintakeskuksen asemaa ja tehtäviä tarkastelevan selvitysryhmän selvitys](#). Inrikesministeriet.

Mål	Betyg	Motivering
		<p>Polisens egen säkerhet i arbetet och fältarbetets effekt har förbättrats med kroppskameror och obemannade luftfarkoster, varvid det är möjligt att skapa en aktuell lägesbild, leda fältarbetet effektivt samt producera bevismaterial i realtid.</p> <p>Antalet kontroller som utfördes med gränskontrollautomater steg till över 38 % på Helsingfors-Vanda flygplats.</p>
En snabb tillgång till hjälp i nödsituationer förutsätter förutom ett effektivt agerande av nödcentralen också en ännu större förskjutning av tyngdpunkten för säkerhetsverksamheten från fasta verksamhetsställen till mobila enheter.	God	<p>Digitala tjänster har effektiviserat bl.a. polisens övervaknings- och larmverksamhet som möjliggjort bättre ledning av fältarbetet och samarbete mellan olika myndigheter.</p>
Resurserna för gränssäkerheten och den inre säkerheten ses över och omfördelas med beaktande av nya slags hotbilder och den säkerhetspolitiska situationen.	Nöjaktig	<p>Myndigheterna för den inre säkerheten har fått ny fordons-, insats- och skyddsutrustning. Genom anskaffningarna förbättras bl.a. förmågan att bekämpa terrorism.</p> <p>Gränsbevakningsväsendet har i enlighet med EU:s krav bl.a. utsett gränsbevakare som placeras i den obligatoriska reserven för snabba insatser, utökat deltagandet i operationer som samordnas av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex) och verkställt den integrerade gränsförvaltningen.</p> <p>Enligt redogörelsen för den inre säkerheten sätts 160 nya gränsbevakare in vid östgränsen före 2019. I rambeslutet våren 2017 allokerade regeringen tilläggsanslag till anställandet av 55 gränsbevakare för övervakning av östgränsen. Gränsbevakningsväsendet överför med egna åtgärder 80 gränsbevakares arbetsinsats från gränskontrollerna till övervakningen av östgränsen. Från och med 2015 har det överförts en insats på 60 årsverken. De sista överföringarna (20 årsv.) görs före den 1 september 2018.</p>
Man finner gemensamma metoder för att bekämpa terrorism, internationell brottslighet och hybridhot.	God	<p>Strategin för bekämpning av terrorism har uppdaterats. Poli-senheterna har anvisats resurser för att bekämpa straffbart hatprat, våldsam extremism och ytterlighetsrörelers olagliga verksamhet. Uppföljningen av resursanvändningen visar att den riktade verksamheten har varit effektiv.</p> <p>Beredskapen för hybridhot har förbättrats genom forsknings- och utredningsverksamhet och stöds av verksamheten vid hybridkompetenscentret, som inrättades 2017. Cybersäkerhetens lägesbild har förbättrats, resurser allokerats till särskilda åtgärder och riskbaserade utvecklingsåtgärder har vidtagits.</p> <p>Regeringen överlämnade en proposition om ändringar i gränsbevakningslagstiftningen med tanke på beredskapen för hybridhot till riksdagen (RP 201/2017 rd). Gränsbevakningsväsendet fortsatte att utbilda den reserv som består av nyligen pensionerade gränsbevakare. Reservan möjliggör snabbt ibruktagande av en kompetent tilläggspersonal.</p>
Invandringen är under kontroll. Myndighetsprocesserna för handläggning av asylsökningar påskyndas, beslut med tillhörande tillbakasändningar fattas utan dröjsmål och missbruk bekämpas.	God	<p>5 059 asylsökningar började handläggas. Av dessa hade 2 139 inlämnats av förstagångssökande. Antalet sökande var lägre än tidigare år. Migrationsförvaltningen har lyckats svara på asylsituationen snabbt och heltäckande. Utgifterna för mottagandet asylsökande minskade med över 300 mn euro jämfört med 2016. För att sätta fart på handläggningen av asylsökningar stärktes Migrationsverkets personresurser 2016 och en del av denna resurs fortsatte att arbeta vid verket 2017. Det fattades 9 418 asylbeslut. I och med negativa asylbeslut förväntas antalet personer som vistas i landet utan uppehållstillstånd öka. Man har svarat på situationen med en åtgärdsplan för att förebygga och kontrollera olaglig vistelse i landet. Avlägsnandet ur landet av sådana som fått negativt asylbeslut har effektiviserats genom att uppmuntra frivillig återresa. Återresor har främjats genom att man förhandlat om ett återsändningsavtal med Irak, bilateralt och på EU-nivå.</p>

Mål	Betyg	Motivering
		<p>Den genomsnittliga handläggningstiden för den första ansökan om uppehållstillstånd var i fråga om uppehållstillståndsansökningar för familjemedlemmar i genomsnitt 116–207 dygn, beroende på ansökningsgrupp. Handläggningstiderna hölls så gott som oförändrade jämfört med 2016. Den maximala handläggningstiden för ansökan om familjeåterförening var 270 dygn. Handläggningstiden för uppehållstillstånd för arbetstagare var 113 dygn (119 dygn år 2016). Den genomsnittliga handläggningstiden för uppehållstillstånd för studerande var 30 dygn (27 dygn år 2016).</p> <p>Den genomsnittliga handläggningstiden för asylansökningar var 357 dygn (261 dygn år 2016). De utmanande asylansökningarna avspeglas i handläggningstiden. Föremål för handläggning var flera ansökningar än tidigare från sådana som lämnat in sina ansökningar under tidigare år och vilkas avgörande har krävt mera utredningar och kunskaper. I besvärssfasen har de sökande anfört nya grunder för sin ansökan.</p>

4.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

4.4.1 Polisväsendet

Tabell 25. Polisväsendets verksamhetsresultat

Mål	Betyg	Motivering
<p>Inom polisväsendet betonas polisens handlingsberedskap, bekämpning av ekonomisk brottslighet och grå ekonomi samt uppgifter i anslutning till asylsituationen. Inom de ramar som resurserna möjliggör betonas också förebyggande och minskning av brott, störande av ordningen och olyckor samt trygghet av serviceförmågan och synligheten. Man förhindrar sådana företag och brott som kan äventyra stats- eller samhällsordningen eller nationens inre eller yttre säkerhet.</p>	God	<p>Antalet larmuppdrag för polisen ökade. Insattiden i alarmklasserna A och B förblev nästan oförändrad och för uppdragen i den mest brådskande alarmklassen A förbättrades den något.</p> <p>Antalet ekonomiska brottsmål minskade. Myndigheterna kunde omhänderta vinning från brott till ett värde av över 20,5 mn euro år 2017 (år 2016 över 14 mn euro).</p> <p>I anslutning till asylsituationen kommer det hela tiden flera beslut om avlägsnande ur landet som ska verkställas. För närvarande finns det ca 1 800 personer i återsändningskön. Ändring har sökts i fråga om ca 7 000 fall. Cirka 6 000 personer har försvunnit från förläggningarna. Av dem har nästan 4 000 ansökt om asyl i andra europeiska länder.</p> <p>Det totala antalet brott mot strafflagen fortsatte att sjunka i enlighet med den långsiktiga trenden. Trafikbrotten, nätbedrägerierna och brotten mot liv minskade, men det totala antalet narkotikabrott ökade ytterligare. Ungefär en tredjedel av rattfylleribrotten var narkotika- eller narkotika-alkoholfall.</p> <p>Enligt polisbarometern 2016 litar 96 % av medborgarna på polisen. Gatusäkerhetsindexet förbättrades ytterligare (resultat 100,3, mål 95,0). Trafiksäkerhetsindexet förutspås förbättras ytterligare och överskrida målet 187, eftersom antalet som dödades och skadades i trafiken var rekordlåg 2017.</p> <p>I juni 2017 höjde Skyddspolisens terrorhotbedömningen till nivå "förhöjd".</p>

Det internationella samarbetet och informationsutbytet effektiviserades till följd av förändringen i omvärlden, terrorattacker i Europa och Finland och det ökade antalet personer som berörs av terroristisk verksamhet. Polisen deltog aktivt i den globala koalitionen mot ISIL och främjade kampen mot terrorism och våldsam extremism i internationellt samarbete och i synnerhet inom ramen för FN.

Regeringen överlämnade en proposition om reform av den civila underrättelsein­hämtningen (RP 202/2017 rd) till riksdagen i januari 2018. Projektet som gäller civil underrättelsein­hämtning bereddes i samarbete med försvarsministeriets och justitie­ministeriets lagstiftningsprojekt som gäller militär underrättelsein­hämtning respek­ tive ändring av grundlagen.

Tillväxttrenden när det gäller ekonomiska brott har brutits bl.a. till följd av myndig­heternas och näringslivets förebyggande åtgärder. Som ett led i åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet reagerade man på det ökade antalet skattebedrägerier och utvecklade en snabbare och lättare undersök­ningsmodell. För gäldenärsbrott som framkommer i konkursförfarande skapades en samarbetsmodell, där undersökning och spårning av vinning från brott kan inledas betydligt tidigare.

Asylsituationen och avlägsnandet av asylsökande som fått negativt beslut fortsatte att sysselsätta polisen, men på ett annat sätt än tidigare. Antalet som skulle återsändas minskade på grund av de frivilliga återresorna, men för polisen återstod att återsända de mest utmanande fallen och ofta till länder som är utmanande med tanke på åter­ sändningen. Med Irak diskuterades möjligheterna att effektivisera återsändningarna. Under verksamhetsåret utsattes återsändningsflygen för kraftiga organiserade stör­ ningar, som påverkade polisens verksamhet. Under verksamhetsåret utarbetades [ett åtgärdsprogram mot olaglig invandring och vistelse i landet för 2017–2020](#).

Trafiksäkerhetsarbetet utvecklades genom att utveckla processerna och utöka trafik­ säkerhetscentralens resurser. Bland annat förmedlingen av elektroniska uppgifter från polisen till Trafiksäkerhetsverket Trafi automatiserades. Inom polisen inleddes ett ut­ redningsarbete som omfattar internationell jämförelse i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd. Syftet med arbetet är att påskynda förundersökningen av narkotika­ baserade rattfylleribrott och att effektivisera polisens arbetsprocesser vid övervak­ ningen. Den automatiska trafikövervakningen och de informationssystem som an­ vänds vid behandlingen av påföljder utvecklades och mera personal rekryterades för behandlingen. Analysverksamheten började effektiviseras för den automatiska över­ vakningens del. Den fasta automatiska övervakningen utvidgades i flera städer.

Polisens verksamhet utvecklades genom att digitaliseringen utnyttjades. Användning­ en av e-tjänster utvecklades bra. Över 70 % av passansökningarna kommer i elektro­ nisk form. I april 2017 togs e-tjänster i fullt bruk beträffande identitetskort. De blan­ ketter som polisen använder på fältet finns i elektronisk form och det automatiska in­ formationsutbytet mellan myndigheterna utökades. Dessutom fortsatte man att ut­ veckla en automatisk anordning för avläsning av registreringsskyltar.

Antalet poliser 2017 var 7 163 (år 2016: 7 211 poliser). Polisen beviljades tilläggsanslag för såväl personal som materiel i slutet av året.

4.4.2 Gränsbevakningsväsendet

Gränsbevakningsväsendets samhälleliga effektmål är att upprätthålla säkerheten vid gränsen, säkerställa en smidig gränstrafik, tillhandahålla myndighetshjälp i glesbygderna inom gränsområdena och vid kusten, öka säkerheten till sjöss och delta i det militära försvaret. Effektmålen ska uppfyllas kostnadseffektivt på land, till havs och i luften, också i svåra naturförhållanden samt även i alla samhälleliga störningssituationer och under undantagsförhållanden.

Tabell 26. Gränsbevakningsväsendets verksamhetsresultat

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017	Utfall 2017
Samhällelig effekt (index)	103,2	105,0	107,0	108,3
Effekter (1–5)	4,0	4,1	4,1	4,1
Upprätthållande av säkerheten vid gränsen	4,0	4,1	4,2	4,0
Säkerställande av en smidig gränstrafik	4,7	4,8	4,8	4,8
Ökad säkerhet till sjöss	3,9	4,0	4,3	4,5
Deltagande i det militära försvaret	4,1	3,8	3,8	3,7
Tillhandahållande av myndighetshjälp i glesbygderna inom gränsområdena och vid kusten	3,3	3,4	3,3	3,5
Kostnadseffekt (index)	110,2	111,8	114,0	117,8

Till resultatindexen räknas Gränsbevakningsväsendets samtliga prestationer vägda enligt betydelse.

Gränsbevakningsväsendets effekter höll sig på föregående års nivå. Den samhälleliga effekten ökade enbart tack vare att kostnadseffekten förbättrades. Antalet prestationer ökade inom samtliga delområden. Produktiviteten förbättrades eftersom flera prestationer produceras med mindre personal. Även lönsamheten förbättrades eftersom antalet prestationer ökade relativt sett mera än kostnaderna.

Gränsbevakningsväsendet förberedde sig på hybridhot och ökat antal olagliga inresor. Hjälp kunde anvisas vid samtliga nödsituationer inom sjöräddningen.

Antalet gränsövergångar vid den yttre gränsen var tot. 14,8 mn (år 2016: 14 mn). Gränsövergångstrafiken vid de största gränsövergångsställena vid östgränsen ökade något. Trafiken på Helsingfors-Vanda flygplats ökade betydligt snabbare än vad som förutspåts. År 2017 överskred ökningen 14 %. Enligt Finnair Abp:s och Finavia Ab:s prognos ökar flygstationens trafik över den yttre gränsen från ca 4,6 mn passagerare år 2016 till 8 mn före år 2022 (ca +74 %).

Rambeslutet varen 2017 enligt planen för de offentliga finanserna innehöll tilläggsfinansiering på tot. 10 mn euro för övervakningen av östgränsen, gränskontrollerna på Helsingfors-Vanda flygplats och skötseln av de växande EU-förpliktelserna. Gränsbevakningsväsendet har dessutom fortsatt att omplacera sin egen personal. Gränsbevakningsväsendet slutförde sitt anpassningsprogram på 28 mn euro (ca 13 % av omkostnaderna), som pågått från 2013 till 2017.

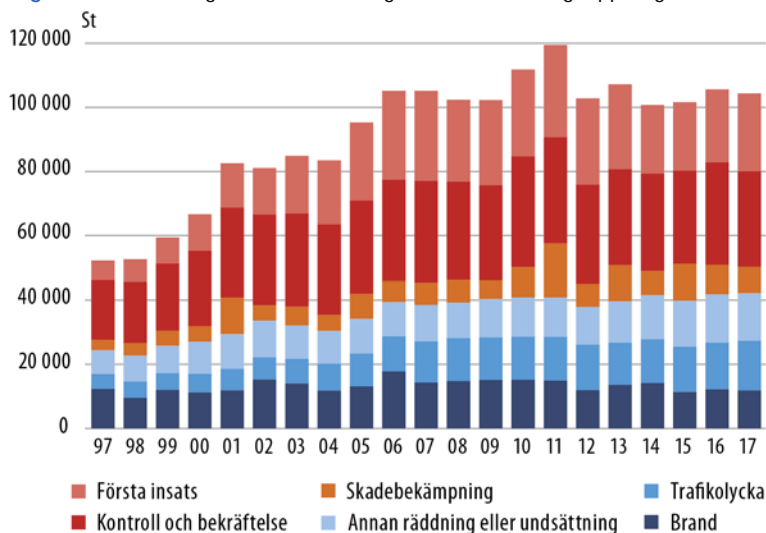
4.4.3 Räddningsväsendet och nödcentralerna

Tabell 27. Räddningsväsendet och nödcentralverksamhetens verksamhetsresultat

Mål	Betyg	Motivering
Räddningsväsendets uppgift är att förbättra säkerheten i samhället under alla förhållanden tillsammans med andra aktörer genom att minska antalet olyckor, svara för räddningsverksamheten, begränsa följderna av olyckor och erbjuda räddningsväsendets fortsatta beredskap så att den kan utnyttjas i samhället.	God	Antalet räddnings- och undsättningsuppdrag låg på tidigare års nivå. Antalet bränder minskade något i jämförelse med året innan. Antalet omkomna i bränder sjönk i jämförelse med året innan och medeltalet för fem år vad gäller omkomna i bränder sjönk i jämförelse med året innan. Insatstiden förblev god. Finländarnas förtroende för räddningsväsendet som system förblev gott.
Ett centralt samhälleligt effektmål för nödcentralverksamheten är att främja befolkningens säkerhet. Systemet utvecklas genom att ett gemensamt nödcentraldatasystem för myndigheterna tas i bruk i alla nödcentraler före utgången av mars 2017.	Nöjaktig	För dem som ringt nödnumret försnabbades svarstiden jämfört med året innan år. Antalet uppdrag som förmedlades till myndigheterna förblev på samma nivå som året innan. Införandet av det nya nödcentralssystemet fördröjdes ytterligare och systemet infördes inte 2017. Anhopningarna inom det nuvarande systemet påverkar servicenivån för medborgarna och myndigheterna i synnerhet vid stormar och andra exceptionella situationer.

År 2017 hade räddningsverken ca 104 350 räddnings- och undsättningsuppdrag. Det totala antalet uppdrag sjönk något jämfört med året innan. I figuren nedan presenteras hur uppdragen fördelar sig på olika typer. När det gäller räddningsverkens bränskande uppdrag var beredskapstiden i genomsnitt 9:24 minuter, och höll sig på samma nivå som under tidigare år.

Figur 4. Räddningsverkens räddnings- och undsättningsuppdrag 1997–2017

Källa: Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik PRONTO

År 2017 skedde det ca 12 000 bränder, vilket är nästan lika många som året innan. År 2017 omkom 61 personer (år 2016: 82 personer) i bränder i Finland. Åren 2013–2017 är det preliminära medeltalet 72 omkomna i bränder, medan det åren 2012–2016 var 76 omkomna.

Enligt en intervjuundersökning¹⁹ som gjordes i december 2017 litar finländarna (n=1003) på att räddningssystemet fungerar inom den egna kommunen. Nästan alla finländare (97 %) anser att adjektiven effektiv, yrkesskicklig och pålitlig beskriver verksamheten bra, ganska bra eller i någon mån. Dessutom anser nio av tio att lämpliga beskrivningar av verksamheten är snabb (93 %) och smidig (88 %). De som bor i landsbygdsdominerade kommuner (89 %) ansåg inte att verksamheten var lika snabb som de som bor i städerna.

År 2017 tog nödcentralerna emot sammanlagt ca 2 680 000 nödmeddelanden (år 2016: 2 665 000 meddelanden). Av de mottagna meddelandena var ca 2 650 000 nödsamtal. Varje dygn tog man emot i medeltal 7 300 nödmeddelanden (år 2016: ca 7 000 meddelanden). Sammanlagt ca 1 350 000 (år 2016: 1 330 000) uppdrag förmedlades till andra myndigheter till följd av nödmeddelandena. De förmedlade uppdragen fördelades sig mellan olika myndigheter som följer: hälsovårdsväsendet 55 %, polisväsendet 36 %, räddningsväsendet 6 %, socialväsendet och övriga 3 %. Uppdragsfördelningen mellan olika myndigheter förblev oförändrat jämfört med året innan.

År 2017 fick ca 95 % av dem som ringt nödnumret svar på under 30 sekunder och 93 % inom 10 sekunder. År 2016 var motsvarande siffror 92 % och 91 %. Antalet felaktiga meddelanden har sjunkit med ca 9 procentenheter på fem år. Antalet är dock fortfarande tämligen stort, för 2017 tog nödcentralerna emot sammanlagt ca 593 000 meddelanden som inte ankommer på nödcentralerna. Antalet felaktiga eller oavsiktliga samtal var 501 000, av vilka 92 000 var falska eller oavsiktliga larm. Antalet felaktiga meddelanden minskade något jämfört med 2016 (581 000 meddelande).

¹⁹ [Suomalaisten pelastusasenteet 2017](#). Räddningsinstitutets publikation serie D 1/2018.

4.4.4 Migrationsförvaltningen

Tabell 28. Migrationsförvaltningens verksamhetsresultat

Mål	Betyg	Motivering
<p>Invandringen är under kontroll.</p> <p>Antalet beslut som Migrationsverket fattar ska motsvara antalet ärenden som inlets. Kapaciteten hos mottagningsystemet för asylsökande ska motsvara antalet sökande och vara kostnadseffektivt.</p> <p>Verksamhetens kvalitet mäts med hur Migrationsverkets beslut står fast vid sökande av ändring.</p> <p>En arbetskraftsinvandring som stärker sysselsättningen och de offentliga finanserna i Finland, förbättrar försörjningskvo- ten samt gynnar en internationalisering av ekonomin i Finland ska främjas.</p> <p>Antalet kvotflyktingar ska hållas åt- minstone på samma nivå som de senaste åren, på detta sätt deltar vi i den interna- tionella ansvarsfördelningen.</p> <p>Migrationsverket och förläggningarna för asylsökande samarbetar med NTM- centralerna och kommunerna för att sä- kerställa att kvotflyktingar och asylsök- ande som fått uppehållstillstånd effektivt flyttas till kommunerna.</p>	<p>God</p>	<p>År 2017 inleddes 122 957 ärenden vid Migrationsverket. 124 770 ärenden avgjordes.</p> <p>Mottagningskapaciteten krymptes. Utgifterna för mottagningen av asylsökande minskade med över 300 mn euro jämfört med året innan.</p> <p>År 2017 behandlade förvaltningsdomstolarna besvär över ca 7 540 asylbeslut. Av dessa sändes 2 423 (32 %) tillbaka till Migrationsverket för ny behandling på olika grunder rörande giltighet. Förvaltningsdomstolarna upphävde 309 (4,1 %) av Mi- grationsverkets beslut på grund av tolknings- eller procedurfel. Detta överensstämde med den målsatta nivån (högst 5 %).</p> <p>Regeringens migrationspolitiska program för att stärka arbets- invandringen bereddes under 2017.</p> <p>Antalet kvotflyktingar som kommer till Finland hölls oförändrat (750 personer). Till kvoten hör i huvudsak syrier som befinner sig i Turkiet och länderna i Mellanöstern. Dessutom deltog Finland med sin andel i interna överföringar av asylsökande från Grekland och Italien 2015–2017 i enlighet med EU:s beslut. Under denna tid tog Finland emot 1 980 asylsökande som in- terna överföringar, i första hand syrier från Grekland och eritre- aner från Italien.</p> <p>Den genomsnittliga väntetiden för att bli placerad i en kommun för dem som fått positivt beslut var 3,1 mån. vid förläggningarna år 2017 (3,4 mån. år 2016).</p>

Totalt 5 059 personer sökte asyl i Finland 2017 (år 2016: 5 657). Av dem sökte 2 139 asyl för första gången, 1 858 lämnade in förnyad ansökan och 1 062 sökandes ansökningar överfördes till Finland från Grekland eller Italien som intern överföring inom EU. De som lämnade in ny asylansökan stod för ett betydande fenomen. 37 % av alla ansökningar var förnyade ansökningar. Antalet första asylansökningar sjönk klart jämfört med året innan (år 2016: 4 005 st.). När det totala antalet sökande minskas med de förnyade ansökningarna och de som överförts inom EU, var antalet asylansökningar 2017 klart mindre än tidigare år före hösten 2015, då antalet sökande steg. Under de föregående 10 åren före 2015 har det årliga antalet asylsökande varierat mellan 3 000 och 4 000 (med undantag för 2009: 5 988 sökande).

År 2017 fattades det totalt 9 418 beslut i asylärenden (28 252 st. år 2016; 7 480 st. år 2015). I slutet av 2017 väntade ca 2 700 sökande på det första beslutet. År 2017 utgjorde de positiva asylbesluten ca 40 % (2016: 27 %). Andelen negativa beslut var ca 42 % (2016: 51 %). Bakom den relativa ökningen av de positiva besluten ligger bland annat att de sökande har anfört mera nya grunder än tidigare för ansökan i besvärshörsfasen. Även besluten till de asylsökande som kommit via Grekland och Italien och överförts inom EU påverkade beslutsfördelningen: till programmet för intern överföring valdes nationaliteter beträffande vilka andelen som beviljas internationellt skydd är 75 % eller högre i EU-länderna.

Inom mottagandet av asylsökande fortsatte man att anpassa kapaciteten för att motsvara antalet sökande. I slutet av året var antalet verksamma förläggningar 56 (enheter för vuxna och minderåriga) och antalet boende på dem totalt ca 9 000 (2016: 126 förläggningar och ca 16 000 boende). Cirka 4 200 asylsökande (2016: ca 3 700 personer) bodde i privata inkvarteringar. Den relativt höga andelen boende i förhållande till antalet nya asylsökande förklaras med att besvärshöjningen för negativa beslut för sökande som kommit 2015 och därefter pågår i förvaltningsdomstolarna. År 2017 uppgick de totala kostnaderna för mottagande av asylsökande till 282 mn euro (619 mn euro år 2016).

Uppehållstillstånd i Finland söks mest på grund av familj, arbete eller studier. År 2017 inlämnades den första ansökan om uppehållstillstånd i Finland i ca 26 000 fall. Antalet ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete ökade med ca 16 %. Ansökningarna från forskare ökade mest (29 %). Ökade gjorde också uppehållstillstånden för experter (23 %) och arbetstagare (19 %). Den gynnsamma ekonomiska utvecklingen i Finland syns i ökningen. Studerandes ansökningar om uppehållstillstånd minskade med 21 % (2017: 5 647; 2016: 7 161). Den största orsaken till att ansökningarna minskade är att terminsavgifter infördes för högskolestuderande från länder utanför EU och EES-området. År 2017 inlämnades ca 30 000 ansökningar om fortsatt tillstånd (år 2016 ca 27 000).

Regeringens migrationspolitiska program²⁰ syftar i synnerhet till att främja arbetskraftsinvandringen. Tillståndspraxisen måste vara tillräckligt smidig, snabb och tillförlitlig för att stöda målet att få kompetenta personer till landet. Genom tillståndsförvaltningen förebyggs också risker mot den inre säkerheten. Migrationsverkets produktivitet fortsatte att utvecklas genom att e-tjänsterna och de elektroniska systemen utvecklades.

4.4.5 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Kolneutralt och resursvist Finland

I inrikesförvaltningens upphandlingsanvisning har man fäst uppmärksamhet vid miljö- och sociala krav genom att hänvisa till bl.a. statsrådets principbeslut om främjande av hållbara miljö- och energilösningar (cleantech-lösningar) i offentlig upphandling (13.6.2013) och bestämmelser som förpliktar till hållbara val. Vid kompetensutvecklingen stöder man sig på Motiva Ab:s rådgivningsservice för hållbar upphandling. I resultatstyrningen uppmuntras förvaltningsområdets myndigheter att utöka de innovativa anskaffningarna.

²⁰ Arbete i Finland – regeringens migrationspolitiska program för att stärka arbetsrelaterad invandring. 4.1.2018.

Jämlikt, jämställt och kunnigt Finland

I strategin för den inre säkerheten identifieras utifrån globala trender förändringskrafter i fråga om den inre säkerheten, av vilka i synnerhet mångformig polarisering och bekämpande av marginalisering har kopplingar till arbetet för hållbar utveckling. Eftersom ett hållbart säkerhetstänkande innebär att man måste ta tag i orsakerna till problemen redan innan följderna växer till säkerhetsutmaningar, betonas i strategin inrättandet av en prognostiseringsfunktion och omfattande samarbete mellan olika aktörer. Av strategins åtgärdshelheter har i synnerhet minskning och förbyggande av brottsligheten till följd av marginalisering samt förebyggande av segregation i tillväxtcentrum och barns och ungas deltagande i beslut som berör säkerheten i vardagen kopplingar till målen för hållbar utveckling.

Jämlikhet och jämställdhet främjas globalt

Krishanteringscentret (CMC) har under 2017 uppfyllt **åtagandet som gäller hållbar utveckling** genom att utöka andelen kvinnor av experterna på civil krishantering. Under året var kvinnornas andel av de experter som sändes utomlands för civila krishanteringssuppdrag i genomsnitt 36 %. Av de experter som antogs till grundkurser i civil krishantering var 37,5 % kvinnor. Om de sökande poliserna, bland vilka det alltid finns betydligt färre kvinnor än män, inte räknas med, stiger andelen kvinnor av dem som antogs till utbildningen till 51 %.

4.5 Brandskyddsfonden

Enligt lagen om brandskyddsfonden (306/2003) ska man i syfte att främja förebyggandet av eldsvådor och räddningsverksamheten för brandförsäkrad fast och lös egendom i Finland årligen betala en brandskyddsavgift. Brandskyddsavgifterna inlämnas till Brandskyddsfonden utanför statsbudgeten.

Ur brandskyddsfonden kan beviljas allmänt understöd och specialunderstöd till organisationer inom räddningsbranschen och andra motsvarande sammanslutningar samt specialunderstöd till kommuner, räddningsområden och avtalsbrandkärer samt stipendier. Ur brandskyddsfonden kan även andra beviljas specialunderstöd för bl.a. produktion och anskaffning av läromedel, forsknings- och utvecklingsprojekt samt upplysning och rådgivning. Viktiga understödsprojekt har varit utbildnings- och upplysningsverksamhet som bedrivs av organisationer inom räddningsbranschen, forskningsprojekt som stöder branschen samt anskaffning av materiel och byggande av brandstationer. Understöden är avsedda för sådana ändamål som inte omfattas av andra finansieringssystem.

Tabell 29. Brandskyddsfondens ekonomiska nyckeltal, mn euro

	2015	2016	2017
Intäkter	10,9	11,2	11,2
Kostnader	9,6	10,3	10,9
Balansomslutning	18,3	20,3	20,8
Åtaganden utanför balansräkningen	0	0	0
Budgetöverföringar ¹	0	0	0

¹ + överföringar från budgeten till fonden, - överföringar från fonden till budgeten

Tabell 30. Brandskyddsfondens intäkter och kostnader, mn euro

	2015	2016	2017
Brandskyddsavgifter	10,9	11,2	11,2
Överföringsekonomins intäkter	0	0	0
Kostnader för egen verksamhet	0,3	0,3	0,3
Inkomstöverföringar till lokalförvaltningen	3,2	4,5	4,0
Inkomstöverföringar till näringslivet	0	0	0
Inkomstöverföringar till hushållen	0	0,1	0
Övriga inkomstöverföringar till hemlandet	6,0	5,5	6,6

Brandskyddsfondens intäkter 2017 bestod i huvudsak av brandskyddsavgifter (11,2 mn euro). Ränteintäkterna var ca 0,02 mn euro. Den största biten av Brandskyddsfondens kostnader (10,9 mn euro) var inkomstöverföringar till lokalförvaltningen (4,0 mn euro) och till organisationer som drivs utan vinstsyfte (5,3 mn euro) samt till statsförvaltningen (1,2 mn euro). Kostnaderna (för 0,3 mn euro) för fondens egen verksamhet utgjorde liksom under tidigare år en mycket liten andel av kostnaderna, dvs. ca 2,75 %.

5 Försvarsministeriet

5.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 31. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Förändringar i den internationella ordningen samt EU:s och nationalstatens utveckling	<p>De politisk-ekonomiska och militära förändringarnas påverkar Europas säkerhetsstrukturer och Finlands säkerhets- och försvarspolitik på lång sikt. Främjandet av samarbetsmöjligheterna inom EU och Nato kräver aktiva insatser av Finland.</p> <p>Östersjöområdet har fått ökad militärstrategisk betydelse, och den militära verksamheten i området har tilltagit efter erövringen av Krim och konflikten i östra Ukraina. Förändringarna i omvärlden inverkar på beredskapskraven, trupputbildningen och övningsverksamheten samt på genomförandet av uppgifterna.</p> <p>Östersjöstaterna har reagerat på förändringarna i säkerhetsmiljön genom utökad och intensifierat försvarssamarbete och höjda försvarsbudgetar som bidrar till att stärka försvarsmaktens beredskap samt genom ökad upphandling av försvarsmateriel.</p>
Den tekniska omvälvningen och den kritiska infrastrukturens funktionssäkerhet	<p>Krigföringens metodarsenal har breddats, vilket understryker vikten av framförhållning och beredskap samt samarbete med andra samhällsaktörer som ett led i den övergripande säkerheten (samarbetsmodellen för den övergripande säkerheten).</p> <p>Det förändrade säkerhetsläget och den tekniska omvälvningen har aktualiserat olika behov av att utveckla lagstiftningen för att myndigheterna ska kunna fullgöra sina uppgifter.</p> <p>Förvarningstiden för militära kriser har förkortats, så förändringar i säkerhetsläget kräver snabba och flexibla reaktioner och beslut. Beredskapen samt kunskaperna och insikterna om vår omvärld måste upprätthållas och utvecklas.</p>

5.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 32. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikförebyggande åtgärder
Beredskapen motsvarar inte förändringarna i omvärlden.	En högre beredskap än i dag kan inte upprätthållas inom alla försvarsgrenar. Alternativt upprätthålls beredskapen kortsiktigt genom överföring av resurser från andra delområden inom försvaret (strategisk framförhållning och utveckling). Förutsättningarna för att agera i cybermiljön är otillräckliga, vilket bl.a. försvagar möjligheterna att förutse förändringar.	En klar målbild, inklusive resurseffekter, för de krav som ställs på beredskapen samt genuin vilja att uppnå målet.
Rättsnormerna släpar efter.	Möjligheterna till beredskap inför en breddning av krigföringens metodarsenal motsvarar inte förändringen i omvärlden eller den tekniska utvecklingen. Det försvagar möjligheterna att förutse och reagera på förändringar i omvärlden och påverkar därigenom beslutsförmågan.	Förutseende av förändringsbehov, beredning av lagstiftningsprojekt i samråd med andra aktörer, klara handlingsmodeller för samarbetet.

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikförebyggande åtgärder
Utvecklingen av den materiella kapaciteten utvecklas inte planerligt.	Försvarsgrenarnas utgående kapaciteter kan inte ersättas som planerat. Eventuella fördröjningar av centrala upphandlingar påverkar beredskapen. Prognostiseringen av kostnadseffekterna på lång sikt utgör ett osäkerhetsmoment i försvarets resursplanering.	Ett långsiktigt planeringssystem för underhåll och utveckling; systemet producerar korrekt och tillräcklig information till stöd för beslutsfattandet och genomförandet. Åtgärder inom förvaltningsområdet för att identifiera och kontrollera förändringsfaktorer samt för att säkerställa ekonomiska medel för utveckling av den materiella kapaciteten.

5.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 33. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag).

Mål	Betyg	Motivering
Försvarspolitik som främjar Finlands intressen - målet är att möjliggöra en försvarsförmåga genom vilken militära hot kan förebyggas och avvärjas	God	1) I försvarsredogörelsen 2017 (SRR 3/2017 rd) utstakades de försvarspolitiska linjerna för hur Finlands försvarsförmåga ska upprätthållas, utvecklas och användas i den förändrade säkerhetsmiljön. 2) Försvarssamarbetet fördjupades i linje med regeringsprogrammet. 3) Inom förvaltningsområdet bereddes lagstiftning om militär underrättelseverksamhet i syfte att stärka inhämtningen av information om allvarliga internationella hot i anknäring till Försvarsmaktens uppgifter.
Förebyggande militär försvarsförmåga - militärstrategisk lägesbild som ger tillräcklig förvarning - övervakning av den territoriella integriteten och beredskap att förebygga och vid behov avvärja territoriellränskningar - beredskap att avvärja användning eller hot om användning av militära maktmedel i hela landet - förmåga att placera tyngdpunkten korrekt utifrån de krav som varje situation ställer och avvärja användningen av militära maktmedel	Nöjaktig	Försvarets förebyggande kapacitet grundar sig på den beredskap och avvärjningsförmåga försvaret har i förhållande till omgivningen ²¹ . 1) Försvarsmakten upprätthöll den beredskap som krävs för att genomföra de lagstadgade uppgifterna. 2) Försvarsmaktens beredskap utvecklades i enlighet med de krav som säkerhetsmiljön ställde. 3) Målen för värnpliktsutbildningen, antalet flygtimmar och antalet fartygsdygn uppnåddes. 4) Marinens och flygvapnets kapaciteter kan upprätthållas med de pågående strategiska kapacitetsprojekten. 5) De upphandlingar som ska ersätta arméns utgående materiel stärker kapaciteten, men tillräckligt med materiel kan inte upphandlas. 6) Utmaningar i fråga om genomförandet av det interna sparprogrammet och den finansiering som målas upp i försvarsredogörelsen.
Ett tryggt samhälle - beredskap att stödja andra myndigheter	God	1) Försvarsmakten genomförde alla handräckningsuppgifter som begärdes och anvisades den med stöd av bestämmelser, och de centrala aktörer som begärde handräckning är nöjda med hjälpen. 2) Statsrådet fattade ett principbeslut om en säkerhetsstrategi för samhället; strategins principer täcker beredskapen vid olika störningar och undantagstillstånd.

²¹ Utfallet för 2017 har bedömts i förhållande till målet på längre sikt.

Mål	Betyg	Motivering
<p>Stärkande av den internationella säkerheten</p> <ul style="list-style-type: none"> - genomförandet av krishanteringsuppdrag - beredskap att delta i nya insatser och i utbildnings- och rådgivningsuppgifter - beredskap att ge och ta emot internationellt bistånd 	God	<p>1) Försvarsmakten deltog i militära krishanteringsinsatser i enlighet med statsledningens beslut och bidrog till Finlands strävanden att stärka stabiliteten i konfliktområdena.</p> <p>2) Försvarsmaktens lagstadgade uppgifter ändrades så att Försvarsmakten har förutsättningar att i större omfattning än i dag ge och ta emot internationellt bistånd och delta i annan internationell verksamhet.</p>

5.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

5.4.1 En försvarspolitik som främjar Finlands intressen

Försvarsförmågan utvecklades långsiktigt utifrån regeringsprogrammet och statsrådets försvarspolitiska redogörelse (SRR 3/2017 rd – RSk 23/2017 rd). Enligt redogörelsen ska Finlands försvarsförmåga motsvara de krav som den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen ställer. Det förutsätter tillräcklig materiell kapacitet, vaksamhet i fråga om förändringar och vid behov förmåga att handla snabbt. Riktlinjerna i redogörelsen har verkställts genom strategiska kapacitetsprojekt, stärkt beredskap, utveckling av lagstiftningen och internationellt samarbete.

Bland de främsta resultaten av försvarssamarbetet kan särskilt nämnas det avtal om försvarssamarbete som ingicks med Tyskland och de uppdaterade samarbetsavtalen med Estland och Polen. Dessutom undertecknades ett avtal om anslutning till den av Storbritannien ledda snabbinsatsstyrkan (Joint Expeditionary Force) och ett avtal om deltagande i den tyskledda ramstatsgruppens verksamhet (Framework Nations Concept).

Det aktiva partnerskapssamarbetet med Nato fortsatte i enlighet med programmet för utvidgade möjligheter. Inom EU:s försvarssamarbete var det största steget att det permanenta strukturella samarbetet inleddes. Vidare lades fokus bl.a. på beredningen av EU:s globala utrikes- och säkerhetspolitiska strategi, samarbetsförklaringen mellan EU och Nato samt på kommissionens handlingsplan på försvarsområdet; försvarsförvaltningen lyckades också påverka innehållet i dem. Under Finlands ordförandeperiod utvecklades det nordiska försvarssamarbetet (Nordefco) särskilt inom lägesbildssamarbetet, övningsverksamheten och logistik- och materielsamarbetet.

Inom förvaltningsområdet bereddes lagstiftning om militär underrättelseverksamhet (RP 203/2017 rd). Lagstiftningen förbättrar inhämtningen av information om allvarliga internationella hot som anknyter till Försvarsmaktens uppgifter. Den nya lagen om militär underrättelseverksamhet ger Försvarsmakten befogenheter för personspaning, informationssystemsefterforskning, radiosignalspaning och datatrafikspaning i Finland och utomlands.

5.4.2 Förebyggande militär försvarsförmåga

Försvarsmaktens förmåga att fullgöra sina uppgifter är det främsta kriteriet på förvaltningsområdets effektivitet och resultaten av Försvarsmaktens verksamhet. Denna förmåga bygger på producerad prestationsförmåga i krigstid, en ändamålsenlig organisation och handlingsmodell i fredstid och ett personalsystem som uppfyller kraven såväl i krigstid som fredstid.

Försvarsmaktens viktigaste resultat är prestationsdugliga styrkor och system med vilka de lagstadgade uppgifterna fullgörs: Finlands militära försvar, bistånd till andra myndigheter samt deltagande i internationell militär krishantering och i militära uppdrag i annan internationell krishantering.

Försvarsmaktens beredskap upprätthölls och utvecklades i linje med de krav som den säkerhetspolitiska omgivningen ställer

Försvarsmakten har upprätthållit beredskap att i enlighet med beredskaps- och försvarsplanen avvärja användning eller hot om användning av militära maktmedel. Lägesuppföljningen har varit kontinuerlig och den delade lägesbilden har gjort det möjligt att fatta beslut i rätt tid och säkra den territoriella integriteten. Kapaciteten för att övervaka och trygga den territoriella integriteten upprätthölls i enlighet med beredskapskraven och med beaktande av konsekvenserna för omvärlden. Försvarsmaktens reaktionsförmåga förbättrades genom utveckling av kapaciteterna för omedelbar beredskap och cyberförsvar. Övningsverksamheten har allt starkare kopplats till uppbyggandet och upprätthållandet av beredskapen.

Utvecklingen, upprätthållandet och uppdateringen av försvarsmaktens materiella kapaciteter fortsatte

Under 2017 genomfördes en rad kritiska materielprojekt. Hit hör bl.a. upphandling av skjutförnödenheter för fjärrverkan, utveckling av försvarets mobilitet och närstridsförmåga, förlängning av livslängden för sjöförsvarets fartygsmateriel, uppgradering av luftförsvarets jaktplan och upphandling av ett luftvärnsrobotsystem, utrustning av logistiktrupper samt säkerställande av underhållet genom reservdelsupphandling. De strategiska kapacitetsprojekten fortsatte planenligt, så att huvudavtal om fartyg och stridssystem i projektet Laivue 2020 kan tecknas och en anbudstävlan om flygvapnets HX-projekt inledas under 2018. Utvecklingen av skyddet för de territoriella trupperna och de lokala trupperna gick vidare med stöd av ny teknik och den inhemska industrin.

Den inhemska försvarsindustrins förutsättningar att delta i genomförandet av centrala kapacitetsupphandlingar stöddes bl.a. genom förbättrade förfaranden för industriellt samarbete vid försvarets upphandlingar. Införandet av en elektronisk tjänst för ansökan av exporttillstånd stärkte dessutom den inhemska försvarsindustrins verksamhetsbetingelser och förbättrade myndigheternas exportkontroll av försvarsmateriel.

Målen för värnpliktsutbildningen, antalet flygtimmar och antalet fartygsdygn uppnåddes

Tabell 34. Nyckeltal, resultat och kvalitetsledning

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017	Utfall 2017
<i>Målet är den verksamhetsnivå som krävs för uppgifterna och för att upprätthålla prestationsdugliga trupper</i>				
Utbildade beväringar, antal	21 328	20 671	20 900	20 323
Reservister utbildade vid repetitionsövningar, antal	18 526	18 443	18 000	18 135
Reservister i repetitionsövningar/placerade i krigsförband, %	8,1	8,0	7,8	7,9
Flygtimmar med Hornet, antal	8 999	8 797	8 800	8 797
Flygtimmar med NH90-helikoptrar, antal	1 654	1 666	1 650	1 679
Fartygsdygn för stridsfartyg (1 A), antal	1 196	1 215	1 200	1 204
<i>Målet en högklassig värnpliktsutbildning som uppfyller kraven på prestationsförmågan</i>				
Utbildningens kvalitet ("bild av armétiden" 1–5, slutenkät för beväringar)	3,8	4,2	4,0	4,2
Antal utbildare per utbildningspluton	2,5	2,4	2,5	2,5
Stridsövningsbaserade och andra terrängdygn i genomsnitt per beväring som tjänstgjort 6 mån., antal	35	35	35	37
Utbildade vid militärkurser beställda av Forsvarshögskolan, antal	11 092	8 664	9 000	7 936

Utbildningsmålen för beväring- och reservistutbildningen uppnåddes. Övningsverksamheten tillät tillräcklig utbildning på individ-, grupp- och plutonnivå, agerande som krigstida enhet, samverkan mellan vapenslagen och övningar på bataljonsnivå. I synnerhet beredskapstruppernas prestationer utvecklades genom utbildning och övningar. Vid den militära utbildning som beställdes av Forsvarsutbildningsföreningen stannade antalet utbildade under målet, men antalet utbildningsdagar (19 066) överskred det målsatta (18 900).

Flygvapnets identifierings- och övervakningsflyg ökade klart jämfört med året innan. Om läget inte förändras kommer det att medföra utmaningar med tanke på den fastställda kvoten för flygutbildningens flygtimmar.

Alternativen för utveckling av den frivilliga försvarsutbildningen utreddes

Vid sidan av den högklassiga värnpliktsutbildningen upprätthålls försvarsviljan också genom stöd till det frivilliga försvarsarbetet. En arbetsgrupp tillsatt av försvarsmministern föreslog²² en omorganisering av den frivilliga försvarsutbildningen så att den militära utbildning som hänför sig till den frivilliga försvarsverksamheten överförs till Forsvarsmakten. Målet med omorganiseringen är att öka de lokala truppers prestanda, förtydliga lagstiftningen samt öka reservisternas engagemang och motivation. Eventuella fortsatta åtgärder till följd av förslaget genomförs under 2018 och följande åren.

²² Arbetsgruppens utredning: [Vapaaehtoisien maanpuolustuskoulutuksen uudelleenjärjestäminen](#). Forsvarsministeriet.

Ökad effektivitet genom utveckling av Försvarsmaktens verksamhetsmetoder

De främsta tecknen på Försvarsmaktens effektivitet är en ändamålsenlig organisation och en handlingsmodell som producerar den krigstida kapaciteten (de krigstida trupperna) så kostnadseffektivt som möjligt utan att göra avsteg från de fastställda kapacitetskraven.

I Försvarsmaktens logistikstrategi från 2017 fastställdes riktlinjerna för utvecklingen av logistiksystemet. I fråga om upphandlingar prioriterades behov av stor betydelse för beredskapen. Upphandlingen har effektiviserats, men det stora antalet upphandlingsuppdrag har lett till förseningar. Rutinerna för uppdragsgivning och projektgranskning är inte till alla delar etablerade utan måste fortfarande utvecklas. Större resurser har avsatts för beredningen av upphandlingarnas kommersiella aspekter.

Försvarsmakten tog i bruk sina första elektroniska tjänster. De används vid ansökan till specialstyrkor och specialuppgifter. Utvecklingen av de elektroniska tjänsterna fortsätter.

Stabiliseringen av Försvarsmaktens lokalkostnader kräver fortsatta åtgärder

Anpassningsprogrammet för Försvarsmaktens lokalhantering (2015–2020) har inte nått den eftersträlvade inbesparingen inom utsatt tid. Det beror bl.a. på de långa uppsägningstiderna. Vid utgången av 2017 hade ca 45 % (ca 12 mn euro per år) av anpassningsprogrammets sparmål uppnåtts.

Tabell 35. Områden och lokaler som försvarsmakten förfogar över

	2013	2014	2015	2016	2017
Lokaler, mn m ² lägenhetsyta	3,1	3,0	3,0	3,0	2,8
Områden, hektar	277 000	279 000	292 000	292 900	293 500
Lokalkostnader, mn euro	241,7	249,6	243,7	248,8	256,2

Vid granskningen av lokalkostnaderna bör det noteras att omläggningen av statens hyressystem ökade Försvarsmaktens hyror med ca 13,4 mn euro netto från och med 2016.

Försvarsmaktens personaldimensionering kräver omprövning

Försvarsmaktens personalresurser har efter försvarsmaktsreformen styrts till upprätthållandet av aktionsberedskapen, utbildningen av värnpliktiga och upprätthållandet och utvecklingen av nya kapaciteter (t.ex. cyberförsvarsförmåga). Med tanke på förändringarna i säkerhetsmiljön och kapacitetskraven är en omfördelning av uppgifterna inom den nuvarande uppgiftssammansättningen dock inte den bästa lösningen sammantaget.

Tabell 36. Löneutgifter och årsverken under moment 27.10.01 (Försvarens omkostnader)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Löneutgifter, mn euro	789	825	815	828	847	795	778	765
Årsverken, antal	14 702	14 632	13 845	13 585	13 482	12 012	11 791	11 742

Försvarens förmåga kräver en balanserad utgiftsstruktur för det militära försvaret

Tabell 37. Utgifter för det militära försvaret*

	2015		2016		2017	
	mn euro	%	mn euro	%	mn euro	%
Utgifter för den materiella kapaciteten	821	35,4	873	37,0	850	36,7
Anskaffning av försvarsmateriel	464		495		457	
Utrustning av trupperna med omkostnadsanslag (exkl. löner)	52		60		49	
Till omkostnaderna hörande utgifter för materielunderhåll (exkl. löner)	305		318		344	
Fasta personalutgifter	697	30,1	693	29,4	674	29,1
Fastighetsutgifter	244	10,5	249	10,6	256	11,1
Övriga utgifter för det militära försvaret	556	24,0	542	23,0	537	23,1
Sammanlagt	2 318	100,0	2 357	100,0	2 317	100,0

* Utfall enligt kassaprinzipen exklusive momsutgifter

I dag läggs ca 22–23 % av anslagen för det militära försvaret på upphandling av försvarsmateriel och på utrustning av trupperna med omkostnadsanslag. När man räknar in också materielunderhållet uppgår den materiella kapacitetens andel av utgifterna för det militära försvaret (exkl. moms) till över en tredjedel. Leverans- och betalningstiderna för försvarsmaterielupphandlingar påverkar i väsentlig grad utgifterna för materielupphandling och därmed också den materiella kapacitetens relativa andel av utgifterna för det militära försvaret för varje år.

5.4.3 Ett tryggt samhälle

Myndigheterna nöjda med Försvarens handräckning, men där finns också rum för förbättring

Antalet handräckningsuppgifter (500 st. år 2017) låg på ungefär samma nivå som de föregående tre åren. Enligt en utredning²³ upplever försvarsförvaltningen att Försvarens handräckning till andra myndigheter är ändamålsenlig och tämligen välfungerande. Också de centrala aktörer som begär handräckning är huvudsakligen nöjda med hjälpen, men det anses också finnas utrymme för förbättringar i myndig-

²³ Liesinen et al. *Dagsläget och utvecklandet av den handräckning försvarsmakten ger åt andra myndigheter*. Försvarensministeriet. (Sammandrag på svenska.)

hetssamarbetet exempelvis i fråga om lägesbilden, ledningen och utbildnings- och övningssamarbetet.

Den reviderade säkerhetsstrategin för samhället styr den nationella beredskapen

Statsrådet fattade i november ett principbeslut om [en säkerhetsstrategi för samhället 2017](#). Strategin förenhetligar de nationella principerna för beredskapen (samarbetsmodellen för den övergripande säkerheten) och styr förvaltningsområdenas beredskap. Beredskapen förverkligas i enlighet med verksamhetsprincipen för övergripande säkerhet. Principen innebär att samhällets vitala funktioner tryggas i samarbete mellan myndigheter, näringsliv, organisationer och medborgare.

Cybersäkerheten höjs genom projekt inom den offentliga förvaltningen

Säkerhetskommittén har publicerat [ett verkställighetsprogram för cybersäkerhetsstrategin](#). I programmet sammanställs betydande projekt och åtgärder som den offentliga förvaltningen genomför åren 2017–2020 i syfte att förbättra cybersäkerheten. Övningar för att stärka myndighetssamarbetet vid cyberstörningar har genomförts på nationell nivå. Finlands nationella cybersäkerhet och cyberförsvar stärks också genom medverkan i internationellt samarbete. Ett exempel på detta är det politiska ramarrangemang som Finland och Nato undertecknade 2017.

5.4.4 Stärkande av den internationella säkerheten

Den internationella krishanteringen förebygger och begränsar kriser jämte återverkningar som kan nå Finland. Att delta i militär krishantering, snabbinsatsenheter, multinationell utbildning och övningsverksamhet²⁴, att ge internationell hjälp och på annat sätt delta i internationell verksamhet är utvecklande för Finlands försvar och för de kapaciteter och förmågor som behövs i kriser som kan påverka Finland. Beredskapen att effektivt ta emot militär hjälp utanför Finland, inkl. konceptet för världsstödsstöd, utgör tillsammans med mekanismerna för försörjningsberedskapen och behövlig lagstiftning centrala delar av Finlands försvarskapacitet. Det bidrar till ökad stabilitet i Östersjöregionen.

Finland deltog i tio militära krishanteringsinsatser och två militära observatörsuppdrag med ca 500 soldater. Tyngdpunkten för den militära krishanteringen låg på UNIFIL-insatsen i Libanon och den utbildnings- och rådgivningsinsats som inleddes av koalitionen mot Isis. Deltagandet i ett militärt observatörsuppdrag avslutades (United Nations Military Observer Group in India and Pakistan, UNMOGIP). Dessutom deltog Finland i den pool som kompletterar Natos snabbinsatsstyrkor. Marinen bidrog med ett fartyg och armén med en specialavdelning för skyddstjänst.

²⁴ Puolustusvoimien kansainvälisen harjoitustoiminnan vaikuttavuus. Försvarsministeriet.

Tabell 38. Utgifter för militär krishantering 2011–2017, mn euro

Användningsändamål	Använt						Disponi- belt	Använt
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017
Krishanteringsinsatsen i Libanon	0	18	29	38	41	35	42	36
Utbildningsinsatsen i Irak	0	0	0	0	5	20	39	24
Krishanteringsinsatsen i Afghanis- tan	39	30	25	19	16	8	12	10
Övriga krishanteringsutgifter och reservpunkten sammanlagt	76	42	39	44	43	44	49	36
Sammanlagt	115	90	93	101	105	107	142	106

Förutsättningarna för militär krishantering och genomförandet av insatserna har förändrats under det senaste decenniet. De deltagande truppers storlek håller på att minska, särskilt genom att det blivit vanligare med utbildnings- och rådgivningsinsatser. Utbildnings-, expert-, och rådgivningsuppgifter samt specialkapaciteter får ökad betydelse i krishanteringen.

5.4.5 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland

Försvarsministeriets förvaltningsområde har arbetat långsiktigt med att minska utsläppen och förbättra resurseffektiviteten. År 2017 hade den totala energiförbrukningen i försvarsförvaltningens fastigheter minskat med 24,4 % och koldioxidutsläppen med 53,3 % jämfört med 2010. Under samma period minskade den totala avfallsmängden med 19,2 %. År 2017 återanvändes 49,1 % av samhällsavfallet, medan 9,4 % återvanns som energi.

Ett Finland där det råder jämlikhet, jämställdhet och kompetens

Försvarsförvaltningen följer de personalpolitiska riktlinjerna och främjar jämställdheten mellan och likabehandlingen av kvinnor och män. Växelverkan mellan kvinnor och män samt kvinnors och mäns deltagande i värnplikten undersöktes ur ett jämställdhetsperspektiv²⁵. Den enkät som ingår i undersökningen riktades till alla beväringar som hemförlovades i december 2016 och mars 2017. Det finns fortfarande rum för utveckling i fråga om jämställdheten och likabehandlingen, även om andelen med negativa erfarenheter har minskat. Enligt enkäten utsattes 27 % av kvinnorna (år 2011: 35 %) och 7 % av männen (år 2011: 14 %) för trakasserier. Trakasserier utfördes oftast av andra beväringar med samma militära grad. Trakasserier från beväringaledarnas och personalens sida var klart mer sällsynt.

Försvarsförvaltningen deltar aktivt i insatser och projekt för att förebygga utslagning bland unga. I planen för de offentliga finanserna våren 2017 fick Försvarsmakten ett

²⁵ Leinonen et al. *Naisten ja miesten vuorovaikutus ja osallisuus asepalveluksessa tasa-arvon näkökulmasta*. Työelämän tutkimuskeskus Tampereen yliopisto. Työraportteja 96/2017.

anslag på 2,0 mn euro för anställning av kontraktsanställda militärer för åren 2018 och 2019. Det extra anslaget styrs särskilt till truppförband i östra och norra Finland. Anslaget ska användas för att anställa i första hand unga som är bosatta i det egna verksamhetsområdet och saknar arbetsplats och utbildningsplats och som lämpar sig för uppgiften som kontraktsanställd militär.

En fortsättning för handlingsmodellen Time out! – Livet på rätt spår säkrades genom att ansvaret för samordning av modellen överfördes från Institutet för hälsa och välfärd till undervisnings- och kulturministeriet. Handlingsmodellen erbjuder psykosoci-ala stödåtgärder för att förebygga marginalisering av unga män och ge dem möjlighet till aktivt stöd i samband med månstringen eller om beväringstjänsten eller civiltjänsten avbryts.

Övriga resultat

Försvarsförvaltningens åtagande för hållbar utveckling fokuserar på **säkerhet under ansvar**. Försvarsförvaltningen har ställt upp konkreta mål inom följande områden: en motiverande beväringstjänst, en hållbar materialhantering, en sund och trygg tjänstgöringsmiljö, en verksamhet som tar ansvar för miljön och ett energieffektivt försvar som tar ansvar för klimatet.

6 Finansministeriet

6.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 39. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Förändringen i den globala ekonomin	Ur Finlands perspektiv var utvecklingen i världsekonomin positiv under 2017. Finlands bruttonationalprodukt ökade och den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten minskade även 2017. Finlands utrikeshandel började växa kraftigt. Förändringarna i affärsverksamheten så att den grundar sig på plattformar (s.k. plattformekonomi) kan i framtiden försvåra identifieringen av beskattningsbar inkomst och beskattning av denna, vilket kan ha en betydande effekt på mängden influten skatt. Den aggressiva skattekonkurrensen mellan staterna kan även påverka volymen influten samfundsskatt sänkande. Den ökande protektionismen är skadlig för världshandeln och har en negativ effekt också på Finlands utrikeshandel och därigenom även på statsekonomin.
Utvecklingen i den finska ekonomin	I takt med att den ekonomiska tillväxten blivit snabbare har sysselsättningen förbättrats. Arbetslöshetsgraden började sjunka 2017. Tack vare den ekonomiska tillväxten och anpassningsåtgärder har underskottet i den offentliga ekonomin minskat. Den strukturella arbetslösheten är fortfarande hög, vilket kan leda till samtidig hög arbetslöshet och arbetskraftstroll i vissa branscher. Detta försvagar den ekonomiska utvecklingen och den offentliga sektorns finansieringsställning.
Ojämlighet	I Finland hör medborgarnas förtroende för förvaltningen fortfarande till de högsta inom OECD. Cirka 50 % av de finländare som besvarade enkäten 2016 sade sig ha förtroende för förvaltningen. Andelen personer som har förtroende för förvaltningen har dock rasat med inemot 30% sedan 2007. Inom detta jämförelseintervall är nedgången snabbare än i något annat OECD-land. ²⁶ I synnerhet då de övriga resurserna minskar är förtroendekapitalet en betydande resurs vid genomförande av förändringar i samhället. Vid förlust av förtroendet försvåras kontrollen över och utvecklingen av samhället, minskar benägenheten att betala skatt och ökar ojämlikheten mellan medborgarna.
Teknologin i brytningsskede	Användningen av robotik och artificiell intelligens ökar inom förvaltningen. Datasäkerheten och kontinuiteten för kritiska funktioner bör tryggas. Förvaltningens processer och verksamhetsmetoder ändras anmärkningsvärt.
Digital kompetens inom den offentliga förvaltningen	Myndigheternas verksamhetsmetoder och datasystem bör i fortsättningen i allt högre grad möjliggöra en helt elektronisk betjäning och sammanvändning av tillgängligt data samt överföring av data i realtid mellan olika databaser.

De viktigaste administrativa förändringarna på verksamhetsområdet

- **Tullens kundbetjäningstillfällen i Helsingfors (Böle), Fredrikshamn och Kotka (Hietanen) stängdes. Besöken hos kundbetjäningen ersattes med elektronisk betjäning.**

²⁶ OECD. *Government at a Glance 2017*.

6.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 40. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikförebyggande åtgärder
Tillväxten i den globala ekonomin avtar kraftigt till följd av att konjunkturen börjar nå sin topp och till följd av protektionistisk handelspolitik.	Påverkar utrikeshandelns utveckling och sysselsättningen och därigenom beskattningsutfallet och den offentliga ekonomin.	Bevarande av balansen i den offentliga ekonomin bl.a. genom strukturella reformer.
Kombination av höga förmögensvärden och hög skuldsättning.	Den väntade höjningen av räntenivån ökar belastningen från skuldhanteringen. Nationalekonomins skuldsättningsgrad ökar.	Stram ekonomisk politik och beredskap för skuldhantering.
Nyttiga, offentliga, strukturella reformer går inte att genomföra.	Behovet av strukturella reformer som ökar den potentiella tillväxten i ekonomin anses vara mindre.	De strukturella reformerna genomförs konsekvent.
De för samhället kritiska finansieringsmarkandsfunktionernas beroende av de internationella systemen.	Allvarliga störningar i betalningsrörelsen om tillgången till de funktioner som finns utomlands av en eller annan anledning störs.	Justering av lagstiftningen om beredskapsskyldighet på finansieringsmarknaden.
Anspråklös produktivitet utveckling	För den privata sektorns del sämre konkurrensförmåga och negativ effekt på sysselsättningen och beskattningsutfallet. Höjer utgifterna för den offentliga sektorn.	Fortsatta åtgärder för ökad produktivitet.
Realisering av statens ansvar och till storleken betydande borgensansvar och övriga ansvar som staten beviljat.	Stora obligatoriska utgifter av engångsnatur utfaller plötsligt till betalning ur statsbudgeten. Man tvingas mitt under budgetåret att balansera med tilläggsinkomster/tilläggs skuld samt presentera en extra tilläggsbudget för detta till riksdagen.	Kontinuerlig uppföljning av statens ansvar och i mån av möjlighet vidtas föregripande åtgärder för begränsning av ansvaret.

6.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 41. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
<i>Statsekonomin</i> Stärkning av statsekonomin, minskat hållbarhetsgap och lägre skuldsättningsgrad	God	Statens finansiella sparande i förhållande till bruttonationalprodukten stärktes, statsekonomins underskott minskade, skuldsättningsgraden (statsskuld/bruttonationalprodukt) minskade något. Finlands bruttonationalprodukt ökade 2,7 % (2016: 2,1 %). Finlands utrikeshandel började växa kraftigt. Arbetslöshetsgraden började sjunka. Tack vare den snabbare ekonomiska tillväxten, inkomsttillskott av engångsnatur och minskade utgifter, minskade underskottet i den offentliga ekonomin. Statsekonomin uppvisade dock fortfarande underskott.
<i>Kommunekonomin</i> Förbättrad finansieringsposition	God	Kommunernas och kommunförbundens bokslutsuppskattningar visar att kommunekonomin har stärkts 2017. För första gången på länge balanserar kommunekonomins finansiering Räkenskapsperiodens resultat var negativt i 60 kommuner. Samtliga är kommuner med färre än 100 000 invånare.

Mål	Betyg	Motivering
<p><i>Beskattnings</i></p> <p>Lågt skatteunderskott</p>	God	Enligt förhandsuppgifterna för 2016 var mervärdsskatteunderskottet ca 6 % av det lagstadgade inflödet, i euro vill det säga ca 1,3 md euro. Därtill uppgick mervärdesskatten för import till ca 120 mn euro. Ingen förändring har skett i skatteunderskottet jämfört med föregående år. Vid internationell jämförelse är mervärdesunderskottet i Finland relativt litet, till exempel genomsnittet för EU är 12,8 % (2015).
<p><i>Statens regional- och lokalförvaltning</i></p> <p>Tydlig och enkel regional- och lokalförvaltning och den stöder genomförandet av de målsättningar som ställts upp för den offentliga ekonomin.</p>	God	<p>Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om verkställigheten av landskapsreformen och om omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter (RP 14/2018 rd). Propositionen innehåller bl.a. lagen om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Ämbetsverket är riksomfattande (hela landet som verksamhetsområde) och en sektorövergripande myndighet med verksamhetsställen i samtliga landskap.</p> <p>Under de kommande åren blir statsförvaltningens struktur en tätare tvåstegsstruktur.</p>
<p><i>Allmän utveckling av den offentliga förvaltningen</i></p> <p>Genom digitalisering förverkligas effektivare och mera resultatgivande verksamhetsformer. Kostnaderna för de centraliserade tjänsterna sjunker och produktiviteten förbättras inom lokalförvaltning, datatekniktjänster samt ekonomi- och personalförvaltningstjänster.</p>	God	<p>Produktiviteten på arbete utfört vid statens ekonomi- och personalförvaltnings servicecentral (Palkeet) ökade med 11,6 % och totalavkastningen ökade 18,4 % jämfört med 2016.</p> <p>Enligt en uppskattning gjord av Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori har dess verksamhet på årsnivå resulterat i inbesparingar på 37 mn euro (målsättning 47 mn euro).</p> <p>År 2017 avtalade Senatsfastigheterna om lokallösningar som ger 21 mn euro årliga inbesparingar i statsförvaltningens lokal-kostnader. Åren 2015–2017 var inbesparingarna 63 mn euro.</p>

6.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

6.4.1 Ekonomisk politik

Under 2017 fattade regeringen beslut om nya åtgärder för att uppnå det sysselsättningsmål på 72 % som ställdes i regeringsprogrammet. Till dessa hör exempelvis [den arbetsgrupp som utrett flitfällors förslag](#) och förslagen om arbetsmarknaden för ungdomar. Sysselsättningsgraden steg under året och närmade sig målsättningen.

Regeringen fortsatte med åtgärderna för anpassning av ekonomin. Statsekonomin uppvisade fortfarande underskott. Minskningen i den offentliga ekonomins underskott fick 2017 stöd av en snabbare ekonomisk tillväxt samt av inkomstökningar av engångsnatur och sjunkande utgifter. Statens lyfte 3,4 md euro i ny statsskuld, vilket ökade den totala statsskulden till 106 md euro vid årets slut. Skuldsättningsförhållandet sjönk något 2017. Den offentliga ekonomins utgifter var dock klart högre än inkomsterna även under högkonjunkturen.

Finansministeriet producerade totalekonomiska prognoser för Finlands ekonomi, inkl. den offentliga ekonomins situation och utsikter fyra gånger under året och långsiktiga utvecklingsprognoser som komplement till dessa två gånger under 2017.

Tutkibudjettia.fi

Under berättelseåret fortsatte finansministeriet utvecklingen av tjänsten tutkibudjettia.fi, som öppnades 2016. Detta är en ny typ av visualisering av budgeten. Under 2017 använde över 10 000 besökare tjänsten (efter introduktionen var antalet användare 22.9.–31.12.2016 knappt 15 000 personer).

Europeiska styrningsperioden och statsrapporter

Följande händelser i den europeiska styrningsperioden skedde enligt årsklockan; 1) den årliga säsongutredningen och alarmmekanismrapporten, 2) euroområdet rekommendationer, 3) statsspecifika analytiska rapporter och djupgående analyser för de länder där det enligt bedömningarna fanns risker för makrostabiliteten och 4) statsspecifika rekommendationer.

I alarmmekanismrapporten identifierade man de länder för vilka rapporter med en djupare analys gjordes i ett senare skede, det vill säga att man närmare önskade granska makrostabiliteten i de aktuella länderna. Enligt den djupare analysen har Finland inte längre s.k. obalans i makroekonomin, vilket betyder att förfarandet med genomgång av obalansen i makroekonomin inte längre tillämpas på Finland.

Finland fick tre relativt omfattande rekommendationer av EU. Såsom de föregående åren låg dessa på en relativt allmän nivå. Den första rekommendationen gällde den offentliga ekonomin och social- och hälsovårdstjänsterna. Den andra koncentrerade sig på arbetsmarknaderna och den tredje på konkurrensen på marknaderna och främjande av investeringar.

EU-budgeten

Förhandlingarna om EU:s budget för 2018 slutfördes planenligt i november 2017. I EU:s budget accentueras satsningarna på ekonomisk tillväxt, skapande av arbetsplatser och sakkunskap. Till de centrala tyngdpunktsområdena hör även i fortsättningen säkerhet och respons på utmaningarna från migrationen. Nivån på de totala utgifterna i budgeten var återhållsam. Budgeten motsvarar Finlands centrala målsättningar. Finland betonade att budgeten ska grunda sig på realistiska behov och effekterna av användningen av tillgångar, budgetdisciplin och finansiering med allt bättre tyngdpunkt på aktuella behov. För Finlands del var det centralt att de avtalade, maximala finansieringsramarna respekteras och ekonomisk tillväxt, sysselsättning, investeringar och sakkunskap främjas.

6.4.2 Beskattning

Under 2017 fortsatte de reformer i beskattningsförfarandet som ingår i regeringsprogrammet. Under berättelseåret gavs regeringens proposition om ändringar i beskattningsförfarandet, som främjar beskattning i realtid samt skapar ett enhetligt påföljdsystem för de olika skatteslagen. Genom den nya lagen om skatteuppbörd (11/2018) tillämpas ett enhetligt skatteuppbördsförfarande på samtliga skatter som omfattas av

lagens tillämpningsområde. Genom reformerna minskar den skattskyldiges administrativa börda och samtidigt förbättras rättsskyddet.

Under berättelseåret gavs regeringens proposition (RP 134/2017 rd) till riksdagen med förslag till lag om inkomstdatasystemet och den nya lagen (53/2018) trädde i kraft i januari 2018. Avsikten är att ta i bruk registret i början av 2019. Målet med inkomstregistret är att minska arbetsgivarnas administrativa börda samt förenkla anmälningsförfarandet och skyldigheterna för anmälan av inkomster. Skatteförvaltningen ansvarar för definition, upphandling och ibruktagande av registret. Efter ibruktagandet är Skatteförvaltningen ansvarig myndighet för tjänsten.

Skatteförvaltningens reform av informationssystemen, som har skett stegvis, fortsatte under berättelseåret. Skatterna på eget initiativ (t.ex. mervärdesskatten) överfördes till det nya systemet från början av 2017. Inom företagsbeskattningen togs det nya systemet i bruk i slutet av 2017.

Skatteförvaltningen har lyckats utöka den elektroniska betjäningen och utveckla nya tjänster. År 2017 beställdes 6 procentenheter flera skattekort elektroniskt (60 %) än 2016. Den procentuella andelen elektroniskt inlämnade skattedeclarationer ökade med 4 procentenheter (57 %) jämfört med året innan. I takt med att den elektroniska betjäningen och kundbetjäningen per telefon har ökat, har antalet besök hos skattebyråerna minskat med ca 100 000 besök årligen.

Överföringen av tullens beskattningssuppgifter till Skatteförvaltningen fortsatte då Skatteförvaltningen tog över den huvudsakliga mervärdesbeskattningen på import från och med 1.1.2018. Tullen sköter också i fortsättningen om mervärdesbeskattningen av oregistrerade mervärdesskattskyldigas import samt övervakningsuppgifterna och brottsundersökningen i anknytning till beskattningen av import, liksom för acciserna och bilbeskattningen, som överfördes året innan.

Tullen deltog i genomförandet av det riksomfattande programmet för grå ekonomi och förverkligade sin plan för bekämpning av grå ekonomi. I planen ingår 23 projekt. Tullen slutförde 134 skattegranskningar, av vilka 60 % ledde till fiskala åtgärder och den föreslagna efterbeskattningen av företagen uppgick till 10,8 mn euro. Den totala effekten av tullens brottsbekämpning var 81,14 mn euro (v. 2016: 224,8 mn euro²⁷) och 28 mn euro (v. 2016: 19,3 mn euro) i ekonomisk vinning återficks.

Enligt den undersökning av tillfredsställelsen med tjänsterna som Skatteförvaltningen genomförde 2017 är kunderna nöjda med den betjäning som de får genom de olika kanalerna. Enligt enkäten var andelen kunder som är nöjda med betjäningen per telefon och vid besök på betjäningsställena 80 % år 2017 (år 2015: 86 %). Fysiska personer fick dessutom 2017 en förfrågan om tillfredsställelsen som textmeddelande genast

²⁷ Siffrorna för 2016 innehöll ett exceptionellt omfattande, internationellt fall med droger.

efter sitt besök. I denna enkät uppgick andelen nöjda kunder till 87 %.²⁸ Kundernas tillfredsställelse med tullen stannade enligt enkäten på samma nivå som tidigare. Både Skatteförvaltningens och Tullens produktivitet har ökat flera år i rad, då ett större antal kunder har skötts med ett färre anställda.

6.4.3 Finansieringsmarknaden

Under 2017 fortsatte förhandlingarna om en fördjupning av EU:s bankunion. Under årets lopp lyckades rådet dock inte uppnå en allmän uppfattning om minskningen av banksektorns risker annat än i begränsad utsträckning.

I Finland kompletterades makrostabilitetspolitikens arbetsredskap med tillägg av en s.k. systemriskbuffert i lagstiftningen om kreditanstalter. Det nya redskapet används för täckning av risker som är oberoende av de strukturella konjunktursvängningarna.

De ändringar i lagstiftningen som EU-direktivet (MiFID II) och förordningen (MiFIR) om marknaden för finansieringsredskap kräver infördes i den nationella lagstiftningen från och med början av 2018. Ändringarna förbättrade placerarskyddet och transparensen på marknaden. För att förenkla och förbättra jämförbarheten i den information som ges till icke-professionella placerare trädde bestämmelserna om dokument med nyckelinformation gällande paketerade placeringsprodukter och placeringsprodukter i försäkringsform i kraft.

De ändringar i lagstiftningen som det fjärde penningtvättsdirektivet förutsatte trädde i kraft sommaren 2017. EU-förhandlingarna om ändringarna i det fjärde penningtvättsdirektivet avslutades även i slutet av 2017. Den centrala ändringen i direktivet anknyter till myndigheternas tillgång till information om bank- och betalkonton.

EU-förhandlingarna om ändring av förordningen om den europeiska marknadsinfrastrukturen (EMIR) inleddes. Bakgrunden till förhandlingarna är att ytterligare främja transparensen mellan aktörerna på marknaden i den handel som sker på OTC-derivatmarknaden och att minska den systemrisk på finansieringsmarknaden som orsakas av derivatmarknaden. I bakgrunden ligger även den största, europeiska derivatmarknadens, Storbritanniens, utträde ur EU.

Lagstiftningen om betaltjänster uppdaterades bl.a. med nya bestämmelser om betalningsuppdragstjänster och kontoinformationstjänster. Dessa trädde i kraft i januari 2018. Lagändringarna gällande ombud för obligationsinnehavare, som eftersträvade effektivisering av den inhemska derivatmarknaden, trädde i kraft sommaren 2017.

Under berättelseåret inleddes beredningen av ändringsdirektivet gällande ändringar i bestämmelserna om aktieägarnas rättigheter, reform av placeringsfunds-lagstiftningen och justering av bestämmelserna om finansieringssektorns beredskapsskyldighet.

²⁸ Skatteförvaltningens [meddelande](#) om resultaten av uppfattningen och tillfredsställelsen.

Därtill inleddes arbetet med bedömning av behovet av utveckling av statens skuldhantering.

6.4.4 Förvaltningspolitik

Främjande av gott ledarskap och god förvaltning

En reform av ministeriernas administrativa processer har använts för att stärka de tväradministrativa styrprocesserna. Samtidigt har ledningsprocesserna på ministerienivå (exempelvis ledningsgruppsträning för högsta ledningen) samt redskapen för dessa (exempelvis den omarbeta ledningsavtalsmodellen) och praxis utvecklats. På Statskontoret har en ny analyserings- och rapporteringstjänst grundats för att stärka informationsledningen inom hela statsförvaltningen.

Inom ramen för det internationella partnerskapsprogrammet för öppen förvaltning ([Open Government Partnership, OGP](#)) främjades transparensen i förvaltningen i ett internationellt samarbetsprogram för öppen förvaltning mellan 75 stater. Ett Stödpaket för öppen förvaltning utformades 2017 speciellt med hänsyn till landskapsreformen. Som ett led i Finland 100 -demokrativeckorna delades [Demokratierkännanden](#) ut till Brottsförmyndigheten och regionutvecklingsgruppen i Esbo centrum för transparent förvaltning och främjande av delaktighet. Ett flertal evenemang arrangerades under året, inkl. delaktighetsläger för ungdomar och äldre samt en dag med aktuella teman kring barnens rättigheter.

Regionförvaltningsverk och magistrater

Regionförvaltningsverken uppnådde huvudsakligen väl de för 2017 uppställda målen. Den genomsnittliga behandlingstiden för inlämnat klagomål (7,2 mån., mål 8 mån.) och alkoholtillstånd (0,6 mån., mål 1 mån.) samt medianbehandlingstiderna för miljö- och vattentillstånd (7,1 mån., mål 10 mån.) uppnåddes. Målsättningen för den genomsnittliga behandlingstiden för miljö- och vattentillståndsansökningar (10 mån.) uppnåddes däremot inte, den förverkligade behandlingstiden var 11,6 månader.

Magistraterna uppnådde endast delvis de uppställda målen 2017. Tillståndsärendena kunde avgöras inom det uppställda målet på i genomsnitt 1,2 månader. Däremot uppnåddes målsättningarna inte för behandlingstiden för tillsättande av intressebevakning (3,4 mån., mål 3 mån.), granskningstiden för intressebevakningens årskonton (4,1 mån., mål 3,8 mån.) samt konsumentupplysningens riksomfattande telefonbetjäning (80,2 %, mål att 90% av kunderna betjänas).

För magistraternas del drogs under berättelseåret nya riktlinjer upp för och ett projekt inleddes utgående från en utredningspersons förslag²⁹. Enligt förslaget sammanslås Östra Finlands regionförvaltningsverks styrnings- och utvecklingsenhet och Befolk-

²⁹ Utredningsman Jouni Backmans rapport: [Maisraattien uudelleen organisointi](#).

ningsregistercentralens uppgifter till ett riksomfattande ämbetsverk från och med 2020.

Gemensamma tjänster

Lagen om ändring av lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen trädde i kraft 1.6.2017. Lagen harmoniserar de metoder som ska följas inom samservicen samt lyfter fram myndigheternas digitala tjänster och rådgivning om användningen av dem som en central del av samserviceverksamheten. Lagen tryggar dessutom förverkligandet av självkostnadsprincipen vid fördelningen av kostnader som uppstår av samservicen och förnyar samservicens styrsystem så att den av statsrådet tillsatta delegationen för samservice stöder finansministeriet vid informationsstyrningen.

I sin serviceproduktion tog statens servicecentral för ekonomi- och personalförvaltning i bruk programrobotik för bl.a. granskningen av uppgifter om tjänsteförhållanden och styrningen av utgiftsverifikationer. Till den erhållna nyttan hör att tid frigörs från rutinuppgifter till kund- och betjäningensarbete samt minskning av mängden fel. Arbetets produktivitet förbättrades med 11,6 % jämfört med året innan och den totala avkastningen med 18,4 %. Priserna på alla väsentliga prestationer (inköps- och försäljningsfakturer, lönespecifikationer) sjönk med över 10 % jämfört med föregående år. Palkeet tog över de statliga ämbetsverkens bokföring och ekonomiförvaltningsuppgifterna i anknäytning till dessa från och med 1.10.

År 2017 förverkligades tjänsten [Tutkihankintoja.fi](#) och [öppen data vid upphandling](#). Finland har som första EU-land automatiserat granskningen av myndighetsuppgifter i samband med upphandling. Fakturaautomatiseringen utvidgades så att automatiseringsfunktioner utnyttjades vid hanteringen av 23,4 % (2016: 17,5 %) av inköpsfakturorna. Andelen helt automatiskt hanterade fakturer uppgick dock endast till 7,4 % (2016: 5,1 %).

6.4.5 Staten som arbetsgivare

Statens avtalslösning för perioden 2017–2018 har gjorts i enlighet med innehållet i konkurrenskraftsavtalet. Tjänste- och kollektivavtalslösningen innehåller en tidsbunden sänkning av semesterpenningen med 30 % inom den offentliga sektorn 2017–2019 samt en årlig förlängning av arbetstiden med 24 timmar genom förlängning av de regelbundna arbetstiderna från 1.2.2017. Ingen justering av lönerna ingår i avtalet. På årsnivå sänker dessa avtalsändringar och de administrativa åtgärderna i konkurrenskraftsavtalet (sänkta arbetsgivaravgifter) ämbetsverkens kostnader med i genomsnitt 3,9 % och de har beaktats som en inbesparing på 127 mn euro i ämbetsverkens verksamhetsanslag i budgeten för 2017. Begränsningarna i statsförvaltningens löneglid har fortsatt (2015: 1,0 % och 2016: 0,0 %).

Under berättelseåret rädde arbetsfred i enlighet med statens avtal och arbetsfreden har hållit bra.

Arbetshälsan ligger fortfarande på en bra nivå. De anställdas arbetstillfredsställelse låg på samma nivå som året innan och sjukfrånvaron fortsatte att minska (kapitel 3.2.3 i regeringens årsberättelse). Den genomsnittliga pensionsåldern, 61,8 år, sjönk med 3 månader från föregående år. På längre sikt har pensionsåldern senarelagts. År 2017 gick de anställda i pension 5 månader senare än 2012.

Under berättelseåret behandlades ändringarna i förebyggande av säkerhetsrisker i tjänstemannalagen och säkerhetsutredningslagen. Målet med de ändringar som trädde i kraft i början av 2018 är att på förhand förebygga situationer där en person som utnämns för en tjänst skulle ha sådana kopplingar till utlandet som kan utgöra en säkerhetsrisk.

Våren 2017 gavs även regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av statstjänstemannalagen och till vissa lagar som har samband med den (RP 77/2017 rd). I propositionen föreslås det att man i motsatts till vad som är fallet i dag ska kunna överklaga ett beslut om en utnämning till en tjänst eller ett tjänsteförhållande. Enlig propositionen får utnämningsbeslut dock inte överklagas om det är republikens president eller statsrådets allmänna sammanträde som har utnämningsbehörighet eller om beslutet gäller en utnämning för viss tid om högst två år. Regeringens proposition behandlades i riksdagen i slutet av berättelseåret.

6.4.6 Kommun- och landskapsfrågor

Beredningen av landskapsreformen och reformen av organiseringen av social- och hälsovården fortsatte.³⁰ Genom reformen grundas landskapen, görs en reform av social- och hälsovårdens struktur, tjänster och finansiering samt överförs nya uppgifter till landskapen. Inom ramen för denna förändring läggs regionförvaltningsverken ner och majoriteten av deras uppgifter överförs till nygrundade statens tillstånds- och tillsynsverket (Luova) från och med 1.1.2020.

Regeringen gav de centrala propositionerna om landskapsreformen och reformen av organiseringen av social- och hälsovården till riksdagen i mars 2017. Avsikten med lagarna är att grunda nya landskap samt bygga upp deras ekonomi och förvaltning, överföra tjänsterna inom social- och hälsovården samt ansvaret för arrangerande av räddningsväsendet på landskapen, sköta om arrangemangen kring överföring av tillgångar och anställda samt finansiering av landskapen och omarbetning av kommunernas statsandelssystem. I juli fattade regeringen beslut om ändring av tidtabellen så att reformen träder i kraft 1.1.2020. Avsikten är att regeringens propositioner gällande ändring av befogenhetsbestämmelserna i speciallagstiftningen ges under 2018 och 2019 så att lagarna kan träda i kraft 1.1.2020. I anknytning till detta gav regeringen i mars 2018 till riksdagen propositionen (RP 14/2018 rd) med förslag till lagstiftning om verkställigheten av landskapsreformen och om omorganisering av statens till-

³⁰ En närmare beskrivning av reformen finns i kapitel 2.7. i berättelsedelen till regeringens årsberättelse.

stånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter. Samtidigt lämnades även regeringen proposition till riksdagen med (RP 16/2018 rd) förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården och till vissa lagar som har samband med den.

Bestämmelserna om nivån på statsfinansieringen i sin helhet och allokeringen av den på de olika landskapen finns i lagen om landskapens finansierings. Kommunernas statsandelssystem omarbetas att motsvara de uppgifter som stannar kvar hos kommunerna. Åtminstone i det inledande skedet skulle landskapets finansiering primärt grunda sig på statsfinansiering. I propositionen gällande lagen om landskapens finansiering finns en begränsning för hur kostnaderna får öka.

I landskapens resursstyrning har en modell inom ramen för den totala styrningen av den offentliga ekonomin skapats. Målet är att säkra en dämpad ökning av kostnaderna genom att samtidigt trygga att finansieringsprincipen tillämpas. Ett landskapsinformationsprogram lanserades för tryggnad av tillgång till den information som styrningen förutsätter och förutsättningarna för styrning baserad på denna information.

Under berättelseåret grundades inom ramen för social- och hälsovårdsreformen och landskapsreformen riksomfattande stödservicecentraler för loka- och fastighetstjänsterna (Landskapens lokalcentral Ab), en ICT-servicecentral (Vimana Oy) samt Sote-Digi Oy, som ska utveckla riksomfattande kund- och patientdatasystemslösningar samt övriga nya digitala lösningar för social- och hälsovården. Beslut har fattats om nedläggning av Hetli Ab, servicecentralen för ekonomi- och personalförvaltning, som grundades 2017.

En parlamentarisk arbetsgrupp skissade upp kommunens roll och ställning i framtiden samt visionerna för framtidens kommun år 2030. Resultaten av arbetet publicerades i en mellanrapport, som publicerades i februari³¹. Arbetet fortsätter med kartläggning av bland annat behovet av ändringar i kommunallagen och kommunalpolitiken på längre sikt. Inom ramen för projektet gjordes under 2017 en utredning om möjligheterna att vara invånare i två kommuner³². Enligt den finns ramvillkoren för rättigheter i anknytning till dubbelt invånarskap gällande exempelvis beskattning, rösträtt och valbarhet i grundlagen. En del av den kommunala servicen förutsätter dock inte medlemskap i en kommun, t.ex. inom hälsovården har bostad på flera orter redan beaktats.

I slutet av berättelseåret inledde finansministeriet ett utredningsförfarande i Kittilä kommun i enlighet med kommunallagen 109 a–c § gällande en kommun som har exceptionella problem i förvaltningen. Utredningsgruppen hade i uppgift att göra en juridisk bedömning av situationen inom förvaltningen i Kittilä kommun samt komma med åtgärdsförslag. Åtgärdsförslagen överlämnades till Kittilä kommun 27.2.2018.

³¹ [Tulevaisuuden kunnan skenaariot ja visiot 2030](#). Parlamentaarisen työryhmän väliraportti tulevaisuuden kunnasta. Finansministeriets publikationer 9b/2017.

³² [Millaista monipaikkaisuutta Suomeen – Selvitys kaksoiskuntalaisuudesta](#). Finansministeriets publikationer 3/2018.

Ministeriets implementering av åtgärdsprogrammet för minskning av kommunernas uppgifter och skyldigheter fortsätter. Åtgärderna vidtas i huvuddrag planenligt, men beredningen är till många delar fortfarande inte slutförd. Majoriteten av minskningsåtgärderna ingår i större lagstiftningsreformer, t.ex. reformen av person-, post- och varutransporter. På längre sikt har det uppskattats att kostnadsinbesparingarna på årsnivå kommer att vara ca 370 mn euro för hela den offentliga sektorn.

Ett utredningsarbete gällande uppbyggnad av kommunernas incentivsystem för lokallösningar, digitalisering och bruksekonomi inleddes inom ramen för regeringens reform gällande nedskärning av kommunernas, landskapens och hela den offentliga sektorns kostnader. Bakgrundsutredningen gällande kommunernas lokallösningar blev klar i februari 2018³³. Utgående från den information som bakgrundsutredningen producerade kommer systemet med motiverande lokallösningar att fortsätta under 2018. Forskningsprojekt har även inletts som stöd för beredning av systemen med att uppmuntra kommunerna till digitalisering och dämpande av kostnaderna i kommunernas bruksekonomi.

I försöket med digitalisering av kommunerna får kommunerna stöd i sin digitaliseringsutveckling. I det försök som inleddes 2017 utvecklas kommunernas externa och interna betjäningssystem i en allt mera elektronisk och digitaliserad riktning än tidigare.

I början av 2017 publicerades en utredning över inbesparingar och produktivitet i samband med digitalisering och digitaliseringsförsök i kommunerna³⁴, där en granskning gjordes av digitaliseringens inbesparingspotential i betjäningssystemen inom 21 kommuner.

6.4.7 ICT inom offentliga förvaltningen

Handlingsprogrammet för nationella servicearkitekturen (KaPA) tog slut 31.12.2017³⁵, då de stödtjänster för elektroniska tjänster som byggts upp inom ramen för programmet i stor omfattning användes inom hela den offentliga förvaltningen. Den identifieringstjänst (Suomi.fi-identifiering) och webbaserade betalningstjänst (Suomi.fi-betalningar) som togs i bruk i början av året ersätter de gamla tjänsterna. Medborgarnas betjäningssystem ersattes med tjänsten Suomi.fi-meddelanden och utvidgades med ibruktagande av tjänsten för befullmäktigande (Suomi.fi-fullmakter) som gör det möjligt att uträtta ärenden för andra.

Under berättelseåret togs Suomi.fi-tjänsterna i bruk i stor omfattning och vid årets slut hade över 30 000 av den offentliga förvaltningens tjänster beskrivits. I anknyt-

³³ Korhonen et al. *Kuntien rakennuskannan kehitys- ja säästöpotentiaali* Publikationsserie för statsrådets utvecklings- och forskningsverksamhet 5/2018.

³⁴ Kantola et al. *Kuntien digitalisaation ja digikokeilujen säästö- ja tuottavuus selvitys*.

³⁵ *Kansallinen palveluarkkitehtuurin toteuttamishjelma (KaPA) 2014–2017*. Slutrapport. Finansministeriets publikation 7/2018.

ning till dem hade uppgifterna för inemot 100 000 servicepunkter och betjäningsskanaler i 508 olika organisationer också beskrivits. Under 2017 uppgick antalet identifieringar i Suomi.fi-identifikationstjänsten till över 57 miljoner och 635 myndighetstjänster använde tjänsten. Tjänsten Suomi.fi-fullmakter användes i 36 organisationer och 16 olika servicetjänster och med den här tjänsten genomfördes det första elektroniska besöket för en annan persons räkning.

Inom [projektet AUTA](#) utvecklades en verksamhetsmodell för användningen av digitala tjänster. Avsikten är att med Befolkningsregistercentralens hjälp ta i bruk modellen genom pilotprojekt och stegvis i de olika landskapen.

Under berättelseåret blev den arbetsgrupp som har utrett utvecklingen av lagstiftningen om datahantering inom den offentliga förvaltningen klar med sitt arbete³⁶. Beredningen av en proposition gällande lag om dataförvaltning inom den offentliga förvaltningen har inletts utgående från arbetsgruppens förslag, där den centrala lagstiftningen gällande datahanteringen bör sammanställas till en allmän lag om datahanteringen inom den offentliga förvaltningen utgående från livscykelmodellen för information.

Det av ministeriet tillsatta [projektet Gemensam informationsförvaltning](#) har utvecklat möjligheterna att utnyttja den offentliga förvaltningens informationsreserv med en utredning och genom försök med överföring av stora datafiler inom ramen för konceptet nationell plattform. Parallellt med utvecklingsarbetet har nya verksamhetsstrukturer skapats samt utnyttjande av personuppgifter grundat på samtycke enligt principerna för s.k. egendata inletts.

Användningen av den för arkitekturbeskrivningar av helheter gemensamma inmatnings- och distributionstillämpningen arkkitehtuuripankki.fi har utvidgats till en tjänst som kan användas av samtliga dem som upprättar arkitekturbeskrivningar av helheter inom hela den offentliga förvaltningen, även för dem som bereder landskapsreformen. Detta betyder att alla de arkitekturbeskrivningar som innehåller den information inom den offentliga förvaltningen som inte är sekretessbelagd kan sammanställas och publiceras i en tjänst.

Den av finansministeriet tillsatta Ledningsgruppen för den offentliga förvaltningens digitala säkerhet (VAHTI) har följt den nya verksamhetsplanen, över 60 organisationer inom den offentliga förvaltningen deltar i dess verksamhet. Under 2017 genomförde man bl.a. en VAHTI-datasäkerhetsbarometerenkät med 105 organisationer och över 8 000 personer inom den offentliga förvaltningen som deltagare. Resultaten publiceras under våren 2018.

³⁶ Tiedonhallinnan lainsäädännön kehittämislinjaukset. Työryhmän raportti. Finansministeriets publikation 37/2017.

6.4.8 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Hållbar utveckling i statsbudgeten

I statsbudgeten för 2018 infördes för första gången texter om hur den bestående utvecklingen har utfallit i förvaltningsområdenas motiveringar till huvudklasserna. Vidareutvecklingen av möjligheterna att beakta den bestående utvecklingen i budgeten fortsätter.

Ett likställt, jämställt och sakkunnigt Finland

I handlingsprogrammet för en transparent förvaltning i Finland förbättras medborgarnas möjligheter att delta i beslutsprocessen och beredningen av utvecklingsprojekt inom den offentliga förvaltningen. I handlingsprogrammet sörjer man för att det inte ska finnas hinder för deltagande och för att det finns tillgängliga möjligheter att delta. Möjligheterna att vara delaktig stärks i synnerhet för dem som är i en sårbar situation, såsom barn och specialgrupper.

6.5 Senatsfastigheter

Senatsfastigheterna är ett affärsverk under finansministeriet, vars uppgift är att agera som statens arbetsmiljö- och lokalsakkunnige. Affärsverkets uppgift är att för statsförvaltningen producera stödande och effektiva arbetsmiljöer för dess verksamhet på ett kostnadseffektivt sätt, med beaktande av nyttan för staten som helhet och verksamhetsprinciperna för bestående utveckling. Senatsfastighetstillgångarna ägs av finska staten och har anvisats affärsverkets ägarförvaltning.

I en bedömningsrapport som publicerades i februari 2018 har en bedömning gjorts av hur statens hyressystem fungerar.³⁷

Senatsfastigheternas totala resultat på 157 mn euro överskred målsättningen, som var 115 mn euro. Den centrala orsaken till att inkomstbudgeten överskreds var ett bättre resultat än förutsett för försäljningsverksamheten. Under 2017 ingick Senatsfastigheterna 123 fastighets- och fastighetsbolagsaffärer med en köpeskilling på tot. 172 mn euro. Med ett bra resultat och lägre räntekostnader kunde allt större satsningar göras på fastighetsunderhållet. Lokalinbesparingarna fortskred betydligt snabbare än planerat. Under 2017 ingicks överenskommelser om nya årliga inbesparingar på ca 21 mn euro. Målsättningen var 14 mn euro. Ett typiskt hyresavtal ingås 1–2 år före flytten. Vid utgången av 2017 har inbesparingar gjorts för ca 77 mn euro. Av dessa har redan ca 63 mn euro förverkligats.

³⁷ Vähäkylä et al. *Valtion vuokrajärjestelmän toimivuuden arviointi*. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 21/2018.

Tabell 42. Uppgifter om statens lokaler

	2016	2017	Ändring-%
Statens lokalkostnader, mn euro	744	752	+1,1
Hyror	590	599	+1,5
Övriga lokalkostnader	154	153	-0,7
Statens lokalkostnader, euro/årsverke	10 439	10 575	+2,0
Statens tillgängliga lokaler sammanlagt, milj. m ²	5,55	5,52	-0,7
Kontorslokaleffektivitet lokalyta/årsverke	23,2	22,0	-5,2

Tabell 43. Ekonomiska nyckeltal för affärsverket

	2015	2016	2017
Omsättning, mn euro	622	599	621
Omsättningsförändring, %	0	-4	3,7
Rörelsevinst/-förlust, mn euro	162	207	186
Räkenskapsperiodens resultat, mn euro	199	175	157
Intäktsföring till statsbudgeten, mn euro	370	120	135
Avkastning på sysselsatt kapital, %	5,4	4,7	4,3
Soliditet, %	62	62	65
Balansomslutning, mn euro	4 606	4 663	4 509
Åtaganden utanför balansräkningen, mn euro	77	76	76
Personal, årsverken	281	303	320

6.6 De statliga fonderna utanför budgeten

6.6.1 Statens Pensionsfond

Genom Statens pensionsfond bereder sig staten på finansiering av de framtida pensionerna. Staten strävar också efter en utjämning av pensionsutgifterna för olika år. Fondens uppgift är att placera de tillgångar som förtrotts fonden på ett lönsamt och tryggande sätt. Inga pensioner betalas ur fonden utan alla pensioner som omfattas av statens pensionssystem betalas ur de budgetmedel som reserverats för Keva i statsbudgeten. Ur fonden överförs som allmänt bidrag till statsbudgeten 40 % av statens årliga pensionsutgift.

Tillgångarna i statens pensionsfond är statens tillgångar, men de står i fondens namn och de förvaltas av fonden. Utgifterna för verksamheten betalas ur de tillgångar som fonden förvaltar. Inkomsterna utgörs av de pensionsavgifter och övriga avgifter som betalas till staten samt den avkastning som inflyter på tillgångarna.

År 2017 var avkastningen på placeringar 6,6 % (6,7 % år 2016). Realintäkten blev 6,0 % (5,6 % år 2016). Den genomsnittliga nominella avkastningen för de senaste tio åren är 5,0 % och realintäkterna 3,5 %. Den nominella avkastningen har varit i ge-

nomsnitt 2,8 procentenheter högre än genomsnittskostnaden för statskulden. I slutet av 2017 var marknadsvärdet på placeringarna 19,6 md euro (18,8 md euro 2016). Av placeringarna utgjorde 40,0 % placeringar i räntor, 47,5 % placeringar i aktier och resten övriga placeringar samt effekter av derivat. Av tillgångsslagen i investeringsportföljen hade placeringarna i infrastruktur, 14,8 %, och övriga aktieplaceringar än placeringar i noterade aktier, 14,5 %, den bästa avkastningen. Avkastningen på noterade aktier var 11,0 % och på likvida ränteplaceringar 4,0 %.

Tabell 44. Statens pensionsfonds ekonomiska nyckeltal, mn euro

	2015	2016	2017
Intäkter	2 620	2 330	2 465
Kostnader	356	264	341
Balansomslutning	14 709	15 005	15 319
Åtaganden utanför balansräkningen	761	1 072	1 536
Budgetöverföringar ¹	-2 263	-1 790	-1 827

¹ + överföringar från budgeten till fonden, - överföringar från fonden till budgeten

6.6.2 Stabilitetsfonden

Stabilitetsfonden består av Insättningsgarantifonden och Resolutionsfonden. Fonden förvaltas av Verket för finansiell stabilitet. Insättningsgarantifondens uppgift är att trygga fordringarna för depositionsbankernas deponenter. Fonden byggs upp med insättningsgarantiavgifter som insamlas av depositionsbankerna. Dessa fastställs utgående från den mängd depositioner som respektive bank har samt risknivån. Fonden kan användas för utbetalning av ersättningar till deponenter, finansiering av ett sådant arrangemang med vilket depositionerna i en depositionsbank överförs på en annan finländsk depositionsbanks ansvar samt för finansiering av lösningar vid en depositionsbanks kriser.

Resolutionsfonden kan användas som en del av finansieringen för lösning av kriser i inhemska investeringsservicebolag och i filialer till kreditanstalter från länder utanför EES-området belägna i Finland. Den inhemska resolutionsfonden byggs upp med garantiavgifter som dessa aktörer betalar. De garantiavgifter som inhämtas av de inhemska kreditanstalterna överförs för sin del årligen till en gemensam fond.

År 2016 byggdes de två fonderna upp i enlighet med de på förhand fastställda processerna. I januari 2017 överfördes ca 19,4 mn euro från insättningsgarantifonden till svenska statskontoret (Riksgälden) då Nordea Bank Finland Abp fusionerades med sitt svenska moderbolag Nordea Bank AB. Överföringen motsvarar till sin storleksordning de depositionsskyddsavgifter som har uppburits av banken under de 12 månaderna som föregick överföringen och grundar sig på det samarbete inom EES-området som har fastslagits i depositionsskyddsdirektivet. Det fanns inget behov att utnyttja någondera fonden för krishantering eller skydd för deponenterna och det fanns inget behov att skaffa tilläggsfinansiering för någondera fonden.

Tabell 45. Stabilitetsfondens ekonomiska nyckeltal, mn euro

	2015	2016	2017
Intäkter	137	153	161
Kostnader	76	112	122
Balansomslutning	137	122	147
Åtaganden utanför balansräkningen	0	0	0
Budgetöverföringar ¹	0	0	0

¹ + överföringar från budgeten till fonden, - överföringar från fonden till budgeten

7 Undervisnings- och kulturministeriet

7.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 46. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Förändringen i demokratin och de många sätten att delta	<p>De ungas kunskaper och färdigheter i samhällsfrågor och deras vilja att påverka är differentierade enligt utbildningen. När det gäller att öka möjligheterna att delta är skolan en viktig arena, om än inte den enda. Många unga upplever sig ha en bristfällig medborgarkompetens. De nya läroplansgrunderna och läroplansarbetet är ett svar på dessa utmaningar.</p> <p>Det finns skillnader i medverkan när det gäller kultur och i användningen av kulturtjänster bl.a. utifrån utbildningsnivå samt social och ekonomisk ställning och utifrån värden och värderingar. Befolkningsstrukturens differentiering hotar öka skillnaderna i omfattningen av medverkan och i sätten att medverka och delta. De som aktivt konsumerar kultur blir allt mer krävande, och det krävs särskild uppmärksamhet och särskilda åtgärder för att trygga medverkan för dem som är mindre delaktiga. Det är viktigt att tygla kostnaderna för utövande av och medverkan när det gäller kultur.</p>
Befolkningsstrukturen och urbaniseringen	<p>Den förändrade befolkningsstrukturen inverkar i betydande grad på 0–29-åringarnas andel av hela befolkningen i kommunerna. Enligt prognoserna kommer de ungas andel av kommunens hela befolkning att variera från under 16 % till över 45 % år 2024. Enligt prognoserna kommer största delen av de unga att bo i landets västra kommuner och på de största studieorterna. Förändringarna i de ungas befolkningsstruktur inverkar både inom den offentliga sektorn och inom medborgarverksamheten på uppsättningen av tjänster riktade till de unga.</p>
Den växande ojämlikheten	<p>Kritiken mot att det offentliga stödet för kulturen i alltför hög grad inriktas på befolkningsgrupper som redan är välsituerade kan komma att öka på grund av utvecklingen i riktning mot större ojämlikhet. Den offentliga konst- och kulturfinansieringen behåller sin legitimitet, om en tillräckligt stor del av befolkningen upplever att konsten och kulturen är betydelsefull.</p> <p>Hos de unga som står utan arbete, utbildningsplats eller praktikplats präglas attityderna av större pessimism än hos andra unga, och de är mindre nöjda med sitt liv och har mindre förtroende för samhället än vad som är fallet bland andra unga.</p>
Den tekniska omvälvningen	<p>Många kreativa branscher (bl.a. spelbranschen) är digitala tillväxtbranscher eller tillväxtbranscher som utnyttjar digitaliseringen. För att nya affärsmöjligheter ska kunna realiseras förutsätts det sådana åtgärder från näringslivet och andra politikområden som främjar möjligheterna. Digitaliseringen har ställvis en betydande inverkan på distributionen inom kulturbranschen och den kreativa branschen (t.ex. musikindustrin).</p> <p>I och med den digitala verksamhetsomgivningen, inkl. de sociala medierna, har de ungas fritidssysslor och sätt att påverka, vara delaktiga och kommunicera utvidgats och diversifierats. Även i den digitala miljön har tjänsterna och kraven inom ungdomsarbetet ökat samtidigt som individen och ungdomsgrupperna fortfarande har behov av att mötas ansikte mot ansikte. Dessa förändringar har utmanat ungdomsarbetet i och med att de medfört nya miljöer för verksamheten.</p>

De viktigaste administrativa förändringarna på verksamhetsområdet

- Genom en ändring av universitetslagen föreskrevs det att universiteten i Tammerfors ska gå samman till stiftelseuniversitetet Tammerfors universitet. Det nya universitetet inleder sin verksamhet 1.1.2019.
- Gemensamma högskolekoncerner bereddes också i form av samarbete mellan högskolorna i Villmanstrand- och Lahtisregionen samt i form av samarbete mellan högskolorna i Lappland.
- Högskolornas samarbetsmöjligheter kring undervisning breddades genom ändringar av universitetslagen och yrkeshögskolelagen. Högskolorna ska fortfarande erbjuda den största delen av undervisningen i anslutning till en examen själva, men högskolorna kan skaffa ersättande undervisning från ett annat inhemskt universitet eller yrkeshögskola.

7.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 47. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet³⁸

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Riskförebyggande åtgärder
Förvittrad kompetensnivå, nedgång i den vetenskapliga nivån, sämre tillgång på kultur och sämre social kohesion	Finlands framgång och välfärd bygger på kreativitet, kompetens, medborgarnas ömsesidiga förtroende och ett välfungerande civillsamhälle.	Utbildnings- och kompetensnivån höjs genom reformer ända från den småbarnspedagogiska verksamheten till högskoleutbildningen, allt starkare inslag av likabehandling och jämlikhet inom utbildning, kultur, ungdomsverksamhet och idrott, trygghet av färdigheterna och förutsättningarna för kontinuerligt lärande samt satsningar på forskning.
Digital verksamhetsmiljö	Den snabbt växande digitala informationsmängden, behovet att utveckla infrastruktur som är nödvändig för att informationen ska kunna kombineras, utnyttjas och förvaras, ett ökat – för ekosystemen typiskt – ömsesidigt beroendeförhållande samt allt starkare människocentrerade, engagerande verksamhetssätt har en djupgående inverkan på verksamhetsområdet. EU-lagstiftningen om den digitala verksamhetsmiljön kan ha ogynnsamma följder för den nationella lagstiftningen.	Åtgärder för att stärka informationskompetensen och mångsidig läskunnighet (alla utbildningsnivåer, befolkningens frivilliga verksamhet). Genom att förnya den digitala infrastrukturen samt verksamhetsprocesserna och verksamhetssätten kan man trygga inflödet av och tillförlitligheten hos information, göra informationsströmmarna smidigare, förbättra beredskapen för automatisering av informationsproduktionen och informationsöverföringen och diversifiera utnyttjandet av information samt utvecklandet av tjänster som motsvarar individernas och samhällets behov. Påverkan inom EU för att främja lagstiftningslösningar som är positiva för Finland.

³⁸ Undervisnings- och kulturministeriets risker i resultatplanen för resultatmålen för 2018. (på finska)

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikförebyggande åtgärder
Minskade intäkter från penningspelsverksamhet	En betydande del av statsfinansieringen av idrott, kultur och ungdomsverksamhet består av intäkter från penningspelsverksamhet. Intäkterna från penningspelsverksamhet är viktiga även för vetenskapen, i synnerhet när det gäller finansieringen för aktörer som står utanför statens direkta budgetfinansiering och som arbetar för att främja och stödja vetenskapen.	Veikkaus Ab:s ställning och fördelningen av dess finansiering enligt de nuvarande fördelningsproportionerna måste tryggas. Aktörer som får statsunderstöd uppmuntras att diversifiera sin finansieringsbas via partnerskap och tillförda medel. Den finansierade verksamhetens genomslag och finansieringsbasens sammansättning beaktas tydligare än tidigare i samband med statsunderstöd för vetenskap.
Styrning av förvaltningsområdet och verksamhetsområdet	Med hjälp av fungerande styrsystem säkerställer man att de strategiska målen för förvaltningsområdet nås.	Praxis för styrning bedöms och utvecklas ur perspektiven för strategiskhet och genomslag.

7.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 48. Utvärdering av hur de samhällsliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
<i>Utbildnings- och vetenskapspolitiken</i>		
Antalet barn under 4 år som deltar i den småbarnspedagogiska verksamheten ökar ytterligare.	Försvarlig	År 2016 deltog 38,8 % av barnen under 4 år i småbarnspedagogisk verksamhet (år 2015: 38,4 %). (Statistikcentralen, FPA)
Alla som går ut grundstadiet inleder studier efter grundstadiet.	Utmärkt	Av dem som avslutade den grundläggande utbildningen 2016 fortsatte 52,7 % i gymnasiet (år 2015: 52,5 %). (Statistikcentralen) Av sökande som hade avslutat den grundläggande utbildningen fortsatte 44,5 % i yrkesutbildning år 2016 (år 2015: 44 %). Den andel (42,5 %) som fortsatte i utbildning som leder till examen ökade medan den andel (2 %) som fortsatte i handledande utbildning minskade från det föregående året. I och med utvecklingen av antagningen av studerande och i och med bättre handledning kunde nästan alla sökande som avslutat den grundläggande utbildningen tillförsäkras en studieplats inom utbildning på andra stadiet. Utbildningsstyrelsens statistik över gemensam ansökan ger vid handen att utvecklingen varit fortsatt utmärkt 2016 och 2017 vad gäller personer som avslutat den grundläggande utbildningen och fortsatt med utbildning på andra stadiet.
Hälften av de nya studenterna fortsätter sina studier samma år.	Nöjaktig	För 2016 gäller att av dem som avlagt studentexamen inledde 29,3 % direkt fortsatta studier (år 2015: 31,9 %). Statistikcentralen: Sökande till utbildning) För 2015 gäller att av dem som avlagt studentexamen inledde 58,9 % fortsatta studier inom ett år efter examen (i siffran ingår de som studerar vid sidan om arbetet och de som studerar på heltid). (Statistikcentralen: Placering efter utbildning)

Mål	Betyg	Motivering
Den genomsnittliga åldern för dem som utexamineras från högskolor sjunker.	Nöjaktig	De senaste åren har medianåldern för de utexaminerade kvarstått oförändrad både vid yrkeshögskolorna (26,0 år, år 2015) och vid universiteten (28,0 år för magisterexamen och 35,2 år för doktorsexamen år 2015). Effekten av de åtgärder som genomförts under denna regeringsperiod kan ses först på längre sikt.
Genomströmningen inom utbildningen förbättras på alla utbildningsstadier.	Utmärkt	Genomströmningsgraden inom gymnasieutbildningen har kvarstått nästan oförändrad. Av de studerande slutförde 80,5 % gymnasiets lärokurs på högst 3,5 år enligt uppgifterna för 2015 (år 2014: 80,6 %). (Statistikcentralen)
	God	Ökningen av den andel studerande som avlägger yrkeshögskoleexamen på fem år har varit god: 53,3 % år 2013, 55,1 % år 2014, 55,7 % år 2015 och 55,8 % år 2016. När det gäller andelen studerande som avlägger examen på sju år vid universiteten har utvecklingen varit försvarlig: 48,2 % år 2014, 48,5 % år 2015 och 49,8 % år 2016. (Statistikcentralen: Studiernas gång)
	God	Inom den grundläggande yrkesutbildningen har andelen studerande som avlägger examen inom högst tre år förbättrats markant under de senaste åren. År 2013 var genomströmningsgraden 62,4 %, år 2014 64,0 % och år 2015 66,5 %. Det beräknas att genomströmningen har förbättrats ytterligare 2016 och 2017.
Nivån på vetenskapen stiger.	God	Av rapporten Tieteen tila 2016 (Vetenskapens tillstånd) ³⁹ framgår att Finlands vetenskapliga nivå är stabil och ligger ovanför det internationella genomsnittet.
Ett tillräckligt och sporrande studiestöd som främjar planmässiga studier på heltid och kortare studietider. ⁴⁰	God	Studiestödet och bostadsbidraget tryggar tillsammans fr.o.m. 1.8.2017 heltidsstuderandes försörjning bättre än tidigare. Det genomsnittliga studiestödet (studiepenning och studielån) steg med 7,8 % och stödet för boende för ensamstående steg från 195 euro till 287,59 euro i månaden. Från och med 1.1.2018 är studerande som har vårdnad om barn berättigade till försörjningsförhöjning och minskar inte längre föräldrarnas inkomster studiepenningen för studerande på andra stadiet som är myndiga och bor självständigt.
<i>Kulturpolitiken</i>		
Förutsättningarna för konstnärligt och annat kreativt arbete förbättras och produktions- och distributionsformerna diversifieras.	Nöjaktig	De grundläggande elementen (bl.a. antalet konstnärsstipendier och deras storlek) inom statens konstnärsstöd kvarstod på samma nivå som tidigare. Den ersättning för utlåning som betalas till författare, illustratörer och kompositörer steg till en nordisk nivå (till 15,6 mn euro från tidigare 9,3 mn euro). Sysselsättningen bland personer verksamma i kulturyrken har försämrats (år 2016 med 4 % från det föregående året). Bland konstområdena är de visuella konsterna mest utsatta, och därför understöddes de genom nya stödformer. Bland områdena för kultur ökar spelbranschens ekonomiska betydelse kraftigt. Kreativa branscher inkluderades i regeringens tillväxt- och sysselsättningspaket.

³⁹ Tieteen tila 2016. Finlands Akademi. Nästa rapport om vetenskapens tillstånd blir klar 2018.

⁴⁰ Budgeten 2017, kapitel motivering.

Mål	Betyg	Motivering
Kulturdeltagandet ökar och skillnaderna i olika befolkningsgruppers deltagande minskar.	God	Besöken till olika kulturobjekt har ökat. År 2017 gjordes det redan mer än 7 mn museibesök (mer än 6,5 mn besök år 2016). Införandet av museikortet har bidragit till det högre besöksstalet. Specialfinansiering har riktats till projekt som minskar skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper när det gäller kulturellt deltagande. Enligt en lägesbedömning håller spetsprojektet för att göra konst och kultur tillgängligare på att till övervägande del lyckas nå målen.
Kulturgrunden är stark och livskraftig.	Nöjaktig	Infrastrukturen och grundstrukturerna för kultur kvarstod oförändrade. Det bereddes ett reformförslag för statsandelssystemet för teatrar, orkestrar och museer. Enligt förslaget ska systemet göras smidigare på olika sätt. Även statsunderstödspraxis inom sektorn utvecklas med sikte på samma mål. Tillgången på och användningen av kulturarvsmaterial har ökat påtagligt i och med digitaliseringen av materialet.
<i>Idrottspolitik</i>		
En motionsinriktad livsstil blir allt vanligare.	God	Åtgärder på bred front bland hela befolkningen och personer som rör på sig för lite genomfördes med framgång i synnerhet med hjälp av rikstäckande motionsfrämjande program. Ungefär hälften av den småbarnspedagogiska verksamheten i Finland (ungefär 1 600 småbarnspedagogiska enheter från 150 kommuner) deltog i verksamheten Glädje i rörelse som inom ramen för programmet Skolan i rörelse riktar sig till barn i den småbarnspedagogiska åldern. Ungefär 90 % av eleverna och kommunerna i Finland deltog i den verksamhet som enligt programmet Skolan i rörelse ordnas inom den grundläggande utbildningen, och ca 100 läroanstalter (50 försöksprojekt) deltog i motsvarande försöksverksamhet på andra stadiet. I fråga om de kvantitativa mål som nämns ovan var framgången i måluppfyllelsen utmärkt. Inom alla åldersgrupper är det däremot en bit kvar till en motionsvolym som är förenlig med rekommendationerna. Som exempel kan nämnas att bara ca 30 % av barn och unga i grundskoleåldern nådde upp till en nivå som motsvarar motionsrekommendationerna. Med hjälp av programmet I form för livet främjades i synnerhet en ökad fysisk aktivitet bland den befolkning i arbetsför ålder som rör på sig för lite. Programmet genomfördes i totalt mer än hundra kommuner och täckte därmed omkring 80 % av Finlands befolkning.
Tillgängligheten till idrotten ska vara likvärdig.	God	Nätverket av idrottsanläggningar i Finland har vuxit ytterligare och blivit allt mångsidigare. Det finns ca 37 000 registrerade idrottsanläggningar, och kommunerna äger ca 75 % av dem (www.liikuntapaikat.fi). År 2017 understöddes byggande av idrottsanläggningar med sammanlagt 34,9 mn euro. Understöden riktades i synnerhet till idrottsanläggningar för stora användargrupper (simhallar, sporthallar och motions-salar samt utomhusplaner och utomhusbanor). 26 projekt blev delaktiga av understöd, och av dem var 19 nybyggen. 142 projekt blev delaktiga av understöd för lokala idrottsplatser (såsom skolgårdar).
Motion och idrott ökar deltagandet.	God	Omkring 1,1 mn finländare deltar i de riksomfattande idrottsorganisationernas och deras medlemsorganisationers verksamhet. Av deltagarna är 650 000 under 18 år. I allmänna understöd beviljades 40,5 mn euro för 128 riksomfattande idrottsorganisationers verksamhet. Med hjälp av utvecklingsunderstöd för föreningsverksamhet (föreningsstöd) möjliggörs verksamhet med låg tröskel för barns och ungas idrotts-hobbyer. Föreningsstöd utdelades till 160 kommuner och täckte därmed omkring 90 % av invånarna i Finland. Lokal idrotts- och motionsverksamhet

		<p>främjades (ca 30 % av de projekt som understöddes) i typiska fall genom att verksamhet togs in i närskolor, genom att stadsdelsverksamhet utvecklades och genom att amatörgrupper instruerades också i glesbebyggda områden. Att hålla kostnaderna för hobbyer i styr (40 %), att främja familjemotion (30 %), att minska drop out-fenomenet inom motion och idrott (33 %), att öka invandrarbarns och invandrarungas möjligheter till motion och idrott (25 %) och möjligheter för idrottare och motionärer med specialbehov att utöva motion och idrott (10 %) vara centrala utvecklingsobjekt inom föreningsverksamheten.</p> <p>För integrering av invandrare med hjälp av motion fördelades 1,3 mn euro i understöd till kommunerna och till anordnare av förlägningsverksamhet för 48 projekt. Kvinnor och flickor samt de grupper som är svårast att nå utgjorde särskilda målgrupper år 2017. Projekten har till övervägande del gått ut på motionsverksamhet med låg tröskel och varit öppna för såväl invandrar- som urbefolkningen. Utifrån uppföljning kan det konstateras att utöver det välbefinnande som motion och idrott för med sig har projekten påverkat invandrarnas möjligheter att integreras i den lokala motionsverksamheten och sociala gemenskapen. Hobbyverksamheten har också haft betydelse när det gäller att förebygga och minska utslagning, öka delaktighet, minska fördomar, rasism och våld, lära sig språket, hitta vardagsrutiner och få arbete.</p>
<i>Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken</i>		
Ungas delaktighet ökar och påverkningsmöjligheterna blir mångsidigare.	God	Något mer än hälften av de unga upplever samhörighet med samhället, dock så att unga som står utanför utbildning och arbetslivet upplever detta i mindre grad än andra unga. (Ungdomsbarometern) Delaktigheten har befästs i olika författningar (ungdomslagen, kommunallagen, lagen om grundläggande utbildning).
Ungas livskompetens och erfarenhet av samhörighet stärks.	God	Merparten (90 %) av de unga upplever att de har livet under kontroll och att de har åtminstone en nära vän. (Ungdomsbarometern)
Unga har jämlik tillgänglighet till fritidsaktiviteter och verksamhet.	Försvarlig	Av de unga har 35 % låtit bli att börja utöva en hobby på grund av brist på pengar. (Ungdomsbarometern) Barns och ungas fritidssysselsättningar understöds av staten, men med hjälp av stödet har man inte kunnat trygga fritidsaktiviteterna för de mest utsatta barnen och ungdomarna. ⁴¹
Ungas erfarenheter av jämlikhet, jämställdhet och tillgodoseendet av sina rättigheter stärks och ungas uppväxt- och levnadsvillkor förbättras.	God	Antalet unga som upplevt diskriminering håller på att sjunka, och antalet unga som förhåller sig optimistiska till sin framtid håller på att stiga en aning. (Ungdomsbarometern) Antalet arbetslösa unga håller på att sjunka något.

7.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

7.4.1 Allmänbildande utbildning, småbarnspedagogik och fritt bildningsarbete

Våren 2017 utstakade regeringen att som en del av utvecklingen av flitfällorna kommer avgifterna för småbarnspedagogik att sänkas för familjer med små och medelstora inkomster samt för familjer som har fler än ett barn som deltar i småbarnspeda-

⁴¹ Selvitys valtioneuvoston toimenpiteistä lasten ja nuorten harrastustoiminnan edistämiseksi. Statens idrottsråds publikationer 2018:1.

gogisk verksamhet. Ändringen beräknas innebära att ungefär 6 700 familjer flyttas över till nollavgiftsklassen. Nedsättningen av avgifterna uppskattas öka deltagandet i småbarnspedagogisk verksamhet med 5 900 barn fram till 2021. Den nya lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken trädde i kraft 1.1.2018.

Lagen om fritt bildningsarbete ändrades för att främja invandrares integration och förbättra utbildningsmöjligheterna för personer med svår funktionsnedsättning. Enligt den lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2018 beviljas huvudmän för folkhögskolor, studiecentraler, medborgarinstitut eller sommaruniversitet statsandel till 100 % för ordnande av utbildning som godkänts i en integrationsplan för den studerande. Lagen gör det också möjligt att bevilja statsandel till högst 80 % till en huvudman för en folkhögskola vars huvudsakliga utbildningsuppgift är att ordna utbildning för personer med svår funktionsnedsättning.

Under året bereddes en regeringsproposition med förslag till ett försök gällande det andra inhemska språket i den grundläggande utbildningen. Den lag (1134/2017) som trädde i kraft 2018 möjliggör ett språkförsök för 2 200 elever för vilka den grundläggande utbildningens lärokurs inte omfattar det andra inhemska språkets lärokurs. På ansökan beviljades fem utbildningsanordnare (åtta skolor) försökstillstånd i mars 2018. Sammanlagt 452 elever kan delta i språkförsöket. Ryska är det språk som erbjuds mest, men även spanska, franska och tyska kan väljas.

Under året bereddes en regeringsproposition (RP 20/2017 rd) som innebar att bestämmelserna om beviljande av en särskild utbildningsuppgift i gymnasiet och av finansiering av den preciserades. Ändringen klarlägger de särskilda utbildningsuppgifternas ställning inom utbildningssystemet. En del anordnare av gymnasieutbildning kan åläggas en riksomfattande utvecklingsuppgift, vilket förpliktar till att utveckla verksamhetsmodeller enligt undervisningsinriktningen och sprida dem även till andra gymnasier samt att främja samarbetet med anordnare av gymnasieutbildning, högskolor och andra aktörer på området för den särskilda utbildningsuppgiften. En målsättning med ändringen är också ett mer genomskådligt och jämlikare finansieringssystem. Lagen om ändring av gymnasielagen träder i kraft i augusti 2018 och ändringarna av finansieringslagen träder i kraft vid ingången av 2019.

7.4.2 Gymnasiereform

Under året bereddes en gymnasiereform som syftar till att göra gymnasieutbildningen allt mer lockande som en allmänbildande utbildningsform som ger behörighet och färdighet för fortsatta studier, stärker utbildningens kvalitet och inlärningsresultaten samt erbjuder en smidig övergång till studier på högskolenivå. Regeringens proposition med förslag till ändring av gymnasielagen (RP 41/2018 rd) överlämnades till riksdagen i april 2018.

7.4.3 Yrkesutbildning

År 2017 blev den grundläggande yrkesutbildningen föremål för sparåtgärder på 190 mn euro enligt regeringsprogrammet. Utbildningsanordnarna fick själva välja de med tanke på sina verksamhetsområden mest ändamålsenliga metoder för att nå sparmålen. Utbildningsanordnarna anpassade sin verksamhet till den reducerade anslagsnivån huvudsakligen genom att sänka kostnaderna per studerande. Antalet studerande minskade med endast drygt 3 000. Om sparåtgärderna helt och hållet hade genomförts genom att minska volymen, skulle antalet studerande ha minskat med ca 18 400. Utbildningsanordnarna reviderade sina verksamhetsprocesser och inlärningsmiljöer med framförhållning. Genom att effektivisera processerna för ansökan till utbildning, erkännandet av tidigare förvärvat kunnande och undervisningsarrangemangen har man på ett effektivare sätt kunnat använda den kapacitet som gäller antalet studerande.

Sparåtgärderna inverkade mindre än beräknat på utbildningsutbudet för unga. I den gemensamma ansökan våren 2017 fanns 1 770 nybörjarplatser färre än året innan, men samtidigt minskade också den åldersklass som avslutade den grundläggande utbildningen med 800 personer. Inom yrkesutbildningen fanns det platser för 75 % av den åldersklass som avslutade den grundläggande utbildningen, men det förekom stora regionala variationer i tillgången på utbildning. Till en del finns det dock ändamålsenliga förklaringar till skillnaderna mellan landskapen, exempelvis variationer i utbudet av och dragningskraften hos gymnasieutbildning.

Av de sökande som hade avslutat den grundläggande utbildningen våren 2017 blev 99,4 % antagna till yrkesutbildning eller gymnasieutbildning. I oktober 2017 fanns det bara ca 350 sökande som hade avslutat den grundläggande utbildningen och som inte hade fått någon studieplats. I och med utvecklingen av antagningen av studerande och i och med bättre handledning kunde man ordna en studieplats inom utbildning på andra stadiet för nästan alla sökande som avslutade den grundläggande utbildningen.

Våren 2017 överlämnades till riksdagen en utredning⁴² om verkställigheten och effekten av den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning. Enligt utredningen har utbildningen svarat mot de mål som uppställdes för den och har den kunnat bemöta behoven av kunnande hos olika persongrupper som deltar i utbildningen. Genom utbildningen har man också kunnat främja genomströmningen inom yrkesutbildningen.

Tilläggsfinansiering till ett belopp av 21 mn euro anvisades för yrkesutbildning för invandrare, och ca 3 000 personer inledde en utbildning med hjälp av den finansieringen. Inom kompetensprogrammet för unga vuxna utdelades 20 mn euro för utbildning

⁴² Utredningen till riksdagen baserade sig på resultaten från Utbildningsstyrelsens enkätundersökning. Salonsaari & Aunola: *Valmasta vauhtia. Tilannekatsaus ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen (Valma) toimeenpanosta ja vaikuttavuudesta syksyllä 2016*. Utbildningsstyrelsens rapporter och utredningar 2017:8.

av 20–29-åringar som saknade examen på andra stadiet. Cirka 2 000 personer började studera inom ramen för programmet.

Undervisnings- och kulturministeriet beslutade om de nya tillstånd att ordna yrkesinriktade examina och yrkesutbildning som träder i kraft vid ingången av 2018. 149 utbildningsanordnare beviljades tillstånd, och tre av dem är nya aktörer. Dessutom får 17 utbildningsanordnare fortsätta med sin verksamhet under en övergångsperiod. Inga tillstånd återkallades annat än på anordnarens ansökan med anledning av fusion mellan anordnare. Utgångspunkten för tillstånden var utbildningsanordnarnas existerande verksamhet, vilket innebär att de nya tillstånden inte medför några betydande förändringar i utbildningsanordnarnas utbud. I samband med reformen har man försäkrat sig om att utbildningsanordnarna har ekonomiska förutsättningar för sin verksamhet från och med ingången av 2018. Enligt inkomna utredningar är det dock fortfarande nödvändigt att fortsätta ge akt på de ekonomiska förutsättningarna för vissa anordnare.

Examensstrukturen inom yrkesutbildningen har reviderats. Antalet examina minskar stegvis från 351 till 164 fram till 2019 (43 yrkesinriktade grundexamina, 65 yrkesexamina och 56 specialyrkesexamina). Antalet examina halveras, men de studerandes möjligheter till individuella val inom ramen för examen ökar betydligt. Examina ska sättas samman till mer övergripande helheter än tidigare. Inom dem kan den studerande specialisera sig i enlighet med de särskilda behoven i olika branscher.

Inom ett projekt för utredning av kompetensbaserad yrkesutbildning⁴³ producerades information om hur den kompetensbaserade modellen förverkligas samt vilka faktorer som bidrar till och bromsar detta förverkligande med tanke på framtiden. Enligt utvärderingen har yrkesutbildningsanordnarna avancerat i riktning mot målen med reformen när det gäller att genomföra den kompetensbaserade modellen, men det finns fortfarande sådant som bör utvecklas. Reformen innebär att yrkesutbildningen förs närmare arbetslivet, att samarbetet mellan arbetslivet och yrkesutbildningsanordnarna fördjupas och att de studerande får större möjligheter att bedriva mer individuella studier än förut. Samtidigt höjs kraven på arbetslivet och utbildningsanordnarna att erbjuda allt fler platser för inläring i arbetet, göra verksamheten mer flexibel och förnya och utveckla undervisningspersonalens arbete och kompetens. Genomförandet av kompetensinriktning har dock i någon mån försvårats av de sparåtgärder som samtidigt genomförts inom yrkesutbildningen. Finansieringssystemets förmåga att trygga den kompetensbaserade utbildningens kvalitet och förhindra negativa följder, såsom snävare kunnande, sänkta krav på kunnandet och framspottande av prestationer, ses som en kritisk faktor för att reformen ska bli framgångsrik.

⁴³ Korpi et al. *Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuus, asiakaslähtöisyys ja toiminnan tehokkuus*. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 85/2017.

7.4.4 Högskoleutbildning och forskning

Visionen för högre utbildning och forskning 2030 *Förslag till Finland – Finland 100+*⁴⁴ publicerades under året, och beredningen av en vägkarta för visionen inleddes. Målet är bl.a. att minst hälften av alla unga vuxna ska avlägga en högskoleexamen och att samhället ska satsa betydligt mer på forsknings- och utvecklingsverksamhet än för tillfället. Öppenhet, flexibilitet och studerandeariktning kommer att producera nytt slags kunskande, och högskolorna kommer att erbjuda mer och nya former av högre utbildning som möjliggör kontinuerligt lärande.

Läraryrkesutbildningsforumet beredde bl.a. ett **utvecklingsprogram** för grundutbildningen och fortbildningen för lärare. De strategiska riktlinjerna för utvecklingsprogrammet anger riktningen för läraryrkesutbildningen i Finland och för kompetensutvecklingen under karriären. Verkställandet tilldelades 15 mn euro i understöd för utvecklingsprojekt inom läraryrkesutbildningen med fokus på utbildningsstigar för att utveckla lärarnas yrkeskompetens, främjande av digitalisering och innehållsmässig och metodologisk utveckling av läraryrkesutbildningen.

Sedan 1.8.2017 tar universiteten och yrkeshögskolorna ut studieavgifter (terminsavgifter) av studerande från länder utanför EU och EES för utbildning på främmande språk som leder till högskoleexamen. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte en arbetsgrupp för uppföljning och utvärdering av **införandet av avgifterna**. Under året minskade antalet nya studerande från länder utanför EU och EES med uppskattningsvis 40 % från det föregående året.

Sedan våren 2016 har yrkeshögskolorna och universiteten varit skyldiga att reservera en del av platserna för dem som ansöker om sin första högskoleplats. Reformen har ännu inte hunnit påverka medianåldern för dem som avlagt högskoleexamen. Åren 2016 och 2017 reserverade högskolorna så få platser att det nästan inte alls har haft någon inverkan på hur stor andel av de antagna som är första gångens sökande. Andelen studerande som avlagt en magisterexamen vid universiteten på sju år och andelen studerande som avlagt en yrkeshögskoleexamen på fem år har dock ökat en aning. Antagningen av studerande revideras ytterligare 2018–2020. Högskolorna och ministeriet har kommit överens om att senast 2018 ska inträdesproven ändras så att de inte kräver långa förberedelser och att senast 2020 ska merparten (mer än hälften) av de studerande, med undantag för utbildningsområdena för konst, kultur och idrott, bli antagna på basis av vitsorden i studentexamen och på basis av yrkesinriktade grundexamina. De övriga ska bli antagna dels på basis av inträdesprov, dels på basis av t.ex. studier inom den öppna högskoleundervisningen.

Utbildningsvägar och sysselsättning för invandrare har påskyndats genom verksamheten för **högskolor med ansvar för invandrarfrågor**. Högskolorna med ansvar för in-

⁴⁴ Bakgrundspromemoria. (på finska)

vandrarfrågor utveckla handlednings- och rådgivningstjänster samt tjänster för identifiering av tidigare inhämtad kunskap hos högt utbildade invandrare och invandrare med högskolebehörighet. År 2017 gick yrkeshögskolan Karelia-ammattikorkeakoulu, yrkeshögskolan Oulun ammattikorkeakoulu, Åbo universitet och Helsingfors universitet med i verksamheten som nya aktörer jämsides med de två redan verksamma aktörerna yrkeshögskolan Metropolia Ammattikorkeakoulu och Jyväskylä universitet.

Forsknings- och innovationsrådet (TIN, Tutkimus- ja innovaationeuvosto) fattade beslut om [en vision och en vägkarta för år 2030](#). Enligt visionen är Finland år 2030 världens mest attraktiva och kunniga försöks- och innovationsmiljö. I vägkartan nämns följande prioriteringar: säkra kompetensbasen, utveckling av kompetensplattformar och ekosystem för tillväxt, samt internationalisering ett villkor för kvalitet och genomslag.

Riktlinjer för att främja internationalisering av finländsk högskoleutbildning och forskning bereddes⁴⁵, och ett program för genomförande av riktlinjerna bereddes. Målet är att Finland år 2025 ska ha en genuint internationell högskolegemenskap och internationell attraktionskraft baserad på vetenskaplig kvalitet. Riktlinjerna innehåller sju åtgärdshelheter, av vilka en del redan har börjat genomföras.

Tillsammans med forsknings- och innovationsaktörer genomför undervisnings- och kulturministeriet ett program för utveckling av forskningsinfrastrukturerna för datahantering och datorberäkningar 2017–2021. Inom utvecklingsprogrammet investeras ca 35 mn euro i infrastrukturerna för datahantering och datorberäkningar samt i anknytande tjänster. Under utvecklingsprogrammets gång revideras infrastrukturerna för bolaget CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy med betoning av datahanterings betydelse samt stärks den kompetensbas som behövs för datorberäkningar och datahantering.

Statsrådet fattade [ett principbeslut](#) om digitalisering och arkivering av material i handlingsform enbart elektroniskt. Principbeslutet innehåller åtgärder för att främja digitaliseringen av den offentliga förvaltningen i Finland och för att trygga tillgången till och användbarheten för material i handlingsform. Åtgärderna enligt principbeslutet genomförs före år 2030. Pilotprojektet och testningen av massdigitaliseringen slutförs före utgången av 2019, och produktionen enligt resultaten från pilotprojektet inleds 2020.

De examensmål som uppställts för högskolorna för perioden 2017–2020 överskreds för högre högskoleexamina vid universiteten och yrkeshögskoleexamina år 2017.

⁴⁵ Bäst i världen tillsammans. Riktlinjer för att främja internationaliseringen av finländsk högskoleutbildning och forskning 2017–2025. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2017:11.

Tabell 49. Examensutfall och examensmål

	Examensutfall			Mål	Mål
	2013	2015	2017	2013–2016	2017–2020
Lägre högskoleexamina vid universiteten	13 017	15 039	13 892	14 200	14 670
Högre högskoleexamina vid universiteten	14 444	15 316	15 557	15 000	15 395
Doktorsexamina	1 724	1 881	1 662	1 635	1 690
Yrkehögskoleexamina	22 800	23 716	23 161	22 800	22 644
Högre yrkehögskoleexamina	1 948	2 366	2 753	2 100	2 951

Forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av bruttonationalprodukten var 2,75 % år 2016 medan den hade varit 3,4 % år 2012 och som högst 3,8 % år 2009. I en internationell jämförelse är andelen dock fortfarande högre än medelvärdet i OECD- och EU-länderna. Satsningarna på forsknings- och utvecklingsverksamhet har sjunkit i synnerhet inom den privata sektorn, men även satsningarna inom den offentliga sektorn uppvisar en nedgång. Statsfinansieringens andel av bruttonationalprodukten uppgick till uppskattningsvis 0,94 % år 2016 (1,05 % år 2011). Andelen är en aning under det intensitetsmål på 1 % för den finansieringen som man gemensamt enats om inom EU.

Tabell 50. Utgifterna för forsknings- och utvecklingsverksamhet efter sektor och utgifternas andel av bruttonationalprodukten 2012–2016 samt en uppskattning för 2017*

	Sektor						Totalt		FoU-utgifternas BNP-andel
	Företagssektorn		Offentliga sektorn		Högskolesektorn				
	Mn euro	%	Mn euro	%	Mn euro	%	Mn euro	%	
2012	4 695	68,7	662	9,7	1 475	21,6	6 832	100	3,42
2013	4 602	68,9	644	9,6	1 438	21,5	6 684	100	3,29
2014	4 410	67,7	613	9,4	1 490	22,9	6 512	100	3,17
2015	4 047	66,7	543	8,9	1 481	24,4	6 071	100	2,90
2016	3 902	65,8	535	9,0	1 490	25,1	5 926	100	2,75
2017**	3 993	66,1	554	9,2	1 495	24,7	6 042	100	2,72

* BNP 2014 och 2015 Statistikcentralens preliminära uppgift, BNP 2016 finansministeriets prognos

** Uppskattning på basis av enkätsvar och andra beräkningar

7.4.5 Studiestöd

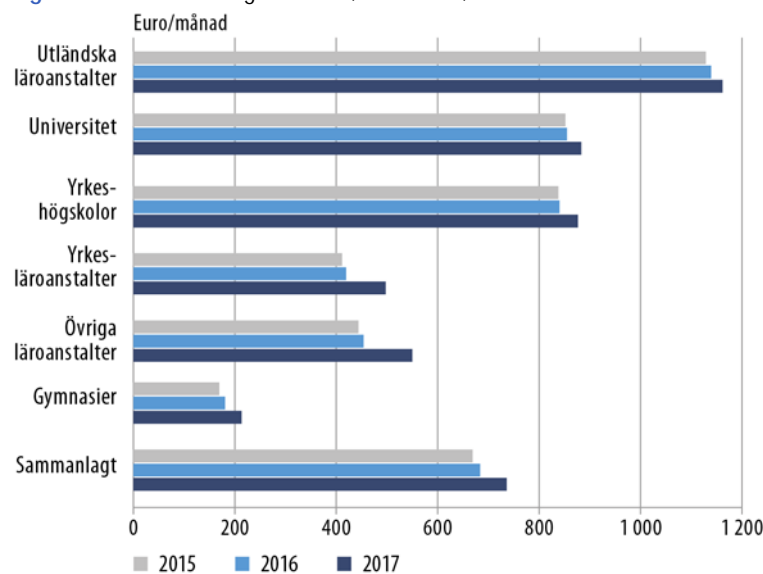
Under året verkställdes studiestödsreformen så att stödtiden för högskolestuderande förkortades, beloppet av statsborgen för studielånet steg betydligt och nivåerna på studiepenningen för olika utbildningsstadier förenhetligades. Villkoren för studielåns-kompensationen och studielånsavdraget kvarstår på nuvarande nivå och sporrar till avläggande av examen inom utsatt tid. Anteckningar om betalningsanmärkningar utgör inte längre ett hinder för att statsborgen ska beviljas. Studerandes egna inkomstgränser har justerats på basis av det ändrade inkomstnivåindexet och har förhöjning-

en av det belopp av studiestödet som återkrävs sänkts från 1.1.2018. Föräldrarnas inkomster inte längre minskar studiepenningen för 18–19-åringar som studerar på andra stadiet och bor självständigt. Den som är vårdnadshavare för ett barn under 18 år kan få studiepenningens försörjningsförhöjning (75 euro per månad).

De studerande överfördes i huvudsak till det allmänna bostadsbidraget 1.8.2017, och det innebär att deras boende stöds på samma grunder som boendet för alla andra med små inkomster. Reformen innebär att studiestödet och bostadsbidraget tillsammans tryggar förutsättningarna för heltidsstudier på ett bättre sätt än tidigare.

Det fanns 315 166 studiestödstagare, vilket är 2 % färre än under det föregående året. Det fanns 242 828 studerande som fått statsborgen för studielån, vilket motsvarade en ökning på ca 4 % från det föregående året. Studiestödsutgifterna uppgick till sammanlagt 714,86 mn euro, vilket är 162,66 mn euro mindre än under det föregående året. Studiestödsutgifterna minskade huvudsakligen till följd av nedskärningen i studiepenningen och stöttiden för högskolestuderande samt när de studerande till övervägande del hade börjat omfattas av det allmänna bostadsbidraget. Till följd av den ökade låneandelen steg dock de studerandes genomsnittliga studiestöd med 7,8 % från det föregående året.

Figur 5. Studiestöd i genomsnitt, euro/mån., situationen i december

7.4.6 Konst och kultur

Anslagen för konst och kultur i statsbudgeten ökade en aning från det föregående året och uppgick till 463,3 mn euro. Vinstmedel från penningpelsverksamhet stod för 50,4 % av finansieringen.

Undervisnings- och kulturministeriets färdigställda [kulturpolitiska strategi 2025](#) erbjuder ett spänstigare strategiskt konst- och kulturpolitiskt utvecklingsgrepp. De strategiska målen är att 1) förutsättningarna för konstnärligt och annat kreativt arbete har

förbättrats och produktions- och distributionssätten har diversifierats, 2) människor deltar i olika kulturverksamheter i större utsträckning än tidigare och skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper i deltagandet har blivit mindre och 3) grundvalarna för kulturen är starka och livskraftiga.

Den nya lagen om allmänna bibliotek (1492/2016) trädde i kraft vid ingången av 2017. Reformen svarade på förändringarna i bibliotekens verksamhetsmiljö och stärkte de allmänna bibliotekens samhällseliga betydelse. I samband med reformen skrevs det in i lagen att lagens syfte är att främja ett aktivt medborgarskap, demokrati och yttrandefrihet.

Statsandelssystemet för teatrar, orkestrar och museer har kritiserats för att vara stelt, för att inte tillräckligt många nya aktörer fås med i systemet och för att gränsen gentemot s.k. fria aktörer förblir hög. För ökad flexibilitet bereddes ett reformförslag, som engagerade aktörsfältet på bred front⁴⁶. Enligt förslaget ska rätten till statsandel ändras så att den beviljas för viss tid och ska aktörernas olika art beaktas genom viktningkoefficienter. Verksamhetsbidrag för det fria fältet ska enligt förslaget beviljas för olika långa tider, och kriterierna för erhållande och för beviljande ska ändras. Beslut om genomförande av reformen fattas 2018, efter remissförfarandet.

Det strategiska inslaget i statsandelssystemet för verksamhetsområdet utökades. Understödsformer slogs samman och ett nytt anslag infördes för försöks- och utvecklingsprojekt. Anslaget avsätts för måluppfyllelse som gäller de strategiska målen inom kulturpolitiken. Ökad kulturdelaktighet och ökat kulturdeltagande stod som användningsobjekt, med fokus på dem som deltar i mindre utsträckning. Åtta projekt beviljades stöd till ett sammanlagt belopp av 750 000 euro. Antalet ansökningar översteg de disponibla anslagen med bred marginal. Också från Museiverket delades det ut stöd till projekt inom kulturarvssektorn.⁴⁷

Det färdigställdes en arbetsgruppsrapport om de kreativa branschernas möjligheter att stärka näringslivsstrukturen i Finland och om olika sätt att realisera möjligheterna. Utgående från detta beslutade regeringen i samband med halvtidsöversynen våren 2017 att låta de kreativa branscherna ingå i företag- och sysselsättningspaketen och bli delaktiga av de stödformer för tillväxt och internationalisering som hänför sig till paketen. Även beskattningen av upphovsrättsinkomster och pensionsskyddet för konstnärer utan anställningsförhållande ingick i skrivningarna.

Genomförandet av regeringens spetsprojekt framskrider planenligt på ministeriets verksamhetsområde. Inom spetsprojektet för barnkultur och grundläggande konstundervisning genomfördes 2016 och 2017 en enkät om skolelevernas hobbyverksamhet samt omgångar för ansökan om understöd. Genom understöden har ca 40 000 barn

⁴⁶ [Esittävään taiteen ja museoiden valtionrahoituksen uudistaminen](#). Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2018:1.

⁴⁷ [Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi](#). Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmän raportti. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2017:18.

och unga kunnat erbjudas nya konst- och kulturhobbyer i samband med skol- eller daghemsdagen. Mer än 80 % av projektsamordnarna och projektledarna bedömde att den organiserade verksamheten hade lyckats väl. Mer än 60 % av barnkulturprojekten genererade nytt eller närmare samarbete mellan konst- och kulturaktörerna å ena sidan och kommunens aktörer å andra sidan, och mer än 80 % mellan konst- och kulturaktörerna å ena sidan och skolorna å andra sidan.⁴⁸

För att utvidga principen om en procent för konst till social- och hälsovårdsområdet har det ordnats tre omgångar för ansökan om statsunderstöd, och dessutom genomförs ett försök. Preliminära utvärderingsresultat visar att verksamheten i projektform inte anses vara tillräcklig för att etablera nya verksamhetsmodeller.

Det färdigställda förslaget till ett museipolitiskt program innehåller strukturella och finansiella reformförslag som gäller museinätverket⁴⁹. Av dem och av andra utvecklingsbehov inom kulturarvssektorn följer behov av att revidera lagstiftningen, och som den mest omfattande då en fullständig omarbetning av lagen om fornminnen.

Museibesöken har ökat kraftigt under de två senaste åren. Detsamma gäller antalet besök på nätet i tjänsten Finna inom det nationella digitala biblioteket. Via Finna kan man söka information i arkivens, museernas och bibliotekens material (eller samlingar). Söktjänsten är enligt en utvärdering den framgångsrikaste delen av projektet Nationella digitala biblioteket (KDK-projektet), som genomförts sedan 2008.⁵⁰

Tabell 51. Museibesök samt nätbesök via tjänsten Finna

	2014	2015	2016	2017
Museibesök, mn st.	5,4	5,6	6,7	7,1
Nätbesök via tjänsten Finna, mn st.	1,2	2,7	7,4	23,6

7.4.7 Idrottspolitiken

Mätningar av den fysiska funktionsförmågan (Move!) inleddes i enlighet med grunderna för läroplanen hösten 2016 bland elever i årskurserna 5 och 8. Resultaten visar att det finns stora skillnaderna i fysisk funktionsförmåga mellan eleverna. En del av eleverna får goda resultat i mätningarna och en del får resultat som är oroväckande. Pojkarnas rörlighet är speciellt bekymmersam. Den genomsnittliga uthållighetskonditionen bland finländska elever i årskurs 5 är för närvarande på en nivå som motsvarar den internationella medelnivån⁵¹.

⁴⁸ [Taiteen perusopetuksen ja lastenkulttuurin saatavuuden parantaminen](#). Kooste arvioinnin tuloksista. Niilo Mäki Instituutti 2017.

⁴⁹ [Mahdollisuksien museo](#) – Opetus- ja kulttuuriministeriön museopoliittinen ohjelma 2030. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2018:11.

⁵⁰ [Kansallisen digitaalinen kirjasto KDK -hankkeen ulkoinen arviointi](#), Tulosraportti 13.10.2017. Tempo Economics.

⁵¹ [Resultat från Move!-mätningarna](#)

Strax under 50 % av barn och unga i åldern 7–19 år utövar motion och idrott i idrottsföreningar minst en gång i veckan. Pojkarna (51 %) deltar oftare i föreningarnas verksamhet än flickorna (41 %). Deltagandet i föreningsverksamhet minskar med åldern. Medan 49 % av flickorna i åldern 7–14 år och 61 % av pojkarna i samma ålder utövar motion och idrott i idrottsföreningar varje vecka är inte mer än ungefär en tredjedel av 15–19-åringarna fortfarande med.

Än så länge har det inte skett några stora förändringar i den totala mängden fysisk aktivitet, trots omfattande åtgärder (bl.a. Skolan i rörelse). Knappt en tredjedel (31 %) av 9–15-åriga finländska barn och unga når upp till målen enligt motionsrekommendationerna. Av 9- och 11-åringarna rör ungefär 40 % på sig i enlighet med rekommendationerna, av 13-åringarna inte längre mer än en fjärdedel och av 15-åringarna bara färre än var femte. Pojkarna rör oftare än flickorna på sig i enlighet med motionsrekommendationerna.⁵²

Tabell 52. Andel som följer rekommendationen om motion (en timme per dag), %

	2014 ⁵³	2016 ⁵⁴	2017 ⁵⁵
10-åringar	-	-	45
11-åringar	40	39	
13-åringar	26	26	-
14-åringar	-	-	19
15-åringar	17	17	

Knappt en femtedel av den vuxna befolkningen rör på sig i enlighet med hälsomotionsrekommendationerna. Andelen har ökat en aning från 2013, då andelen vuxna som rörde på sig i enlighet med rekommendationerna var under 16 %.⁵⁶ År 2016 upplevde dock närmare 90 % av den vuxna befolkningen (20–75-åringarna) att de fick tillräckligt med motions- och idrottstjänster i sin hemkommun.

Det finns närmare 36 900 idrottsanläggningar i Finland (situationen 31.10.2017)⁵⁷, och kommunerna äger, driver och sköter ungefär 75 % av dem. Underhåll och renovering av lokaler är för närvarande den viktigaste frågan inom byggande av idrottsanläggningar. År 2016 använde kommunerna sammanlagt 173,3 mn euro för investeringsutgifter för motion och idrott. Trots de ökade investeringsutgifterna för byggande och renovering av idrottsanläggningar har kommunerna inte till alla delar klarat av att fylla behovet av ombyggnad. Projekt som understötts via regionförvaltningen och haft en mindre kostnadskalkyl har gällt framför allt uppförande av lokala idrottsplatser.

⁵² Barns och ungdomars motions- och idrottsvanor i Finland. LIITU-undersökningen (2016). Jyväskylä universitet. (Sammanfattning på svenska.)

⁵³ Barns och ungdomars motions- och idrottsvanor i Finland år 2014. Jyväskylä universitet. (Sammanfattning på svenska.)

⁵⁴ Barns och ungdomars motions- och idrottsvanor i Finland år 2016. Jyväskylä universitet. (Sammanfattning på svenska.)

⁵⁵ Enkäten Hälsa i skolan. Institutet för hälsa och välfärd.

⁵⁶ Den regionala hälso- och välfärdsundersökningen ATH. Granskningen omfattar de 20–54-åringar som varje vecka når upp till rekommendationerna enligt UKK-institutets motionskaka.

⁵⁷ LIPAS landsomfattande och offentligt geografiskt informationssystem för idrottsplatser.

En arbetsgrupp som utrett statens roll och styrmetoder inom motions- och idrottskulturen lämnade sin slutrapport år 2017.⁵⁸ Arbetsgruppen lade fram tot. 17 utvecklingsförslag, och flera av dem har redan börjat genomföras. Som den viktigaste fortsatta åtgärden inleddes beredningen av en idrottspolitisk redogörelse, som avses bli lämnad till riksdagen år 2018. Även kriterierna för understöd till riksomfattande idrottsorganisationer ses över i den riktning som arbetsgruppen föreslagit, och dessutom har bl.a. Finlands Olympiska kommitté rf i enlighet med arbetsgruppens förslag initierat åtgärder för att utvärdera och revidera elitidrottens sociala motivering.

7.4.8 Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken

Den reviderade ungdomslagen trädde i kraft 1.1.2017. Genom reformen uppgraderades lagen för att svara mot de förändringar som skett i omvärlden under en period av tio år (bl.a. den offentliga, den privata och den tredje sektorns roller, skyldigheterna i fråga om de ungas delaktighet och kommunernas befolkningsstruktur). Det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken (VANUPO) 2017–2019 antogs 12.10.2017. De ungdomspolitiska målen enligt programmet är att 1) varje barn och ung person ska ha möjlighet till åtminstone en hobby som intresserar dem, 2) de ungas färdigheter att få jobb har stärkts och utslagningen minskar, 3) de ungas möjlighet att delta och att påverka utökas, 4) allt färre unga har mentala problem, tack vare det förebyggande arbetet, och 5) varje ung person får tillräckligt med information och annat stöd för ett självständigt boende. I programmet ingår prioriteringar för kompetenscenterverksamheten på ungdomsområdet under programperioden. De [kompetenscenter](#) (tot. 12) som ska verkställa programmet utsågs 11.12.2017.

I regionförvaltningsverkens regi har information om tjänsterna inom ungdomsarbetet samlats och visualiserats i tjänsten nuorisotilastot.fi. Tjänsten utvidgades till att omfatta även församlingarnas ungdomsarbete.

Måluppfyllelsen inom ungdomsarbetet och ungdomspolitiken har främjats genom beviljande av statsunderstöd enligt prövning till ett belopp av ungefär 65 mn euro. Understöden har riktats till främjande av medborgarverksamhet för unga, stärkande av de ungas sociala identitet, stödjande av verkstadsverksamhet för unga och av uppsökande ungdomsarbete samt utvecklingsprojekt inom ungdomsverksamheten.

⁵⁸ Valtion roolin ja ohjauskeinojen selkeyttäminen suomalaisessa liikunta- ja urheilukulttuurissa. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2017:40.

Tabell 53. Stärkande av de ungas sociala identitet

	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017
Kommuntäckning för verkstadsverksamhet för unga, %	93	93	89
Unga (under 29 år) i verkstäderna, antal	14 733	14 836	14 777
Arbetslösa unga (under 25 år), antal	50 400	48 100	38 300
Kommuntäckning för uppsökande ungdomsarbete, %	96	97	97
Unga som nåtts genom uppsökande ungdomsarbete	17 930	18 421	18 238

7.4.9 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Ett kolneutralt och resurssmart Finland

Åren 2015–2017 har ministeriet finansierat ett projekt som har genomförts av Finlands Olympiska kommitté rf och gått ut på att göra miljöledningssystemet *Ekokompassi tapahtuma* (*Ekokompassen evenemang*) till ett riksomfattande verktyg. Inom projektet utformades ett lämpligt system för mer än 30 betydande idrotts- och kulturrevenemang för allmänheten. De framsteg som gjorts inom projektet och samarbetet för att främja ekologiskt hållbar idrott fortsätter inom nätverket "Urheilun ympäristövastuu" (Idrottens miljöansvar) som samordnas av Finlands Olympiska kommitté och Sitra.

Ett jämlikt, jämställt och kompetent Finland

För åren 2017–2018 beviljade undervisnings- och kulturministeriet nästan 17 mn euro till att främja likvärdighet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och till att främja specialundervisningens kvalitet. 234 utbildningsanordnare beviljades statsunderstöd. Med understöden kan man anställa fler lärare och skolgångsbiträden för att minska undervisningsgrupperna i skolor i utmanande områden. Samtidigt främjas jämlikheten i utbildningen. Med skolor i utmanande områden avses skolor i områden där arbetslösheten är hög, där utbildningsnivån i genomsnitt är lägre eller där det finns många som talar ett främmande språk. Understöden har riktats till skolor som har undervisningsgrupper med elever som får effektiverat eller särskilt stöd och elever som omfattas av specialiserad sjukvård. Understödet gäller även förskoleundervisning som tillhandahålls i daghem och skolor.

Utvärdering av hur förvaltningsområdet lyckats genomföra hållbar utveckling på ett koherent sätt

Inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde har det tillsatts en egen arbetsgrupp för hållbar utveckling med uppgift att främja hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030 inom förvaltningsområdet samt stödja samarbetet mellan aktörerna. Samarbetet med organisationssektorn har stärkts. I arbetsgruppens uppgifter ingår dessutom främjande av kommunikation som gäller hållbar utveckling, samt informationsstyrning.

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för utvecklandet av uppföljningskorgen för utbildning och kompetens inom **det uppföljnings- och bedömningssystem för hållbar utveckling** som statsrådets kansli har sammanställt. Arbetet med att ta fram indikatorer har fått stöd av ett expertnätverk, och genom samarbete har följande indikatorer för uppföljningssystemet tagits fram när det gäller hållbar utveckling: antalet daghem, skolor och läroanstalter, livslångt lärande och deltagande i utbildning, forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av bruttonationalprodukten samt samhällsfärdigheter och läskunnighet.

8 Jord- och skogsbruksministeriet

8.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 54. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Befolkningsstruktur och urbanisering	Utvecklingen påverkar direkt landsbygdens livskraft (t.ex. infrastruktur och service) och indirekt primärproduktionens och bioekonomins utvecklingsmöjligheter. Det finns behov inom sektorn att förhindra motsättningar mellan landsbygd och städer, eftersom växelverkan mellan städer och rurala områden är till nytta för båda. Regionerna har en nyckelställning då det gäller att främja bioekonomin, som svarar på de utmaningar som klimatförändringen och en hållbar användning av naturresurser medför.
Teknologisk omvälvning	Man utvecklar affärsverksamhet som baserar sig på ett hållbart nyttjande av naturresurser som kompletterar nuvarande verksamhet, och etablerar även helt ny sådan affärsverksamhet. Genom att nyttja naturen, skogarna och andra naturresurser samt ny teknik (bl.a. digitalisering, bioprocesser) och partnerskap finner man nytt värde och nya sätt att skapa värde även i industriell skala. Nya produkter av trä och annan biomassa med högt mervärde, såsom textilier, plastsubstitut och östersjöfoder löser globala utmaningar. Naturvårds- och välmåendetjänster samt hållbar naturturism skapar ny affärsverksamhet i regionerna. Kompetens gällande naturresurser och hållbart nyttjande av naturresurser är en stark tillväxtsektor och exportprodukt.
Klimatförändringen	Nya främmande arter sprids i Finland, det sker förändringar i vattenkretsloppets processer, riskerna för översvämningar och torka ökar och jord- och skogsbrukets verksamhetsförutsättningar förändras. Jämsides med att stävja klimatförändringen är det nödvändigt att anpassa sig till väder- och klimatförändringarna genom att t.ex. främja teknologiskt kunnande som en del av bio- och kretsloppsekonomin.
Hållbar användning av naturresurser	Produktionen utvecklas i riktning mot slutna kretslopp och agroekologiska symbioser, med vilka uppnås bättre energi- och resurseffektivitet och minskad miljöbelastning. Ren mat och rent vatten samt satsningar på djurens hälsa och välmående är konkurrensfördelar för Finland i livsmedelsproduktionen och -exporten.
Den kritiska infrastrukturens funktionssäkerhet	Funktionssäkerheten och kvaliteten hos samhällets basregister utgör en allt viktigare del av samhällets informations- och serviceinfrastruktur. Service och information förmedlas till följd av digitaliseringen allt oftare elektroniskt, varvid t.ex. funktionssäkerheten blir allt viktigare.

De viktigaste administrativa förändringarna på verksamhetsområdet

- Vid ministeriet bereddes en regeringsproposition (RP 8/2018 rd), där det föreslogs att Livsmedelssäkerhetsverket, Landsbygdsverket och en del av Lantmäteriverkets avdelning för informationsförvaltningstjänster ombildas till ett nytt ämbetsverk (Livsmedelsverket), som skulle inleda sin verksamhet 1.1.2019.

8.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 55. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikförebyggande åtgärder
Jordbrukets svaga lönsamhet är ihållande.	Den inhemska livsmedelsindustrin vilar på den inhemska primärproduktionen, varvid livsmedelsproduktionens och livsmedelsexportens möjligheter är beroende av jordbruksproduktionens utveckling. En fortsatt svag lönsamhet leder till att jordbrukarna utmattas och att antalet gårdar och produktionsvolymen minskar förr eller senare.	Finland har på EU-nivå förbättrat möjligheterna till finansiering och ibrukttagande av särskilda åtgärder i samband med jordbrukets ekonomiska kris. Man bereder sig för att genomföra nationellt finansierade krisinsatser för jordbruket. Projekt som gäller jordbrukarnas orkande i arbetet genomförs. I förslaget till en ny lag om livsmedelsmarknaden skulle ingå bestämmelser om skriftliga avtal i handeln med livsmedel och jordbruksprodukter mellan näringsidkare, och i samband med det kommande Livsmedelsverket skulle man för att kunna ingripa i problem och ojust praxis inom livsmedelskedjan till-sätta en livsmedelsombudsman.
För Finland ofördelaktiga tolkningar om skogsvårdningens hållbarhet	Om genomförandet av skogspolitiken är obalanserad eller om man i påverkandet på nationell, EU- eller internationell nivå inte tydligt lyckas berätta om att skogarna sköts och skyddas på ett hållbart sätt, mister vi vår konkurrensfördel på marknaden. Å andra sidan kan EU:s riktlinjer för t.ex. energi-, klimat- och miljöpolitiken försvåra utvecklingen inom skogsbioekonomins hela värdekedja.	Åtgärderna inom den nationella skogsstrategin 2025 förverkligas inom alla delområden för hållbarhet. Särskilt inom finansieringen av handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i Södra Finland (METSO) bör man fästa ökad uppmärksamhet vid att trygga skogsnaturens biologiska mångfald då virkesanvändningen ökar. I den mångsidiga, koordinerade och förebyggande påverkan utnyttjas forskningsrön och forskningsbaserad argumentering om såväl biodiversiteten, markanvändningen, skogarnas kolsänkor och definitionen av kriterier för hållbarheten.
Smittsamma djursjukdomar och farliga växtskadegörare och invasiva främmande arter sprids.	Om smittsamma djursjukdomar eller farliga växtskadegörare skulle spridas i Finland skulle det ha många olika effekter på verksamheten i Finland och den internationella handeln. Om t.ex. den afrikanska svinpesten sprids till Finland eller fågelinfluensa smittar från vilda fåglar till fjäderfågårdar, skulle de ekonomiska förlusterna vara omfattande (tiotals miljoner euro). Exporten av svinkött och fjäderfäprodukter skulle upphöra. Om IHN-sjukan hos fisk skulle etablera sig permanent i Finland skulle det leda till produktionsförluster för anläggningarna och märkbart försvåra exporten av levande fisk och fiskrom till andra länder. Sjukdomen kunde också medföra fiskdöd hos vilt levande fisk. Den asiatiska långhorningen (farlig skadegörare på lövträd) och liknande skadegörare förorsakar omfattande ekonomiska- och miljöskador. Främmande arter, såsom nya sjukdomar, parasiter och skadegörare samt skadliga invasiva arter, är den största riskfaktorn för jord- och skogsbrukets samt ren- och vilt-hushållningen och fisket.	Vi upprätthåller en tillräcklig framförhållning, uppföljning, riskbedömning, beredskap och information. Vi för en förteckning över invasiva främmande arter och utnyttjar effektivt ett nationellt system för observation och uppföljning av främmande arter för förhindrande av införsel av främmande arter och skyddande av ursprungliga stammar och för tryggnad av den genetiska diversiteten. Vi skapar bättre nätverk med instanser som representerar branschens aktörer och effektiviserar myndighetssamarbetet på nationell och internationell nivå både inom EU och mellan tredje länder.

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikoförebyggande åtgärder
Finansieringen för forsknings- och utvecklingsverksamhet minskar.	Anskaffning av ny forskningsinformation som är nödvändig som grund för beslut inom ministeriets verksamhetsfält försvåras.	Forsknings- och utvecklingsverksamheten producerar väsentlig och underbyggd kunskap som är nödvändig som grund för beslut inom ministeriets verksamhetsområde. Det är motiverat att hålla dess finansiering på en nivå som är ändamålsenlig med tanke på dess uppgifter.
Extrema väder- och vattenförhållanden och störningar i eldistributionen, miljöns tillstånd försämras.	Störtregn, torka och stormar kan förorsaka allvarliga störningar på samhällets vitala funktioner. Varma och snölösa vintrar orsakar bl.a. ökad belastning på och övergödning av vattendragen. Vind- och snöskador ökar och averkningen av träd försvåras. Sannolikheten för svamp- och insektsskador i skogarna ökar. Rikliga regn ökar förekomsten av översvämnings- och skördeskador. Omväxlande kalla och varma perioder under vintern försämrar växternas övervintring. Torrperioder under växtperioden försämrar skördarna. De extrema förhållandena ökar också risken för växtskadegörare och -sjukdomar. Störningar i eldistributionen är en risk särskilt för husdjursproduktionen. När klimatet förändras kan förhållandena för fiske förändras drastiskt. Fiskarnas och de fiskätande djurens beteende förändras. Fisket försvåras.	Åtgärderna för klimatanpassning genomförs i enlighet den nationella planen för anpassning till klimatförändringen 2022 . Man fäster uppmärksamhet vid de olika branschernas klimathållbarhet och arbetar aktivt för ibruktagning av verktyg för att förbättra klimathållbarheten. Verktygen för klimathållbarheten ⁵⁹ stöder både den offentliga och den privata sektorns anpassning till klimatförändringen. Företagens förmåga att bemästra klimatrisker främjas genom att företagets erbjuds information och verktyg för att identifiera och kontrollera klimatriskerna ⁶⁰ . Anpassningen till klimatförändringen har införts som en del av den nationella riskbedömningen. Det har utarbetats rekommendationer till anpassningsåtgärder för jord- och skogsbruket, vilt-, fiskeri- och renhushållningen ⁶¹ . Det har introducerats försäkringar för ersättning av skördeskador på marknaden, men deras användning är ännu blygsam. Medvetenheten om hur störningar i eldistributionen påverkar livsmedelsproduktionens kontinuitet har ökat ⁶² . Man förverkligar åtgärder som definierats i planerna för hantering av översvämningsrisker. Varningstjänsten för översvämningar har förbättrats.
Möjligheterna inom bioekonomin kan inte utnyttjas	De små företagen klarar sig inte i internationell konkurrens. Satsningarna på produktutveckling och innovationer är otillräckliga, varvid man inte lyckas utveckla nya produkter med högt förädlingsvärde enligt målsättningarna och man producerar onödigt mycket råvaror och mellanprodukter för bioekonomin i förhållande till sin potential.	Man stöder utvecklingen av nya produkter med hög förädlingsgrad genom att rikta insatser till forskning och utveckling och genom ökad interaktion mellan forskning och näringsliv. Basindustrins förutsättningar värnas. Man stöder och uppmuntrar till bildandet av industriella ekosystem kring stora aktörer.
Möjligheterna inom digitaliseringen kan inte utnyttjas. Främjandet av digitaliseringen förlöper inte som önskat på grund av stela handlingsmodeller och strukturer.	I Finland finns goda förutsättningar för att förbättra produktiviteten och skapa ny affärsverksamhet med hjälp av digitalisering, öppna data och nya verksamhetsmodeller. Aktörerna kan ändå låta bli att utnyttja öppna data varvid möjligheterna inte kan utnyttjas fullt ut.	Lagstiftningen bör möjliggöra omfattande utnyttjande av data och automatiska förvaltningsprocesser och tillåta metoder för insamling av massdata. Den offentliga förvaltningen bör satsa på digital infrastruktur för att svara på de snabbt framväxande behoven.

⁵⁹ Arnkil et al. 2016. *Ilmastokestävyiden tarkastelu – Konsepti käytännön työvälineeksi*. En syntesrapport för jord- och skogsbruksministeriet.

⁶⁰ Arnkil et al. *Ilmatoriskit yritysten arvoketuissa. Tavoitteena ilmastokestävyiden vahvistuminen*. Tapios rapporter nr 26.

⁶¹ *Sopeutumisen tila 2017: Ilmastokestävyiden tarkastelu maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla*. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 18/2017. Naturresursinstitutet LUKE.

⁶² *Sähköjakeluhäiriöiden vaikutukset elintarviketuotannon jatkuvuuteen*. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 60/2017. Naturresursinstitutet LUKE.

8.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 56. Utvärdering av hur de samhällliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Landsbygden är en livskraftig plats att bo och arbeta på.	Bra	Genomförandet av åtgärderna inom programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland (landsbygdsprogrammet) har framskridit bra. Före utgången av året var redan nästan 70 % av periodens finansiering bunden (år 2016 ca 60 %). Rådgivning har inom år 2017 getts mera än under föregående år, till över 13 000 gårdar med över 28 000 rådgivningsbesök, och rådgivningens innehåll har utvidgats för främjande av konkurrenskraften. Bredbandsförbindelserna på landsbygden har förbättrats och företagens samarbete och kompetens har förbättrats med hjälp av utvecklingsprojekt. Förädling av jordbruksprodukter var en populär åtgärd inom landsbygdsprogrammet, vilket syntes i efterfrågan på investeringsstöd för små och medelstora företag i livsmedelsbranschen. ⁶³
Affärsverksamhet som baserar sig på bioekonomi och livsmedel har goda förutsättningar för en konkurrenskraftig tillväxt.	Bra	Tryggandet av inhemsk livsmedelsproduktion med de instrument som EU:s gemensamma jordbrukspolitik ger fungerar effektivt och resultatrikt. En betydande del av de tjänster som erbjuds jordbrukarkunderna fungerar helt elektroniskt. Jordbrukets lönsamhetskris har underlättats med gemensamma och nationella medel. Den spetsprojektfinansiering på 41 mn euro (30 mn euro år 2017) som anvisats Gärdsbrukets utvecklingsfond (Makera) för 2016–2017 har använts för finansiering av konkurrensförbättrande åtgärder och forsknings- och utvecklingsprojekt. Av spetsprojekten inom återvinningsekonomi har delprojekten, försöksfinansieringen, återvinningen av jordbrukets näringsämnen för nyttbruk och återvinningen av näringsämnen i hästgödsel förlöpt planenligt. Projektaktörer har aktiverats, information om modeller för återvinning av näringsämnen har spridits brett och utvecklingen av olika tekniker för bearbetning av stallgödsel och andra biomassor och utveckling av organiska gödselmedel har understötts genom försöksfinansiering. På initiativ av Finland uppnåddes en lösning på EU-nivå som tillåter förbränning av gödsel från produktionsdjur (inkl. hästar) i konventionella förbränningsanläggningar utan tillstånd för avfallsförbränning. Man arbetade vidare med resultaten av livsmedelskedjans konkurrenskraftsundersökning ⁶⁴ genom att bl.a. förbereda en kampanj för att öka uppskattningen av livsmedlen som ska starta år 2018 och genom att ordna utbildning om export för livsmedelskedjans aktörer. Med hjälp av spetsprojektfinansiering har man förbättrat exportkompetensen för små och medelstora företag och öppnat nya exportmarknader. Livsmedelsexporten fortsatte att växa. Den höjning av livsmedelssektorns förädlingsgrad som började år 2016 uppskattas ha fortsatt också år 2017 ⁶⁵ . De inhemska livsmedlens andel av den offentliga livsmedelsupphandlingen stärktes genom statsrådets principbeslut om hållbar livsmedelsupphandling, en guide om upphandlingskriterier och en vidsträckt kurs-

⁶³ Uppgifter om målen och resultaten för Landsbygdsprogrammet 2012–2020 finns på webbplatsen www.maaseutu.fi. Uppgifterna uppdateras under våren 2018 för att motsvara situationen 31.12.2017. Effektivitetsindikatorer som beskriver landsbygdsprogrammets nuläge och förändring finns på finska i Naturresursinstitutet LUKES tjänst Agrikaattori.

⁶⁴ Irz et al. *Suomalaisen elintarvikeketjun menestyksen avaintekijät*. Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhets publikationsserie 7/2017.

⁶⁵ Statistiken för 2017 färdigställd 2019.

Mål	Betyg	Motivering
		<p>runda.</p> <p>Virkesmarknadernas balanserade verksamhet och lanseringen av elektronisk virkeshandel har enligt förhandsuppgifter⁶⁶ möjliggjort ett avverkningsuttag av grov stamved på 72,3 mn kubikmeter, vilket är 3 % mera än föregående år.</p> <p>I förhandlingarna om EU:s klimat- och energipaket för 2030 uppnåddes ett gynnsamt slutresultat gällande beräkningen av markanvändning och skog. Förutsättningarna för investeringar i den skogsbaserade bioekonomin och förutsättningarna för livsmedelsproduktion tryggades.</p> <p>Strömmings- och vassbuchsbestånden är starka och strömmingsfångsten år 2017 var fortsatt på en rekordhög nivå, sammanlagt ca 154 mn kg (år 2016 ca 157 mn kg). I Bottniska viken minskade ändå strömmingsfångsten. Fiskeribranschens företag tror att tillväxten i Finland och utomlands kommer att öka, och de planerar stora investeringar i fiskodling och -förädling.</p> <p>Man främjade den blå bioekonomins förutsättningar och möjligheter till ny vattenaffärsverksamhet och export av vattenkunnande genom partnerskap mellan den privata och den offentliga sektorn.</p>
Förnybara råvaror används på ett hållbart sätt där naturresursernas användning och skydd samordnas	Bra	<p>Enligt den nationella inventeringen av skogarna ökar andelen död ved i södra Finland och aktörerna har tagit i bruk nya arbetsmodeller för att få den nuvarande utvecklingen att fortsätta. Det går att på ett ekologiskt hållbart sätt uppnå det avverkningsuttag på nästan 8 mn kubikmeter som är målet enligt Skogsstrategin, förutsatt att man samtidigt effektiviserar tryckandet av biodiversiteten. Uppskattningarna av möjligheterna till hållbar avverkning grundar sig på att skogarnas åldersklassfördelning förbättrats och på tidigare års investeringar i skogsbruk.⁶⁷</p> <p>Enligt en vetenskaplig utvärdering gjord av Internationella havsforskningsrådet är tillståndet för de för Finland viktiga fiskbestånden huvudsakligen gott och de har utnyttjats på ett hållbart sätt. Fiskemöjligheterna för år 2018 höjdes för Finska Vikens och Östersjöns huvudbassängs del med 20 % för strömming och med 1 % för vassbuk. Bottniska vikens strömmingskvot sänktes till följd av en utvärdering av statusen i fråga om fiskstammen med 40 % från år 2017. Möjligheterna att fånga lax bibehålls på nuvarande nivå i syfte att stärka laxbeståndet.</p> <p>För att säkerställa älgstammens hållbarhet och älgjakten effektivitet tog man i bruk ett elektroniskt älginformationssystem med ett uppföljningssystem i realtid för älgjakten⁶⁸. Uppföljningsmetoderna för vargstammen förbättrades med hjälp av DNA-uppföljning. För att förhindra de skador järven orsakar på renstammarna tilläts jakt på åtta järvar i renskötselområdet.</p> <p>Under verksamhetsåret uppgjordes Finlands tredje vattenvision, där lokala aktörer, förvaltningen och forskningen tillsammans definierade sin syn på mållståndet för vattendragen kring Kumo älv till 2050.</p>

⁶⁶ Naturresursinstitutet LUKE Skogssektorns nyckeltal 2017.

⁶⁷ Naturresursinstitutets uppskattningar av möjligheterna till hållbar avverkning.

⁶⁸ Ett system för uppföljning av älgjakten i realtid är Naturresursinstitutet LUKES tjänst Riislahavainnot.fi.

Mål	Betyg	Motivering
Människors, djurs och växters hälsa, välmående och säkerhet har säkerställts genom ansvarsfull verksamhet	Bra	<p>Människors insjuknande i livsmedels- och vattenburna epidemier har hållits lågt. År 2017 rapporterades 50 livsmedels- eller vattenburna epidemier, i vilka ca 1200 personer insjuknade.</p> <p>Inom bekämpningen av resistens mot mikrobläkemedel satsades på läkemedelsuppföljning samt på motiverad användning av antibiotika inom behandlingen av såväl människor som djur.</p> <p>Djurens och växternas hälsa bibehölls som helhet god. Enligt den sticksprovsbaserade djurövervakningen uppfyllde uppskattningsvis 88 % av granskningsobjekten villkoren (år 2016 76 %) medan målet var över 85 %.</p> <p>Tack vare den ur landsbygdsprogrammet finansierade ersättningen för djurens välbefinnande har en stor del av producenterna hade förbundit sig till åtgärder som främjar djurens välmående och överstiger den lagstadgade nivån. Ca 6 300 idkare av husdjursproduktion hade förbundit sig till ersättningen.</p> <p>Med kontroll av översvämningsrisker och övervakning av dammsäkerheten minskades de risker som extrema väder- och vattenfenomen utgör för samhällets säkerhet. En uppföljning av planerna för störningar av vattenförsörjningen inleddes. Vatten- och översvämningsjouren fungerade och producerade information utan periodvisa avbrott och tjänsterna som varnar för vattensituationen förbättrades tack vare Översvämningscentrets förnyade mobilapplikation som kombinerar varningar för översvämmande vattendrag, störtregn och havsvattenöversvämmningar.</p>
Naturrekurs-, fastighets- och platsdata tjänar samhällets behov och stöder konkurrenskraften.	Bra	<p>Inom vilthushållningen togs ett digitalt system över älgdata och ett system för uppföljning av älgjakten i realtid samt ett elektroniskt system för anmälning om renskador i bruk. Nya jägare anslöt sig till e-tjänsten Oma riista.</p> <p>Data som visar vattenförsörjningens funktion och effektivitet har lagts ut öppet.</p> <p>Grundläggande platsdata och data om fastigheters råar och identifikationsuppgifter är öppen data och härigenom brett tillgänglig för allmänheten.</p>

8.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

8.4.1 Landsbygdsutveckling och jordbruk och livsmedelsekonomi

Primärproduktion

År 2017 var jordbrukets lönsamhet fortfarande svag. Växt- och skördeperioden var exceptionellt svår, vilket syntes i skördens mängd och kvalitet. Spannmålsskörden minskade, men de andra centrala jordbruksprodukternas produktionsvolymerna hölls fortfarande stabila. Under år 2017 minskade antalet gårdar med jordbruks- och trädgårdsproduktion i enlighet med den långsiktiga trenden till ca 48 500 gårdar. Gårdarnas antal minskade med omkring ettusen från år 2016. Samtidigt ökade den genomsnittliga gårdsstorleken.⁶⁹

⁶⁹ Maatalous- ja puutarhayritysten rakenne. Naturrekursinstitutet LUKE.

Jordbruksproduktionens konkurrenskraft förbättrades genom investeringar som förbättrade produktionsstrukturen och produktionens effektivitet. Investeringarnas betydelse har granskats i Naturresurscentralens utredning⁷⁰. Med hjälp av den spetsprojektfinansiering som anvisats Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera) har man satsat särskilt på att stöda investeringar som gäller ökad användning av förnybar energi och främjande av miljöns tillstånd och djurens välmående.

Under året fortsatte genomförandet av tidigare krisåtgärder och beslöts om ytterligare åtgärder för att fortsatt underlätta det svåra lönsamhetsläget och hjälpa jordbrukarna att orka. De extra problem som orsakades av den svåra växtperioden underlättades bl.a. av att höstens EU-stöd betalades med tyngdpunkt på början av betalningsperioden. Det beslöts att den nationella krisfinansieringen för jordbruket också riktas till främjande av åtgången och exporten av jordbruksprodukter, vilket bidrar till att balansera upp marknadssituationen på längre sikt. Dessutom stakade regeringen vid förhandlingarna om 2017 års tredje tilläggsbudget upp en linje om att 25 mn euro skulle användas till återbäring av energiskatten för att stöda de jordbruksföretagare som drabbats av höstens svåra skördeförhållanden.

Landsbygdsprogrammets åtgärder inverkar på livsmedelskedjans utveckling och förbättringen av jordbruksbranschens konkurrenskraft via såväl primärproduktionen som livsmedelssektorns små och medelstora företag. Av landsbygdsprogrammets åtgärder påverkas livsmedelskedjan av t.ex. utbildningen, lantbruksrådgivningen, djurens välbefinnande, ekologisk produktion, miljöersättningar, kompensationsersättningar, jordbruksinvesteringar och företagsinvesteringar.

Finland har deltagit aktivt i arbetet med reformen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Det meddelande om den gemensamma politikens framtid som kommissionen gav i november 2017 överensstämmer i huvudsak med Finlands mål. Meddelandet tar särskilt upp Finlands mål gällande en ökad subsidiaritet gällande planeringen, övervakningen och administrationen av stödsystemen samt gällande en förenkling av dessa.

[Livsmedelskedjan](#)

Den inhemska livsmedelsproduktionens konkurrenskraft, ansvarsfullhet, marknads- och konsumentorientering ur ett försörjningsberedskapsperspektiv utvärderades i en livsmedelspolitisk redogörelse (SSR 2/2017 rd – RSk 21/2017 rd). Redogörelsens [verkställighetsplan](#) godkändes hösten 2017.

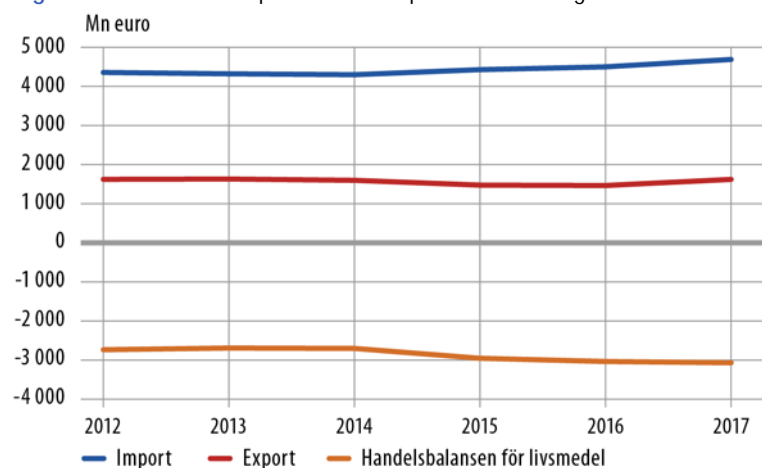
Vår livsmedelsexport år 2017 uppskattas till 1,6 md euro⁷¹ vilket innebär att exporten ökade med 10,7 % från föregående år. De viktigaste marknader där man söker tillväxt

⁷⁰ Lehtonen et al. [Maatalouden rakennekehitys ja investointitarve vuoteen 2030](#). Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 19/2017. Naturresurssitutet LUKE.

⁷¹ [Jalostettujen elintarvikkeiden sekä maataloustuotteiden vienti](#). Livsmedelsindustriförbundet.

är Tyskland, de skandinaviska länderna, Kina, Hong Kong, Japan och Sydkorea. Livsmedelsexporten främjas särskilt via tillväxtprogrammet Food from Finland. Värdet på livsmedelssektorns fasta investeringar var år 2017 ca 430 mn euro (år 2016: 450 mn euro).⁷² Man har fokuserat särskilt på Östasien och på exporten av finländskt svinkött, fjäderfä, mjölkprodukter och ägg till detta område. År 2017 överenskoms på myndighetsnivå om exporttillstånd för fjäderfäkött till Japan, nötkött och ägg till Hong Kong och mjölkprodukter till Sydafrika samt för svinkött till Kina. Spetsprojektfinansiering har riktats till Livsmedelssäkerhetsverket Evira för projekt om marknadsinträde som öppnar nya exportmöjligheter, utveckling av exportövervakningssystem, rådgivning till och förbättring av exportberedskapen hos små och medelstora företag samt utveckling av ett sådant elektroniskt system för djurläkemedelsintyg som Kinas myndigheter kräver.

Figur 6. Livsmedelsimportens och -exportens utveckling

Djurens och växternas hälsa bibehålls god. Fågelinfluensa spreds inte från vilda fåglar till fjäderfågårdar och man lyckades med aktiva åtgärder hålla den afrikanska svinpest utanför landets gränser. I slutet av året konstaterades för första gången i Finland den smittsamma IHN-sjukan hos laxfisk i fiskodlingsanläggningar. Sjukdomens utbredning och inverkningar undersöks under år 2018 och man strävar efter att utrota sjukdomen från landet inom två år. Hos vilda fåglar förekom fågelinfluensa av typen H5N8 i början av året, men sjukdomen spred sig inte till den yrkesmässiga produktionen. Den goda situationen beträffande djurs och växters hälsa möjliggjorde för sin del export av jordbruksprodukter från Finland.

Hävningen av den nationella regleringen av verksamheten i små och medelstora företag i livsmedelsbranschen fortsatte och kompletterades med bestämmelser i EU-regelverket som möjliggör större flexibilitet och förenkling. Det gjordes till exempel flera ändringar som gör livsmedelslagstiftningen lättare: kraven på livsmedelslokalers konstruktioner lindrades, möjligheten att tidsmässigt särskilja olika funktioner lyftes fram och kravet på skyddskläder för personalen förenklades. Också användningen av

⁷² Finlands Näringslivs (EK) enkät om investeringar januari 2018. (på finska)

obehandlad mjölk för tillverkning av livsmedel i detaljhandeln underlättades. Evira preciserade sina anvisningar på motsvarande punkter.

8.4.2 Naturresursekonomi

Blå bioekonomi och fiske

Inom det kommersiella fisket med strömming, vassbuk och lax infördes under verksamhetsåret ett system med aktörspecifika fiskekvoter. De överlåtbara nyttjanderätter och aktörsspecifika fiskekvoter som varit i bruk i flera år kan överföras till och från andra aktörer genom t.ex. försäljning. Det huvudsakliga ansvaret för utnyttjandet av Finlands fiskekvoter överförs till privata aktörer, varvid dessa kan optimera sin verksamhet enligt efterfrågan på marknaden. Ändringen förbättrar förutsättningarna för en lönsam företagstillväxt, samarbete inom fiskerinäringens hela värdekedja och utveckling av nya värdefulla produkter.

I enlighet med den nya fiskelagen beslöts om en indelning i fiskeriområden, där det av 220 fiskeområden bildades 118 fiskeriområden. Genom ändringen effektivteras förvaltningen och vandringsfiskarnas livscykel beaktas bättre vid användningen fiskeresurserna och planeringen av deras förvaltning.

För att främja exporten av vattenkunnande har inletts flera exportprojekt där finländska företag medverkar. Vattensamarbetet mellan Kina och EU främjades genom anordnandet av det politiska toppmötet China-Europe Water Platform. I ett bilateralt samarbete mellan Finland och Kina främjades affärsverksamhet med anknytning till den blå bioekonomin inom områden som dammsäkerhet och kontroll av översvämningensrisker i stadsområden.

De tio försöksprojekt inom området blå bioekonomi som startats under verksamhetsåret stöder internationalisering av vattensektorn, nya servicekoncept för turism och nyttjande av näringsämnen och energi med anknytning till vattendrag. Beloppet för finansiering var år 2017 ca 1,5 mn euro.

Skog

Den nya nationella organisationsmodellen för Finlands skogscentral har enligt en uppskattning av professor Paavo Pelkonen som undersökt lagändringarnas effekter på privatskogsbruket⁷³ effektiviserat de tidigare självständiga regionala skogscentralernas verksamhet och ökat deras effektivitet. Den offentliga delningen av skogsresursdata har främjat ett innovativt serviceutbud från olika aktörer och skogsägarna har varit nöjda med den elektroniska ärendehantering. Skogsvårdsföreningarna har använt sig av sin nya marknadsorienterade ställning genom att agera aktivare på virkesmarknaden. De utvecklingsbehov som lyfts fram i utredningen är projekt som gäller grund-

⁷³ Suomen metsäkeskusta, metsänhoitoyhdistyksiä ja metsätietojärjestelmää koskevien lainsäädäntöuudistusten vaikutukset ja tavoitteiden toteutuminen. Utredningsman Paavo Pelkonens rapport 22.10.2017.

förbättring av skogsvägar och skötsel av myrskogar samt bristen på plantskogsskötsel och ungskogsskötsel i förhållande till behovet. Finlands skogscentral har åtgärdat problemen genom projektverksamhet, utbildning och kommunikation samt genom samarbete med aktörer i branschen.

Förverkligandet av skogsindustrins investeringsplaner håller på att leda till en klar ökning av skogarnas användning i enlighet med målen för den Nationella skogsstrategin 2025. År 2017 steg avverkningsuttaget för gagnvirke enligt förhandsuppgifter till 63,9 mn kubikmeter (år 2016: 62,1 mn kubikmeter) medan de under 2010-talet legat på en genomsnittlig nivå om 56,6 mn kubikmeter. Som motvikt till de ökande avverkningarna har man fäst uppmärksamhet vid att effektivera naturvårdsåtgärderna. Ett omfattande ibruktagande av arbetsmodeller som främjar skogsbrukets naturkvalitet, vilka utvecklats inom Finlands Skogscentrals projekt [Monimetsä](#) kommer att förbättra de skogligenaturtypernas kvalitet och bidra till att stoppa en försämring av hotgraden för skogsarter.

Rovdjurspolitiken

Tyngdpunkten inom rovdjurspolitiken var att i enlighet med förvaltningsplanen för varg fortsätta jakten på varg. Licensförfarandena utvecklades utgående från bedömningarna för beståndsvårdande jakt och man övergick från beståndsvårdande jakt till riktad jakt enligt undantagstillstånd som beviljas på sociala grunder. För att minska de stora renskadorna som järven orsakar bereddes en förordning om att tillåta jakt på järvar. Järven orsakade under verksamhetsåret skador för uppskattningsvis 7 mn euro, vilket är ca 0,5 mn euro mera än år 2016. Värdet av skador orsakade av stora rovdjur uppgick till sammanlagt 12,6 mn euro. Av alla de skador som orsakas av rovdjur är största delen skador på ren. Värdet av skador orsakade av stora rovdjur på odlingar, husdjur och bin har redan under flera år hållits under 0,5 mn euro.

8.4.3 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Ett kolneutralt och resursklokt Finland

De viktigaste åtgärderna för uppnåendet av tyngdpunktensområdets mål inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde är medverkan i genomförandet av åtgärderna enligt energi- och klimatstrategin (SRR 7/2016 rd – RSk 12/2017 rd), den klimatpolitiska planen på medellång sikt (SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd) och [färdplanen för kretsloppsekonomi](#). Färdplanen för kretsloppsekonomi kompletterades med [ett handlingsprogram för kretsloppsekonomi](#) år 2017. Dessutom deltog man i genomförande av åtgärder som gäller ett hållbart regionalt livsmedelssystem och effektivitetsinvesteringar.

Inom helheten bioekonomi har inletts åtgärder som stöder tillväxt inom affärsverksamhet som baserar sig på hållbar användning av naturresurser och export av hållbara lösningar (teknologi för återvinning av näringsämnen, hållbar energiproduktion och -

användning samt planering och utveckling av miljöeffektiv fiskodlingsteknik). Dessutom inleddes en kartläggning av möjligheterna att förnya de administrativa styrmedel som stöder tillväxt inom branschen och undersöka behoven av forskning och kunskap.

Tillgången till inhemska fisk och värdefrämjande av fisken främjades (bl.a. användning av underutnyttjade arter, hållbar förädling av odlad fisk till högvärdesprodukter). År 2017 ingicks [ett vattenåtagande](#), som utmanar företagen att identifiera de vattenrelaterade riskerna i sin värdekedja, se till att verksamhetsställena och underleverantörerna har en hållbar vattenförbrukning och utveckla en hållbar vattenhantering i samarbete med andra intressenter. I början av 2017 infördes aktörspecifika fiskerikvoter för det kommersiella fisket i havsområdet.

År 2017 inleddes åtgärder för att återuppliva bestånden av vandrande och hotade vandringsfiskar i fiskvägsstrategins spetsobjekt i bl.a. Iijoki, Ule älv, Kemi älv, Leksanajoki, Hiitolanjoki, Svartån och Kymmene älv. Åtgärder riktades också till nya tekniska lösningar för ordnande av fiskvägar, hemutplantering av yngel på förökningsområden och utveckling av överföringsmetoder för moderfiskar och lösningar för yngelvandring.

Inom kampanjen Min naturgåva till hundraåringen inrättades privata skyddsområden på 3 064 hektar. Staten deltar i kampanjen med en lika stor areal. I samband med projektet Monimetsä utarbetades en checklista för naturvärden, med vars hjälp skogsägaren kan ge de aktörer som utför skogsvården och avverkningarna tillstånd att ta särskild hänsyn till naturvärdena.

EU:s gemensamma jordbrukspolitik och i synnerhet programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland bidrar till att uppnå målen för hållbar utveckling. Den gemensamma jordbrukspolitikens mål och åtgärder, t.ex. en livskraftig livsmedelsproduktion, hållbar skötsel av naturresurser och klimatåtgärder samt en balanserad regional utveckling, är viktiga åtgärder för förverkligande av målen för hållbar utveckling.

[Ett likvärdigt, jämställt och kunnigt Finland](#)

Medel från landsbygdsutvecklingsprogrammet används för att finansiera bredband på landsbygden och utveckla digitaliseringen. Bredbandsprojekt har förverkligats i främst Lappland, norra Österbotten och Birkaland. Under denna programperiod har 57 bredbandsprojekt finansierats och ca 20 mn euro har avsatts för deras finansiering. Inom främjandet av digitaliseringen förbättras kunnandet och ökas tillgången på service för landsbygden inom bl.a. social- och hälsovårdssektorn och kultur- och idrottsverksamheten. I de ca 170 projekt som finansierats har bundits finansiering om ca 18 mn euro.

Medel från landsbygdsutvecklingsprogrammet har använts för att bl.a. finansiera projekt som gäller jordbrukarnas välmående och orkande. Ur programmet har hittills fi-

nansierats 33 lokala projekt, där man främjat integreringen av invandrare på landsbygden. Ca 2,5 mn euro har avsatts för finansiering av projekten.

Utvärdering av hur förvaltningsområdet lyckats med att koherent genomföra en hållbar utveckling

En hållbar utbyggnad av bioekonomin stödjer möjligheterna till omfattande systemförändringar och till att lyfta utvecklingen enligt målen för Agenda 2030, där stabiliteten tryggas på ett miljömässigt hållbart sätt. Samarbetet mellan bioekonomins förvaltningsområden har lyckats och koherensen i arbetet för en hållbar utveckling har varit god i fråga om till exempel återvinning av näringsämnen inom den blå bioekonomin.

8.5 Forststyrelsen

Den nya lagstiftningen om Forststyrelsen trädde i kraft 15.4.2016. Den största förändringen var bolagiseringen av skogsbruket till det helt statsägda bolaget Forststyrelsens Skogsbruk Oy. Statens jord- och vattenegendom bibehölls fortfarande i direkt statlig ägo och i Forststyrelsens förvaltning. Forststyrelsen intäktför vinsten till staten på basis av ersättningar för bruksrätt och betalning av dividender.

Statens revisionsverk har under verksamhetsåret utvärderat Forststyrelsens verksamhet gällande förvaltningen av statens mark- och vattenområden.⁷⁴

Enligt Forststyrelsens ägarpolitiska riktlinjer är det meningen att avkastningen på det placerade kapitalet i affärsverksamheten ska höjas till 4,6 % till år 2020. Med den nuvarande balansstrukturen motsvarar detta en målsatt intäktsföring på ca 120 mn euro. För att målet ska nås förutsätts att lönsamheten i Forststyrelsens affärsverksamhet förbättras och att möjligheterna till hållbar avverkning utnyttjas. Nivån på de samhällseliga förpliktelserna i affärsverksamheten behålls hög.

För tillfället inskränks i varierande grad användningen av ca 530 000 hektar av Forststyrelsens ekonomiskogar med anledning av biologisk mångfald, rekreation eller renhushållning. Detta utgör 15 % av den skogsmarksareal som används för skogsbruk och knappt 20 % av skogsbeståndet. Det har inte skett någon avsevärd förändring i arealen de senaste åren. De samhällseliga förpliktelserna sänker resultatet av affärsverksamheten med ca 55 mn euro på årsnivå. De fördelar som förpliktelserna ger upphov till förutsätts fortsättningsvis vara åtminstone på samma nivå. Mark- och vattenegendomens värde i Forststyrelsens balans 31.12.2017 var 3 840 mn euro, av vilket affärsverksamhetens andel var 2 877 mn euro och de offentliga förvaltningsuppgifternas andel 963 mn euro. Affärsverksamhetens mark- och vattenområden har värderats till sitt gängse värde.

⁷⁴ Statens revisionsverks effektivitetsgranskningsberättelse 1/2018. Metsähallituksen toiminta valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinnassa.

Tabell 57. Affärsverkets ekonomiska nyckeltal

	2015		2016 ¹		2017	
	Affärs- verket	Kon- cernen	Affärsverket 1.1.– 14.4.2016	Koncernen 1.1.– 31.12.2016	Affärsverket	Koncernen
Omsättning, mn euro	329,8	337,2	93,8	332,9	108,5	328,0
Förändring i omsättning, %	-4	-5				
Rörelsevinst/förlust, mn euro	123,8	116,1	39,8	103,3	89,2	114,8
Räkenskapsperiodens resultat, mn euro	107,9	107,9	37,5	93,7	89,7	105,9
Intäktsföring till statsbudgeten, mn euro	125		106,6		86,0	
Avkastning på investerat kapital, %	4,7	4,4	-	2,4 ²		4,0
Soliditet, %	98	98	-	97		98
Balansomslutning, mn euro	2 684	2 691	2 723	3 017	4 005	4 033
Åtaganden utanför balansräkning- en, mn euro	21,1	20,3	19,1	16,1	13,4	16,5
Personal, årsverken	901	999	315	954	678	1 027

¹ Forststyrelsens räkenskapsår 2016 uppdelades i två räkenskapsperioder, 1.1.–14.4.2016 och 15.4.–31.12.2016. För konsekvensens skull presenteras endast nyckeltalen för den gamla organisationsmodellens räkenskapsperiod 1.1.–14.4.2016. Koncernens nyckeltal har räknats ihop så att de gäller hela år 2016, med beaktande av kostnaderna för strukturförändringen. Bolagiseringen av skogsbruket och de poster av engångsnatur som hänför sig till den samt den exceptionella räkenskapsperioden möjliggör ändå inte en direkt jämförelse av koncernens nyckeltal med tidigare räkenskapsperioder.

² Nyckeltalet beräknat för tiden 15.4.–31.12.2016 och är inte jämförbart med nyckeltal för tidigare räkenskapsperioder.

Koncernen Forststyrelsen består av affärsverket Forststyrelsens affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter samt deras dotterbolag, som är Metsähallitus Skogsbruk Ab, MH-Kivi Oy, Siemen-Forelia Oy, Nuuksiokeskus Oy samt Kiinteistö Oy Järviluonnon keskus.

Affärsverksamhet

Resultatet av Forststyrelsens affärsverksamhet uppgick till 89,7 mn euro år 2017 och affärskoncernens resultat var 107,1 mn euro. Avkastningen på det placerade kapitalet i affärsverksamhetskonzernen under räkenskapsåret 2017 var 4,0 %.

Offentliga förvaltningsuppgifter

De totala bruttoutgifterna för Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter år 2017 var 61,4 mn euro och arbetsinsatsen var 530 årsverken. Miljöministeriets basfinansiering utgjorde en andel om ca 33,9 mn euro, jord- och skogsbruksministeriets andel var ca 7 mn euro. De avgiftsbelagda prestationernas kostnadsmotsvarighet var för alla prestationers del 118 %.

Tabell 58. Bruttoutgifter för offentliga förvaltningsuppgifter 2016–2017 enligt uppgift och finansieringstyp

Processer och utgifter	JSM finansiering (mom. 30.64.50)	MM finansiering (mom. 35.10.52)	Övriga finansieringskällor	Sammanlagt 2017	Sammanlagt 2016	Ändring av finansieringen, %
Gemensamma utgifter	281	2 545	689	3 515	9 845	-64
Naturskydd	29	8 250	3 146	11 425	10 716	7
Rekreation i naturen	4 691	17 034	8 967	30 692	29 843	3
Förvaltning av områden	63	6 001	1 057	7 121	5 039	41
Jakt- och fiskefrågor	1 689	25	6 757	8 470	7 191	18
Fröförsörjning och flottningsskonstruktioner	215	0	0	215	211	2
Utgifter totalt	6 968	33 854	20 616	61 438	62 844	-2

Tabell 59. Centrala nyckeltal för de offentliga förvaltningsuppgifterna 2015–2017

Av jord- och skogsbruksministeriet fastställda mål	2015	2016	2017
Besöksantal: nationalparker, statens friluftsområden, naturcentraler	3 745 000	4 261 700	4 541 500
Kundernas nöjdhet med naturcentralerna, terrängtjänsterna och tillståndsfrågorna (skala 1–5)	4,1	4,1	4,0
Antal jaktlicenser	56 489	56 659	53 962
Antal fisketillstånd	68 695	81 859	82 740
Antal viltövervakningshändelser	10 287	11 287	10 791

8.6 De statliga fonderna utanför budgeten

8.6.1 Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera)

Det största enskilda objektet för Makeras finansiella bidrag är nationellt finansierade investeringsbidrag enligt lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007). Motsvarande EU-delfinansierade bidrag finansieras ur budgeten. Investeringsstöd riktas till bl.a. byggnadsinvesteringar, täckdikning samt användning av inhemsk förnybar energi. Även vissa lån beviljas ur Makera.

Ur Makera beviljades år 2017 32,4 mn euro i statsgarantier enligt lagen om statsborgen för gårdsbruksenheter under åren 2016 och 2017 (922/2016). Med garantierna förbättras gårdsbruksenheternas likviditet på kort sikt.

Ett av regeringens spetsprojekt är att förbättra den finländska livsmedelsproduktionens lönsamhet och konkurrenskraft och förbättra handelsbalansen. För förverkligandet av detta anvisades Gårdsbrukets utvecklingsfond tilläggsfinansiering till ett belopp på 90,0 mn euro, av vilket 30,0 mn euro för år 2017. I statens första tilläggsbudgetproposition för 2015 anvisades Makera ett anslag på 3,0 mn som överföring ur ansla-

get för tryggnad av jordbrukets lönsamhet (det s.k. krispaketet). Övriga stora inkomstkällor är amorteringar och räntor på lånefordringar. Eftersom de EU-delfinansierade understöden överförts till statsbudgeten intäktsförs det inte längre några till dessa hörande EU-andelar i fonden. Ur Makera beviljades år 2017 sammanlagt 23,9 mn euro i understöd och ca 12,6 euro i statsgarantier. Under verksamhetsåret avsattes sammanlagt 31,9 mn euro av fondens medel.

Tabell 60. Nyckeltal för Gårdsbrukets utvecklingsfond

	2015	2016	2017
Omslutning, mn euro	11,1	4,0	5,0
Omslutning, mn euro	74,0	46,5	32,7
1. Reserverade medel, mn euro	85,0	99,2	123,2
- räntor och amorteringar på lån	29,5	24,2	18,3
- överföring från budgeten	0,3	11,0	33,0
- inkomster från EU	7,9	0,0	0,0
- obundna medel från föregående år	45,3	60,8	67,6
- övriga inkomster	2,0	3,3	4,3
2. Balansomslutning, mn euro	362,5	331,5	336,5
- av vilket långfristiga fordringar	75,2	56,6	42,8
3. Åtaganden utanför balansräkningen, mn euro	137,1	114,7	133,9
4. Bundna utgifter, mn euro	24,2	31,7	31,9
- varav understöd	13,9	20,7	23,9
6. Investeringsunderstöd, antal beslut	791	1 092	1 145

8.6.2 Interventionsfonden för jordbruket (MIRA)

Ur MIRA för jordbruket betalas utgifter för interventionsupplagring, -inköp och -försäljning, vilka ingår i EU-marknadens stabiliseringssystem. De ersättningar som EU betalar för kostnaderna som föranleds av dessa åtgärder intäktsförs igen i fonden. I början av år 2017 fanns det 3 671 ton mjölkpulver i Finlands interventionslager. Det gjordes inte några nya inköp av mjölkpulver till interventionslagren. Det gjordes inte några inköp av spannmål till interventionslagren eftersom marknadspriserna inte underskred interventionspriserna.

Tabell 61. Ekonomiska nyckeltal för Interventionsfonden för jordbruket, mn euro

Interventionsfondens verksamhet	2015	2016	2017
Interventionsinköp	1,34	4,89	-
Interventionsförsäljning	-	-	-
Interventionsupplagring, totalkostnader (+)	0,02	0,16	0,19
Interventionsupplagring, EU-ersättning (-)	-0,01	-0,10	-0,11
Intäkter	0,01	0,13	0,14
Kostnader	0,04	0,18	0,21
Kostnader som fonden ska svara för, totalt	0,02	0,05	0,08
Fondens medel 31.12	0,69	1,28	1,42
Lånekapital 31.12	-	5,00	5,00
Eget kapital 31.12	2,23	2,53	2,65
Balansomslutning	2,23	7,57	7,69
Åtaganden utanför balansräkningen	0	0	0
Överföring från statsbudgeten	0,40	0,35	0,20
Lånekapital i genomsnitt	-	4,83	5,15
Lånets medelränta, %	-	-0,61	-0,59

9 Kommunikationsministeriet

9.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 62. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Den tekniska omvälvningen	<p>Den tekniska omvälvningen gör det möjligt att på ett nytt sätt utnyttja datalager och information i lösningar som gäller tjänster och mobilitet, t.ex. att kombinera olika tjänster till en obruten rese- och logistikkedja. För att stödja denna utveckling krävs det att man tillämpar moderna och tillåtande lagstiftningslösningar samt utvecklar förhållandena så att Finland blir en attraktiv miljö för utveckling och testning av innovativa tjänster.</p> <p>Till följd av att den tekniska omvälvningen möjliggör nya tillvägagångssätt, förutspås det att t.ex. konsumtionen av tjänster baserade på delnings- och plattformsekonomi kommer att öka och betydelsen av ägande att minska. Detta sätter press på att förnya priserna på mobilitet genom en förflyttning av fokus från ägande till beskattning av användningen.</p> <p>Självkörande fordon, sakernas internet och andra framtida fenomen och tjänster kräver betydligt snabbare och effektivare dataöverföring. I praktiken behövs det digitala språng som kräver stora satsningar på egenskaperna i hela trafik- och kommunikationsnätet.</p>
Den kritiska infrastrukturens driftsäkerhet	<p>För att upprätthålla nuvarande servicenivå samt utveckla nya tjänster och lösningar krävs det nya modeller för finansiering av trafikinfrastrukturen. Det eftersatta underhållet av den befintliga trafikinfrastrukturen kan totalt sett bli ett hot mot den kritiska infrastrukturens driftsäkerhet, näringslivets förutsättningar och medborgarnas mobilitet.</p> <p>För användningen av tjänsterna inom mobilitet och kommunikation är det nödvändigt att kunna garantera att kommunikationsnätet har tillräcklig kapacitet och är driftsäkert. Utvecklingen av kommunikationsnätet kräver betydande investeringar av den privata sektorn, bl.a. uppbyggnad av 5G-teknik och fiberoptiska nät.</p> <p>Det blir allt viktigare att informationsnäten är driftsäkra och informationsbehandlingen säker när processerna i samhället automatiseras och teknifieras. Brister i kommunikationsnätets driftsäkerhet, cyberhot och dålig datasäkerhet kan leda till problem för hela landet. Kommunikationsnätets resiliensförmåga får allt större betydelse.</p>
Klimatförändringen	<p>Trafiken orsakar en femtedel av alla koldioxidutsläpp i Finland. Inom trafiken är det möjligt att minska utsläppen, om metoderna för att främja rena lösningar och påverka konsumenternas beteende kan utnyttjas fullt ut. De centrala frågorna gäller prissättning av trafiken, storskalig användning av nya drivmedel samt förbättringar av trafiksystemets och fordorens energieffektivitet. Genom att öka tjänstefieringen och användningen av delade resurser bl.a. via lagstiftning och incitament kan man i betydande grad effektivisera det nuvarande trafiksystemet som grundar sig på privatbilism. För att nå målet att minska utsläppen kan det på kort sikt, utöver de positiva miljöeffekterna, medföra kostnader av olika slag för samhället (t.ex. infrastrukturer för distribution och laddning av alternativa drivmedel), men det kan också ge upphov till en ny slags affärspotential.</p> <p>För styrningen mot målen spelar observationer av hög kvalitet, såsom väder- och klimat-tjänster och forskning, en allt större roll när samhället övergår till förnybara energikällor.</p>

De viktigaste administrativa förändringarna på verksamhetsområdet

- **En reform av ämbetsverken på förvaltningsområdet inleddes. Trafiksäkerhetsverket Trafi och Kommunikationsverket samt myndighetsfunktionerna vid Trafikverket ska föras samman till ett ämbetsverk. Trafikverkets sjö-, järnvägs- och vägtrafikledning och förvaltningsuppgifter bolagiseras till ett av statens helägt bolag med specialuppgifter (RP 34/2018). Resten av Trafikverket fortsätter som ett ämbetsverk med ansvar för transportnätet. De nya organisationerna ska inleda sin verksamhet den 1 januari 2019.**

9.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 63. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikförebyggande åtgärder
Det går inte att trygga trafik- och kommunikationsförbindelsernas driftsäkerhet och tillgänglighet framför allt inte vid störningar och finansieringen och den ekonomiska styrningen av trafiksystemet kan inte tryggas.	Vid störningar (t.ex. väderfenomen, cyberhot, tillgång till elenergi, radiostörningar) fungerar inte trafiknät och teleföbindelser, och näten överbelastas. I värsta fall är konsekvenserna betydande för bl.a. logistik, försörjningsberedskap och befolkningens vardag. De trafikpolitiska styrmedlen förmår inte effektivisera användningen av trafiksystemet och minska de yttre missförhållanden som trafiken medför. Trafik- och kommunikationsnätens kapacitet och skick tillgodoser inte servicebehoven eller kraven på säkerhet.	Genom att utveckla författningsmiljön och införa nya verksamhetsmodeller säkerställs det att nätverken fungerar på ett tillförlitligt sätt. Beredskapsplanerna på förvaltningsområdet hålls uppdaterade med tanke på störningar och beredskap upprätthålls med tanke på kommunikationen vid kriser och i exceptionella situationer. Följderna av de skador som orsakas av väderförhållanden och naturfenomen minimeras och återhämtningen främjas genom prognoser och beredskapsplaner av hög kvalitet. Olika modeller och alternativ utreds och förslag läggs fram som kan säkra en tillräcklig service- och finansieringsnivå för trafiksystemet.
De möjligheter som den tekniska omvälvningen medför förslösas	Trafik- och kommunikationsnäten tillgodoser inte de krav som de nya tjänsterna ställer, det digitala språnget blir kort. Det investeras inte tillräckligt i nya tekniker, t.ex. 5G, och servicenivån motsvarar inte medborgarnas och affärslivets behov. Möjligheterna att bli föregångare inom digitala trafiktjänster går förlorade och Finland blir efter i den internationella utvecklingen. De investeringar som är en förutsättning för att man ska kunna dra nytta av den tekniska omvälvningen genomförs inte, varvid det inte är möjligt att dra nytta av omvälvningen så att det uppstår nya mer ekologiska verksamhetsmodeller. Aktörerna möjliggör eller inför inte de nya tjänster som den tekniska omvälvningen för med sig. Brukarnas säkerhet, bl.a. data- och trafiksäkerheten, försvagas och deras brist på förtroende för nya tjänster bromsar upp införandet av nya verksamhetsmodeller.	Genom kontinuerlig utvärdering och utveckling av författningsmiljön säkerställer man en miljö som möjliggör nya lösningar. Genom en öppen dialog med intressenterna tar man fram och kommunicerar en nödvändig kunskapsbas som gör det möjligt att införa nya service- och verksamhetsmodeller. Genom en strategi för digital infrastruktur främjas tillämpningen av nya tekniker. I strategin fastställs Finlands bredbandsmål för 2025 och de metoder som ska tillämpas för att målen ska nås, vilket inbegriper uppbyggnad av fiberoptiska nät och riktlinjer för frekvenspolitiken med tanke på införandet av 5G. Genom att vidta de åtgärder som anges i Finlands informationssäkerhetsstrategi och principbeslutet om trafiksäkerheten försäkras man sig om tillräcklig tillgång till säkra trafik- och kommunikationstjänster som tillgodoser behoven hos brukarna. Tilltron till att personuppgifter behandlas och används på ett korrekt sätt stärks med hjälp av en modell för användarcentrerade data (My Data ⁷⁵).
Man lyckas inte införa och främja ny teknik, bioekonomi och rena lösningar eller förnya prissättningen av trafiken. Energieffektiviteten inom trafiken förbättras inte i enlighet med målen.	Klimatavtalet från Paris och EU:s mål för en minskning av utsläppen från trafiken uppnås inte. Finland blir efter andra länder i utvecklingen av affärsverksamhet kring miljövänlig mobilitet.	För att förnya prissättningen av trafiken och beskattningen tar man fram olika lösningsmodeller. Med hjälp av tidsbegränsade stöd medverkar man till att bilparken förnyas, elbilar vinner insteg och alter-

⁷⁵ Poikola et al. [Johdatus ihmiskeskiseen henkilötiedon hyödyntämiseen](#). Kommunikationsministeriet.

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikförebyggande åtgärder
	<p>Tillståndet i miljön försämras.</p> <p>Kostnaderna för mobilitet och transporter stiger.</p> <p>Genomsnittsåldern för fordon sjunker inte.</p> <p>Andelen förnybara bränslen i trafiken stiger inte.</p> <p>Prissättningen av trafiken bidrar inte till att utsläppsmålen nås.</p>	<p>nativa drivmedel blir vanligare som energikälla. Ett projekt som främjar cykling och gång inleds.</p> <p>De åtgärder vidtas som fastställts i energi- och klimatstrategin och den klimatpolitiska planen på medellång sikt.</p> <p>Vid ledningen av förvaltningsområdet och konsekvensbedömningen av lagstiftningsprojekt beaktas miljökonsekvenserna av mobilitet och transporter.</p> <p>En minskning av trafikutsläppen påverkas aktivt i EU och i internationella organisationer (IMO, ICAO)</p>

9.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 64. Utvärdering av hur de samhälliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
<p>Innovativa kommunikations- och trafik tjänster upprätthåller välfärden och skapar hållbar tillväxt och en nationell konkurrensfördel. Prioriterade områden på förvaltningsområdet som bidrar till att effektmålen uppnås är tjänstemarknaden och tjänsterna för trafik och kommunikation, energireformen inom trafiksektorn och en livskraftig mediebransch.</p>	Nöjaktig	<p>Genom att förnya författningsmiljön, avveckla den sektorsvisa regleringen och besluta att öppna järnvägstrafiken för konkurrens har utvecklingen av verksamhetsmodeller och tjänster baserade på t.ex. delnings- och plattformsekonomi möjliggjorts och hinder för tillträde till marknaden eliminerats. De nya service-lösningarna för mobilitet och logistik skapar förutsättningar för större flexibilitet i medborgarnas vardag. Till exempel tillhandahållare av tjänsten Mobility as a Service, som samordnar mobila tjänster inom offentlig och privat sektor, har inlett sin verksamhet i Finland. I fråga om lösningar som gäller automation, information och sakernas internet har det i Finland uppstått och utvecklats kompetens och företag i världsklass. Till exempel har det bland de första i världen inrättats ett ekosystem för automation inom sjöfart och ett testområde för automatisk styrning i Finland.</p> <p>Jämfört med situationen 2005 ska utsläppen från trafiken ha minskat med närmare hälften vid utgången av 2030. Vägtrafiken har den största minskningspotentialen. De styrmetoder och modeller för prissättningen av trafiken som tillämpas för närvarande har inte lett till någon nämnvärd förändring, utan utsläppen från trafiken håller på att öka till följd av bland annat en ökning av trafikprestationerna och en minskad användning av biobränslen (14 % årligen 2016).</p> <p>Verksamhetsvillkoren i mediebranschen har förbättrats genom lagändringar som lättat på förpliktelserna och gjort regleringen mer flexibel. Genom beslut om programkoncessioner för radio- och televisionsverksamhet och stöd för utvecklingen av nyhets- och aktualitetsverksamheten vid allmännyttiga kanaler tillförsäkras konsumenterna mångsidiga nyheter och ett varierande innehåll.</p>
<p>Via utnyttjandet av information föds det ny affärsverksamhet samt användar-drivna och tillförlitliga tjänster. Utnyttjandet av information och affärsmöjligheterna samt förtroendet för digitala tjänster är de prioriteringar på förvaltningsområdet som medverkar till att effektmålen uppnås.</p>	God	<p>Förutsättningarna för affärsverksamhet som grundar sig på utnyttjande av information har förbättrats och digitaliseringen av trafik tjänster främjats genom en lag om transportservice som samlar lagstiftningen om trafikmarknaden till en enda lag. Med hjälp av kraven i reformen, t.ex. öppen och tillgänglig information om uppgifterna i biljett- och avgiftssystemen och öppna gränssnitt, skapas användarorienterade tjänster som fungerar på marknadsvillkor och som gör att resor inom olika trafikformer kan kombineras till resekedjor. Det blir lättare att röra sig i vardagen och företagen får möjlighet att bedriva databaserad affärsverksamhet. De åtgärder som vidtagits för att målen ska uppnås är till sin karaktär i hög grad inriktade på framtiden och effekterna av dem realiseras på lång sikt.</p> <p>Förvaltningsområdets informationsmaterial har gjorts tillgängligt som öppna data och en heltäckande färdplan utarbetats över materialet. I färdplanen identi-</p>

Mål	Betyg	Motivering
		<p>fieras möjligheterna att utnyttja informationen samt kartläggs den aktuella situationen när det gäller öppna data vid ämbetsverken på förvaltningsområdet. Öppna trafik- och kommunikationsdata innebär en möjlighet att utveckla tjänster och affärsverksamhet.</p> <p>Genom att bygga upp ett förtroendenät för leverantörer av identifieringstjänster och sätta i kraft en lagstiftning som eliminerar marknadshinder har man förbättrat förutsättningarna för elektronisk identifiering.</p> <p>Genom ett tilläggsanslag för Kommunikationsverkets Cybersäkerhetscenter säkerställs centrets förmåga att stödja alla aktörer i samhället så att dessa kan trygga och utveckla datasäkerheten, driftsäkerheten och integritetsskyddet.</p>
Trafik- och kommunikationsnäten skapar förutsättningar för utveckling och förnyelse i samhället. Trafik- och kommunikationsnäten samt finansieringen och den ekonomiska styrningen av trafiksystemet är de prioriteringar på förvaltningsområdet som medverkar till att effektmålen uppnås.	Nöjaktig	<p>Av betydelse för trafiknätet var att tillväxten av det eftersatta underhållet kunde stoppas tills vidare med hjälp av tilläggsfinansiering. Finansieringen av det eftersatta underhållet och de framtida investeringsbehoven kräver dock att modellerna för finansiering av trafikledshållningen förnyas och att finansieringen vilar på en hållbar grund. Genom en utredning om grundandet av ett trafiknätsbolag (LIVE) och frågor som gäller finansieringen av trafiknätet startade ministeriet en samhällsdebatt om detta. Efter att projektet LIVE hade avbrutits tillsattes en parlamentarisk arbetsgrupp för det fortsatta arbetet.</p> <p>Efter att EU:s nya roamingförordning för telekommunikation trädde i kraft har det varit möjligt att inom EU använda roamingtjänster (samtal, textmeddelanden, dataöverföring) antingen till samma pris som i hemlandet eller genom att betala en betydligt lägre tilläggsavgift än tidigare. Uppbyggnaden av bredbandsnätet underlättades genom en lagändring och kapaciteten för trådlöst bredband utökades genom att man tog i bruk det nya frekvensområdet 700 MHz.</p>

9.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

9.4.1 Trafik och kommunikation som tjänst

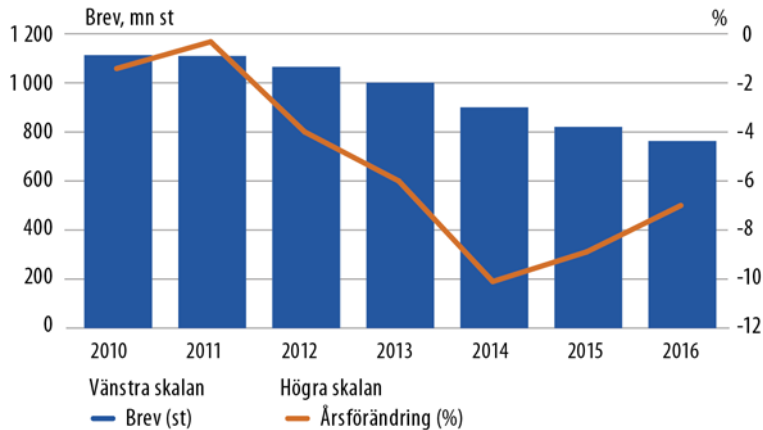
Tjänstemarknaden och tjänsterna för trafik och kommunikation

Genom lagen om transportservice (320/2017) möjliggjordes en ny typ av databaserade, användarorienterade tjänster som kombinerar olika trafikformer. En minskning av regelbördan skapar också förutsättningar för ökad konkurrens och på så sätt även för konsumentorienterade verksamhetsformer. I det andra skedet av lagprojektet (RP 145/2017 rd) kompletteras denna utveckling. I Finland har de första företagen i världen som tillhandahåller mobilitetstjänster, Mobility as a Service (MaaS), inlett sin verksamhet. Finländska företag som är föregångare i trafikbranschen har fått internationell finansiering och etablerat sig också på internationella marknader.

Våren 2017 fattades beslut om att gradvis öppna persontrafiken på järnväg för konkurrens.

Till följd av reformen av postlagen övergick man från en verksamhet baserad på koncessioner till en anmälningspliktig postverksamhet. Samtidigt blev skyldigheten att dela ut och samla in de produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna samt kraven på befordringstiderna för brev smidigare. Trots förändringarna i omvärlden (bl.a. att brevposten har minskat betydligt och konkurrensen ökat) är målet att tillförsäkra konsumenterna posttjänster av hög kvalitet också i glesbygdsområden.

Figur 7. Utvecklingen av antalet brevårsändelser 2010–2016

Källa: Kommunikationsverket

Syftet med reformen av körkortslagen (RP 146/2017 rd) är att förtydliga och lätta upp regleringen av körkortsutbildningen samt främja användningen av nya alternativa undervisnings- och inlärningsmetoder med beaktande av trafiksäkerhetskraven. Reformen förväntas sänka priset på avläggande av körkort. Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2018.

Energireformen inom trafiksektorn

Åtgärderna och målen för en minskning av utsläpp av växthusgaser från den inhemska trafiken har fastställts i samband med utarbetandet av den nationella klimat- och energistrategin (SRR 7/2016 rd – RSk 12/2017 rd). Enligt den klimatpolitiska planen på medellång sikt (SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd) är de effektivaste medlen för att minska utsläppen att förbättra trafiksystemets och kommunikationsmedlens energieffektivitet samt öka den relativa andelen alternativa bränslen.

De nya servicelösningar som lagen om transportservice möjliggör kommer i takt med att de blir vanligare att effektivisera utnyttjandet av kapaciteten i trafiksystemet. Bättre energieffektivitet eftersträvas också med [projektet för främjande av gång och cykling](#).

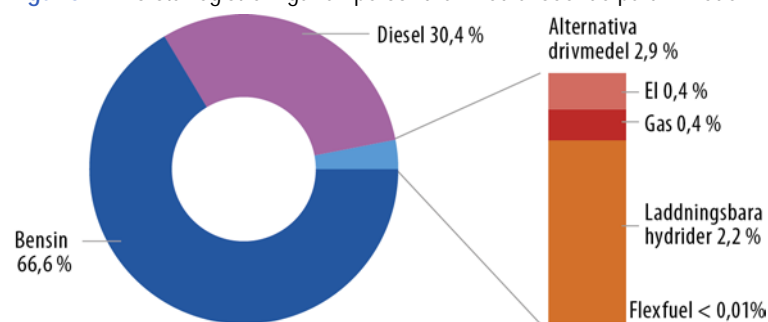
När det gäller att förbättra kommunikationsmedlens energieffektivitet (t.ex. att sänka genomsnittsåldern för fordonsparken och öka den relativa andelen alternativa bränslen) har utvecklingen fortfarande varit blygsam och t.ex. genomsnittsåldern för bilar har fortsatt att stiga. För att förbättra utvecklingen bereddades införandet av skrotningspremie, anskaffningsstöd för elbil samt stöd för konvertering till etanol eller gas, vilka togs i bruk i början av 2018. Det tidigare försöket med skrotningspremie⁷⁶ som avslutades 2015 var ett effektivt incitament för att få de allra äldsta fordonen ur trafik.

Trots att utvecklingen av antalet personbilar som använder alternativa drivmedel verkar gå i rätt riktning (antalet fördubblades 2017 jämfört med 2016), är antalet fortfa-

⁷⁶ Ampuja et al. [Romuluspalkkiokokeilun seurantalutkimus](#). Trafis publikationer 8/2016.

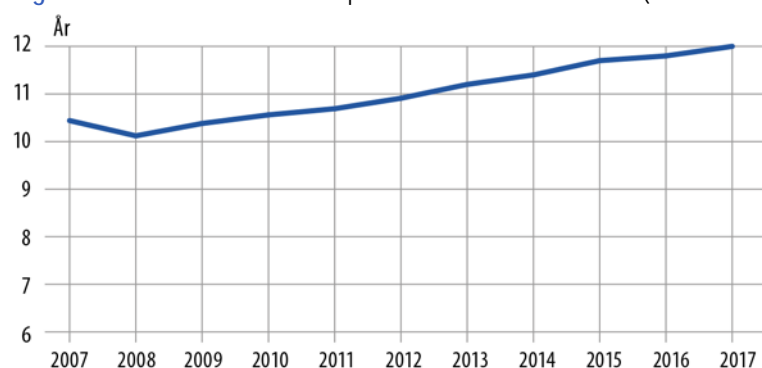
rande väldigt lågt i Finland: 2017 var deras andel bara 0,5 % av personbilarna. För att målet ska nås behöver man få andelen att stiga snabbt. År 2017 registrerades 3 489 personbilar som använde alternativa drivmedel, medan antalet enligt målet borde ha varit 4 400. För att nå målet har man inlett en kampanj för att öka antalet personbilar som drivs med alternativa bränslen, och webbtjänsten [Biljämförelsetjänst](#), som erbjuder konsumenterna möjlighet att jämföra bilars miljövänlighet, har utvidgats så att den täcker bl.a. webbtjänster för begagnade bilar.

Figur 8. Första registreringar av personbilar med avseende på drivmedel

Källa: Trafiksäkerhetsverket Trafi

Figur 9. Genomsnittsåldern för personbilar i trafik 2005–2017 (med undantag av museibilar)

En livskraftig mediebransch

Verksamhetsvillkoren för medie- och telebranschen har förbättrats genom ändringar av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (68/2018). Bestämmelsen om mängden radioreklam och bestämmelserna om bindningsavtal för kommunikationstjänster och mobiltelefoner upphävdes. Bestämmelsen om att televisionsaktörer har skyldighet att reservera över hälften av den årliga sändningstiden för europeiska program ändrades så att den blev mera flexibel. Dessutom sänktes beloppet av tillsynsavgiften för televisions- och radioverksamhet för de kommersiella aktörerna.

Beskattningen i de lägre inkomstklasserna har lindrats genom ändringar av lagen om rundradioskatten i enlighet med ett förslag från en parlamentarisk arbetsgrupp med uppgift att bedöma fördelningen av rundradioskatten.

Koncessionerna för radio- och televisionsverksamhet har beviljats med beaktande av bl.a. ett varierande innehållsutbud och marknadssituationen. Genom att reservera ett årligt understöd på en miljon euro för televisionens nyhets- och aktualitetsverksamhet under 2017–2019 har man också främjat ett innehållsutbud av hög kvalitet. Behoven hos en mediebransch i omvälvning har beaktats bl.a. för dagspressens del genom att femdagarsutdelningen av dagstidningar i glesbygdsområden tryggas i reformen av postlagen.

9.4.2 Digital information – en välfärds- och tillväxtkälla

Att utnyttja information samt affärsmöjligheter

Till följd av införandet av statsrådets [principbeslut om nyttjande av data inom affärsverksamhet](#) har villkoren för affärsverksamhet som är baserad på nyttjande av data förbättrats. Nyttjandet av data i affärsverksamheten och förutsättningarna för dataekonomi har förbättrats genom bl.a. lagen om transportservice, verksamheten i forumet för dataskydd i digital affärsverksamhet, öppna trafikdata i offentlig sektor samt utvecklingen av en modell som gör det möjligt för användarna att hantera sina egna data samt besluta om användningen och om överföringen från en tjänst till en annan (se modellen mina data). Med tanke på utvecklingen av dataekonomin har det viktigaste arbetet inletts för att klarlägga nyttjanderätten till data.

Den första etappen av lagen om transportservice har möjliggjort en öppenhet när det gäller viktig information samt främjat en samordning av biljett- och avgiftssystemen och öppna gränssnitt. Lagen ålägger aktörerna inom persontrafiken att dela informationen om sina tjänster även med andra aktörer i branschen. I samband med den andra etappen, som bereds för närvarande, ska regleringen av Trafiksäkerhetsverket Trafis register förnyas. De splittrade trafikregistren kommer att sammanföras till ett enda enhetligt register för trafikfrågor, vilket skapar klarhet i regleringen och underlättar användningen av registret. Dessutom har det utarbetats en heltäckande informationskarta över förvaltningsområdets informationsmaterial⁷⁷.

Till följd av genomförandet av [principbeslutet om intelligent automation och robotteknik](#) och åtgärderna för att främja robottekniken har det i Finland skapats nya aktörsnätverk för automationen inom vägtrafik och sjöfart och internationellt erkända testområden. Med hjälp av färdplanen som utarbetats i syfte att främja automationen och som gäller alla trafikformer säkerställs dessutom en gynnsam författningsmiljö och gynnsamma förutsättningar för automation. Vidare inleddes arbetet med att stärka digitaliseringen inom logistiksektorn, vilket främjas bl.a. via ett logistiknätverk och [ett program för utveckling av logistiken](#).

⁷⁷ Miettinen et al. *Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tietokartta*. Kommunikationsministeriets publikationer 16/2017.

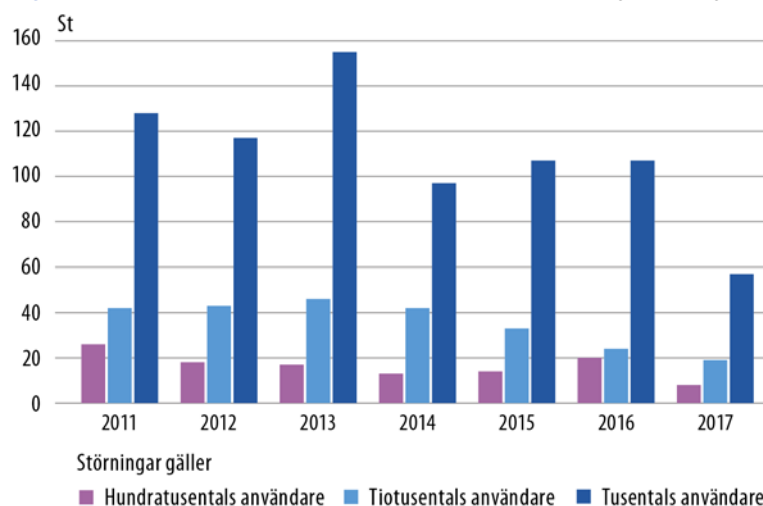
Syftet med det [åtgärdsprogram för satellitnavigering](#) som offentliggjordes 2017 är att lyfta Finland till ett av de ledande länderna i fråga om att utnyttja satellitsystem. Till de viktigaste åtgärderna i programmet hör att utnyttja satellitinformation i affärsverksamhet, säkerställa kvaliteten på positioneringen i synnerhet i arktiska regioner och främja utnyttjandet av små satelliter. Satellitpositionering får större betydelse när trafiken och trafiksystemet digitaliseras och automatiseras.

Förtroende för digitala tjänster

Brukarnas förutsättningar att lita på internet och digitala verksamhetskoncept stärktes genom åtgärder enligt [en nationell informationssäkerhetsstrategi](#). Med åtgärderna har man försäkrat sig om att Finland erbjuder en gynnsam miljö för informationssäker digital affärsverksamhet samt stärkt integritetsskyddet och andra grundläggande fri- och rättigheter. Åtgärderna tar sikte på att informationssäkerheten ska vara inbyggd i olika system, terminaler och tjänster. I slutet av 2017 hade mer än hälften av åtgärderna i strategin genomförts. Tack vare åtgärderna hör Finland fortfarande till de främsta länderna i världen när det gäller nivån på informationssäkerheten.

Under 2017 utvecklades de inhemska kommunikationsnätens driftsäkerhet och tillgänglighet positivt och Finland förskonades från större säkerhetsrelaterade skador. På det globala planet orsakade utpressningsprogram allvarliga följder, men tack vare internationella samarbetsnätverk och ett snabbt agerande hade programmen inte några nämnvärda verkningar i Finland. Antalet kunder inom observations- och varningssystemet HAVARO, som upptäcker och varnar för allvarliga hot mot informationssäkerheten, liksom utbredningen av systemet fortsatte växa.

Figur 10. Kommunikationsnätens funktion och antalet allvarliga störningar i funktionen 2011–2017

I denna figur anges de mest allvarliga funktionsstörningar som förekommer runt 100–200 per år. Teleföretagen åtgärdar hundratals mindre funktionsstörningar varje dag. Det totala antalet störningssituationer uppgår till 200 000–350 000 per år.

Källa: Kommunikationsverket

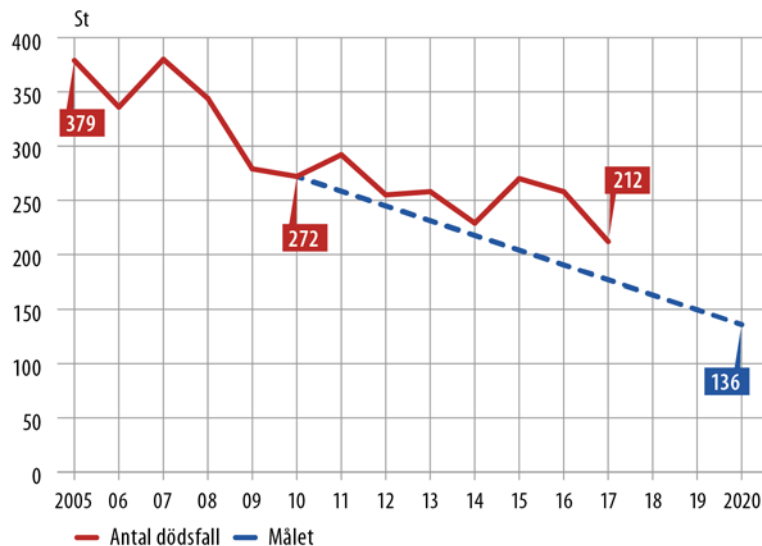
Inledandet av verksamheten i förtroendenät och prisregleringen av inledande identifiering har satt fart på konkurrensen på marknaden för elektronisk identifiering. Med

hjälp av förtroendenätet förbättras förutsättningarna för att en så bred grupp av användare av identifieringstjänster som möjligt får tillfälle att använda olika elektroniska tjänster. Till följd av bestämmelsen om prisreglering av inledande identifiering (L 816/2017) som meddelades i december 2017 förbättras tillgången till identifieringsverktyg på en marknad som för närvarande i det närmaste enbart domineras av banker.

Trafiksäkerheten har förbättrats enligt statsrådets [principbeslut om trafiksäkerhet](#) t.ex. genom en proposition till riksdagen med förslag till totalrevidering av vägtrafiklagen (RP 180/2017 rd). Vidare har säkerheten inom luftfarten samt sjö- och spårtrafiken utvecklats genom ändringar i lagstiftningen och andra åtgärder på förvaltningsområdet. Genom åtgärder enligt [ett säkerhetsprogram för plankorsningar](#) (t.ex. att stänga de farligaste plankorsningarna och införa ersättande vägarrangemang och varningsanordningar samt utveckla varningssystem baserade på nya tekniska lösningar) och nödvändiga tilläggsresurser förbättras säkerheten i plankorsningar.

Av alla trafikformer står vägtrafiken för flest allvarliga olyckor. Enligt preliminära uppgifter för 2017 uppgick antalet trafikolyckor med dödlig utgång till 212, vilket är ca 30 färre än 2016. Minskningen av antalet dödsfall i trafiken har dock med tanke på målet att halvera antalet varit för långsam. Om syftet är ett jämnt avancemang mot målet, borde antalet dödsfall 2017 ha varit 35 färre.

Figur 11. Antalet döda i trafiken i relation till målet

Källa: Statistikcentralen

9.4.3 Infrastruktur som grund för tillväxt

Trafik- och kommunikationsnät

Målen för trafikledernas skick uppnåddes i stort sett, men målen för rese- och transportkedjornas funktion uppnåddes inte. Servicenivån påverkades positivt av en tilläggsfinansiering som beviljats för att minska det eftersatta underhållet. Genom be-

läggning av huvudvägar och det lägre vägnätet har bl.a. förutsättningarna för bioekonomi förbättrats. Grusvägarna har hållits i samma skick som tidigare. Målet för bannätets konditionsindex överskreds.

Av målen för rese- och transportkedjorna uppnåddes liksom tidigare år inte målen för punktligheten inom banhållningen fullt ut. Felen fördelade sig i stor utsträckning på hela bannätet, vilket tyder på att konstruktionerna uppnått sin livslängd. Punktligheten inom fjärrtrafiken försämrades avsevärt. Orsaken var framför allt tillfälliga hastighetsbegränsningar samt banarbeten på banan mellan Ylivieska och Uleåborg. För istandsättningen av bannätet har det bl.a. avsatts medel för det eftersatta underhållet och dess inverkan kommer att synas under kommande år. Inte heller punktligheten i närtrafiken utvecklades i enlighet med målen.

Tabell 65. Trafikledsnätets servicenivå

	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017	Utfall 2017
Trafikledernas skick					
Landsvägs- och järnvägsbroar i dåligt skick, antal	795	730	750	790	734
Belagda vägar i dåligt skick (det livligt trafikerade nätet/annat nät), km	891/4 432	950/5 200	950/5 600	950/5 700	728/5 910
Konditionsindex för bannätet	-	95	97	96	98
Fasta säkerhetsanordningar i dåligt skick i farleder för handelssjöfarten längs kusten och på inre vattenvägar, %	-	8	6,9	9	8,9
Rese- och transportkedjornas funktion					
Förseningar i fjärrtrafiken orsakade av banhållningen, max % (andel tåg i fjärrtrafik som var 5 min. försenade vid ankomsten till ändstationen)	4,5	5,6	5,14	4	8,7
Förseningar i närtrafiken orsakade av banhållningen, max % (andel tåg i närtrafik som var 3 min. eller mer försenade vid avgångs- eller ändstationen)	1,6	2,7	2,62	1,5	3,2
Väntetid inom vintersjöfarten, h i genomsnitt	1,86	4,97	3,41	3,5	3,91

I syfte att främja digitala tekniker och en tillväxtmiljö för digital affärsverksamhet inleddes beredningen av [en strategi för digital infrastruktur](#). I strategin fastställs bredbandsmålen för 2025, åtgärderna för att främja uppbyggnaden av fiberoptiska bredbandsnät samt riktlinjerna för införandet av den femte generationens kommunikationsnätverk (5G).

Genom en lagändring underlättades byggandet av bredband i glesbygden och utökades kapaciteten för trådlöst bredband genom att man tog i bruk det nya frekvensområdet 700 MHz. Med projektet Snabbt bredband främjas byggandet av ett bredbandsnät i glesbygden med offentligt stöd. Med hjälp av snabba bredbandsförbindelser kan tillgången till digitala distanstjänster tryggas i hela landet. I samband med projekten har man byggt upp ett fiberoptiskt nätverk som omfattar mer än 20 000 kilometer samt gett över 83 000 hushåll tillgång till ett snabbt fiberoptiskt bredbandsnät. Detta är ca en tredjedel av alla hushåll i Finland med tillgång till fiberoptiskt bredband.

Tabell 66. Bredbandsnätets utveckling (fast och mobilt bredbandsnät)

	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017
Fast bredbandsnät				
Befolkningsäckning, %	95	95	95	95
Anslutningar, antal	1 758 000	1 730 000	1 710 000	1 710 000
Anslutningshastighet, % av anslutningarna				
under 10 Mbit/s	27	22	18	16
10 Mbit/s–under 100 Mbit/s	53	54	54	54
100 Mbit/s eller mer	20	24	28	30
Mobilt bredbandsnät				
Befolkningsäckning (utomhustäckning), %	98–99	99,9	99,9	99,9
Anslutningar, antal	7 050 000	7 420 000	7 960 000	7 990 000
Anslutningshastighet, % av anslutningarna				
under 10 Mbit/s	36	27	24	22
10 Mbit/s–under 100 Mbit/s	64	57	56	52
100 Mbit/s eller mer	*	16	19	26

* År 2014 ingick bara 10 Mbit/s eller mer i statistiken.

Vid utvecklingen av databaserade tjänster, nätverkssäkerhet och driftsäkerhet är det av yttersta vikt att man utnyttjar de möjligheter som de intelligenta nätverken erbjuder. I detta syfte offentliggjordes en vision för transport- och kommunikationssystemet 2030 och 2050⁷⁸. I visionen identifieras de utvecklingsåtgärder som skapar en gynnsam miljö för välfärden och konkurrenskraften i Finland.

Finansiering och ekonomisk styrning av trafiksystemet

Av betydelse för trafiknätet var att man kunde få ökningen av det eftersatta underhållet på tot. 2,5 md euro att stanna upp tills vidare genom en tilläggsfinansiering på 600 mn euro för 2016–2018. Av anslaget anvisades 200 mn euro för 2017 och 300 mn euro för 2018. Reparationsobjekten, som ska tillgodose behoven hos framför allt näringslivet och pendeltrafiken, presenteras på [Trafikverkets webbplats](#). Användningen av anslagen för trafikledsnätet och trafikledshållningen framgår av tabellen nedan. Tack vare anslagen för det eftersatta underhållet av trafikledsnätets kondition har trafikanternas körkostnader sjunkit med 10 mn euro på grund av inbesparingar i tid och fordonskostnader.

Finansieringen av det eftersatta underhållet av trafiknätet och de framtida investeringsbehoven kräver en bredare förnyelse av finansieringsmodellerna för trafiknäten

⁷⁸ Liikenne- ja viestintäarkkitehtuuri 2030 ja 2050. Selvityshenkilöiden loppuraportti. Liikenne- ja viestintäministeriö. Raportit ja selvitykset 7/2017.

för att finansieringen ska vila på en hållbar grund. För detta har ministeriet tillsatt en parlamentarisk arbetsgrupp som publicerade sin slutrapport⁷⁹ den 28 februari 2018.

Tabell 67. Trafikledshållning och utveckling av trafikleds nätet, användning av anslag, mn euro (brutto)

	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017
Trafikverkets omkostnader	84	86	83	77
Finansiering av trafiknäten				
Vägnätet	825	881	977	984
Bannätet	603	515	526	535
Farledsnätet	89	76	114	127
Alla totalt	1 601	1 558	1 700	1 723

9.4.4 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Ett kolneutralt och resurssmart Finland

När det gäller att främja målen för en hållbar utveckling är kommunikationsministeriets roll framför allt att vidta åtgärder för att minska utsläppen från trafiken, i synnerhet från vägtrafiken, och skapa en författningsmiljö genom att utveckla förutsättningar för nya, digitala tjänster baserade på nyttjande av data.

Lagen om transportservice medverkar till ökningen av nya mobilitetstjänster med afärspotential så att miljövänlig mobilitet blir den dominerande trenden. I takt med att de nya servicelösningarna etableras ökar de trafiksystemets energieffektivitet och möjliggör en effektivare användning av kapaciteten t.ex. med hjälp av intelligent ruttplanering och servicelösningar som är baserade på delnings- och plattformsekonomi. Detta främjar en förnyelse av bilparken i takt med att användningen och kapacitetsutnyttjandet ökar. Tjänsteanvändarna optimerar användningen av fordon effektivare än enskilda konsumenter och en effektivare användning ökar omsättningen av fordon, varvid det blir vanligare med nya, mer energieffektiva fordon med lägre utsläpp.

Åtgärderna i energi- och klimatstrategin och den klimatpolitiska planen på medellång sikt för en minskning av utsläppen tas upp under Energireformen inom trafiksektorn. För åtgärderna har anvisats en tilläggsfinansiering på 16 mn euro som ska inriktas enligt de riktlinjer som dragits upp av den parlamentariska arbetsgrupp som bedömt finansieringen av trafiknätet. Målen för minskningen av utsläpp från övriga trafikformer ställs av internationella organisationer på området. Inom sjö- och luftfarten har Finland stöttat uppställningen av ambitiösa mål för utsläppsminskningen och främjat alternativa drivmedel och nya tekniska lösningar.

⁷⁹ [Parlamentaarisen liikenneverkon rahoitusta arvioivan työryhmän loppuraportti. 28.2.2018.](#)

Hållbar offentlig upphandling och innovationer som bidrar till hållbar utveckling

Utgångspunkten är en hållbar utveckling inom den offentliga upphandlingen vid ämbetsverken på förvaltningsområdet. Särskilt beaktas [principbeslutet om cleantech](#). På ministeriets förvaltningsområde framhålls, vid sidan av offentliga upphandlingar, också andra metoder för påverkan (såsom författningsprojekt, resultatstyrning och genomförandet av ministeriets strategier). Statsförvaltningens allmänna principer för hållbar offentlig upphandling och innovationer som innebär hållbar utveckling har inkluderats i resultatavtalen för ämbetsverken på förvaltningsområdet.

Ett Finland präglat av likvärdighet, jämlikhet och kunnande

År 2017 offentliggjordes ett åtgärdsprogram för tillgängliga digitala tjänster inom trafik och kommunikation⁸⁰. I programmet betonas att allmänna digitala tjänster inom trafik och kommunikation ska utvecklas så att de är tillgängliga, dvs. att de lämpar sig för så många som möjligt. Utgångspunkten är att tjänsterna ska vara så åtkomliga och kundvänliga som möjligt. I programmet uppmärksammas också vikten av att tillgången till information om den fysiska tillgängligheten i trafiken förbättras.

Utvärdering av hur förvaltningsområdet lyckats genomföra hållbar utveckling på ett koherent sätt

Lagen om transportservice har avancerat enligt planerna och det finns förutsättningar för långsiktiga resultat. Metoderna för informationsstyrning har utnyttjats effektivt t.ex. i projekt som genomförts av ämbetsverken. Metoderna för att uppnå målen för en utsläppsminskning har identifierats och definierats, men än så länge saknas beslut om effektiva metoder som styr konsumentbeteendet. För att målen för en minskning av utsläppen ska nås, krävs det politiska beslut och förvaltningsövergripande samarbete framför allt i frågor som gäller prissättningen av trafiken. Genom resultatstyrning har man sett till att principerna om hållbar utveckling, åtgärderna i tillgänglighetsprogrammet och upphandlingskraven integrerats i ämbetsverkens dagliga verksamhet.

9.5 Statens televisions- och radiofond

Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet finansieras via statens televisions- och radiofond. Fonden har ingen egen organisation, utan Kommunikationsverket svarar för förvaltningen av den.

För finansieringen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet 2017 överfördes ca 507,9 mn euro från statsbudgeten till fonden. Beloppet intäktfördes i sin helhet på Rundradion Ab under 2017. Av fondens medel användes 0,2 mn euro till kostnaderna för att informera om nästa tekniköverföring inom markburen televisionsverksamhet. I slutet av året var saldot på fondens samlingskonto 8,8 mn euro.

⁸⁰ Liikenteen ja viestinnän digitaaliset palvelut esteettömiksi Toimenpideohjelman 2017–2021. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 8/2017.

Tabell 68. Nyckeltal för statens televisions- och radiofond, mn euro

	2015	2016	2017
Intäkter	-8,2	0,0	0,0
Kostnader	509	508	508
Balansomslutning	9,5	9,1	8,8
Åtaganden utanför balansräkningen	0,0	0,0	0,0
Budgetöverföringar ¹	+508	+508	+508

¹ + överföringar från budgeten till fonden, - överföringar från fonden till budgeten

10 Arbets- och näringsministeriet

10.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 69. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Förändringar i den internationella ordningen	Goda ekonomiska yttre förbindelser blir allt viktigare. Nya och växande marknader har fått en allt större betydelse bl.a. i och med Team Finland-verksamheten och satsningen på internationalisering av företag.
Finlands ekonomiska utveckling	Finlands ekonomiska tillväxt stärktes betydligt. Med stöd av den förbättrade konkurrenskraften bidrog exportefterfrågan till en ökad tillväxt, vid sidan av byggnadsverksamheten och den privata konsumtionen. Den breda tillväxten främjade en diversifiering av ekonomin. Företagens forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet upplevde ett måttligt uppsving.
Förändringarna i arbetslivet	Arbetsmarknaden och arbetslivet förändras särskilt som en följd av digitaliseringen, globaliseringen och den förändrade sektorstrukturen. Produktionens totala effektivitet ökar, arbetets oberoende av plats och tid ökar och arbetskraftens kompetenskrav kan ändras även på kort varsel. Det finns en risk att efterfrågan på arbetskraft minskar och att efterfrågan och utbud driver allt längre från varandra. Därtill blir gränssnittet mellan arbete och företagsamhet otydligare och skapar ett behov av författningsändringar och socialskydd.
Befolkningsstrukturen och urbaniseringen	Befolkningen ökar huvudsakligen i städerna i synnerhet på grund av invandring. Att locka internationell kompetens till landet är centralt med tanke på den ekonomiska tillväxten. Ett framgångsrikt Finland behöver regional tillväxt. För att skapa tillväxt måste man se till att det finns sysselsättningstjänster som motsvarar befolkningens kunskaper och utbildningsmöjligheter. Urbaniseringen påverkar starkt den regionala utvecklingen och samhällsstrukturen i Finland. Befolkningen koncentreras till städerna och kommuncentra runt om i Finland. Koncentrationen har omfattande socioekonomiska konsekvenser. De stora städernas roll som drivkraft för ekonomin ökar. Den nationella stadspolitiken måste preciseras att motsvara nuvarande och kommande förändringar.
Den tekniska omvälvningen	Utvecklingen av teknologin kännetecknas särskilt av databaserade lösningar, artificiell intelligens och en digital plattformsekonomi. De databaserade lösningarna och digitaliseringen spelar en central roll i förnyandet av tillväxttjänster.
Hållbarheten i användningen av naturresurser	Naturresurser ska användas sparsamt och så att de genererar ett så högt mervärde som möjligt, vilket möjliggör en tryggad konkurrenskraft för näringslivet och en hållbar ekonomisk tillväxt. Särskilt bioekonomin och affärsverksamheten för rena teknologier har märkbart främjat en hållbar användning av naturresurser.
Klimatförändringen	Internationella avtal och EU-bestämmelser förutsätter nedskärningar i utsläppen av växthusgaser. I samarbete med andra förvaltningssektorer planeras och införs nödvändiga instrument för att på ett kostnadseffektivt sätt minska på utsläpp särskilt inom sektorer som står utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter. Energieffektivitet och förnybara energikällor främjas.

De viktigaste administrativa förändringarna på verksamhetsområdet

- **Sammanslagningen av Finpro Ab och Innovationsfinansieringsverket Tekes till Business Finland bereddes. Från början av år 2018 ändrades Innovationsfinansieringsverket Tekes till Innovationsfinansieringsverket Business Finland och Finpro Ab till Business Finland Ab.**

10.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 70. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikoförebyggande åtgärder
Efterfrågan på arbetskraft, som den ekonomiska tillväxten gett upphov till, riktar sig inte till svår-sysselsatta.	Antalet svårssysselsatta minskar inte.	Tjänster riktas till de mest svårssysselsatta och arbetsplatser skapas / arbetsgivarbördor avhjälpas i sk. ingångsbranscher.
Invandrare kan inte ta sig in på arbetsmarknaden.	Invandrades delaktighet försämras och segregationen ökar.	Samarbete med andra förvaltningsområden för att främja integration, förstärkning av utbildnings- och sysselsättningsstigar och främjande av goda relationer till befolkningen.
Förnyandet av tillväxttjänster och digitaliseringen av tjänster förverkligas inte enligt målsättningen.	Kritisk helhet med tanke på en lyckad landskapsreform och en fungerande kundservice.	Ändringarna genomförs stegvis i prioritetsordning Genom lagstiftning förpliktigas landskapen att använda centrerade tjänster
En avsevärd del av bioenergin räknas inte som förnybar eller som energi med noll utsläpp.	Omintetgör de nationella energi- och klimatstrategierna och färdplanerna.	Påverkan på EU-nivå
En avsevärd del av biobränslen i trafiken kan på grund av EU:s reglering inte räknas som förnybar energi.	Gör det svårare för Finland att uppnå skyldigheten att minska utsläpp, höjer transportkostnader samt skapar osäkerhet för investeringar i bioraffinaderier och på marknaden.	Påverkan på EU-nivå
Utvecklingen av verksamheten och samarbetet inom Team Finland misslyckas.	Team Finland-verksamheten visar sig vara ineffektiv och kunderna får inget mervärde av servicen.	Business Finland fungerar som koordinator för Team Finland-nätverket. Ministeriets roll är att försäkra att nätverkets resurser riktas till tjänster som producerar största möjliga mervärde för kunden som stöd för tillväxt och internationalisering.
Förpliktelserna i samband med export- och fartygsborgen och med exportkrediter har ökat, riskkoncentrationer samt de ränte- och valutakursrisker som hör till stocken.	Har betydande ekonomiska effekter. Om Finnvera Abp:s egna och garantifondens buffertar inte räcker till för att täcka kredit- och borgenförluster måste bolaget rekapitaliseras med budgetmedel.	Finnvera Abp:s riskhantering, Finnveras fond för exportgaranti- och specialborgensverksamhet, statsgarantifonden, skyddsarrangemang som Statskontoret vidtar

10.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 71. Utvärdering av hur de samhällseliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Prestationsförmågan för den privata sektorn förbättras och affärsverksamheten riktar sig i större grad till den internationella marknaden	Nöjaktig	Utvecklingen har varit varierande. En del av målgruppen, särskilt stora och internationellt verksamma företag har utnyttjat sådana nya tillväxtmöjligheter utanför sin traditionella affärsverksamhet som skapats av tvärssektoriell verksamhet och av den globala marknaden. Samtidigt nöjer sig fortfarande en stor del av SMF-företagen med att optimera resultatet från den traditionella affärsverksamheten i hemlandet. Att stöda utvecklingen, förnyandet och internationaliseringen av särskilt denna företagsgrupp är centralt med tanke på den samhällseliga effekt ministeriets verksamhet har.
Företagen utnyttjar allt mer sådana nya slag av affärsmöjligheter som uppstår ur värdeskapande nätverk	Nöjaktig	Ett av Forsknings- och innovationsrådets centrala visionsmål är att ansluta finländska företag till globala värdeskapande nätverk. Business Finland är arbets- och näringsförvaltningens viktigaste aktör i företagsgränssnittet och detta mål definerar starkt Business Finlands nya strategi.
Företag uppmuntras med olika medel till att utveckla nya verksamhetsmodeller, produkter och kundbehov samt till att reagera snabbt på marknaden.	God	Business Finland-reformen stärker det offentliga servicesystemets förmåga att tjäna företag i dessa målsättningar. Genom <i>Kiito</i> -finansieringen och särskilt experimentet <i>Innovationscheck</i> har riktad finansiering styrts till företag.
Satsningar på f & u riktar i tillräcklig grad till utvecklingen av betydande nya initiativ	Nöjaktig	Jämfört med de bästa kontrolländernas företag satsar de finländska företagen försiktigare på radikala innovationer som öppnar nya marknader. Business Finland har anvisats tilläggsfinansiering.
Strukturerna i arbetslivet utvecklas så att var och ens arbetsinsats och kunskaper utnyttjas till fullo inom ramen för en föränderlig näringsstruktur	Nöjaktig	Den strukturella förändringen har fortsatt och särskilt i den del av Västra Finland som genomgår en positiv omstrukturering har de effektiviserade åtgärderna underlättat anpassningen av efterfrågan och utbud på arbetskraft. Arbetspolitiska åtgärder i samverkan med en ökad efterfrågan och arbets- och näringsbyråernas effektiviserade arbetspraxis (intervjuer för visstidsanställningar) har som helhet förbättrat möjligheterna att utnyttja arbetsinsatser och kompetenser på arbetsmarknaden. Trots detta är matchningsproblem på arbetsmarknaden vanliga och riktar sig till specifika branscher.
Infrastrukturen för energibranschen och andra branscher byggs på ett tillväxtfrämjande sätt	God	El- och naturgasnätens ägare åläggs i lagstiftningen en skyldighet att utveckla sina nätverk utifrån kundernas behov. Dessutom riktades det 2013 tilläggskrav på garantin för elförsörjning. Företag för fjärrvärme och bränsleförsörjning verkar på konkurrensutsatta marknader och levererar tjänster till sina kunder med utgångspunkt i sin affärsverksamhet.
I den regionala utvecklingen utnyttjas tillväxtpolitikens möjligheter. Vid reformen av regionförvaltningen försäkras en tillväxt som baserar sig på affärsverksamhet och som förverkligas på ett sysselsättningsfrämjande sätt.	God	I den regionala utvecklingen har tillväxtpolitiken tillämpats bl.a. genom att stöda förnyelsen av företag i regionen och genom att starta nya utvecklingsprocesser. Centrala metoder är informationshandledning, förstärkning av arrangemangs- och upphandlingskompetens inom förvaltningen, marknadsdialog och digitala plattformprojekt (bl.a. arbetsmarknadstorget).
Ekonomins konkurrenskraft och förutsättningarna för affärsverksamhet på marknadsvillkor förbättras	Nöjaktig	Genomförandet av konkurrenskraftsprogrammet som omfattar olika förvaltningssektorer har framskridit på många plan. Det finns ännu mycket att göra för avvecklingen av onödiga regler. I samband med landskapsreformen har öppnandet av marknaden för social- och hälsovården och för tillväxttjänster framskridit på lagstiftningsnivå.

10.4 Utvecklingen av effekterna och verksamhetsresultatet inom förvaltningsområdet

10.4.1 Närings- och innovationspolitik

Tabell 72. Utvärdering av hur närings- och innovationspolitikens samhälleliga effektmål har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017	Utfall 2017	Betyg
Finland är en internationellt konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för näringsverksamhet					
Privata riskinvesteringar i nyetablerade företag, mn euro	-	-	>120	71	Nöjaktig
Ökningen i Finland av antalet anställda vid dotterbolag i utländsk ägo, %	-	0,6	>4	>0	Nöjaktig
Företag förnyas och näringsstrukturen blir mångsidigare					
Utvecklingen i företagens f & u - utgifter, %	-8	-4	>0	2	Nöjaktig
De små och medelstora företagens andel av alla företags anställda, %	67	67	>67	~67	God
De finländska företagen klarar sig bra på den globala marknaden					
Finlands andel av exportmarknaden, årsförändring %	0,3	-1,5	>0	2,8	Utmärkt

Genom sammanslagningen av programverksamheten för Finpro Ab och Innovationsfinansieringsverket Tekes (Business Finland) svarar man bättre på den världsekonomiska tillväxten, efterfrågan på marknaden och de finländska företagens servicebehov. Från Business Finland företagen kan få alla tjänster hos en aktör vad gäller internationalisering, innovationsfinansiering, internationella investeringar och turism. Med sammanslagningen personalresurser riktas till kundbetjäning och utlandsverksamhet.

Under berättelseåret beredde en av näringsminister Lintilä särskilt utnämnd arbetsgrupp ett förslag till program för artificiell intelligens. Målet med programmet var att lyfta artificiell intelligens och robotik till en framgångsfaktor för de finländska företagen och göra Finland till världens bästa tillämpare av artificiell intelligens. I oktober publicerades en mellanrapport⁸¹ parallellt med rapporten *Digitaalisen alustatalouden tiekartasto*⁸². Mellanrapporten behandlade den artificiella intelligensens betydelse för Finlands välfärd och hur artificiell intelligens förändrar samhället. Rapporten gav också rekommendationer, identifierade fortsatta frågeställningar och definierade ramar för ett fortsatt arbete. Rapporten och särskilt dess rekommendationer kan ses både som ett förslag till program för artificiell intelligens och som ett program som

⁸¹ Suomen tekoälyaika – Suomi tekoälyn soveltamisen kärkimaaksi: Tavoite ja toimenpidesuosituksen. Arbets- och näringsministeriets publikationer: 41/2017.

⁸² Viitanen et al. *Digitaalisen alustatalouden tiekartasto*.

arbetsgruppen kommer att jobba med till slutet av regeringsperioden. Arbetsgruppen ska ge sin slutrapport år 2019.

10.4.2 Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

Sysselsättningen fortsatte öka under berättelseåret. Enligt Statistikcentralens arbetskraftsundersökning⁸³ sjönk den genomsnittliga arbetslöshetsgraden till 8,6 % under året (år 2016: 8,8 %). Enligt arbets- och näringsministeriets [arbetsförmedlingsstatistik](#) sjönk antalet arbetssökande till 303 000 personer (genomsnittet för 2017) (år 2016: 349 000 personer). Centrala problem på arbetsmarknaden var långtidsarbetslöshet, matchningsproblem ifråga om yrken och regioner samt att antalet personer som står utanför arbetskraften var fortsatt högt. På grund av befolkningens åldrande, koncentrationen av arbetskraft och kunnande samt invandringen ökar de regionala skillnaderna ytterligare.

Tabell 73. Utvärdering av hur sysselsättnings- och företagspolitikens samhälleliga effektmål har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017	Utfall 2017	Betyg
Matchningen mellan efterfrågan och utbud på arbetskraft förbättras					
Andelen arbetsplatser som haft rekryteringsproblem, högst %	26,7	26,9	23	32	Försvarlig
Den strukturella arbetslösheten minskar					
Antalet svärsysselsatta, högst personer	208 462	213 866	190 000	191 889	God
Arbetslöshetsperioderna blir kortare					
Inflöde i arbetslöshet över 3 mån., högst %	47,8	47,3	35	44	Nöjaktig
De ungas delaktighet ökar					
Inflöde i arbetslöshet över 3 mån. bland personer under 25 år, högst %	37,2	37,2	24	32	Nöjaktig
Invandrarnas delaktighet ökar					
Inflöde i arbetslöshet över 3 mån. bland invandrare, högst % *	-	-	43	43,9	God
Fler blir företagare					
Antalet nya företag	7 298	7 610	10 000	6 826	Nöjaktig

* Mätaren togs i bruk år 2017.

Målen för sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken uppfylldes inte helt, men måluppfyllelsen främjades av en förstärkt efterfrågan på arbetskraft. Arbetslöshetsperioderna upphörde att förlängas tack vare den ökade efterfrågan och de effektiverade intervjuerna för visstidsanställningar. Antalet långtidsarbetslösa minskade till 105 000 år 2017 (124 000 år 2016). Ungefär en fjärdedel av de arbetslösa var fortfarande över 55 år.

⁸³ Finlands officiella statistik (FOS) [Arbetskraftsundersökning](#). Statistikcentralen.

Arbets- och näringsbyråerna hade 37 024 delvis arbetsföra arbetslösa i genomsnitt per månad, vilket är drygt 4 100 (11,2 %) mindre än år 2016. Nedgången kan delvis förklaras med uppdateringen av arbetsförmedlingsstatistik i och med intervjuer av visstidsanställda, men också med att arbetsmarknadsläget för delvis arbetsföra uppskattas ha förbättrats. Antalet arbetslöshetsperioder som inleddes under januari–juni 2017 var cirka tusen färre än året innan under motsvarande period. Antalet avslutade arbetslöshetsperioder ökade däremot med drygt tusen. Under januari–juni 2017 placerade sig 11 200 delvis arbetsföra i arbeten på den allmänna arbetsmarknaden och de sysselsattas antal var kring 3 500.

Enligt uppgifterna på [yrkesbarometern](#) (hösten 2017) har ökningen av yrken både med brist på och yrken med överutbud av sökande upphört, vilket tyder på att matchningen förbättrats. Det största överutbudet fanns inom sekreterarbetet. Hälso- och sjukvården led av brist på arbetskraft, särskilt brist på läkare, liksom byggbranschen där det var brist på arbetsledare och ingenjörer.

[Åtgärdsprogrammet Talent Boost – Tillväxt genom internationella talanger](#) inleddes 2017. Målet med programmet är att öka Finlands attraktionskraft för internationell kompetens samt använda internationella förmågor sakkunskap till fördel för tillväxt, internationalisering och innovationsverksamhet hos företag. Business Finland har startat projektet [Workinfinland.fi](#), som går ut på att skapa en webbplats där Finlands ledande branscher och karriärmöjligheter presenteras för den internationella publiken. Program för att locka kompetens, som planeras starta våren 2018, bereddes också och de siktar på att locka systemutvecklare till Helsingfors och arbetskraft till branscher som genomgår en positiv strukturförändring i Sydvästra Finland. Därtill bereddes åtta EU-strukturfondsprojekt (ESF och Eruf) runt om i Finland.

De ungas arbetslöshetsperioder upphörde att bli längre 2017 (i genomsnitt 19 veckor år 2017). Däremot minskade arbetskrafts- och företagstjänsterna för unga jämfört med de föregående åren, vilket bidrar till ökad ungdomsarbetslöshet. I genomsnitt deltog 16 300 unga per månad i tjänster som arbets- och näringsbyråerna ordnar (år 2016 i genomsnitt 17 500 unga).

Förlängningen av arbetslöshetsperioder som överskred tre månader bland invandrare hölls fortfarande på en rätt så hög nivå, men det fastställda målet har nästan nåtts. Rapporten [Polut ja joustavat siirtymät](#)⁸⁴ som gavs ut på hösten innehöll konkreta åtgärder för att förbättra sysselsättningen bland invandrare. Genomförandet av rapporten pågår.

Verksamheten inom projektet för en snabbare sysselsättning av invandare, som påbörjades 2016 och baserar sig på modellen för investeringar med samhällseffekt (SIB),

⁸⁴ [Maahanmuuttajien koulutuspolkujen nopeuttaminen ja joustavat siirtymät -työryhmän loppuraportti ja toimenpide-esitykset](#). Arbets- och näringsministeriets publikationer 36/2017.

har utvidgats från Nyland och Egentliga Finland till Sydöstra Finland. Dessutom började man söka efter deltagare och potentiella arbetsgivare i Norra Österbotten, Kajanaland, Mellersta Finland och Tavastland. Fram till utgången av 2017 hade 521 personer deltagit i **SIB-utbildningen** för integration av invandrare, varav 343 hade hunnit delta i utbildningen de avtalade 70 dagarna. Via projektet har 140 personer sysselsatts.

Under berättelseåret grundades 7 058 företag med arbets- och näringsbyråernas företagsfinansiering och med närings-, trafik- och miljöcentralernas startpeng (år 2016: 7 610), då målet var 10 000 (år 2016: 9 300).

Tabell 74. Utvärdering av hur den offentliga arbetskrafts- och företagsservicens (mom. 32.30.51) effektmål har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017	Utfall 2017	Betyg
Andelen arbetslösa efter 3 mån. yrkesinriktad arbetskraftsutbildning, högst %	44	41	37	38,1	God
Andelen arbetslösa efter 3 mån. lönesubventionerat arbete, högst %	47	51	45	50,9	Försvarlig
Andelen arbetslösa efter 3 mån. integrationsutbildning, högst %*	-	-	34	28,4	Utmärkt

* Mätaren togs i bruk år 2017.

10.4.3 Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet

Tabell 75. Utvärdering av hur målen för företagens omvärld, marknadsregleringen och arbetslivet har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

	Betyg
Verksamhetsförhållanden på marknaden är för alla aktörer jämbördiga och konkurrensmöjligheterna förbättras.	God
Den ekonomiska försörjningsberedskapen är på en hög nivå.	God
Konsumenternas ställning är trygg, och både konsumenter och företagare litar på att marknaden fungerar.	God
Den tekniska säkerheten och tillförlitligheten i samhället och i företagen håller en hög nivå.	God
Företagens regleringsbörda slutar öka och man strävar aktivt efter att minska bördan. En ökning av den ekonomiska belastningen inklusive regleringsbördan som drabbar industrin undviks.	God
Tidsenliga system för industriella rättigheter främjar innovationer samt kommersialiseringen av varor och tjänster.	God

År 2017 genomfördes ett försök enligt en in, en ut-principen i det lagstiftningsarbete som utfördes av arbets- och näringsministeriet och jord- och skogsbruksministeriet. Företagen ersätts för de nya direkta kostnader som regleringen medför med inbesparingar i motsvarande grad. I samband med försöket utvecklade arbets- och näringsministeriet också en kalkylator för kvantitativ utvärdering av konsekvenserna för företag. Enligt rapporten om tillämpningen av en in, en ut-modellen lönar det sig att fortsätta utvecklingsarbetet och pilotförsöken i anknäpning till principen. Man måste dock se till att lagberedarna ges tillräckligt med anvisningar och stöd. Dessutom är koordi-

nering och samarbete mellan olika förvaltningsområden nödvändigt för att genomföra en beräkning enligt en in, en ut-principen.⁸⁵

I betänkandet av arbetsgruppen som hade till uppgift att bereda genomförandet av direktivet om företagshemligheter⁸⁶ föreslås att en helt ny lag om företagshemligheter stiftas. Lagen skulle förbättra användningen av civilrättsliga rättsskyddsmedel i fall där intrång gjorts i företagshemligheter. Regeringen har som avsikt att lämna en proposition till riksdagen på våren 2018. Promemorian av arbetsgruppen som undersökt gränserna för revisionskyldigheten och förvaltningsrevisionen⁸⁷ publicerades i januari 2018.

Som en del av det nationella genomförandet av direktivet om paketresor stiftades en ny lag om leverantörer av kombinerade resetjänster, som ersätter lagen om paketresor och lagen om en tillsyns- och insolvensskyddsavgift för leverantörer av kombinerade resetjänster. Lagarna träder i kraft den 1 juli 2018. Genom den nya lagstiftningen kompletteras systemet med säkerheter, som tidigare grundat sig på enskilda säkerheter, så att systemet omfattar de krav på konsumentskydd som direktivet om paketresor förutsätter. Dessa innebär att ersättningarna till resenärerna betalas utan dröjsmål, effektivt och till fullt belopp. Regleringskostnaderna för turismsektorn ökar uppskattningsvis med 650 000–800 000 euro per år beroende på en höjd tillsynsavgift och den nya insolvensskyddsavgiften. Kostnadsinbesparingarna för sektorn uppgår uppskattningsvis till 100 000–150 000 euro per år, vilket beror på att företag som befriats från skyldigheten att ställa säkerhet inte längre behöver registrera sig.

För att förbättra verksamheten på arbetsmarknaden och sänka sysselsättningströskeln ändrades arbetsavtalslagen i fråga om definitionen för tidsbegränsade arbetsavtal från början av 2017, så att långtidsarbetslösa kan anställas i arbetsavtal för viss tid för högst ett år utan att det ställs något krav på grundad anledning enligt lagen. Samtidigt förlängdes prövotiden från fyra månader till sex månader och återanställningsskyldigheten i fråga om kollektivbaserad uppsägning förkortades från nio månader till fyra månader.

Arbetsgivare med över 30 anställda förelades från början av 2017 en skyldighet att erbjuda arbetstagare som sagts upp av produktionsorsaker eller av ekonomiska orsaker en möjlighet att delta i sysselsättningsfrämjande träning eller utbildning finansierad av arbetstagaren.

I lönegarantilagen gjordes sådana ändringar som behövdes för att säkerställa arbetstagarnas rättssäkerhet för att systemet med lönegaranti inte ska utgöra ett hinder för

⁸⁵ Tuominen-Thuesen et al. *Yksi yhdestä -malli osana sääntelyn kehittämistä ja arviointia*. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 13/2018.

⁸⁶ *Liikesalaisuusdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietintö*. Arbets- och näringsministeriets publikationer 2/2018.

⁸⁷ *Työryhmän muistio tilintarkastuslain määrätyistä lainkohdista ja hallinnollisen taakan keventämisestä*. Arbets- och näringsministeriets publikationer 1/2018.

de överlevnadsavtal som avses i det konkurrenskraftsavtal som arbetsmarknadsorganisationerna ingått. Ändringarna trädde i kraft från början av 2017.

År 2017 fortsatte arbetet med att förnya arbetstidslagen och förnyandet av semesterlagen inleddes. Syftet med förnyandet av arbetstidslagen är att uppdatera den så att den motsvara dagens behov med beaktande av ändringar i näringsstrukturen, internationaliseringen av företag och verksamhetsmiljön i hemlandet samt förändringar i hur arbetsuppgifter utförs. Propositionen är i fortsatt beredning.

Tabell 76. Delfaktorer i arbetslivets kvalitet enligt skolbetyg, medelvärde för dimensionerna samt balansen för arbetets meningsfullhet åren 2013–2017 (på skalan 4–10)

	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Mål 2016	Utfall 2017
Säkerhet	8,46	8,50	8,43	8,57	8,65
Jämlig behandling	7,83	7,82	7,79	7,79	7,83
Stimulansseffekt, innovativitet, förtroende	7,96	7,97	7,95	7,98	8,09
Resurser i förhållande till kravnivån	7,81	7,79	7,77	7,77	7,73
Allmänt medelvärde	8,00	8,02	7,98	8,01	8,06
Balans i förändringstrenden i arbetets meningsfullhet och arbetsviljan*	-18	-16	-16	-9	+3

* Balanssiffran innefattar endast sådana svarande som bedömer att arbetet blivit mer eller mindre meningsfullt. Om alla bedömer att arbetet blivit mer meningsfullt är balansen +100 och på samma sätt, om det blivit mindre meningsfullt, är balansen -100.

Källa: Arbets- och näringsministeriet: Arbetslivsbarometer.

Arbetslivets kvalitet förbättrades år 2017 enligt så gott som alla de mätta delfaktorer. En jämlig behandling samt stimulans, innovativitet och ömsesidigt förtroende har förstärkts redan en längre tid. Resurserna är däremot på sin svagaste nivå. Fastän man oftast anser att arbetets meningsfullhet i allmänhet och arbetsviljan kommer att förbli oförändrade, var berättelseårets balanssiffra i fråga om arbetets meningsfullhet positiv för första gången på länge. De som bedömde att meningsfullheten kommer att öka, trodde oftare att utvecklingen går i en positiv än i en negativ riktning.

Det nationella projektet Arbetsliv 2020, som beretts på trepartsbasis, fortskred. Visionen för projektet är att lyfta Finlands arbetsliv till det bästa i Europa år 2020. År 2017 förstärkte projektet de strukturer som skapades under det första skedet som stöd för utvecklingen av arbetsplatserna, med beaktande av de nya utmaningar förändringarna i arbetslivet för med sig. I samarbete med olika arbetslivsaktörer möjliggör nätverksprojektet bättre förutsättningar för företag och organisationer att förnya sin verksamhet. Projektet stöder också det utvecklingsarbete som sker på arbetsplatserna.

10.4.4 Regionutveckling och strukturfondspolitik

Tabell 77. Hur de samhälleliga effektmålen inom regionutvecklingen och strukturfondspolitiken har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017	Utfall 2017
Förbättrande av näringslivets tillväxt och konkurrenskraft i regionerna				
Inledda utvecklingsprocesser / innovationsinitiativ, minst st.	-	-	40	198
Den innovationsfrämjande offentliga upphandlingens andel av städernas sammanlagda upphandling, minst %	-	-	5	.*
Åtgärderna för förutsedd strukturomvandling (ERM) stärker regionernas förmåga att återhämta sig efter en förändring (resiliens)				
Effektivt utnyttjande av strukturfondsprogrammet 2014–2020				
Bevillningsfullmaktens grad av bundenhet, minst %	54	70	70	74

* Det har visat sig vara svårt att mäta och jämföra den innovationsfrämjande offentliga upphandlingen som ställts upp som mål, eftersom det inte finns någon gemensam definition av innovationsfrämjande offentlig upphandling.

Den riksomfattande regionutvecklingen

Regeringens riksomfattande prioriteringar i regionutvecklingen godkändes 2016. Åtgärderna för prioriteringarna framskrider på överenskommet sätt. Planerna för förutsedd strukturomvandling (ERM) har integrerats med de nya landskapsprogram som utarbetats 2017. Den sista perioden som av statsrådet utsetts till en period med plötslig negativ strukturomvandling tog slut vid utgången av 2017 (Salo). I Finland finns det inte längre områden med negativ strukturomvandling, men s.k. positiv strukturomvandling har spridit sig från Egentliga Finland till andra delar av landet. Vid skötseln av strukturomvandlingarna övergick man till åtgärder som effektiviserar tillgången på arbetskraft och matchningen av arbetskraft.

Åtgärderna inom regeringens spetsprojekt som stärker konkurrenskraften bildar ett paket för företagande som används för att förbättra förutsättningarna för företagsverksamhet och undanröja hinder för företagande. I den utredning⁸⁸ där paketet för företagande bedömts ansågs åtgärderna i paketet vara motiverade och ett steg i rätt riktning. Samtidigt efterlystes starkare horisontalitet, tvärsektoriellt förfarande och ett mer strategiskt förhållningssätt för att främja företagande. I det fortsatta arbetet stärks ett strategiskt och samlande grepp vid främjandet av företagande.

Regeringens paket för företagande och sysselsättning har kopplingar till varandra och bildar en helhet där de kompletterar varandra. Åtgärder vidtas, följs upp och utvecklas i fortsättningen inom ramen för det **tillväxtpaket** som samordnar åtgärderna för företagande och sysselsättning och stärker deras synergier.

⁸⁸ Härmälä et. al. Yrittäjyyden uudet suunnat – selvitys hallituksen toimenpiteistä yrittäjyyden vahvistamiseksi. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 75/2017.

För att främja turismen vidtogs många åtgärder för vägkartan för tillväxt och förnyelse inom turismen i Finland 2015–2025⁸⁹. Under berättelseåret genomfördes regionala satelliträkenskaper för turismen⁹⁰. År 2017 slogs rekord i Finland i antalet registrerade internationella övernattningsdygn (uppskattningsvis 6,4 mn övernattningsdygn, ca +14 %) och inkomster från den internationella turismen (uppskattningsvis över 0,5 md euro, ca +14 %).

Genom åtgärden regionala innovationer och försök (AIKO) stärktes den regionala tillväxten och konkurrenskraften i näringslivet. De AIKO-projekt som finansieras av landskapsförbunden har visat sig öka den regionala resiliensen, eftersom de främjar företagsverksamhet, kunnande, internationalisering, digitalisering och smart specialisering. För åtgärderna kan sammanlagt 10 mn euro användas under 2016–2018. Av anslaget riktas ungefär hälften till genomförandet av tillväxtavtal för städer, tillväxtzoner och nätverk och ungefär hälften till åtgärder för förutsedd strukturomvandling. Finansieringen för förutsedd strukturomvandling fungerar som startbidrag för nya innovativa processer. Inom städernas projekt eftersträvas dessutom uppkomsten av internationella referensobjekt och ökat antal innovationsfrämjande upphandlingar.

Det har inletts eller kommer att inledas 198 planerade utvecklingsprocesser för förutsedd strukturomvandling, vilket klart överskrider det uppställda målet. Utvecklingsprocesserna gäller bl.a. utvecklande av företagsnätverk, turism, internationalisering, startup-verksamhet och intelligent trafik.

Målen för innovationsfrämjandet av offentliga upphandlingar nåddes inte i fråga om alla tillväxtavtal. Städerna har i regel främjat innovativa offentliga upphandlingar genom att utarbeta strategier eller vägkartor för innovationsfrämjande offentliga upphandlingar och genom att ta i bruk indikatorer för uppföljningen.

Strukturfondspolitik

Genomförandet av Finlands strukturfondsprogram Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020 har fortskridit planenligt. Utnyttjandet av programmets resurser har t.o.m. varit snabbare än förutspått, av finansieringen var 74 % bunden vid utgången av 2017.

Under programperioden 2014–2020 är den offentliga finansieringen ca 2,6 md euro, av vilket hälften är EU:s andel. Vid slutet av 2017 hade 57 % av budgetramen reserverats för ca 4 600 inledda projekt. Före utgången av 2017 hade 592 mn euro betalats ut för projekten. Med hjälp av programmet eftersträvas bl.a. att 12 310 nya arbetsplatser skapas och 1 200 nya företag grundas före 2023. Före utgången av 2017 hade 3 566 nya arbetsplatser skapats och 227 nya företag grundats.

⁸⁹ Matkailun Tiekartta 2015–2025. TEM raportteja 2/2015.

⁹⁰ Alueellinen matkailutilinpito. Arbets- och näringsministeriets publikationer 21/2017.

År 2017 genomfördes strukturfondsprogrammet på ett balanserat och resultatrikt sätt i alla regioner. Av de s.k. resultatramsmålen som ställts upp för att uppnås senast vid utgången av 2018 har merparten redan uppnåtts. Projekt med delfinansiering från Europeiska socialfonden (ESF) har bl.a. gällt ungdomsgarantin, skötsel av långtidsarbetslöshet, äldres sysselsättning och integration av invandrare. De projekt som medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) har hört till nyckelområdena stöd för små och medelstora företags tillväxt och internationalisering samt forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet och i programmet har man särskilt satsat på regioner som får en mindre andel nationell finansiering för forskning, utveckling och innovationer. År 2017 inleddes också ett garantiprogram för att förbättra tillgången till finansiering för tillväxtföretag med delfinansiering från ERUF. Vid utgången av 2017 hade 19,6 % av ERUF-finansieringen inriktats på projekt som främjar låga koldioxidutsläpp.

Utfallet av det finländska strukturfondsprogrammet är fortfarande bland de bästa vid jämförelse på EU-nivå. I slutet av juni 2017 ligger Finland för ERUF:s del i täten (betalningsgrad på 18 %) och för ESF:s del på fjärde plats (betalningsgrad 16 %) efter Nederländerna, Tyskland och Frankrike.

10.4.5 Energipolitik

Tabell 78. Hur de samhälleliga effektmålen inom energipolitiken uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

	Betyg
Energisjälvförsörjningen ökar, %	God
Elmarknadens funktion förbättras (EU:s index för konsumenttillfredsställelsen, MPI-värdet för el)	Utmärkt
Användningen av förnybar energi i % av slutanvändningen ökar	God
Slutanvändningen av energi/bruttonationalinkomsten minskar (TJ/BNI, mn euro)	God

I slutet av november 2016 lämnade statsrådet en redogörelse om en nationell energi- och klimatstrategi till 2030 (SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd). I strategin ges riktlinjer för ett konkret program som hjälper Finland att nå energi- och klimatmålen i regeringsprogrammet. Andelen förnybar energi ska öka till 50 % och användningen av olja för energiändamål ska halveras före 2030. En regeringsproposition om förbud mot användning av stenkolk för energiändamål bereds under regeringsperioden.

Energisjälvförsörjningen ökar

Energi- och klimatstrategin har som mål att höja självförsörjningen i fråga om energi till 55 % före 2030. Målet för elanskaffningen är att trygga tillräcklig el till ett skäligt pris så att elanskaffningen samtidigt stöder de övriga klimat- och energipolitiska målen.

Arbets- och näringsministeriet beviljade i oktober Baltic Connector Oy tillstånd att bygga ett gasrör som korsar landets gränser. Projektet framskrider enligt tidtabellen

och gör det möjligt att öppna den finländska gasmarknaden 2020 i enlighet med naturgasmarknadslagen som stadfästes i augusti 2017.

Självförsörjningsgraden i fråga om energi stiger och 2016 nådde den rekordnivån 54,7 % (2017 var målet 52 %). År 2017 minskade användningen av stenkol med 10 % jämfört med föregående år enligt Statistikcentralens [preliminära uppgifter](#) (31 januari 2018). Ser man till situationen på lång sikt har trenden för användningen av stenkol varit sjunkande redan i drygt 10 års tid.

Stödsystem för el som producerats med hjälp av förnybar energi har utvecklats så att en allt större del av denna el produceras med hjälp av inhemska energikällor.

[Elmarknadens funktion förbättras](#)

Omfattningen av småskalig elproduktion är liten, och speciellt antalet produktionsanläggningar i samband med förbrukningsobjekt är fortfarande litet i Finland. I synnerhet solpanelernas konkurrenskraft har snabbt förbättrats och intresset för solenergi som ersättning för köpt el ökar kraftigt. Den småskaliga produktionens ställning på elmarknaden har utvecklats gynnsamt. Konsumenternas ställning som aktiva aktörer på elmarknaden både som medverkande i fråga om efterfrågefleksibiliteten och som småskaliga producenter håller på att stärkas. Marknadsplatser och produkter för elnätets systemtjänster har t.ex. utvecklats så att små aktörer på ett bättre sätt än tidigare ska kunna erbjuda sina resurser för systemet.

Resultaten av EU:s MPI-index som mäter konsumenttillfredsställelsen på elmarknaden har ännu inte offentliggjorts för 2017. Förra gången steg indexet med 3,3 poäng och var då 81,7 poäng.

[Användningen av förnybar energi och slutanvändningen av energi](#)

Enligt det mål som ställts för Finland i EU ska användningen av förnybar energi utökas till 38 % av slutanvändningen av energi före 2020. Under samma tidsperiod måste alla medlemsstater också öka andelen förnybar energi i trafiken till minst 10 %. Andelen förnybar energi av slutanvändningen har under de senaste åren redan överstigit 38 % (2017 var målet 38 %).

Distributionsskyldigheten för biodrivmedel i trafiken kommer att öka stegvis från 6 % 2011 till 20 % 2020. År 2016 var distributionsskyldigheten 10 %, men andelen underskreds och var 8,4 %, eftersom företagen överförde föregående års överskridande av distributionsskyldigheten till 2016. År 2015 var andelen biodrivmedel i trafiken 22 %. Uppgifter för 2017 är inte tillgängliga.

De energieffektivitetsavtal (2008–2016) som staten ingått med näringslivet och kommunsektorn täckte ca 80 % av energianvändningen i Finland. Avtalsverksamheten resulterade under 2008–2016 i åtgärder som på årsnivå gav en besparing av värmeenergi och bränslen på ca 11,9 TWh samt en elbesparing på 4 TWh och en årlig be-

sparing på ca 560 mn euro i energikostnader. Energieffektivitetsavtalen är en central del av energieffektivitetsverksamheten i Finland och i oktober 2016 nåddes en överenskommelse om att de förlängs till 2025 med ett delmål för 2020. Till den nya avtalssperioden 2017–2025 hade redan i början av 2018 437 företag och 57 kommuner och samkommuner anslutit sig. Målet är att över 60 % av Finlands totala energianvändning ska täckas av avtalen.

Enligt scenarieberäkningarna i statsrådets energi- och klimatstrategi håller Finland på att uppnå målen som ställts upp för utsläppsminskningen 2020 på verksamhetsområden som inte omfattas av utsläppshandel med beaktande av de årliga överföringarna av utsläppskvoter som är möjliga under granskningsperioden. Minskningmålet för verksamhetsområden utanför utsläppshandeln för 2020 är 16 % av nivån för 2005. Utsläppshandeln sörjer på EU-nivå för minskningen av utsläpp per handelsperiod (innevarande period 2013–2020, perioden 2021–2030 är under beredning).

10.4.6 Integration

Tabell 79. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen inom integrationen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017	Utfall 2017	Betyg
Antalet platser anvisade för flyktingar i kommunerna, minst	1 327	3 309	4 000	2 942	Nöjaktig

Närings-, trafik- och miljöcentralerna nådde inte de mål för placeringen av flyktingar i kommuner som ställts upp för dem, men de lyckades förhandla fram fler kommuner för flyktingmottagande. År 2017 hade redan över 200 kommuner avtal om att ta emot flyktingar, medan antalet kommuner som tog emot flyktingar 2016 uppgick till 198 och 2015 endast till 93. Alla framförhandlade kommunplatser fylldes inte, eftersom önskemålen från de personer som fått uppehållstillstånd och förläggningarnas läge inte alltid motsvarar de framförhandlade kommunplatserna. Det beviljades också färre uppehållstillstånd än förväntat.

10.4.7 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland

Övergången till ett koldioxidneutralt samhälle främjas genom stöd för förnybara energikällor och genom främjande av resurseffektivitet (energi- och materialeffektivitet). Innovationssystemet utvecklas och det skapas möjligheter för nya innovationer för hållbar utveckling bl.a. inom följande områden: bioekonomi och cirkulär ekonomi, hälsa och välfärd, hållbara och intelligenta samhällen, smart industri, artificiell intelligens och koldioxidsnål energi. Uppkomsten av innovationsverksamhet på de utvecklande marknaderna stöds genom [programmet BEAM](#). Det har inrättats ett kompetenscenter för dem som sköter innovationsfrämjande offentliga upphandlingar.

Ett Finland där det råder jämlikhet, jämställdhet och kompetens

Jämlikhet, jämställdhet och kompetens samt principen att ingen ska lämnas utanför främjas i sysselsättningsverksamheten. De arbetslösas yrkeskompetens utvecklas genom arbetskraftsutbildning och utbildning som genomförs tillsammans med företag. Dessutom stöds arbetslösas frivilliga studier, sysselsättning av arbetslösa och processen med att bli företagare. Genom [Navigator-tjänsterna](#) främjas ungas sysselsättning och ansökan till utbildning och utslagning förebyggs. Arbets- och näringsbyråerna erbjuder de arbetslösa ungdomar och invandrare som är i svagast ställning samt långtidsarbetslösa specialtjänster som främjar sysselsättningen.

Integrationen av invandrare har främjats i enlighet med [statens program för integrationsfrämjande](#) som godkändes i september 2016, [regeringens handlingsplan för integration](#) som godkändes i maj 2016 och [det migrationspolitiska programmet](#) som godkändes i december 2017.

Andra resultat

Arbets- och näringsministeriet har utarbetat [ett samhälleligt åtagande](#), vars mål är att inkludera hållbar utveckling i ministeriets resultatledning och i den politiska planeringen.

Utvärdering av hur väl förvaltningsområdet genomfört hållbar utveckling på ett konsekvent sätt

Arbets- och näringsministeriet bygger upp verksamhetsbetingelser med produktivitet, tillväxt, sysselsättning och välfärd som mål. Ministeriet främjar hållbar tillväxt som bygger på att företagen kontinuerligt utvecklar sin konkurrenskraft, tillträde till marknaden för lösningar för hållbar utveckling, ansvarsfull affärsverksamhet, övergången till en koldioxidneutral ekonomi och uppbyggnaden av ett kunnigt och jämställt arbetsliv.

Arbete för dem som är i den sämsta ställningen på arbetsmarknaden stöds. Arbets- och näringsministeriet arbetar konsekvent för målen för människovärdigt arbete och att de följs i praktiken genom att dra nytta av FN:s, ILO:s och EU:s verksamhet.

10.5 De statliga fonderna utanför budgeten

10.5.1 Statsgarantifonden

Syftet med Statsgarantifonden är att säkerställa att de exportgarantier, borgensförbindelser och andra i lagen om statsgarantifonden (444/1998) avsedda förbindelser som getts av Finnvera Abp uppfylls. Fonden är en buffert för Finnvera Abp:s nya ansvarsstock i den händelse att det separata resultatet av exportgarantier som beviljas av Finnvera Abp och andra särskilda garantier i bolaget som avses i fondlagen visar förlust.

Statsgarantifonden hade i slutet av 2017 kassamedel på ca 673 mn euro (666 mn euro 31.12.2016). Ökningen berodde främst på intäkterna av återkravsfordringsstocken.

Tabell 80. Återkravsfordringar i den gamla stocken* och ansvarsstockens utveckling, mn euro

	2015	2016	2017
Återkravsfordringar totalt	285	277	244
– konsoliderade fordringar	204	210	182
– övriga fordringar med politisk risk	68	57	52
– fordringar med kommersiell risk	13	10	9,4
Ansvarsstock	3	1	0,35

* Till statsgarantifonden överfördes 1.1.1999 ansvarsstocken för Finnvera Abp:s föregångare, dvs. den s.k. gamla stocken. I den gamla ansvarsstocken ingår exportgarantier, borgensförbindelser och andra ansvarsförbindelser som f.d. Statsgaranticentralen och dess föregångare exportgarantianstalten och Statsgarantianstalten har ställt.

I fordringar som konsoliderats av återkravsfordringar utsträcker sig betalningsavtalen som längst till 2038. Övriga fordringar med politisk risk och med kommersiell risk är i allmänhet oreglerade. Ansvarsstocken bedöms vara avslutad 2018. Statsgarantifondens medel på 673 mn euro och Finnvera Abp:s medel i fonden för exportgaranti- och specialborgensverksamhet på 669 mn euro (30.6.2017) med beaktande av fonderade medel på ca 1,4 md euro räcker sammanlagt till att täcka Finnvera Abp:s nuvarande ansvar, tot. ca 9 md euro. Om maximiansvarsgränsen för Finnvera Abp höjs och stockens risker ökar bör de fonderade medlen utökas i motsvarande grad.

Tabell 81. Ekonomiska nyckeltal för statsgarantifonden, mn euro

	2015	2016	2017
Intäkter	7,8	3,7	2,0
Kostnader	0,3	0,2	0,2
Balansomslutning	691	694	696,6
Åtaganden utanför balansräkningen	2,8	1,1	0,37
Budgetöverföringar ¹	0	0	0

¹ + överföring från budgeten till fond, - överföring från fond till budgeten

10.5.2 Försörjningsberedskapsfonden

Ur försörjningsberedskapsfonden täcks utgifterna för Försörjningsberedskapscentralens och försörjningsberedskapsrådets verksamhet, av vilka de viktigaste är statens säkerhetsupplag och vissa projekt för säkerställande av kritisk infrastruktur. Till fonden intäktförs den försörjningsberedskapsavgift som tas ut för energiprodukter.

I säkerhetsupplagen av olja fattades beslut om ett program för omsättning av lagret, inom ramen för vilket alla upplagrade mellandestillat 2017 byttes ut mot svavelfria bränslen i enlighet med de nya miljöbestämmelserna.

Statsrådet sänkte säkerhetsupplagsmålen för olja och spannmål i december 2013. Realiseringen för spannmålets del slutfördes under räkenskapsperioden 2016. På

grund av den låga prisnivån på olja har arbets- och näringsministeriet förlängt anpassningsperioden för oljelager till utgången av 2018. I statsbudgeten intäktsfördes i december 2016 försäljningsintäkter på 65 mn euro som uppkommit som följd av att säkerhetsupplagen minskats.

Försörjningsberedskapsfonden förbereder sig på att användningen av stenkol ska slopas i framtiden. De nuvarande säkerhetsupplagen realiseras även om prisnivån är relativt svag. Särskild vikt bör fästas vid att energiförsörjningen i huvudstaden är tryggad.

År 2017 utvecklades försörjningsberedskapsfondens likviditet gynnsamt enligt planerna. Fondens likviditet måste anses tillräcklig också för överraskande försörjningsberedskapsshot.

Vinsten före bokslutsnoteringarna var ca 52 mn euro. Efter att priset på olja i euro stigit återfördes nedskrivningen av balansvärdet i detta bokslut med 42 mn euro. Efter bokslutsnoteringarna var helhetsresultatet 94,9 mn euro. Vid tidpunkten för bokslutet fortsätter försäljningen av olja efter att prisnivån i euro fastställts.

Intäkten av försörjningsberedskapsavgiften har under de senaste åren stabiliserats till att vara klart under 50 mn euro. Utfallet för 2017 var 43 mn euro. Köpkraften till följd av avgiften har minskat väsentligt sedan 1997 när avgiftens nivå senast justerades. I stället har fonden fått andra inkomstkällor av vilka de viktigaste är andelarna i Fingrid Oyj och i den strategiska oljeflottan.

Försörjningsberedskapsfondens balansomslutning var ca 2 md euro. Den ökade med 96 mn euro jämfört med föregående räkenskapsperiod. Ökningen orsakades i huvudsak av att lagrens bokföringsvärde ökades. Fonden har ingen räntebärande skuld. Borgensansvaren för skyddsupplagslån uppgick till 8,8 mn euro och ansvaren för långfristiga avtal till ca 26 mn euro.

Tabell 82. Ekonomiska nyckeltal för försörjningsberedskapsfonden, mn euro

	2015	2016	2017
Intäkter	278	67	69
Kostnader	259	88	74
Balansomslutning	1 608	1 919	2 015
Åtaganden utanför balansräkningen	14	14	9
Budgetöverföringar ¹	0	-65	0

¹ + överföring från budgeten till fond, - överföring från fond till budgeten

10.5.3 Kärnavfallshanteringsfonden

Statens kärnavfallshanteringsfond har till uppgift att förvara och på ett säkert sätt placera de medel som den samlat in hos avfallshanteringsskyldiga och som i framtiden behövs för att sörja för kärnavfallet ifall de som är ansvariga för kärnavfall inte uppfyller sina skyldigheter. Utöver huvudfonden hör till fonden som särskilda förmögenheter två s.k. forskningsfonder, vilkas syfte är att årligen samla in medel hos innehavarna av atomanläggningar för utdelning till forskning i kärnsäkerhet och kärnavfallshandling.

De avfallshanteringsskyldiga har rätt att med stöd av kärnenergilagen mot säkerheter låna 75 % av sin fondandel i kärnavfallsfonden. Staten har rätt att låna de medel i fonden som inte har lånats ut till avfallshanteringsskyldiga eller deras aktieägare. Om staten inte utnyttjar sin rätt att låna placerar fonden den aktuella andelen på ett säkert sätt. På grund av fondens natur är dess primära mål inte att ge ekonomisk vinst utan att trygga fondens tillgångar för framtiden.

Under räkenskapsperioden 2017 var kärnavfallshanteringsfondens vinst 16,0 mn euro (17,5 mn euro 2016) och balansräkningen vid årets slut ca 2,6 md euro. År 2017 delades sammanlagt ca 12 mn euro ut i forskningsmedel. Fondens medel täcker de uppskattade framtida kostnaderna för kärnavfallshandling. Riskerna i fonden ansluter sig till bedömningen av säkerheterna i ovan nämnda utlåningsverksamhet och till placeringsverksamhet. Inga direkta verkningar föranleds i fråga om statens och fondens ekonomi.

Tabell 83. Ekonomiska nyckeltal för kärnavfallshanteringsfonden, mn euro

	2015	2016	2017
Intäkter	30	29	28
Kostnader	8,7	11,4	12,1
Balansomslutning	2 454	2 497	2 584
Åtaganden utanför balansräkningen	0	0	0
Budgetöverföringar ¹	0	0	0

¹ + överföring från budgeten till fond, - överföring från fond till budgeten

11 Social- och hälsovårdsministeriet

11.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 84. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Förändringar i den internationella ordningen	Förenade staterna har dragit sig tillbaka i FN och detta påverkar organisationernas finansiering och verksamhet. Då de bilaterala relationerna betonas och den rättsliga grunden för det multilaterala samarbetet och den internationella ordningen utmanas återspeglar det sig på de multilaterala institutionerna och avtalen, inbegripet handelsavtal och människorättsfrågor. Det bör ägnas uppmärksamhet åt att FN-organisationerna, inkl. WHO, har tillräckligt med resurser och att prioriteringsområden som är viktiga för Finland och i synnerhet för social- och hälsovårdsområdet främjas.
EU:s och nationalstatens utveckling	När det gäller EU:s framtid blir förändringstrycket synligt i den diskussion om hur social- och hälsovårdssektorn bör utvecklas som förs på unionsnivå. Linjen för den koalition som bildats mellan Frankrike och Tyskland styr också verkställandet av den politiska processen inom den sociala dimensionen och pelaren. Inom EU:s hälso- och sjukvårdspolitik är förändringstrycket kopplat till en större diskussion om EU:s finansiering och verksamhetsprioriteringar. Storbritanniens utträde torde återspegla sig i bl.a. läkemedelsövervakningen, försäkringstjänster och socialskyddsfrågor. Dessutom prövar den ökande nationalismen och populismen den gemensamma värdegrunden och utmanar möjligheten att formulera en gemensam ståndpunkt i bl.a. frågor som gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).
Förändringen i demokratin och de många olika sätten att delta	Individens möjligheter att påverka ökar då nya sätt att delta och kundorienterade elektroniska verktyg införs inom social- och hälsovården.
Finlands ekonomiska utveckling	Finansieringen av den sociala tryggheten, försäkringssystemen och social- och hälso-tjänsterna behöver förändras för att den ekonomiska hållbarheten ska kunna garanteras.
Förändringarna i arbetslivet	Socialskyddssystemet kräver en reform bl.a. för att det ska bli lättare att pussla ihop arbete och familjeliv. Särskild uppmärksamhet bör det ägnas åt att människors välmåga och arbets- och funktionsförmåga upprätthålls och att de sporras till arbete.
Befolkningsstrukturen och urbaniseringen	Social- och hälsoservicesystemet belastas i städerna och på andra ställen försämras tillgången på tjänster på grund av befolkningens stigande medelålder, invandring och migration.
Den växande ojämlikheten	Skillnaderna i välfärd och hälsa hotar att öka ytterligare. Samtidigt ökar de sämre lot-tades antal och utslagningen. Den växande ojämlikheten skapar allt högre förväntningar på det multiprofessionella samarbetet mellan olika förvaltningsområden.
Den tekniska omvälvningen	Innovationer och försökskultur ökar exportutsikterna inom social- och hälsovården. Utnyttjandet av teknik inom social- och hälsovården förändrar såväl personalens som kundernas och patienternas handlingssätt.
Den digitala förmågan inom den offentliga förvaltningen	Kraven på sådana förmågor som digitaliseringen kräver växer både på organisations- och individnivå.
Klimatförändringen	De skadliga effekterna av klimatförändringen beräknas drabba de sårbara grupperna hårdast (t.ex. mindre bemedlade och utslagna, äldre personer, barn och personer med funktionsnedsättning). Behovet av socialt stöd och social hjälp ökar. Om de inte kontrolleras kan konsekvenserna av klimatförändringen öka ojämlikheten. Klimatförändringen är även sammankopplad med migration och ökad spridning av sjukdomar och epidemier, vilket man måste bereda sig på genom bl.a. förvaltningsövergripande samarbete inom hälsosäkerhet.

De viktigaste administrativa förändringarna på verksamhetsområdet

- Vid ingången av 2017 överfördes uppgifterna att bevilja och betala det grundläggande utkomststödet från kommunerna till Folkpensionsanstalten. Studerande började omfattas av det allmänna bostadsbidraget den 1 augusti 2017.
- Vid ingången av 2017 genomfördes en spelbolagsfusion där Penningautomatföreningen (RAY), Veikkaus Ab och Fintoto Ab slogs ihop till ett statsägt spelbolag (Veikkaus Ab). Ansvar för handläggningen av bidrag till social- och hälsovårdsorganisationerna överfördes till social- och hälsovårdsministeriet (social- och hälsoorganisationernas understödscentral STEA).

11.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 85. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikoförebyggande åtgärder
Ojämligheten mellan människor och utslagningen ökar	Antalet utslagna som behöver stöd och tjänster ökar. Allt flera har det sämre ställt och problemen hopar sig. Kostnaderna ökar. Samhällets stabilitet lider.	Beredningen av flerkanalfinansieringen och social- och hälsovårdsreformen pågår. Regeringens spetsprojekt för hälsa och välfärd genomförs.
Det blir omöjligt att upprätthålla den nuvarande socialskyddsnivån med de strukturella förändringarna i arbetet och befolkningen	Den relativa fattigdomen ökar särskilt hos dem som står utanför arbetslivet och dem som arbetar i låglönebranscher.	Arbete med att reformera socialskyddssystemet och finansieringssystemet har inletts.
Genomförandet av social- och hälsovårdsreformen fördröjs eller så misslyckas man med att nå målen	Människor har inte lika tillgång till tjänster, missnöjet med servicesystemet ökar och kostnaderna stiger.	Vård- och landskapsreformen genomförs planmässigt i enlighet med riktlinjerna.
Social- och hälsovårdens informationssystem och den nya tekniken fördröjs	Utvecklingen av social- och hälsovården fördröjs. Genomförandet och uppföljningen av vård- och landskapsreformen lider.	Ett reformprogram för digitalisering av tjänsterna bereds och genomförs på statsrådsnivå. Kompetensbehoven kartläggs och genomförandet styrs centralt t.ex. via statsrådets informationspolitik och genomförandeprogrammen för den.

11.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 86. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Hälsofrämjande och tidigt stöd har fått en större roll i beslutsfattandet, tjänsterna och arbetslivet över gränserna mellan förvaltningsområdena. Detta har skett genom lagändringar och bättre verkställighet. Hälso- och välfärdsskillnaderna har minskat.	God	Med undantag för övervikten har både de ungas och de vuxnas levnadsvanor utvecklats i positiv riktning under 2010-talet. Det finns fortfarande stora regionala skillnader och skillnader som sammanhänger med kön och utbildning. I kommunerna och sjukvårdsdistrikten har det etablerats god praxis för att förbättra välfärden och hälsan.

Mål	Betyg	Motivering
Ansvarstagandet för den egna hälsan och de egna levnadsvanorna har stärkts inom olika åldersgrupper. Det offentliga service-loftet har bestämts med beaktande av samhällets ekonomiska bärkraft. Fler fungerande val för olika livssituationer har möjliggjorts.	God	Reformen av social- och hälso-tjänsterna och ändringsstödet i anslutning till den, valfrihetslagstiftningen samt spetsprojekten leder mot målet. Utvidgningen av tjänsten Mina Kanta-sidor har bidragit till bättre möjligheter för medborgarna att följa sina egna hälsovårdsuppgifter och att fatta beslut som gäller deras egen hälsa.
Barnens och familjernas välfärd och egna resurser har stärkts.	Nöjaktig	Det reformarbete som pågår i alla landskap kommer att sammanföra de splittrade tjänsterna till kundorienterade helheter och flytta tyngdpunkten i tjänsterna mot tidigt stöd för att stärka barnens och familjernas resurser. Tjänsterna ska i högre grad än nu tillhandahållas i barnens och familjernas egna livsmiljöer, såsom hemma, inom småbarnspedagogiken och i skolan. Utvecklingsarbetet sker i hela landet i enlighet med gemensamma genomförandeplaner. Barnskyddet utvecklas och blir teambaserat och multiprofessionellt i enlighet med den s.k. systemiska verksamhetsmodellen för barnskyddet.
Tjänster som tillhandahålls i de äldres hem har betonats. Närståendevården har stärkts.	God	I flera landskap har det gjorts framsteg med en centraliserad verksamhetsmodell för kundstyrning och handledning om tjänsterna, liksom med utvecklingen av hemvården. Institutionsvården minskar, men den regelbundna hemvården är oförändrad. Närståendevården och familjevården får en allt mera etablerad ställning i servicesystemet.
Social- och hälsovårdsreformen har gett bättre bastjänster och informationssystem.	God	Utöver lagberedningen har det inom reformen även satsats på ändringsstöd och beredning av genomförandet. I kombination med arbetet inom spetsprojekten har detta lett till att servicesystemet redan i många avseenden har börjat utforma sig i enlighet med reformmålen. Väntetiderna för social- och hälso-tjänster är fortfarande en utmaning, men i brådskande fall får man genast hjälp. När det gäller specialiserad sjukvård underlättades tillgången till icke-brådskande vård år 2017. Kunderna har på bred front hittat Kanta-tjänsterna. Användningsgraden för elektroniska läkemedelsrecept var redan i slutet av 2017 nästan 100 %. Patientdataarkivet används av hela den offentliga sektorn och de största privata producenterna av hälso-tjänster. Antalet användare av tjänsten Mina Kanta-sidor har ökat.
Socialskyddet har setts över så att det skapar delaktighet och sporrar till arbete.	God	Satsningen på att hålla kvar de partiellt arbetsföra i arbetslivet syns bl.a. i att antalet partiellt arbetsföra arbetslösa arbetssökande har minskat. Försöket med basinkomst, den s.k. aktiveringsmodellen, beredningen av delaktighetsinkomst, projektet för bosättningsbaserad social trygghet och statsrådets gemensamma projekt TOIMI skapar förutsättningar för en reform av socialskyddet.
Färre normer har gjort det lättare att delta i organisationsarbete och frivilligverksamhet och samhörigheten har ökat.	God	Vid årsskiftet trädde fusionen av spelbolagen och den därmed sammanhängande revideringen av lotterilagen i kraft och Penningautomatföreningens bidragsavdelning blev en del av ministeriet. Det hölls en särskild bidragsutdelning under året, vilket gjorde bidragssystemet smidigare. Olika organisationer är starkt engagerade i spetsprojekten. Även i beredningen av vård- och landskapsreformen beaktas organisationernas möjligheter att delta och påverka.

11.4 Utvecklingen av effekterna och verksamhetsresultatet

11.4.1 Effekter och verksamhetsresultat

Enligt undersökningarna Hälsa 2000 och Hälsa 2011 har hälsan, funktionsförmågan och välfärden i genomsnitt ökat under 2000-talet hos den del av befolkningen som är över 30 år. Det finns emellertid skillnader mellan olika åldersgrupper. Personer i medelåldern och i synnerhet pensionärer mår bättre än förr. Däremot har hälsan och välmågan inte förbättrats nämnvärt i åldersgruppen 30–44 år. Det finns fortfarande stora regionala skillnader och skillnader som sammanhänger med kön och utbildning. De viktigaste orsakerna till hälsoskillnaderna står att finna i levnadsförhållandena och levnadsvanorna, såsom alkoholkonsumtionen, användningen av tobak, näringsintaget och motionen. Socioekonomiskt betingade hälsoskillnader kan redan observeras bland barn och unga.

Tabell 87. Levnadsvanornas utveckling, % av åldersgruppen

	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017
Vuxna med övervikt	55	54	54	54	57
Vuxna som dricker sig berusade	12	12	11	13	12
Vuxna som inte motionerar	25	23	26	23	22
Vuxna med betydande psykisk belastning ⁹¹	14	13	13	14	10
Unga med övervikt	16,4	..	15,5	..	18,9
Unga som dricker sig mycket berusade minst en gång i månaden	12,1	..	9,9	..	10,2
Unga som motionerar lite	32,1	..	22,4	..	23,7

De ungas levnadsvanor har i huvudsak utvecklats i positiv riktning under 2010-talet. Andelen unga som utövar motion eller idrott har ökat, medan andelen unga som röker dagligen eller dricker sig mycket berusade minst en gång i månaden har minskat. De unga ser i regel sin hälsa som god eller ganska god. Övervikt är likväl ett problem även bland unga, och olika fysiska och psykiska symtom är ganska vanliga.

Även i de vuxnas levnadsvanor har det skett en positiv utveckling. Tobaksrökningen har redan länge minskat bland såväl män som kvinnor, och även alkoholkonsumtionen i berusningssyfte har minskat något under de senaste åren. Över hälften av de vuxna (två tredjedelar av männen och hälften av kvinnorna) är emellertid överviktiga.

År 2016 var 1,4 % av barnen och de unga placerade utanför hemmet antingen kortvarigt eller långvarigt. Av alla barn och unga under 18 år var en procent omhändertagna. Både de barn och unga som placerats utanför hemmet och de som omhändertagits har

⁹¹ Uppgifterna om psykisk belastning grundar sig på en enkätundersökning. I samband med en färsk hälsoundersökning lade forskarna märke till att resultaten från enkätmaterialen verkar ligga i underkant. Med andra ord är det sannolikt att de i viss mån ger en alltför positiv bild av läget hos befolkningen.

blivit färre sedan 2013. Antalet barn och unga som var klienter i öppenvården inom barnskyddet var ca 57 800 år 2016 (4,6 % av motsvarande åldersgrupp). Antalet klienter inom öppenvården var klart lägre än året innan. En bakomliggande orsak till minskningen kan anses vara den ändring av socialvårdslagen som trädde i kraft den 1 april 2015. Antalet barnskyddsanmälningar och annat kontakttagande ökade emellertid under 2016.

Tabell 88. Förebyggande tjänster för barnfamiljer, familjer/besök under året

	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017
Intensifierat familjearbete inom barnskyddet (familjer)	8 939	9 396	9 400*
Familjearbete enligt socialvårdslagen (familjer)	10 707	13 125	13 200*
Hemservice och barnvårdstjänster inom barnskyddet (familjer)	2 586	2 221	2 300*
Hemservice och barnvårdstjänster enligt socialvårdslagen (familjer)	9 645	10 729	10 900*
Besök på mödra- eller barnrådgivningsbyrå eller skol- eller studenthälsovården på grund av behov av särskilt stöd	14 183	25 858**	39 880

* Uppskattning

** Förändringarna från år till år är stora, men den exakta orsaken är inte känd. Det kan handla om ett ökat behov av tjänster eller kommunernas vilja att satsa på dessa tjänster, men även orsaker som sammanhänger med det nya statistiksystemet eller sättet att registrera uppgifterna är möjliga.

Strukturen på tjänsterna för de äldre har utvecklats i riktning mot målen, förutom när det gäller den regelbundna hemvården, vars täckning inte har vuxit enligt målsättningen. På motsvarande sätt ökar samtidigt den kortvariga och rehabiliterande hemvården. I hemvården sköts redan i dag många äldre som behöver mycket hjälp, varför även behovet av tjänsten nattetid har ökat.

Tabell 89. Strukturen på tjänsterna för äldre, % av personer som fyllt 80 år

	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall, uppskattning 2017
Personer som fyllt 80 år och som vårdades med stöd för närståendevård under året	5,5	5,5	5,7	5,8	5,8
Personer som fyllt 80 år och som den 30 november fick regelbunden hemvård	16,6	16,5	16,4	16,2	16,5
Personer som fyllt 80 år och som bodde på intensifierat serviceboende för äldre den 31 december	9,3	9,8	10,3	10,7	10,5
Personer som fyllt 80 år och som vårdades på äldreboende eller i långvård vid hälsocentraler den 31 december	4,5	3,9	3,0	2,5	2,0

Kostnadsutvecklingen inom social- och hälsovården har varit moderat. Skillnaderna mellan kommunerna är stora även om utgifterna ställs i relation till servicebehovet.

Tabell 90. Kostnaderna för social- och hälso tjänsterna, euro/kund

	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall, uppskattning 2017
Användningskostnaderna (defl.)	3 624	3 664	3 636	3 716	3 800

Handläggningen av ansökningar om grundläggande utkomststöd, som flyttades över till FPA vid ingången av 2017, blev snabbare under årets lopp. I oktober överskreds de lagstadgade handläggningstiderna för 1,1 % av ansökningarna. I kommunerna behandlades år 2017 bedömningarna av servicebehovet inom barnskyddet i 93 % av fallen inom den lagstadgade tidsfristen på tre månader. Det finns emellertid regionala skillnader i behandlingstiderna. Även den tid det tar att få icke-brådskande vård av en hälsocentralläkare inom öppenvården varierar från region till region. Ungefär 40 % av besöken i oktober 2017 skedde inom en vecka efter bedömningen av vårdbehovet. Inom specialistvården minskade andelen vårdsökare som fått vänta över 90 dygn år 2017.

Tabell 91. Väntetiderna för social- och hälso tjänster, % av kunderna

	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017
Klienter som väntat över 3 mån. på barnskyddsutredning		10,1	5,7	5,6	7,1
Patienter i primärvården som väntat över 7 dygn på att få besöka en läkare	53	55	52	59	58
Patienter i primärvården som väntat över 3 dygn på att få besöka en skötare	44	47	33	39	35
Patienter som väntat över 90 dygn på specialistvård	15,2	13,6	14,5	14,4	13,3

Användningen av Kanta-tjänsterna har ökat betydligt. Användningsgraden för elektroniska läkemedelsrecept var redan i slutet av 2017 nästan 100 %. Patientdataarkivet används av hela den offentliga sektorn och de största privata producenterna av hälso tjänster. Antalet personer som använder tjänsten Mina Kanta-sidor har ökat och t.ex. i december 2017 var användarnas antal ca 535 000. Kanta-tjänsterna har utvidgats så att de omfattar socialvården. Även patienternas möjligheter att spara egna uppgifter har utvidgats.

Under de senaste åren har allt färre tagit ut sjukpension. En del av minskningen förklaras av ändringar i åldersstrukturen och pensionssystemet, men även förbättringar i arbetsförhållandena och insatserna för detta har inverkat. Enligt arbetskraftsstatistiken fick nästan en tredjedel av de partiellt arbetsföra arbetslösa arbete på den öppna arbetsmarknaden år 2016.

Tabell 92. Stöd för att ge partiellt arbetsföra en plats på arbetsmarknaden, antal

	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017
Personer som mottagit FPA:s rehabiliteringspenning	55 521	56 731	57 292	49 187	40 735
Personer som mottagit rehabiliteringspenning under arbetspensionsrehabilitering	8 240	8 479	9 210	10 171	11 095
Personer som fått partiell sjukpension	5 157	4 842	4 837	5 245	5 605
Personer som fått full sjukpension	17 803	16 405	16 360	16 313	16 300*

* Uppskattning

Genom fusionen av spelbolagen och den därmed sammanhängande revideringen av lotterilagen blev social- och hälsoorganisationernas bidragsprocesser och beslutsfattande smidigare, bl.a. genom att det blev möjligt med flera bidragsutdelningar under samma år. Var sjätte finländare som fyllt 20 år deltar i verksamhet som ordnas av organisationer inom social- och hälsovården. Ungefär var tionde finländare som fyllt 20 år deltar regelbundet i sådan verksamhet. Deltagandet blir klart aktivare bland dem som fyllt 60 år. Totalt sett deltar kvinnorna aktivare och mera regelbundet i verksamheten än männen.

Tabell 93. Organisations- och frivilligverksamhet, mn euro

	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017
Bidrag till sammanslutningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd	301,0	308,0	309,3	315,3	323,1

11.4.2 Spetsprojekt och reformer i regeringsprogrammet

Spetsprojekt

Inom fokusområdet Välfärd och hälsa i regeringsprogrammet finns det fem spetsprojekt:

- Kundorienterad service
- Hälsa och välfärd ska främjas och ojämlikheten bli mindre
- Ett program för utveckling av barn- och familjetjänster
- Hemvården för äldre utvecklas och närståendevården för alla ålderskategorier förbättras
- Vägar in i arbetslivet för partiellt arbetsföra

Gemensamt för spetsprojekten är att de syftar till förändringar i bl.a. servicestrukturerna, verksamhetssätten eller mera generellt i socialskyddet. Dessutom ska spetsprojekten inverka på bl.a. den offentliga ekonomin, de yrkesutbildades arbetsätt och kompetens, befolkningens beteende och befolkningens hälsa. Flera av spetsprojekten har dessutom som mål att stärka kunskapsbasen.

Hur spetsprojekten har avancerat redovisas närmare i avsnitt 2.4 Velfärd och hälsa, i denna årsberättelse. Närmare uppgifter om målen för regeringsperioden, spetsprojekten och uppföljningen av dem hittas på [statsrådets webbplats](#).

Social- och hälsovårdsreformen

I mars 2017 överlämnades de viktigaste regeringspropositionerna om vård- och landskapsreformen. Dessa innehöll förslag till lagar genom vilka de nya landskapen ska inrättas och ansvaret för att ordna social- och hälsotjänster ska överföras från kommunerna till landskapen. På våren lämnades riksdagen en proposition om valfrihet i fråga om social- och hälsotjänster. Beredningen fortsatte och i mars 2018 överlämnades en ny proposition med förslag till valfrihetslag (RP 16/2018 rd). Reformens ikraftträdande har skjutits upp med ett år, dvs. den ska träda i kraft den 1 januari 2020. Reformen har behandlats mera ingående i avsnitt 2.7 Vård- och landskapsreformen, i denna årsberättelse.

11.4.3 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Ett jämlikt, jämställt och kunnigt Finland

Genom social- och hälsovårdspolitiken bygger vi ett samhälle med god sammanhållning och hållbar välfärd. Genom regeringens spetsprojekt för välfärd och hälsa främjas välfärden, minskas ojämlikheten och utvecklas tjänsterna för barnfamiljer och de äldre så att de möter kundernas behov. Exempel på projekt som stöder målen för en hållbar utveckling är försöket med basinkomst och åtgärderna för att sysselsätta partiellt arbetsföra.

Andelen lågavlönade som lever i riskzonen för fattigdom minskade något år 2015 och låg på 12,4 %. Fattigdomen kan minskas genom utvecklande av systemet för social trygghet som utjämnar inkomstfördelningen.

Hälso- och sjukvårdskostnaderna ligger i Finland på EU:s genomsnittsnivå⁹². Även den förväntade livslängden för nyfödda ligger nära EU:s genomsnitt. Under åren 2013–2015 var spädbarnsdödligheten i genomsnitt lägst i Finland jämfört med de övriga nordiska och de västeuropeiska länderna. Kvaliteten på hälsotjänsterna bedöms i allmänhet som god, men väntetiderna till tjänsterna inom primärvården upplevs som långa. Även om utvecklingen av befolkningens upplevda hälsa som helhet betraktad har varit positiv, varierar den upplevda hälsan ändå i hög grad enligt inkomstnivån.

År 2017 delade social- och hälsovårdsministeriet ut 323,1 mn euro (år 2016: 315,3 mn euro) av intäkterna från penningspelsverksamheten till organisationerna inom social- och hälsovården för främjande av hälsa och social välfärd. Genom den verksamhet som understöds kan man förebygga utslagning och hjälpa personer som har råkat ut

⁹² Terveysthuollon menot ja rahoitus 2015. Tilastoraportti 26/2017. Institutet för hälsa och välfärd.

för problem och som inte nödvändigtvis får tillräckligt med hjälp genom de offentliga tjänsterna.

Andra resultat

Finland främjade globalt arbetet med att utveckla hälsosäkerheten i olika länder. Landet var medordförande i [JEE-Alliansen](#), som för samman länder, organisationer och den privata sektorn, ingick i styrgruppen för [det globala hälsosäkerhetsprogrammet GHSA](#) och medverkade aktivt i WHO och de övriga FN-organisationerna, Europeiska unionen, det nordiska samarbetet och Arktiska rådet.

12 Miljöministeriet

12.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 94. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringsfaktor	Konsekvenser för ministeriets verksamhetsområde
Förändringar i den internationella ordningen	De internationella miljöavtalen har en central betydelse i vår strävan att uppnå hållbar utveckling. Undertecknandet av Parisavtalet om klimatförändringar visar att det finns en politisk vilja till förändring. Det är nödvändigt att fortsätta att stärka den internationella miljöförvaltningen genom att se till att miljöavtalen är fortsatt verkningsfulla och att FN:s miljömöte befäster sin ställning som FN-auktoritet i miljöfrågor.
Befolkningsstrukturen och urbaniseringen	Stadsregionerna måste lösa frågor som gäller bl.a. bostadsproduktionen, bostadslösheten, utglesningen av samhällsstrukturen, den sociala segregation av bostadsområden samt ordnandet av de tjänster som en befolkning som blir allt mera geografiskt koncentrerad behöver. Invandringen ökar dessa utmaningar. När befolkningen flyttar till större stadsregioner drabbas många områden av flyttningsunderskott.
Klimatförändringen	Klimatförändringen kan dämpas genom att man stoppar ökningen av halterna av växthusgaser i atmosfären. Övergången till ett koldioxidsnålt samhälle kräver insatser på alla samhällsområden. En anpassning till förändrade klimatförhållanden blir nödvändig oberoende av om insatserna för att stävja klimatförändringen lyckas.
Miljöns och naturens tillstånd	När biodiversiteten minskar kan ekosystemtjänster som är nödvändiga för människan, såsom pollineringen av näringsväxter, drabbas av allvarliga störningar. På grund av klimatförändringen och utsläppen av näringsämnen och farliga ämnen är tillståndet i världshaven, Östersjön, insjöarna, vattendragen och grundvattnet ännu inte gott i alla avseenden. Användningen av farliga kemikalier är omfattande, och utsläppen av farliga ämnen och små partiklar är för stora med hänsyn till hälsan och miljön. Den ständigt ökande produktionen av plaster återspeglar sig i världshavens tillstånd och kräver ett ingripande i användningen av plaster och en förbättring av avfallshanteringen globalt sett. Man behöver också ägna uppmärksamhet åt att värna om en god byggd miljö, inklusive näromgivning.
Hållbarheten i användningen av naturresurser	Vi behöver nya hållbara tillvägagångssätt, såsom bioekonomi, cirkulär ekonomi och rena lösningar. Övergången till cirkulär ekonomi kan likväl försvåras av skadliga ämnen, som förekommer allmänt. När det gäller bioekonomin accentueras vikten av att hållbarheten analyseras.

12.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 95. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Riskförebyggande åtgärder
En betydlig ökning av invandringen	Det finns ett tryck för att höja utbudet av bostäder och främja en socialt balanserad utveckling.	Att förbättra villkoren för att bygga bostäder i tillväxtcentra och främja sådan bostadsproduktion samt att öka utbudet av bostäder till skäligt pris.

Risk	Betydelse för ministeriets verksamhetsområde	Risikförebyggande åtgärder
Landskapsreformens effekter på miljöuppgifterna och planläggningen	Förändringar sker i skötsel och ansvar vad gäller ett stort antal uppgifter som är väsentliga för miljön. Inom planläggningen växer landskapets och kommunens roll medan den statliga tillsynen minskar.	Ministeriet deltar aktivt i beredningen och genomförandet av reformen. Samarbetet och växelverkan mellan myndigheterna utvecklas.
Klimatet fortsätter att bli varmare och det blir svårare att förutspå klimatförändringen.	Behovet att minska utsläppen av växthusgaser globalt och att beakta följderna av klimatförändringen i allt nationellt beslutsfattande accentueras.	Att påverka verkställandet av Parisavtalet om klimatförändringar. Statsrådet ökar sitt interna samarbete.
Marknaden för återvinning utvecklas inte som förväntat.	För att målen för återvinning ska nås krävs det en fungerande marknad för återvinning och kunskap om innehållet i de material och produkter som ska återvinnas.	Ökat samarbete och informationsutbyte på verksamhetsområdet.

12.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 96. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
<p><i>Ett koldioxidsnålt och energieffektivt Finland</i></p> <p>Finlands utsläpp av växthusgaser minskar. Lösningarna inom byggande, områdesanvändning och rörlighet stöder koldioxidsnålhet och energieffektivitet.</p>	God	<p>Enligt Statistikcentralens förhandsuppgifter var Finlands totala utsläpp av växthusgaser 17 % mindre år 2016 än år 1990. De totala utsläppen ökade emellertid med 6 % jämfört med året innan, särskilt på grund av att kolkonsumtionen ökade och att biobränslenas andel av det bränsle som användes i trafiken sjönk. Utsläppen för dem som står utanför utsläppshandeln (bördefördelningssektorn) ökade med 6 % jämfört med år 2015 och överskred den utsläppskvot som fastställdes av EU. Den klimatpolitiska planen på medellång sikt som gäller åtgärder för att minska utsläppen i bördefördelningssektorn godkändes i september. Verkställandet av den nationella energi- och klimatstrategin inleddes.</p> <p>Avtalen rörande markanvändning, boende och trafik (MBT) gör hållbara forskaffningssätt attraktivare genom att de leder till bättre förhållanden för fotgängartrafik, cykelåkning och kollektivtrafik och genom att de främjar uppkomsten av digitala trafik tjänster inom person- och godstrafiken.</p> <p>Vindkraftskapacitetet växte till 2 044 megawatt (år 2016: 1 522 MW), och antalet kraftverk var 700 (år 2016: 552 st.).</p> <p>Bestämmelser om nära-nollenergibyggnader och reviderade bestämmelser om energicertifikat för byggnader trädde i kraft vid ingången av 2018. Byggnadernas energiprestanda har kontinuerligt förbättrats. Man fortsatte att utveckla energicertifikatsystemet så att det styr utvecklingen mot ännu mera energieffektiva byggnader. Det publicerades en upphandlingshandledning och upphandlingskriterier för koldioxidsnålt offentligt byggande och tillämpningen av dem inleddes.</p>
<p><i>Ett hållbart utnyttjande av naturresurserna och en fungerande cirkulär ekonomi</i></p> <p>Den gröna tillväxten går framåt. Återvinningen, inbegripet återvinningen av näringsämnen, ökar.</p>	God	<p>Den riksomfattande avfallsplanen fram till 2023, <i>Från återvinning till cirkulär ekonomi</i>, blev klar. Planen innehåller målen och åtgärderna för avfallshanteringen och förebyggandet av uppkomsten av avfall och prioriterar särskilt byggavfall, kommunalt avfall, biologiskt nedbrytbart avfall samt elektriskt och elektroniskt avfall. Förordningen om återvinning av vissa avfall i markbyggnad reviderades och dess tillämpningsområde utvidgades betydligt.</p> <p>Ministeriet påverkade behandlingen av EU-kommissionens paket om cirkulär ekonomi särskilt när det gällde förslagen</p>

Mål	Betyg	Motivering
		<p>om ändring av sex direktiv inom avfallsbranschen. Handlingsplanen för cirkulär ekonomi blev klar. I syfte att främja hållbar och innovativ upphandling bestämdes det att man i samarbete med andra aktörer skulle inrätta ett nätverksbaserat kompetenscentrum.</p> <p>Det inleddes nya försöksprojekt, som gällde bl.a. återvinning av kommunalt avfall, sanering av förorenade markområden, effektivare regional återvinning av näringsämnen och en minskning av matsvinnet från hushållen och turistmål. Inom projektet RANKU skapades det en handlingsmodell för att införa konceptet näringsneutral kommun i de finländska kommunerna.</p> <p>Genom den reviderade lagen och förordningen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning samt ändringarna i sektorlagarna blir miljökonsekvensbedömningen effektivare i och med att den riktas in på sådana miljökonsekvenser som är betydande.</p>
<p><i>En god miljöstatus</i></p> <p>Vattnets ekologiska status och luftkvaliteten förbättras. Utveckling av den byggda miljön skapar en hälsosammare livsmiljö och förbättrar säkerheten och trivselen.</p>	<p>God</p>	<p>Sjöarnas och älvarnas ekologiska status håller på att förbättras, men havsområdets status fortsätter att försämrans i hela landet. Man har inte lyckats få övergödningen av vattnen att minska nämnvärt. Det frivilliga rekommendationsavtalet⁹³ visade sig vara ett effektivt verktyg för att minska näringsutsläppen från avloppsreningsverken.</p> <p>Luftkvaliteten är bättre i Finland än i de flesta andra länder. Den bör emellertid ännu förbättras så att de skadliga hälsoeffekterna av småpartiklar och andra partiklar som kan inandas minskar. Ungefär hälften av luftföroreningarna i vårt land sprider sig till Finland från andra ställen, men de lokala källorna är orsak till de högsta halterna. Beredningen av det nationella luftvårdsprogrammet pågår med målet att genomföra direktivet om nationella utsläppstak.</p> <p>Genom ändringar i markanvändnings- och bygglagen har man ökat kommunens beslutanderätt och möjligheterna för byggande samt förbättrat verksamhetsförutsättningarna för näringslivet och främjat utvecklingen av en fungerande konkurrens. I samband med revideringen av de riksomfattande målen för områdesanvändningen har man betonat en god livsmiljö. Med hjälp av digitalisering har man, bl.a. genom projektet KIRA-digi, fått tillvägagångssätten, växelverkan och delaktigheten inom planläggningen och byggandet att bli effektivare.</p> <p>Byggbestämmelsesamlingen omarbetades. I samband med ändringarna gjordes de normer som styr byggandet enhetligare och klarare. Förordningen om byggnaders fukttekniska funktion förbättrar fuktkontrollen inom byggandet och leder på så sätt till bättre kvalitet på byggandet och mindre problem med inomhusluften.</p>

⁹³ Det första frivilliga riksomfattande rekommendationsavtalet inom vattenskyddet som ingicks av miljöministeriet, Finlands Kommunförbund rf och Finlands Vattenverksförening rf för perioden 2012–2016 i syfte att minska näringsutsläppen från avloppsreningsverken.

Mål	Betyg	Motivering
<p><i>Biologisk mångfald och fungerande ekosystemtjänster</i></p> <p>Biologisk mångfald och fungerande ekosystemtjänster tryggas.</p>	God	<p>Hossa nationalpark (ca 11 000 ha) och nya naturskyddsområden inrättades i Östra Lappland och i de södra delarna av Norra Österbotten (sammanlagt 220 000 ha). Genom projektet Min naturgåva skyddades ca 8 000 hektar värdefulla naturområden, av vilket 3 064 hektar var privata skyddsområden.</p> <p>Genomförandet av naturskyddsprogrammen och programmet METSO för skydd av södra Finlands skogar framskred. NTM-centralernas översiktsplaner för nätverket Natura publicerades våren 2017 och merparten av arbetet med att bedöma Naturaområdenas tillstånd är utfört.</p> <p>Efterfrågan på tjänster för naturturism och rekreation på skyddade områden fortsatte att öka. Antalet besökare i nationalparkerna ökade med 10 % jämfört med året innan, och den positiva effekten för den lokala ekonomin ökade med 15 %.</p>
<p><i>Boendeförhållanden som stöder välfärden och konkurrenskraften</i></p> <p>Bostadsbyggandet ökar i de områden där behovet av bostäder till skäligt pris är störst. Boendesituationen förbättras för de grupper som behöver särskilt stöd. Lösningarna för markanvändningen, boendet och trafiken i stadsregionerna och i synnerhet i metropolområdet bidrar till en smidigare vardag och stärker regionernas konkurrenskraft.</p>	Utmärkt	<p>I avtalen rörande markanvändning, boende och trafik (MBT) för perioden 2016–2019 har man i stadsregionerna Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborg tagit med de åtgärder som är viktigast och effektivast med tanke på markanvändningen, boendet och utvecklingen av trafiksystemet i kommunerna i dessa stadsregioner. Åtgärderna förutsätter samarbete både mellan kommunerna själva och mellan kommunerna och staten.</p> <p>I avtalet ställdes det klart högre mål än tidigare för Helsingforsregionen. När det gäller planläggningen av bostadsområdena ligger man före målen då halva avtalsperioden har gått och i fråga om bostadsproduktionen har byggandet framskridit planenligt. I Tammerfors stadsregion har bostadsproduktionen i de områden som är trafikmässigt lättillgängliga påskyndats sedan spårvägsprojektet inleddes. I Åbo stadsregion är flera detaljplaneändringar som gäller kompletteringsbyggande i centrumområdena aktuella och invånarantalet ökar i stationsområdena. I Uleåborg stadsregion ökar användningen av kollektivtrafik kraftigt och även när det gäller cykling och fotgängartrafik har förhållandena i centrumen förbättrats.</p> <p>Boendet har blivit mera funktionellt med hjälp av reparations- och hissunderstöd. En kartläggning av olika önskemål och lösningar i fråga om boende för äldre personer samt stödjande av samhörighet i boendet har varit viktiga resultat av programmet för att förbättra äldres boende.</p>

12.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

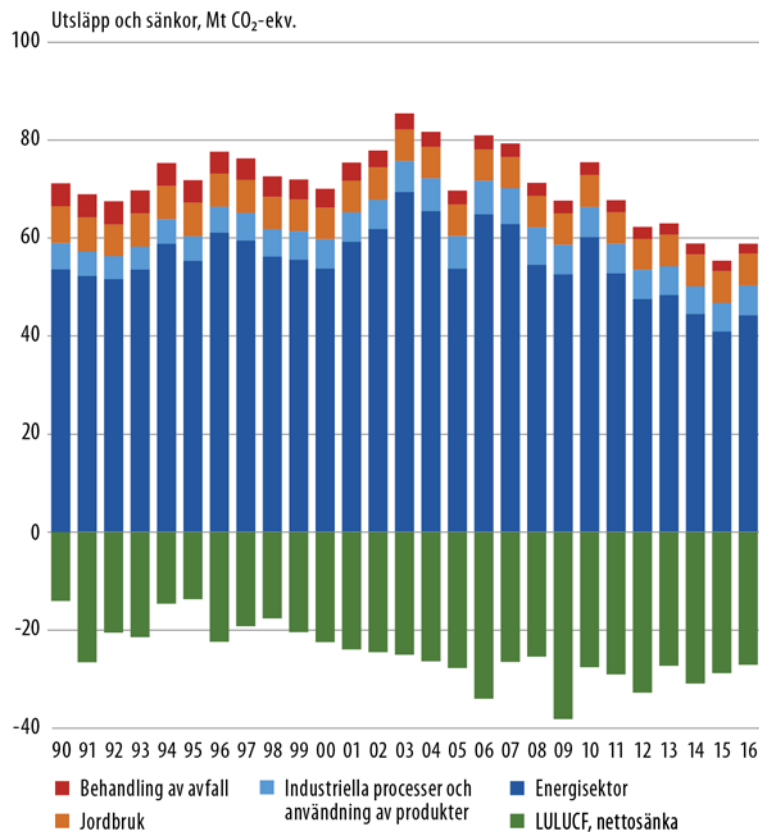
12.4.1 Ett koldioxidsnålt och energieffektivt Finland

Finlands utsläpp av växthusgaser minskar

I och med Parisavtalet om klimatförändringar, som trädde i kraft år 2016, har alla länder som gemensamt mål att hålla höjningen av den globala medeltemperaturen under två grader. EU har som mål att minska utsläppen av växthusgaser så att de år 2030 är minst 40 % lägre än de var år 1990. Den nationella energi- och klimatstrategin (SRR 7/2016 rd – RSk 12/2017 rd) blev klar år 2016 och i den anges det hur Finland ska minska användningen av fossil energi. I bördefördelningssektorn, det vill säga i den icke-handlande sektorn, genomförs de utsläppsreducerande åtgärder som angetts i planen för att utsläppsminskningarna för år 2030 ska uppnås.

Enligt förhandsuppgifter från Statistikcentralen⁹⁴ uppgick Finlands utsläpp av växthusgaser till 58,9 mn ton koldioxidekvivalenter år 2016. Det är 12,4 mn ton (17 %) mindre än under jämförelseåret 1990. De utsläpp som inte omfattas av utsläppshandeln ökade med 6 % jämfört med året innan och överskred den utsläppskvot som EU fastställt. Även de totala utsläppen ökade med 6 %. De viktigaste orsakerna till att utsläppen ökade var att konsumtionen av kol ökade och att biobränslenas andel av det bränsle som användes i trafiken sjönk.

Figur 12. Utsläpp av växthusgaser i Finland 1990–2016 per sektor samt LULUCF-sektorns (markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk) nettoupptag (nettosänka)

De åtgärder som behövs för att minska utsläppen av växthusgaser fastställdes i enlighet med den nationella klimatlagen i en klimatpolitisk plan på medellång sikt som sträcker sig fram till 2030 och som överlämnades i form av en redogörelse till riksdagen i september (SRR 7/2017 rd – RSK 4/2018 rd). Enligt planen ska utsläppen av växthusgaser minska inom den sektor som inte omfattas av utsläppshandeln. Detta omfattar utsläppen från bl.a. trafiken, jordbruket, den individuella uppvärmningen av byggnader och avfallshanteringen. Målet är att åtgärderna enligt planen fram till år 2030 ska ha lett till en minskning av utsläppen med 39 % jämfört med 2005 års nivå.

⁹⁴ Finlands officiella statistik (FOS) Växthusgaser. Statistikcentralen.

De arktiska ländernas utrikesministrar godkände våren 2017 ett gemensamt mål att fram till 2025 minska utsläppen av svart kol med 25–33 % jämfört med utsläppsnivån för år 2013.

Lösningarna inom byggande och områdesanvändning stöder koldioxidsnålhet och energieffektivitet

Under berättelseåret byggdes det 153 nya vindkraftverk i Finland (år 2016: 182 st.), och de producerar 516 MW el. De nya kraftverken höjer Finlands vindkraftskapacitet till 2 044 MW (år 2016: 1 533 MW) och 700 vindkraftverk (år 2016: 552 st.). Detta täcker in närmare 6 % av den årliga elkonsumtionen och närmare 8 % av elproduktionen.

Under MBT-avtalsperioden 2016–2019 innehåller avtalen de åtgärder som är viktigast och effektivast med tanke på markanvändningen, boendet och utvecklingen av trafiksystemet i kommunerna i stadsregionerna. Åtgärderna förutsätter samarbete både mellan kommunerna själva och mellan kommunerna och staten. När det gäller hållbara fortskaffningssätt innebär detta en förbättring av förhållandena för fotgängartrafik, cykelåkning och kollektivtrafik samt utveckling av digitala trafik tjänster inom person- och godstrafiken. Vid uppföljningen av avtal läggs det fram förslag om utveckling av fortskaffningssätten.

En lag (L 1151/2016) om den energiprestanda som krävs av nya byggnader och om grunderna för definitionen av s.k. nära-nollenergibyggande trädde i kraft vid ingången av 2017. Under berättelseåret bereddes det förordningar som utfärdades med stöd av lagen och som gällde energiformsfaktorerna för byggnader, byggnaders energiprestanda samt inomhusklimat och ventilation. Genom dessa författningar förbättras byggnadernas energiprestanda med 0–20 % beroende på byggnadstypen samt utökas den förnybara energins andel, samtidigt som man säkerställer att inomhusklimatet håller god kvalitet.

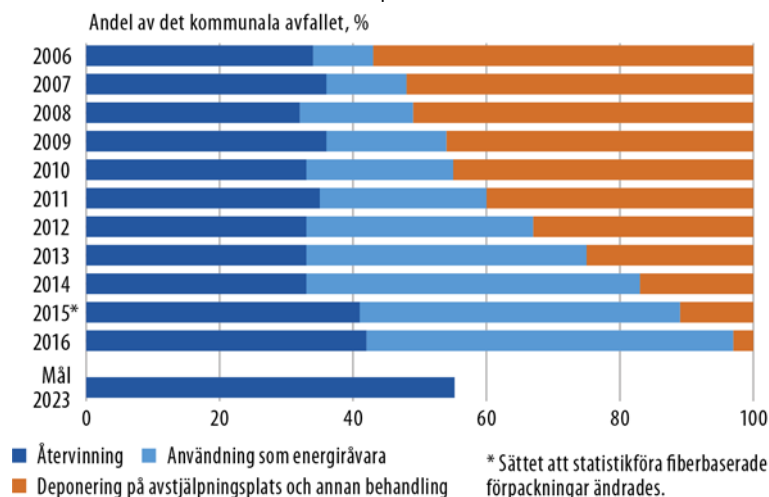
Energicertifikatet har fått konsumenterna att fästa vikt vid byggnaders energieffektivitet. I Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARAs register över energicertifikat finns det ca 63 500 certifikat (år 2016: 44 000 certifikat). År 2017 uppräntades ca 14 000 energicertifikat för nya byggnader, av vilka 0,6 % hörde till klass A (år 2016: 0,6 %), 32,2 % till klass B (34,4 %), 61,6 % till klass C (60,5 %) och 3,3 % till klass D (3,1 %). Gränsvärdena för energieffektivitetsklasserna har fastställts så att det i regel krävs klass C för att minimikraven på energiprestanda för nya byggnader ska uppfyllas.

12.4.2 Ett hållbart utnyttjande av naturresurserna och en fungerande cirkulär ekonomi

Deponeringen av kommunalt avfall på avstjälningsplatser har minskat kraftigt under de senaste åren. En bidragande faktor till denna utveckling är särskilt förbudet mot att deponera organiskt avfall som trädde i kraft vid ingången av 2016. År 2016 var det

endast ca 3 % (2015: ca 11 %) av det kommunala avfallet som ännu deponerades på avstjälningsplatser. Det kommunala avfallet utnyttjas till energi eller återvinns som material i stället för att deponeras på avstjälningsplatser. Återvinningsgraden var 42 % år 2016 sedan den ökat med en procent jämfört med året innan.

Figur 13. Återanvändning och behandling av kommunalt avfall under åren 2006–2016 samt målnivån för 2023 i den riksomfattande avfallsplanen

En regeringsproposition (RP 195/2017 rd) om avgränsningen av kommunernas ansvar inom avfallshanteringen överlämnades till riksdagen i december. Enligt propositionen ska kommunernas ansvar i fråga om hanteringen av kommunalt avfall avgränsas till avfall från boende, avfall som uppkommer i kommunens egen verksamhet samt farligt avfall från jord- och skogsbruket. Med de föreslagna bestämmelserna utvecklas en marknad för avfallsbranschen och att trygga tillgången på avfallshanteringstjänster.

Statsrådet godkände i december 2017 en ny riksomfattande avfallsplan fram till år 2023, Från återvinning till cirkulär ekonomi. Avfallsplanen innehåller mål och åtgärder för förebyggandet av uppkomsten av avfall och avfallshanteringen som är bindande för statsförvaltningen under de kommande sex åren.

I syfte att främja återvinningen av kommunalt avfall inleddes fyra försök som ska avslutas vid utgången av 2018. Statsrådets förordning om återvinning av vissa avfall reviderades och dess tillämpningsområde utvidgades märkbart. Det gjordes en utredning⁹⁵ om bestämmelserna för när avfall upphör att vara avfall som gällde ramarna för de nationella förordningarna och som även syftade till att utveckla beslutsfattandet i enskilda fall, samt en utvärdering av hur förordningen om avstjälningsplatser fungerar. En utredning om förordningen om avstjälningsplatser blir klar våren 2018.

Den reviderade lagen och förordningen om miljökonsekvensbedömning samt de ändringar i lagstiftningen som ansluter sig till det nationella genomförandet av den änd-

⁹⁵ Kauppi et al. Jätteenki luokittelun päättymisen hyödyt ja haitat. Miljöministeriets rapporter 9/2018.

ring som gjordes i EU-direktivet om miljökonsekvensbedömning trädde i kraft i maj 2017. Framöver är det i princip betydande miljökonsekvenser som ska bedömas. Tillståndsmyndigheten ska visa hur den har beaktat resultaten av miljökonsekvensbedömningen och hur konsekvenser som är betydande kan mildras eller helt undanröjas.

Inom projektet för att utveckla hanteringen av stenmaterial⁹⁶ har det inom ramen för de spetsprojekt som ansluter sig till cirkulär ekonomi skapats en preliminär handlingsmodell för att minska miljöbelastningen och spara kostnader för samhällsekonomin. Handlingsmodellen kan tillämpas på objekt av varierande omfattning, från områdesbyggande till kompletteringsbyggande.

12.4.3 En god miljöstatus

Vatten- och luftkvaliteten blir bättre

Genomförandet av de åtgärdsprogram för vatten- och havsvård som statsrådet antog 2015 fortsatte. Det anvisades 8,1 mn euro till nya projekt som ska minska belastningen av näringsämnen och skadliga ämnen.

Det första frivilliga riksomfattande rekommendationsavtalet inom vattenskyddet som ingicks av miljöministeriet, Finlands Kommunförbund rf och Finlands Vattenverksförening rf för perioden 2012–2016 i syfte att minska näringsutsläppen från avloppsreningsverken visade sig vara effektivt. Målet för fosfor uppnåddes i och med att utsläppen av fosfor minskade under granskningsperioden från 192 ton per år till 140 ton per år (27 %) i stället för 150 ton per år (22 %), vilket var målet. När det gäller utsläppen av kväve blev resultatet 7 procentenheter under målet⁹⁷.

Ändringarna i miljöskyddslagstiftningen vad gäller behandling och bortledning av avloppsvatten i områden där det inte finns avloppsnät (fastigheter byggda före år 2004) trädde i kraft i april 2017. Fastigheter som ligger nära ett vattendrag eller havet eller på ett grundvattenområde ska ha effektiviserat behandlingen av avloppsvatten senast den 31 oktober 2019. Fastigheter i andra områden ska vidta effektiviseringsåtgärder senast i samband med andra ombyggnader. Målnivån för miljöskyddet annanstans än på grundvattenområden och nära vattendrag torde uppnås först efter flera decennier.

Enligt en granskning⁹⁸ av hur det nationella programmet för avloppssystem utföll 2012–2016 lyckades man genom programmet bygga avloppssystem för 19 800 glesbygdshushåll. Av dessa är 74 % belägna i områden som är känsliga ur miljöskyddspektiv. Genom överföringsledningsprojekt kunde man dra in 64 små resursineffektiva och verksamhetsmässigt ostadiga avloppsreningsverk. Minskningen av utsläppen

⁹⁶ Huhtinen et al. *Kiviaineshuollon kehittäminen*. Miljöministeriets rapporter 13/2018.

⁹⁷ *Pressmeddelande om granskningen av rekommendationsavtalets utfall och granskningsrapporten*.

⁹⁸ *Vallakunnallisen viemärintiöihjelman loppuraportti*. Jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet och Finlands miljöcentral SYKE.

av eutrofierande fosfor är ca 2,1 % av de totala utsläppen från finländska reningsverk. Stödets andel av projektfinansieringen var i genomsnitt 21 %.

Sjöarnas och älvarnas ekologiska status håller på att förbättras, men havsområdets status fortsätter att försämrans i hela landet. Orsaken till detta är att man inte har lyckats få övergödningen att minska nämnvärt. Det är en utmaning att få kust- och havsområdena att uppnå god status och det förutsätter att vatten- och havsvårdsåtgärder genomförs fullt ut och att aktörerna engageras.

I och med den ändring av en EU-förordning som trädde i kraft den 2 augusti 2018 kommer det, i enlighet med den ståndpunkt som Finland drivit, framöver att vara tillåtet att bränna gödsel från produktionsdjur (bl.a. hästgödsel) utan tillstånd att bränna avfall.

Förfarandet för miljötillstånd lättades upp på så sätt att verksamheter med ringa miljöeffekter inte längre behöver miljötillstånd. Dessutom utvidgades tillämpningsområdet för enkelt registreringsförfarande genom en begränsning av tillståndsplikten. Följaktligen omfattas ca 300 verksamhetsformer inte längre av tillståndsförfarandet. Detta gäller t.ex. pelletpressning, fanerfabriker, tvättinrättningar där textilier tvättas med vatten och helikopterflygplatser för räddningsverksamhet. Tillståndspliktiga permanenta betongstationer och fabriker som tillverkar betongprodukter samt också andra distributionsstationer för flytande bränslen än distributionsstationer för bränsle som används i motordrivna fordon eller motorbåtar överfördes till registreringsförfarandet.

Inom ramen för det riksomfattande programmet för undersökning och sanering av förorenade markområden undersöktes 51 sk. herrelösa betydande riskobjekt, av vilka 49 är belägna på grundvattenområden. Sex objekt sanerades och det gjordes fyra saneringar inom ett försöksprogram. Antalet undersökningar ökade betydligt jämfört med året innan, då 23 objekt undersöktes och 11 sanerades. Sammanlagt 1,9 mn euro i medel ur oljeskyddsfonden användes för att ersätta kostnader för undersökning och sanering av oljeförorenade mark- och grundvattenområden. Det användes sammanlagt 2,7 mn euro till projekt för sanering av objekt.

[Utvecklingen av den byggda miljön förbättrar människans välbefinnande](#)

Den omfattande reformen av byggbestämmelsesamlingen 2013–2017 avslutades och de nya bestämmelserna trädde i kraft vid ingången av 2018. Genom reformen precisades, förenhetligades och förtydligades de normer som styr byggande (bl.a. i fråga om inomhusluft, fuktsäkerhet samt vatten- och avloppsinstallationer) utan att kravnivån på kvaliteten i byggandet sänktes. Antalet enskilda krav har minskats med ungefär hälften. Kraven och de anvisningar som ges i form av rekommendationer är nu åtskilda, vilket underlättar tillämpningen av kraven.

Inom [projektet för digitalisering av den byggda miljön och byggandet \(KIRA-digi\)](#) fanns det i slutet av året 78 försök som pågick eller redan hade avslutats och som gällde nya verksamhetsätt och tekniska lösningar inom hela det verksamhetsområde som gäller byggd miljö. Inom projektet Markanvändningsbesluten, som fokuserar på framtidens digitala planläggning, gjordes det konkreta framsteg bl.a. genom att det fastställdes sådana minimikrav för framtida digitala planer och viktiga markanvändningsbeslut som uppfyller internationella standarder.

[De riksomfattande målen för områdesanvändningen](#) reviderades i slutet av berättelseåret. Genom dessa mål säkerställs det att ärenden som är viktiga på riksnivå beaktas i planläggningen och i de statliga myndigheternas verksamhet. De nya målen är betydligt färre än tidigare och överlappningar med speciallagstiftningen har avlägsnats. Alla mål gäller hela landet och det finns inte längre några regionala särskilda mål.

De ändringar i markanvändnings- och bygglagen som gällde smidigare planläggning och tillstånd för byggande trädde i kraft. Genom ändringen har man minskat regleringen i anslutning till planläggning och byggande och ökat möjligheterna för byggande samt förbättrat verksamhetsförutsättningarna för näringslivet och främjat utvecklingen av en fungerande konkurrens. Exempelvis höjdes storleksgränsen för stora detaljhandelsenheter märkbart, vilket ökar möjligheterna för var en affär kan placeras.

12.4.4 Biologisk mångfald och fungerande ekosystemtjänster

Genomförandet av [Finlands strategi och handlingsprogram för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden för åren 2012–2020](#) har fortsatt och arbetet har i huvudsak gjort goda framsteg inom både de olika förvaltningsområdena och den privata sektorn. Målet att stoppa förlusten av biologisk mångfald till år 2020 verkar emellertid med nuvarande utveckling inte möjligt att uppnå, utan det kräver ännu en betydande effektivisering av insatserna.

Under berättelseåret inrättades det en nationalpark i Hossa som en hyllning till Finlands 100 år av självständighet. Effekterna av skötseln och användningen av naturskyddsområdena avspeglar sig i antalet besökare som har ökat varje år. Det gjordes över 3,1 mn besök till nationalparkerna, vilket är 10 % mera än året innan. En orsak till nationalparkernas ökade popularitet var bl.a. att naturen starkt lyftes fram i samband med Finland 100-firandet. Även de internationella besökarnas andel ökar.

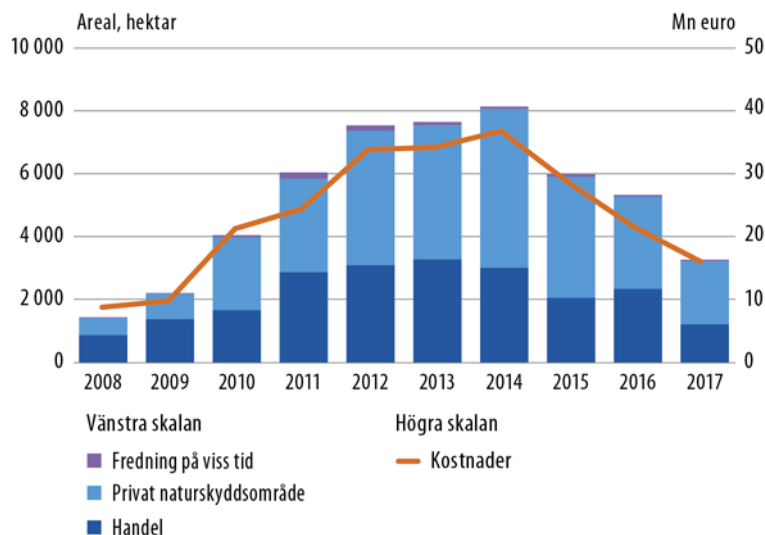
För varje euro som placerats i parkens tjänster bringar besöken i nationalparkerna in i genomsnitt över 10 euro till närområdet. Den sammanlagda effekten av besökarna i de 40 nationalparkerna på inkomsterna och sysselsättningen uppgick år 2017 till 206,5 mn euro och 2 055 årsverken. Utöver de ekonomiska effekterna har använd-

ningen av naturen för rekreation i flera färska undersökningar⁹⁹ konstaterats inverka gynnsamt på folkhälsan.

Under 2017 har det genom förordningar inrättats naturskyddsområden på statlig mark i Östra Lappland och de södra delarna av Norra Österbotten. De skyddsområden som inrättats medan den lagberedning som inleddes 2011 har pågått uppgick i slutet av 2017 till sammanlagt 216 nya områden och 278 748 hektar.

Skyddet av skogarna i södra Finland har förbättrats genom att programmet för den biologiska mångfalden i skogarna (METSO) har verkställts. Målen för 2017 uppnåddes till största delen, och nya områden på sammanlagt ca 3 260 hektar skyddades. Det betalades 15,9 mn euro i ersättningar till markägarna för dem. Dessutom skyddades områden inom Natura-nätverket och sådana områden som reserverats för skydd i olika typer av planer till ett värde av ca 10,9 mn euro.

Figur 14. Genomförandet av METSO-handlingsplanen vid NTM-centralerna samt anslag som använts till förvärv och ersättningar 2005–2017

Källa: Närings-, trafik- och miljöcentralerna

De mål som hade satts för kampanjen *Min naturgåva till hundraåringen*, som ingick bland Finland 100-projekten, överträffades. Privata markägare donerade utan ersättning tot. 170 områden och 3 064 hektar för att skyddas. Det inrättades skyddsområden i alla landskap, med betoning på norra Finland. Objekten är värdefulla skogs- och myrområden samt andra naturområden. Även 40 kommuner deltog i kampanjen och på deras områden inrättades det sammanlagt 1 980 hektar nya skyddsområden. I enlighet med regeringens linje skyddades också sådan statlig mark som förvaltas av Forststyrelsen till en yta motsvarande den privata marken. Detta betyder att den totala arealen av de områden som skyddats genom kampanjen uppgår till ca 8 000 hektar.

⁹⁹ T. ex. Sitra. Luonnon hyvinvointivaikutusten taloudellinen merkitys. Kaikkonen et. al. Terveyttä ja hyvinvointia kansallispuistoista – Tutkimus kävijöiden kokemista vaikutuksista. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 208, 2014. Forststyrelsen.

De översiktsplaner för skötseln och användningen av Natura 2000-områden som blev klara våren 2017 fungerar som grund för de utvärderingar av den ekologiska statusen i Natura-områdena som ska genomföras under de närmaste åren och för de områdes-specifika skötsel- och användningsplanerna. Planerna gör det lättare att fullgöra skyldigheterna när det gäller att skydda och sköta Natura 2000-områdena på ett ändamålsenligt sätt.

12.4.5 Boendeförhållanden som stöder välfärden och konkurrenskraften

MBT-avtalen mellan staten och kommunerna för perioden 2016–2019 bidrar till att utveckla markanvändningen, boendet och trafiken som en helhet i regionerna Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborg. Genom avtalen skapas förutsättningar för en betydande ökning av tomtutbudet och bostadsproduktionen och för att trafikinvesteringarna och investeringarna i kollektivtrafiken ska kunna utnyttjas fullt ut.

I Helsingforsregionen hade över hälften av det mål som satts för hela avtalsperioden i fråga om våningsyta som detaljplanerats för boende uppnåtts redan i augusti 2017. Enligt förhandsuppgifter hade det fram till utgången av 2017 färdigställts ca 27 500 bostäder i regionen. Målet för hela avtalsperioden är sammanlagt 60 000 bostäder.

I Tammerfors stadsregion har även bostadsproduktionen i de områden som är trafikmässigt lättillgängliga påskyndats sedan spårvägsprojektet inleddes. I Åbo stadsregion är flera detaljplaneändringar som gäller kompletteringsbyggande i centrumområdena aktuella och invånarantalet ökar i stationsområdena.

Staten stöder byggande inom bostadsproduktionen med bidrag och genom att godkänna lån som räntestödslån samt genom att bevilja garantier. Den stödda ARA-produktionen omfattade sammanlagt ca 8 560 bostäder. Produktionen ökade med totalt ca 660 bostäder jämfört med året innan. Den största ökningen (ca 30 %) skedde i produktionen av normala hyresbostäder. Aktiebolaget A-Kruunu Oy, som ägarstyrs av miljöministeriet, bygger hyresbostäder till skäligt pris i Helsingforsregionen. Under berättelseåret inledde bolaget arbete med att bygga 374 bostäder (2016: 191 bostäder).

Det femåriga [Programmet för att förbättra äldres boende 2013–2017](#) avslutades. Genom programmet har man bl.a. främjat tillgängligt boende med hjälp av installationer av hiss i efterhand, producerat information som stöder framförhållningen när det gäller äldre personers boende, kartlagt de äldres önskemål i fråga om boende och olika boendelösningar och stött samhörigheten i boendet. Genom den framtidsplan¹⁰⁰ som gjorts upp för programmet blir det lättare att dra nytta av de resultat och den kunskap som programmet genererat. Man kan även säkerställa att arbetet med att utveckla de äldres boende och livsmiljöer fortsätter. Programmet stöder genomförandet av agendan för hållbar utveckling Agenda 2030.

¹⁰⁰ Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman 2013–2017 tulevaisuus suunnitelma. Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman työpapereita 2/2017. Ympäristöministeriö.

Bostadslöshet förebyggs åren 2016–2019 genom ett åtgärdsprogram för förebyggande av bostadslöshet (AUNE) i överensstämmelse med [regeringens principbeslut](#). Avtal om genomförande av programmet har undertecknats med nio städer¹⁰¹. Antalet ensamma bostadslösa har minskat under de senaste åren.

Tabell 97. Bostadslösa 2013–2017

Ensamma bostadslösa	2013	2014	2015	2016	2017
Sammanlagt	6 160	7 100	6 790	6 680	6 600
- av vilka långvarigt bostadslösa	2 190	2 440	2 250	2 050	1 900

Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA understödde installation i efterhand av 273 hissar (år 2016: 219 st.) med sammanlagt 11,2 mn euro (år 2016: 23,9 mn euro). För grupper med särskilda behov beviljades det 118,2 mn euro i investeringsunderstöd, som användes till att bygga 3 400 nya bostäder för veteraner, äldre personer, personer med funktionsnedsättning och studerande samt till ombyggnad och upphandling av 2 000 bostäder.

12.4.6 Genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling på förvaltningsområdet

Ett koldioxidneutralt och resursklokt Finland

År 2017 utarbetades det [ett åtgärdsprogram för cirkulär ekonomi](#), som kompletterar den tidigare [vägkartan för cirkulär ekonomi](#). Spetsåtgärder inom programmet är bl.a. hållbara och innovativa offentliga upphandlingar samt försöks- och testplattformar för cirkulär ekonomi. Vid regeringens halvtidsgranskning bestämdes det att man skulle inrätta ett nätverksbaserat kompetenscentrum för innovativ upphandling ([KEINO](#)) samt göra ett pilotförsök med den sk. [Green Deal-modellen](#) med frivilliga åtaganden. I det inledande skedet kommer tyngdpunkten i kompetenscentrets verksamhet att ligga på främjandet av innovationer, klimatmål, cirkulär ekonomi och resurseffektivitet, men i framtiden ska verksamheten också mera allmänt tjäna målen inom hållbar utveckling.

Under berättelseåret utarbetades den första klimatpolitiska planen på medellång sikt enligt klimatlagen, Vägen till en klimatsmart vardag, som överlämnades till riksdagen i form av en redogörelse (SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd). Planen drar upp riktlinjerna för de åtgärder som behövs för att utsläppen av växthusgaser ska minska i sektorerna utanför utsläppshandelssystemet, dvs. vad gäller trafiken, jordbruket, uppvärmningen, avfallshanteringen, arbetsmaskiner och F-gaser. Genom att fullfölja riktlinjerna i planen fullgör Finland sina nationella utsläppsminskningsskyldigheter enligt EU:s beslut om bördefördelning.

¹⁰¹ Esbo, Vanda, Hyvinge, Lahtis, Tammerfors, Jyväskylä, Kuopio, Uleåborg och Björneborg

Finland har förbundit sig till den globala nya agendan för städers utveckling (New Urban Agenda), som antogs i oktober 2016 vid FN-konferensen Habitat III¹⁰². Åtagandena samt verkställandet och uppföljningen av agendan stöder målen för Agenda 2030. Som ett led i detta inleddes under berättelseåret beredningen av ett femårigt nationellt program för hållbar stadsutveckling.

Ett jämlikt, jämställt och kunnigt Finland

Våren 2017 inrättades det på minister Tiilikainens initiativ en grupp, Agenda 2030-gruppen för unga, som ska arbeta i anknytning till Finlands kommission för hållbar utveckling. I gruppen ingår 20 unga företrädare för olika bakgrunder och olika delar av landet. I samarbete med kommissionen deltar ungdomarna i planeringen, verkställandet och uppföljningen av åtgärderna för en hållbar utveckling. En företrädare för gruppen var bl.a. ungdomsdelegat i Finlands delegation vid FN:s globala uppföljningsmöte om hållbar utveckling (HLPF).

Andra resultat

Uppgifterna för generalsekreteraren för Finlands kommission för hållbar utveckling sköts från miljöministeriet. En viktig uppgift som kommissionen hade år 2017 var att påskynda verkställandet av det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling inom förvaltningsområdet och olika intressentgrupper, och att följa med hur regeringens verkställande av Agenda 2030 går framåt.

Miljöministeriet har tagit på sig ett eget samhälleligt åtagande med målet att skapa en arbetsplats där det ekologiska fotavtrycket är litet. Dessutom har ministeriet ingått ett sk. Green Deal-avtal med Finsk Handel om att minska användningen av plastpåsar. Miljöministeriet och undervisnings- och kulturministeriet har förbundit sig till att utveckla kulturmiljön och att verkställa genomförandeplanen för Kulturmiljöstrategin (2014–2020) för egen räkning. Miljöministeriet har tillsammans med andra aktörer förbundit sig till vattenansvar, vilket innebär att företagen utmanas att identifiera vattenriskerna i sina värdekedjor, se till att deras verksamhetsställen och underleverantörer har en hållbar vattenanvändning och att utveckla hållbar vattenhantering i samarbete med olika intressentgrupper.

Bedömning av förvaltningsområdets framgång med att konsekvent arbeta för hållbar utveckling

I sin verksamhet arbetar miljöministeriet på bred front för en hållbar utveckling. Utöver de exempel som nämnts gäller åtgärderna även en god miljöstatus och biologisk mångfald. Man har lyckats ganska bra i fråga om konsekvensen. Samarbetet inom hållbar utveckling är nätverksbaserat, brett och inkluderande och innebär att man försöker hitta nya handlingsmodeller. En flaskhals som identifierats är den stora mängden processer som är kopplade till varandra. I arbetet med att skapa en hållbar utveckling kunde man framöver bättre beakta även miljöhälsa, miljörisker och mera

¹⁰² United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development.

traditionellt miljö- och naturskydd. Exempel på detta är kemikaliseringsen och plastproblemet.

12.5 De statliga fonderna utanför budgeten

12.5.1 Statens bostadsfond

Statens bostadsfond ska stödja bostadsproduktion och ombyggnad och förbättra förutsättningarna för bostadsproduktion genom att bevilja bidrag till kommunalteknik. År 2017 betalades det ut tot. 114,8 mn euro (218,2 mn euro) av fondens medel i olika bidrag och räntestöd. Fondmedel på 26,5 mn euro (47 mn euro) överfördes till statsbudgeten.

År 2017 var statens bostadsfond skuldfri. Fondens samlingskontofordran uppgick i slutet av 2017 till 1 728 mn euro. Fondens inkomster kommer huvudsakligen från gamla aravalänefordringar. Dessa inkomster minskar stadigt och upphör då lånen har betalats tillbaka efter 15–20 år. Samtidigt har statens åtaganden i form av fyllnadsborgen för lån till sammanslutningar ökat i och med att man har övergått från direkt lånefinansiering till räntestöd vid stödjandet av bostadsproduktionen.

Tabell 98. Ekonomiska nyckeltal för statens bostadsfond, mn euro

	2015	2016	2017
Intäkter	159	111	90,5
Kostnader	237	222	117
Balansomslutning	6 549	6 392	6 339
Åtaganden utanför balansräkningen	12 265	13 064	13 698
Budgetöverföringar ¹	-66	-47	-26,5

¹ + överföringar från budgeten till fonden, - överföringar från fonden till budgeten

12.5.2 Oljeskyddsfonden

Oljeskyddsfonden ersätter i vissa fall oljeskador på land och vatten och kostnaderna för att bekämpa dem. Dessutom ersätter den de lokala räddningsverken och staten för en del kostnader för att bekämpa oljeskador och upprätthålla beredskapen. Vidare kan fonden bevilja ersättningar för kostnaderna för att sanera mark och grundvatten som har förorenats av olja. Fonden får sina medel i huvudsak från intäkterna från oljeskyddsavgiften. Till kostnaderna för sanering av förorenade områden kan det överföras anslag i statsbudgeten.

År 2017 betalades det ut sammanlagt 14,0 mn euro i ersättningar ur oljeskyddsfonden. Det betalades ersättning för det lokala räddningsväsendets kostnader för bekämpning av oljeskador till ett belopp av 0,2 mn euro. Skadorna var små och det hade inte kommit fram vem som hade orsakat dem. Av det lokala räddningsväsendets anskaff-

nings- och underhållskostnader för bekämpning av oljeskador ersattes sammanlagt 10,7 mn euro, och statens behovsprövade ersättningar uppgick till 1,0 mn euro. Till kostnaderna för undersökning och sanering av oljeförorenade mark- och grundvattenområden användes 1,9 mn euro.

Oljeskyddsavgiften togs åren 2010–2015 ut till tredubbelt belopp i syfte att förbättra oljebekämpningsberedskapen särskilt på Finska viken. Kostnaderna för de statliga investeringarna i oljebekämpningsfartyg har ersatts med fondmedel under de föregående åren. Däremot har de fartygsprojekt som planerades vara gemensamma mellan de statliga myndigheterna och räddningsverken inte gått framåt som planerat. Även det lokala räddningsväsendets anskaffningar för att förbättra beredskapen för bekämpning av oljeskador genomförs långsammare än väntat. Därför har fondens eget kapital växt sig exceptionellt stort och uppgår till 39,7 mn euro.

Förbindelserna enligt oljeskyddsfondens förhandsbeslut uppgår till sammanlagt 24 mn euro. Merparten av besluten gäller anskaffning eller ombyggnad av oljebekämpningsfartyg och annan insamlingsutrustning för räddningsväsendet. Genom besluten har 1,3 mn euro bundits till kostnaderna för sanering av oljeförorenade objekt.

Tabell 99. Ekonomiska nyckeltal för oljeskyddsfonden, mn euro

	2015	2016	2017
Intäkter	24	10	9
Kostnader	23	14	15
Balansomslutning	47	44	40
Åtaganden utanför balansräkningen	18	25	24
Budgetöverföringar ¹	+3,0	+3,0	+3,0

¹ + överföringar från budgeten till fonden, - överföringar från fonden till budgeten

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-287-570-9 PDF
ISBN: 978-952-287-571-6 tryckt
ISSN: 2489-8015 PDF
ISSN: 2489-6993 tryckt